This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Digitized by Google

henricy Laemen

[illegible] van geschreven

mair het [illegible]

as in de jaen [illegible]

Henricus Laemen

Digitized by Google

801112

EEN SCHOONE HISTORIE

Vanden Vromen Ridder

MALEGHYS

Die 't vervaerlijck Ros bepaerdt wan.

Ende van den Kloecken vermaerden Ridder Vivien van Eggermont, van sijnen Sone Aymijn, en hunne na-comelingen die veel wonderlycke ende avontuerlycke dingen bedreven hebben in hun leven soo met Konsten als andersints ghelyck de Historie verklaert.

Seer ghenuchelijck ende vermaeckelijck om lesen.

Van nieuws gecorrigeert ende verbetert, nae de Fransche Copije.

T'ANTWERPEN,
By Hieronymus Verdussen / op de groote Merckt in Sint Augustinus.

Digitized by Google

PROLOGHE DES AUTHEURS

BEminden Leser, om te comen tot den Inganck van deser vremde ende wonderlycke Historien van eenen vromen Ridder gheheeten Maleghys, die eerst wan ende bedwanck het groot vervaerlyck Peerdt Ros-beyaert. Soo ist geschiet in den Jaere ons Heeren VII. C. L. dat regeerde den Sone van Carel marteel, den cleynen Pepyn geheeten, die ghecroont was Coninck van Vranckryck, ende hy hadde ten Wyve des Koninckx Dochter van Hongerien geheeten Betrada oft Berta Caupit, ende sy hadden te samen eenen Sone die geheeten was den Grooten Karel, om sijn grootheyt van stature, ende naemaels om sijne groote Deught ende Feyten van Wapenen, die hy dede, Ende desen Karel den Grooten ende Dolyn Mayansen (dat nu Utrecht heet, ende Carijn van Monglaven waeren alle drye op eenen nacht gheboren. Desen Doleyn voorseyt hadde by sijnder Vrouwen XII. Sonen ende dry Dochteren. Den outsten Sone hiet Godefort ende was Coninck van Denemercken, maer hy was eenen Verrader. Synen Sone was den stercken Ogier, die Davois de Boyer versloegh. Buevijn van Eggermont was eenen Broeder van den Coninck Godefort. Geeraert sonder Landt, Straelder Engher Buevijn sonder baert die waeren al Ghebroeders: Maer Buevijn van Egghermont hadde ghetrouwt des Hertoghen Suster van Moncler, ende hadde eenen Broeder Meester Jorck geheeten, ende het was eenen Toovenaer. Aldus wil ick beginnen op den Hertoghe Buevijn van Eggermont, ende op den Grave van Palerne, die een Heyden was, maer sijn Dochter Rose, die woonde by den Hertoghe Buevijn, alsoo gy hooren sult, ende wat destructien door haer geschiet zijn.

Hoe

Digitized by Google

Hoe den Hertoghe Buevijn van Eggermont Oorloghe hadde teghen den Grave van Palerne, om synder Dochters wille, ende hoe dat Druwane des Hertoghen Wyf ghelagh van twee Sonen.

DEn Graeve van Palerne verstoort zijnde op den Hertoghe Buevijn van Eggermont / om dat hy sijn dochter Rose ontschaeckt hadde. Soo swoer hy by Mahomet dat hy wreken soude/ de schande die hem gedaen was: Ende hy riep sijn Heeren by hem ende seyde: Gy Soudanen ende Admiralen geeft my raet/ ick soude geerne wreken die schande die my geschiet is. Doen sprack den Admirael Morgalin: Grave van Palerne/ ick soude vergaederen alle mijn macht/ en reysen met groote heyr-kracht na t'lant der Kerstenen / ende destrueren al dat ick vinden magh. Doen sprack den Soudaen van Tornewant: Grave van Palerne versaemt u volck/ ende laet ons gaen reysen over zee inder Kersten lant/ en wreken den laster die Karel Meynet ons gedaen heeft/ mogen wy Eggermont winnē/ ik verseker u wy sullē Karel Meynet veel leets doen en iaghen hem uyt de stede van Parijs/ hier en is niemant van ons allen/ hy en is gewilligh om u te helpen wreken de schande die u van den Kerstenen gedaen is. Doen dit den Grave hoorde was hy seer blijde/ en danekte hun seer ende seyde: Mahomet moet u loon zijn. En hy beval sijnen Heraut dat hy vergaderen soude alle sijn Mannen van Waepenen om met hem te reysen. En den Heraut vergaderde alle des Graven Volck wel tot L. M. toe / ende den Admirael vergaderde wel xx. M. Mannen van wapenen / ende den Soudaen Tornewant vergaderde xxx. m. mannen van Wapenen. Dus maeckten sy bereet schepen daer toe dienende/ en reysden met groote heyr-kracht in Kerstenrijck na de stadt Eggermont om Buevijn te bestormen. Aldus reysende te schepe / zijn sy ten lesten gekomen aen t'Lant daer Buevijn van Egghermont woonde/ daer sy te Velde sloegen / brandende en vermoordende al dat sy vonden/ man Wijf en Kint; sommige liepen na de stadt van Eggermont om te klagen den last die de Sarasijnen/ deden: terwijlē dat de Sarasijnen overcomen waren/ soo hiel den Hertoge Buevijn open Hof van steken en tornoyen. Rose de dochter vanden Grave van Palerne had verhoort de klachten/ en sorgse die haren Vader dede in wrake/ om dat sy Kersten geworden was / soo ginck sy inde camer vander Vrouwen Druwane des Hertoghe van Egghermonts wijf/ die moeder was ghewórden van twee knechtkens. En Rose nam d'een op haren erm en ginck by den Hertoge Buevijn ende seyde hem hoe dat sijn Huysvrouwe verlost was van twee Sonen: den Hertoge dit hoorende was seer verblijdt / ende danckte Godt van sijnder gratien/ ende was seer vrolijck met sijn Heeren. Rose de Maghet versuchte seer / ende seyde: O Edel Hertoghe Buevijn wist ghy dat ick weet/ ghy en sout u soo seer niet verblijden/ maer ghy sout u bedroeven ende laeten u Tornoyen staen: Doen vraeghde den Hertoghe waerom dat hy droevigh soude zijn. Doen seyde Rose: O Edel Hertoge dat sal ick u seggen / ghy hebt my Kersten gemaeckt

daer

Digitized by Google

daer ick u af dancke / maer ick beklage het verlies dat ghy daerom hebben sult van mijnen Vader / want hy is over komen in u lant met groote heyrkracht om wrake te hebben van't gene dat ghy hem gedaen hebt / ende hy hevet u-lieden verslagen ende verjaeght / ende is te Velde gheslaghen met sijn Pauwelioenen / om uw landen te bederven: Doen seyde den Hertoge: O Rose schoon Maghet zijt te vreden / wilt my Godt helpen / al u Vaders macht en sal my niet deiren / ende gaet by mijn Wijf ick sal uwen Vader wel wederstaen: De Maget Rose vreesende te comē in haers Vaders handen / is heymelijck des snachts uytter stede gegaen met den kinde. Den Hertoge Buevijn riep sijn Heeren / seggende: Ghy Heeren elck make hem bereedt om te strijden teghen de Sarasijnen / want sy seer diep in't landt ghekomen sijn. Den Grave van Palerne sout sijn Volck voor een Casteel dat by Egghermont stont / daer des Hertoghinne Suster Isana geheeten op was: Daer trock Morgalin ende den Coninck van Mayjorken voren / met groote macht van volcke om t casteel te verderven / en t'volck te vermoorden: doen sy daer voor quamen seyde den Coninck van Mayjorken: Ghy Heeren weest vroom ende valt stoutelijck aen 't Casteel / al dat een jeghelijck daer op vinden sal / dat sal sijn eygen sijn: Maer vindy eenige schoone Vrouwen / die sal ick houden voor my. En hier mede beclommen de Heydenen t'casteel: Die van binnen t'casteel weerden hun vromelijck / ende een Ridder gheheeten Jozam riep aldus: O gy vrome kerstenen hebt nu alle een hert / en peyst op u bitter lijden Christi / ende wilt u nu vromelijck wreken op dese ongheloovige honden / want die hier verslagen wort sterft Martelaer Godts. Isana de Vrouwe seer bedruckt zijnde seyde: O lieve vrienden staet my nu by / of soo niet soo sijn wy al lijveloos. O Hertog Buevijn oft gy het wist gy soudet keeren met al u macht / maer laeti neen dat my leet is: dese Sarasijnen bestormden t'casteel soo sterckelijck dat sy't overvielen / en de sloeghent al doot datter in was sonder Jozam die wegh liep / en Isane die gevangē wert om haer schoonheyt wil en wert voor den Coninck van Mayjorcken ghebracht / die se vriendelijcken ontfinck seggende: O schoon Maget wildy nae mijnen raedt leven ick sweer u by Mahomet / dat ick u machtiger maken sal dan ghy nu zijt. Doen seyde Isane: Eer ick my selven geven soude tot eenen hont / ick liet my liever ontleden en sterven de doot: doen swoer den Coninck by al sijn Goden dat hyse veel pijnen aendoen soude / oft sy soude sijnen wil doen. Doen seyde Isana: Doet wat gy wilt anders en suldy van my niet krijghen. Doen beval den Coninck sijn knechten dat-menſe soude brenghen tot sijnen lande ende legghense in eenen kercker / ende gheven haer twee reysen des daeghs water ende broot / ter tijdt toe dat hy selver quame / het welck alsoo ghieschiede.

Hoe den Hertogh Buevyn hem bereyde met al ſijn volck teghen den Grave van Palerne te ſtryden, daer ſy groot verlies van Volck leden.

Den Hertoghe Buevijn hadde verhoort / dat hem de Heydenen groote schaede deden: soo vergaderde hy allen sijn Volck / ende deelden dat in dry schaeren / ter eeren der Heyligher Drijvuldigheydt: Daer af hy de eerste schare beval den Prince Aymijn: Ende de tweede schaere beval hy / Heer Huybrecht sijnen Standaert-draghet / ende de derde schaere wildy hy selfs bewaren en in elcke schaere warē wel xxx. M. Mannen / en die Heydenen waren wel

wel

wel dry-mael stercker / maer daer die gratie Godts is/ist goet mede te beginnen / ende aldus reden de Kerstenen vromelijck aen. Den Coninck van Majorcke ende den Grave van Palerne sagen den Hertoghe aen-komen met allen sijn macht dus hebben sy haer in ordinantie gestelt: Den Grave van Palerne stelde den Admirael voor inde eerste schaere / ende in d'ander schaere Corunwant / ende inde derde schaere den Coninck Anfradis/ ende inde vierde schaere Anpatrijs de twee Ghebroeders met hondert duysent Mannen / ende inde laetste schaere was den Coninck van Mayorken met den Grave van Palerne. Terwijlen dat sy dus onledigh waren: Dede Hertoghe Buevijn sijn Trompetten slaen/eñ de Kerstenen quamen met groot gedruysch onder de Heydenen ende elck velde sijn Lancie op sijnen Vyant/soo dat ser veel velden eñ sy riepen Christus ende Eggermont: Den Grave vã Palerne siende dat sijn volck by xx. oft xxx. seffens verslagen werden / swoer hy by sijn Goden dat hy't wreken soude / ende hy quam den Hertoghe te gemoet/ende sloegh eenen swaren slagh op hem / ende Buevijn nam sijn Sweert / ende sloegh hem by-kans d'een hant af/alsoo dat den Grave wijken moest/dit sagh Anpatrijs ende hem quam Aymer den Prince te gemoet en reet op eenen Dromidaris die seer snel van loopen was: Ende gaf Aymer menighen swaren slagh / ende Aymer had' een Slagh sweert / welck hy met beyde handen nam ende sloegh alsoo verbaerlijck op Anpatrijs dat hy neder Doodt viel vanden Peerde. Sijn Broeder dit siende wert seer ghestoort ende reet nae Aymer die seer ghewont was van Anpatrijs / ende sloegen malkanderen seer vreesselijck / maer Aymer soude daer gebleven hebben / en had gedaen Huybrecht den Standaert-drager/ die van achter in Anfradis volck sloegh / soo dat sy'er meest bleven / Anfradis keerde hem om ende meynde te vlien / maer Huybrecht vervolghde hem strenghelijck. Doen Coninck Anfradis dat sagh dat hy niet vlien en mochte / keerde hy hem om / ende heeft hem vromelijck ter weer gestelt / ende verhief sijn sweerdt ende meende hem sijn Hooft ghekloven te hebben / maer Huybrecht verraste hem / ende sloegh hem den hals af. Den Hertoghe Buevijn vocht langhe teghen den Coninck van Mayorcken. Terwijlen dat die Heeren aldus vochten/ soo waer daer een Heydens bespie'er in Stadt geloopen dat een behendig Dief was ende liep inde Camer daer Druwane gelegen was van twee Kinderen/ ende hy stal d'een Kint / ende liep daer mede na den Coninck van Monbrant: Die Kersten Heeren vochten seer op de Turcken alsoo dat syse meest al versloeghen / en den Coninck van majorcken eñ de Graven van Palerne namen de vlucht ende liepen in haer Schepen / ende reysden na hare Landen / ende die ander vier Heydensche Heeren waeren daer verslaghen wel met hondert duysent Sarasijnen: Doen die Heydenen aldus verslaghen ende ghevloghen waren / soo was den Hertoghe Buevijn seer verblijt / ende seyde: Gy Heeren ghebenedijdt zijn de handen die heden soo wel ghewracht hebben/eñ Christus Passie gewroken: ick en weet u niet ten vollen te loven ende te bedancken vanden by stant dat ghy my ghedaen hebt: Doen seyde Huybrecht den Standaert-drager. O edel Hertoghe van Eggermont / waert dat ick mijn Lants-heer niet by en stont/ soo en dede ick niet als ick schuldigh ben: Doen seyde Angiers dat is waerachtigh/ want in't Ridderschap swoerẽ wy Godts lasters te wre-

 ken/

Digitized by Google

ken ende sijn Vyanden te krencken / en dus soo hebben wy onsen Eedt bevrijt. Aldus Edel Hertoghe wy en begeeren geeuen danck dan van Godt Almachtigh. Den Hertoghe danckte se seer/ende seyde dat hy wederom tot haren besten was als sy hem van doen hadden.

Hoe dat Ioram den Casteleyn, quam totten Hertoghe, ende seyde hem hoe dat sijn jonghe Kinderen wegh ghenomen waren.

DOen sy dus in raedt stonden soo quam daer gheloopen Joram den Casteleyn / ende seyde / Edel Hertoghe u sy gheklaeght het verlies ende schaede die ons ghedaen is vande Heydenen / want ons Casteel is geraseert ende verdorven metten brant/ en Isanen Wijfs Suster is wegh ghevoert ende bey u Kinderen zijn wegh ghenomen / ende u Vrouwe en weet van druck wat bedrijven. Den Hertoghe dit hoorende was qualijck te vreden van't verlies van sijn Kinderen om datse noch on-ghedoopt waren: O Godt ick magh wel klagen dat ick mijn Kinderen alsoo verloren heb / ende mijn Wijfs Suster Isane/al heb ick victorie ghehadt teghen de Sarasijnen/nu heb ick wederom ongeluck dat ick verloren heb mijn Kinderen ick en weet van druck wat beginnen. Als de Heeren dit hoorden/ soo seyden sy: O Edel Hertoghe zijt te vreden/want wat den Heere belieft dat moet gheschieden aldus troosten de Heeren den Hertoghe soo sy best mochten.

Hoe dat Rose metten Kinde quam in een Bosschagie daer eenen Leeuw eñ Leeuwinne quam diese verbeet, ende hoe't Kindt ghevonden was.

DOen de Maget een langhe wijle ghedoolt had'/soo quam sy aen een groote bosschagie metten jongen Kinde/ ende seyde: O lieve Kindt hoe luttel weet ghy dat u Vader ende Moeder in last zijn / ende dat van mijnen Vader / ende ick klage den Almogenden Godt ende sijn ghebenedijde Moeder dat ick aldus door vreese moedt dolen in dese bosschagie. Ter-wijlen dat sy stont en klaeghde/soo sagh sy van verre komen eenen grooten vervaerelijcken Leeuw/ ende doen hy-se sagh schoot hy haer toe ende wilde-se verscheuren / ende doen quam daer noch een Leeuwinne ende die twee vochten om de prope/alsoo dat sy de Maghet verscheurden ende allent Lichaem op't Hooft na / maer het Kint en misdeden sy niet / ende doen gingen sy weder ten bossche in ende lietent Kint daer ligghen. Niet verre van daer lagh een Stadt die Rootsesleur hiet/ende daer woonden een Meester inder swaerte konsten / gheheeten Baldaris/ ende die hadde een Suster die Oriande hiet. Dese Oriande quam soo verre ghewandelt in't bosch daer sy't Kint sagh liggen / ende 't hooft vande Maeght/sy nam dat Kint op ende kustent ende beklaeghde dat de Moeder des Kinders daer gebleven was: En met dat sy dus stondt en klaeghde soo quam daer gheloopen haren knape den cleynen Spiet / die gheweest had' t' Egghermont ende had' ghesien hoe dattet vergaen was. Doen Oriande hem sagh / vraeghde sy hoe dat t' Egghermont vergaen was met Bucvijn ende sijn Volck: Spiet seyde Vrouwe daer is groote schade geschiet vande Sarasijnen / want sy hebben ontvoert sijns Wijfs Suster Isane/en de Vrouwe Oruwane was gelegen van twee Sonen/ende die zijn oock wegh/ende men weet niet waer sy ghevaeren zijn / aldus ist al in roeren ende in klachten / maer den Hertoghe heeft de Sarasijnen verdreven uyt sijnen Lande. Als dit Oriande hoorde/was

Digitized by Google

sy seer droevigh ende seyde: O Godt Almachtigh wanneer sal-men eens wat goets hooren / 't is al verdriet dat ick hoore. Spiet seyde: Segt my Vrouwe waer komdy aen dat Kindt: Oriande seyde/dit Kindt heb ick ghevonden in dese bosschagie ende syn moeder is verbeten vande wilde beesten / ende ick sal't doen Doopen / ende heetent maleghijs, om dat dese malle Fortuine hem ghebeurt is. Dat Kint sprack ende seyde/soo doet Oriande Godt sal't u loonen. Dies oriande ende Spiet verwonderden dat het jonghe Kint sprack / ende Spiet nam't Kint op syn ermen ende gingen inde Stadt van Rootsefleur ende droegen mede't hooft vande maghet Rose ende begroevent eerlijcken / ende 't Kint wert Kersten ghemaeckt / ende maleghijs gheheeten / ende Oriande dedet eerlijcken op-houden nae synder weerden/want sy sagh wel dat van Edelen gheslachte was. Nu willen wy dat hier laeten ende segghen voort wat van d'ander Kint dat de Sarazijnen genomen hadden. Dese Sarasijnen namen't Kint en brochtent den Coninck van mombrant / ende seyden: Heer Coninck wy hebben in Kersten-rijck gheweest tot Egghermont / daer wy veel schaden gheleden hebben / niet-te min wy hebben des Hertoghen Suster ghevanghen ghebracht / ende de Hertoginne was ghelegen van twee Sonen en met list quam inde Stadt / ende heb d'een Kint met my gebracht/en dat schenck ick u tot een present / den Coninck danckte den Sarasijn / ende gaf hem Jaerlijcx hondert bisanten ten renten/ende den Coninck riep syn Dochter Benfleur/ende beval haer dat sy't Kint opvoeden soude en leeren hem in haer Gheloove/en dat men hem heeten soude Vivien van mombrant / en dat niemant soo stout en waer die anders seyde dat den Coninck Vorijn synen Vader waer / ende sy syn Suster / welck Benfleur haren Vader beloofde te volbrenghen / als sy oock dede. Ende alle de Heeren meynden dat Coninck Vorijns Kint geweest had' behalven twee Verraders/ alsmen noch hooren sal.

Hoe Malegijs de konsten der Nigromantien leeren wilde daer hem Baldaris om sloegh.

Maleghijs dede groote neerstigheyt in syn Jonckheyt om te leeren de konste van Nigromantien van Baldaris / die hy over Vader hiet en Oriande over moye, soo ghedeurdet doen hy out was ontrent xij. Jaren / dat hy voor hem nam om te gaen in't studoor syns Vaders, ende seyde in hem selven: Ach hoe gheerne soude ick leeren de konste der Nigromantien konde ick daer aen gheraecken: Ick las ghisteren een Register van schoonder konsten/maer mynen Vader en wildet niet hebben dat ick die voorts las / maer kan ick daer weder by komen/ick salse leeren al soude hy my Doot slaen/dus wil ick gaen oversien dat ick gisteren onder handen had': Aldus ginck maleghijs in't Cantoor ende begon de boecken te lesen: maer eer hy de conjuratie lesen konde: soo quam Baldaris daer / ende sloegh met syn handen maleghijs onder syn wangen/en seyde: O ghy jonck Sot ten is uws dinckx niet daer in te studeren / want gy noch veel te jonck zijt / en oock mede daer hanght Ziel ende Lijf aen / aldus soo en doet dat niet meer/oft 'tsal u berouwen/en aldus ginck Baldaris wegh. maleghijs was seer bedroeft/ en vaeghde syn oogen vande tranen: Terwylen dat hy dus stondt/soo quam die schoone Oriande / ende vraeghde hem waerom dat hy weende: Daer maleghijs opantwoorde/beminde moye ick

Digitized by Google

magh wel weenẽ want Baldaris heeft
my gheslaghen om dat ick in't studdoor
ghekomen was om te leeren / maer na-
tuer wroeget my dat mijnen Vader niet
en is / want Ouders helpen haer kin-
deren om te leeren / maer hy verbiet my
dat ick niet en magh leeren: Doen sey-
de Oriande Maleghijs ghy hebt onge-
lijck / want hy doeget al om t'best 't en
is geen kinder-spel die Nigromantien
te hanteren / want daer Lijf ende Ziel
aenhanght / aldus laet dees fantasien
varen. Maleghijs seyde: Siet Moye
t'en baet niet / kan ick wederom komen
in dat studoor daer de Boecken in lig-
gen / ick sal dat Register lesen van't be-
ghin totten eynde / al wat my daer af
komt. Ende met dien is hy gegaen in't
Cantoor daer menigerhande Boecken
van Nigromantien in lagen / eñ hy be-
gonste te lesen soo diep eñ soo lange dat
in't studoor veel Duyvelen quamen /
dies Maleghijs in slaep wert / de Duy-
vels vraeghden hem wat hy begheerde.
Doen seyde den Duyvel Sathan / wat
wildy hem vraghen want hy slaept /
maer laeten ons ter hellen brengen ende
leeren hem ons Gheesten meer beswee-
ren: Ende met dien naemen sy hem al
slapende / ende brochten hem in der hel-
len by Lucifer / ende wilden hem tor-
menteren / ende den Enghel des Heeren
quam met een Crusee inde handt / ende
beval de Duyvelen dat sy hem weder
souden wegh brenghen. Doen naemen
die Duyvelen hem ende worpen hem in
eenen put / in dat Bossche. Doen Ma-
leghijs tot hem selven ghekomen was
ende sagh dat hy inden putte lagh / ende
en wiste niet hoe hy daer in ghekomen
was / peysende in hem selven dattet die
Duyvels ghedaen hadden / soo wert hy
klaghende eñ kermende seer luyde dat-
tet eenen Jaegher hoorende wert / ende
was verwondert dat hy daer soo hoor-
de klaghen en ginck na t' geklanck sijn-
der stemmen soo verre dat hy van t'self-
de gadt daer hy Maleghijs in sagh lig-
ghen eñ seyde: O jonghe Creatuer hoe
komdy in desen put / wie heeft u daer in
geworpen. Maleghijs seyde: O Jonck-
heer helpt my hier uyt / ick sal dan seg-
gen hoe ick hier gekomen ben: Den Ja-
gher nam Maleghijs metter hant ende
trock hem uyt den put: Eñ als hy uyt
den put was / seyde den Jagher Lieven
Soon hoe komdy in desen putte. Male-
ghijs seyde / dat sal ick u berichten / mijn
Vader is een Meester inde Nigroman-
tie / ende ick heb alsulcken sin om dat te
leeren / dat ick daer al mijn ghedachten
aen-legghe. Het ghebeurde dat mijnen
Vader sijn Cantoor open liet / ende ick
gincker in / ende ick lag soo diep dat my
de Vyanden al slapende wegh naemen /
ende hebben my hier gebrocht / soo ghy
sien mooght. Den Jagher seyde lieven
Soon sulcken werck plagh ick oock te
hanteren / oock heb ick een boeckxken
vol van sulcken konsten geschreven / en
t'is soo veel gouts weert alst groodt is.
Maleghijs dit hoorende was seer bly-
de / ende seyde: O Jonck-heere wilde my
dat boeckxken geven op een verdienen
ick salder voor gheven dat ghy begeert.
Den Jagher seyde / ten komt uyt mijn-
der handen niet / maer wildy't uyt-
schrijven ick sal't gheerne doen / eñ on-
derwijsen u daer in't ghene dat u van
noode is. En dus zijn den Jagher en-
de maleghijs ter plaetsen gegaen / daer
maleghijs dat boeckxken uyt-geschre-
ven heeft. Terwijlen dat maleghijs
dus onledigh was / soo quam Oriande
in't Cantoor eu gincker in om na male-
ghijs te sien. En als sy daer in quam /
en niemant en sag was sy seer bedroeft
ende seyde / o Malegijs lief wat hebdy
ghemaeckt dat gy niet en dedet dat ick
u heet. Ick wil gaen toonen mijn kon-
sten /

sten/ ende besweeren die Duyvelen datse my seggen waer Maleghijs is: Doen sy de Duyvelen besworē had' soo vraeghde haer den Duyvel wat haer beliefde. Sy seyde dat gy my seght waer Maleghijs is / den Duyvel seyde: Oriande wat wildy my vragen dat gy selver wel weet / sijn stoutheyt dede dat hy in plaghen quam/ maer hy is ongeschent van alle saken/maer waer hy is en weet ick niet / maer hy sal kortelingh by u komen / hy was ghedragen aen't gadt der hellen / maer den Enghel Godts deden ons by bedwanghe wederom draghen / dus soo weet ghy allen bescheet ! Doen seyde Oriande vlieght wegh gy duyvel en als ick u van doen heb' soo komt weder. En Oriande bleef vast verlangende naer Maleghijs dien sy van goeder herten beminde. Nu laet ick van Oriande blijven ende segghen van Maleghijs. Als Maleghijs den boeck uyt-geschreben had' / soo nam hy oorlof aen den Jager/die hem al de manieren van den Boeck gheseydt hadde ende bedanckte hem seer segghende: O weerde Joncker/ hoe sal ick u loonen de deught die ghy my hebt gedaen: Doen seyde den Joncker: Jongelinck dat is geerne gedaen / had'ick meer ghewetten ick had' u meer gheleert: Doen seyde Maleghijs Joncker Godt sal't u loonen en ick beveel u den Heer Almachtigh/ende ick wil vertrecken na Rootsesleur/daer na my(dat weet ick wel)groot verlangen is/want men niet en weet waer ick ben. Aldus scheyde Maleghijs vanden Joncker/ en nam sijn boeckxken / ende begon daer uyt te lesen een Conjuratie. Den vyant Putasar dit hoorende quam tot Maleghijs ende seyde / Meester wat belieft u van my. Maleghijs seyde: Neemt my op uwen hals en brenght my te Rootsefleur by Oriande gesont en ongequetst: Den duyvel nam Maleghijs op den hals ende vloogher mede door de Locht te Rootsesleur ongequetst by Oriande/ die daer saten wachte na die comste van haer lief Maleghijs: Ende beval den duyvel dat hy wegh reysen soude. Als Oriande Maleghijs sagh / was sy seer verblijt en kuste hem/ seggende: O Maleghijs lief willecom soo moet gy zijn/ waer ghy geweest hebt ende wat u geschiet is vande Vyanden dat weet ick wel maer hadt gy gedaen dat ick u hieten had' geen noot geweest. Maleghijs danckte haer / seggende: Moye t'is wel vergaen / ick dancke u dat ghy voor my hebt gesorght/ maer seght my hoe komt dat uwen broeder dien ick Vader heet / aldus quaet tegen my is ? Ende gy my altoos soo vriendelijck: Welcken my seer verwondert. En noch dunckt my dat gy my geen van beyden en bestaet / aldus bid' ick u op alle vrientschap dat gy my segghen wilt oft Baldaris mijn Vader is / ende ghy mijn Moye / want mijn herte my tuyght dat ghy my niet en bestaet. Als Oriande dit hoorde / versuchte sy seer twijfelende oft sy't seggen wilde oft niet/ende haer selven verstoutende/ heeft ten laetsten ghesept : O Maleghijs lief t'is waer dat wy u beyde vrient zijn / want ick vont u in een bosschagie hier by / ende u moeder lagh by u verbeten van de wilde beesten / ende ick nam u op ende bracht u inde Stede ende dede u doopen / ende dus heb' ick u nu op-ghehouden tot noch toe als gy sien mooght. Als Malegijs dit hoorde/was hy droevigh dat hy een Vondelinck was / ende hy was blijde dat Baldaris / sijnen Vader niet en was / ende seyde: O schoone Oriande hoe sal ick u dancken der vriendtschappen die ghy my ghedaen hebt / en hoe sal ick u moghen loonen. Als Oriande dese woorden hoorde van Maleghijs / sprack sy vriendelijcken / aldus : O

Male-

Digitized by Google

Maleghijs lief't is al verdient want al dat mijn is dat is u eyghen/ende dat in eerbaerheden. Doen seyde Maleghijs O Oriande lief alsulcken jonste is oock in my tot u / ick sent my geheel onder geboden: Aldus ginghen dese twee ghelieven in een Camer goede ciere maecken. Den Broeder van Oriande / Baldaris vernam dat Maleghijs ende sijn Suster te samen wel eens waren peysde dat hy Maleghijs soude beschamen met sijnder kunsten en hy ginck daer sy saten over Tafel om te Eten / ende dede daer komen met sijnder konsten / Hasen en Conijnen levende over Tafel loopen. Als Maleghijs dit sagh soo seyde hy: O Baldaris meester laet ons gaen wasschen eer wy gaen sitten ter Tafelen/'t welck hy consenteerde / ende doen las maleghijs heymelijck een conjuratie oft besweeringhe: Als baldaris sijn handen soude drooghen/ werden sy soo swert als peck/ende maleghijs handen werden soo wit als sneeuw: Voort soo dede maleghijs de Hasen en Conijnen verbijten van honden / die maleghijs daer dede komen/ dede Baldaris een konst/maleghijs deder vier tegen / dies hy Baldaris dedet swillen als een Tonne. Ten lesten swoeren sy malkanderen Broederschap ende souden t'samē ten scholen reysen te Toletten om meer konsten te leeren. Als sy geten ende gedroncken hadden/soo naemen sy oorlof aen Oriande eñ gingen na Parijs daer den Toovenaer woonde die Meester Joorck hiet/ ende was Oom van maleghijs / want hy was sijns moeders Broeder / maer maleghijs en wistet niet dat het sijn oom was eñ hy quam voor den Casteele/ eñ vraeghde in't Latijn waer dat sy gingen eñ wesen wilden. Sy seyden dat sy gingen ter Scholen van Toletten om meer te leeren dan sy konden. Doen seyde meester Joorck/ wildy desen avondt by my blijven wy sullen goede cier maecken/ Baldaris en maleghijs waren dies wel te vreden / ende verhaelden daer van haerder beyde konsten. Ende meester Joorck wedde om den Wijn dat hy't Bedde daer maleghijs ende baldaris op slaepen souden / dat hy't hun stelen soude by sijnder konsten / ende maleghijs ende baldaris wedden contrarie dat hy het niet doen en soude. Terstont las maleghijs in sijn boeckxken / ende dede een deel Vyanden in komen / ende bevalse datse meester Joorck souden binden handen ende voeten. Terstont waerender Vyanden bereet ende sy wirpen meester Joorck ter aerden/ende bonden hem handen en voeten en lieten hem leggen / meester Joorck die lagh en beefde van grooter vreesen / ende gaf de weddinge verloren. Doen beval maleghijs de Duyvelen datse souden wegh vliegen/ ende hy seyde: Wat seghdy meester Joorck / suldy nu mijn bedde t'avondt niet stelen/ hoe sijdy daer op ghemoedt. Doen seyde meester Joorck: Ick gheeft verloren want ick en had' niet gemeynt dat ghy alsulcken meester sout geweest hebben / op dese conditie/ seyde maleghijs soo sal ick u ontbinden / ende sullen desen avondt goede chier maecken. Doen seyde meester Joorck / dat is my hertelijcken lief/ende ick wille alle mijn leef daghe by u blijven om konsten te leeren in dient u belieft: maleghijs seyde, het believt my wel/ende doen gingen sy goede cier maecken ende sy bedreven diversche konsten d'een teghen d'ander die te belacchen waeren/ soo langhe tot dat de maere quam voor de coninghinne des grooten Coninck Carels Wijf. Ende dat was te doen ontrendt dat hoogh-tijdt van Sincxen / dat Coninck Carel open Hof hiel met sijn Heeren ende Princen.

Hoe

Hoe dat Coninck Carel open Hof hiel eñ de Keyserinne hem seyde van Malegijs, van Meester Iorck ende Baldaris konsten.

ALs den Keyser ter Tafelen was gheseten / soo verlanghde hy seer waer syn Vrouwe bleef/ ende hy beval Guwelioen dat hyse halen soude. Doen den Keyser haer sagh/ seyde hy waer sy soo langhe vertoeft hadde. De Vrouwe seyde / Heer Keyser ick hebbe ghewerst by dry Meesters van konsten / die wonder bedreven hebben. Den Keyser vraeghde wat Meesters dat het waren. Sy antwoorde / d'een is meester Iorck / d'ander Baldaris / ende den derden is een Jonghelinck die hun allen te boven gaet. Carel seyde ick moet den Jonghelinck sien. Ende Maleghijs die werdt ontboden om te komen by den Keyser met Roelandt / ende seyde : O Meester Maleghijs / Carel den Keyser ontbiedt u dat ghy by hem komen wilt / want hy van u konsten begeert te sien. Doen ginck Maleghijs met Roelandt / ende quam over Coninck Carels Tafel / daer hy sadt met sijnder Coninginne / ende met sijn ander Heeren / ende heeft den Keyser eerelijcken ghegroet / ende vraeghde wat den Keyser van hem beliefde ghedaen te hebben : Doen seyde Coninck Carel : Meester Maleghijs ick heb' hooren segghen dat ghy Meester der Meesteren zijt in diversche konsten : Principaelijcken vande Nigromantie / aldus wilde ick wel wat van uwe konsten sien / indien dat u beliefde/op een verbeteren want mijn Vrouwe ende mijn Heeren hebbent op my begheert dat ick u bidden soude / dat gy ons eenighe konsten wilde thoonen. Daer op Maleghijs antwoorde Heer Coninck van't ghene dat ick kan wil ick geerne laeten sien / ende met dien ginck hy aen d'een zijde / ende beswoer dry ofte vier Duyvels datse by hem quamen / ende besonder eenen Duyvel die Bleckas heet / die opper Cappiteyn was / ende sy vraeghden Maleghijs / wat hem beliefde. Ghy Duyvels ghy sult Coninck Carel met sijn Vrouwen ende met alle sijn Heeren (uyt-ghenomen Bisschop Tulpyn ende Namaus) doen dansen moeder-naeckt / d'een met een pijpe inden Mondt / ende d'ander met Tamboer inde handt / ende d'ander met een Scharmeye / ende aldus voort / ende aldus soo haest u gheringhe ende volbrenght het ghene dat ick u bevolen hebbe. Die Vyanden waeren bereydt/ende sy maeckten dat den Coninck ende sijn Huysvrouwe met allen sijn Heeren / dat sy quaemen al dansende ende al springende / elck om't best al moeder-naeckt. Coninck Carel meynde te verwoeden van quaedt-heden / ende oock sijn Huys-vrouwe alst reden was / ende door desen spijdt soo dede Coninck Carel Maleghijs wel strenghelijck inde ghevanghenisse legghen: Doen seyde Maleghijs Heer Coninck ghy sult my uyt laeten / ende t'uwer spijt my oorlof geven te gaen daer my beliest. Coninck Carel swoer dat hy hem nimmermeer en soude laten los gaen / maer soude op hem wreecken die schande die hy hem ghedaen had' ; Corts daer nae verschiep hem Maleghijs als eenen Duyvel en quam voor Coninck Carel verbaerlijck vier ende vlam spouwende : Den Coninck dit hoorende wert seer verbaert/en vraeghde wie hem dus quam quellen / Maleghijs seyde / ick ben den duyvel vander hellen die u hier komt tenteren / ende ten sy dat ghy Malegijs uytter gevanghenis ontslaet en sijn misdaet vergheeft/soo sal ick u ende al u Heeren te niet maecken : doen seyde Guwelioen/

lioen/ Heer Coninck ontslaet dog Maleghijs oft wy worden al door hem geplaeght. Coninck Carel dit hoorende / riep met luyder stemmen: Gy valschen Vyandt vlieght wegh ende ick ontslaen Maleghijs en vergheef hem al sijn misdaet. Maleghijs seyde: Heer Coninck ick dancke u/ want ick ben Maleghijs die hier in gelijckenis van eenen Duyvel staet: Den Coninck dit siende was seer gestoort en dede Maleghijs / Meester Joorck en Baldaris uyt syn Lande op den hals bannen. Maleghijs seyde op u bannen soo en acht ick niet/ ick sal u noch spels ghenoegh maken/ende met dien liet hy hem weg dragen van eenen Duyvel op een Casteel / midden in een Water daer meester Joorck ende Baldaris waren maleghijs verwachtende.

Hoe dat Maleghijs hem verschiep als een Engel, ende quam alsoo in Coninck Carels Slaep-camer.

DEen Coninck Carel lagh en sliep quam maleghijs voor hem staen in een ghedaente des Engels/ ende seyde/Keyser Carel daer is een vriendt in grooten noodt van hongher/aldus beschikt hem Victalie/oft Godt sal't op u wreken: Doen seyde Carel / o H. Engel wie is den genen die in soo grooten noot is/ick wilde dat hy thalf had datter in't Hof is: Doen seyde maleghijs / ick sal't wel bestellen: Ende beswoor de Duyvelen dat-se al de spijse die op Carels Hof was brengen souden op't Casteel. Terstont naemen de Duyvelen spijse en dranck ende brochtent in't Casteel. den Keyser seyde: O Engel Godts seght my wie den vrient is die in grooten noot is: Doen seyde maleghijs heer Keyser ick ben't/en heet maleghijs / en wilde my iet/soo volgt my op't Casteel/ daer ick my onthouden sal tegen de gene die my deiren mogen ende met dien reysde hy weg/ Carel was seer gestoort dat maleghijs hem dese confusie ghedaen had/peysende hoe hy dat wreken soude/soo quam daer ghegaen Julien / een Scholier van maleghijs/ ende had maleghijs in slape gelesen ende gebraecht in Carels sale dat Carel niet en wist/en hy groette den Keyser ende seyde: Heer Keyser ick weet u raedt om maleghijs te krijgen in u handen: Den Keyser seyde: Condy dat doen om mijnen wille mede te doen/ick sal't u seer hooghlijck loonen. Als Julien dit hoorde seyde hy: Heer Keyser ick en begheere anders niet dan't Bischdom van Parijs/ ende ik sal u maleghijs leveren ghevangen. Den Keyser seyde/ick sal't u geven/doen seyde Julien: Heer Keyser siet hier maleghijs voor u voeten ligghen / doen den Keyser dit sag/was hy seer blijde/ende seyde: maleghijs staet op en maeckt u ghereet want gy nu terstont dogh sterven moet. Als maleghijs den Keyser sagh en dat hy dus gevangen lagh/seyde hy in hem selven: O felle fortune hoe kome ick hier: O Julien dat's van uwen bedrijve / waerom hebdy my dus Verraden: Julien antwoorde: maleghijs meester gy en leerdet my niet als gy u ander Scholieren dedet: Daerom heb ick u aldus ghelevert: Doen seyde maleghijs / o valsch Verrader argher dan Judas/had ick mijn Boecken hier ick en soude om gheen Gratie bidden: maer Heer Keyser t'waer een schande onder allen Christen Princen dat ghy een Edel man dedet sterven in soo verscheurden Habyt en kleederen/ soo bid ick dat gy my geven wilt soo veel garens ende een Naelde dat ick mijn verscheurden kleederen her-naeyen magh op dat ick niet beschaemt en worde.

Doen beval den Keyser den Hangh-man datmen maleghijs gheven soude een Naelde ende gaeren/ het welck den

Hangh-

hangh-man dede. Als't Maleghijs had was hy verblijt/ende beswoer de Duyvelen datse by hem komen souden.

Doen quamen de Duyvels tot Maleghijs seggende: Meester wat belieft u/ Doen seyde Maleghijs ick beveel u dat gy dien hangh-man met Julien mijnen clerck terstont sonder vertreck hanget te Rootsacon aen de galge om dat hy my verraden heeft: d'welck de duyvels terstont deden. Den Keyser met sijn Heeren lagen in on-macht van dat tempeest der duyvelen/ende Julien riep. Meester Maleghijs ick bidde u mijns lijfs genade ick en sal nimmer-meer iet teghen u doen. Doen seyde Maleghijs: Neen valsche verrader alsoo niet / ghy sout my geerne hebben doen hangen haddy ghekonnen. Doen dit al-te-mael ghedaen was/soo beval hy de duyvels datse hem brenghen souden te Rootsesieur by Oriande / ende datse Meester Jorck ende Meester Baldaris by hem brengen souden. Doen liepen de vyanden int'casteel dat in't water vlotte ende namen Meester Jorck ende Baldaris ende brachtse by Maleghijs ende sy braken dat casteel/ ende doen namen sy dese drye meesters ende vlogen daer mede na Rootsesieur/ ende setten-se daer neder ende vloghen wegh. Oriande lagh op eenen Toren van den slote ende sagh dese dry meesters komen/ dies sy seer blijde was ende ginck henlieden te gemoet ende hietse vriendelijck willekom:ende doen ginghen sy samen ten hove hanteren alderhande ghenuchte soo men in de Heeren Hove plagh te doen. Roelant ende Abbacuck stonden by malkanderen / ende Abbacuck wedde tegen Roelant/ dat hy het casteel daer de twee meesters op waren te niet maecken soude/ ende hy sette sijn hooft daer onder te pande/ ende hy stack sijn hooft ter venster uyt. Baldaris wert het gewaer ende beswoer Abbacuck op't hooft twee groote langhe herts-hoorens alsoo dat hy sijn hooft niet in en conde trecken / dies hy seer desperaet was. Roelant dit siende wert gram ende seyde: meester Abbacuck waerom en destrueert hy nu t'Casteel niet / waer zijn nu u konsten die ghy u vermeet te doen: ende Roelant nam sijn sweert ende sloegh hem t'hooft af / het welck hy verloren had. Als Coninck Karel lange onder t'gerecht had gelegen in onmacht met Guwelioen soo zijnse ten lesten opghestaen ende waren vervaert niet wetende wat hun geschiet was: Karel seyde Guwelioẽ wat is hier geschiet/waer magh Malegijs des Toovenaers zijn / ick sien wel dat hy wegh is want Julien ende mijn hangh-man hanghen aen de galge/hoe zijn wy bedrogen. Guwelioen seyde Heer het is al door sijn Tooverije gheschiet hy en is niet om hinderen / besiet ginder t'Casteel dat in't water stondt is oock wegh alsoo dat-men daer niet af en siet. Terwijlen dat sy dus samen spraken soo quam Roelandt by Karel sijnen Oom / ende had Abbacucks hooft in de hant ende groette hem seer: Karel vraeghde Roelandt Neve / waer komdy aen dat hooft het dunckt my het hooft te sijn van meester Abbacuck. Doen seyde Roelant / Heer Oom ick sal't u seggen: Doen maleghijs by u gevangen was/vermat hy hem het slot te doen versincken met de meesters die daer op waren / ende daer teghen setten hy sijn hooft te pande / eñ doen hy's niet doẽ en mocht soo heb ick hem sijn Hooft af-gheslaghen. Doen seyde Guwelioen seer verstoort/waerom hebdy ghedoodt den liefsten van alle mijn vrinden / wat dunckt u heeft hy's niet gewonnen/ besiet waer t'Casteel staet / en ist niet verdorven tot inden gront: Roelant seyde: T'is waer dattet wegh is maer dat is geschiet by maleghijs konsten/ende niet

by

Digitized by Google

by Abbacuck. Den Keyser was seer toornich hierom/ende hy swoer dat hy't wreken soude op Jorener Broeder/ den Grave van moncler ende dede vergaderen een groote menichte van volck te perde ende te voet / om den Grave van moncler te beleggen / ende wrake te nemen van de confusie die hem ghedaen was / ende vergaderde ontrent L. m. mannen. Als sy aldus vergadert waren/ende elck was wel voorsien van 't ghene dat hem van noode was/ soo rijsde Coninck Karel met sijn Heeren nae moncler om dat te destrueren.

Hoe den Soudaen van Persen dede versoecken des Coninckx Ivorijns Dochter Benfleur, ende hoe-se Vivien verantwoorde.

TErwijlen dat de Heeren reysden na moncler/ soo stont op den Soudaen van Persen/en wilde te wijve hebben des Coninckx Dochter van mombrant / ghcheeten Benfleur ende reysde met grooter kracht naer mombrant; Ende sont sijnen Reuse Broeysin aen den Coninck Ivorijn van mombrant: Hem bevelende dat hy soude seggen dat hy hem sijn Dochter wilt geven/oft hy soude alle syn Lant destrueren / oft eyscht hem te campen lijf om lijf. Den Reuse seyde: Heer Soudaen laet my ghewórden / ick sal u de maghet leveren in uwe handen / oft ick sal selver daer vore doot blijven. Doen ginck den Reuse na de Stadt / ende quam binnen der poorten ende ginck in des Coninckx Palleys/ daer den Coninck sat in sijnen gulden Stoel/ende sijn Dochter by hem met den jongen Vivien ende groette den Couinck: Den Coninck vraeghde wat sijn begeerte was? Den Reuse antwoorde: Heer Coninck den Soudaen van Persen sent aen u/oft gy hem u Dochter Benfleur geven wilt/ende wildy's niet doen soo sal hy u Lant destrueren / oft wiltse iemant met campen bevrijden / daer is den pant lijf om lijf. Den Coninck seyde: O Dochter wat seghdy'er af is't u meyninge wel/ ick ontsien des Soudaens groote macht.

Benfleur seyde: Heer Vader ick liet my liever dooden dan ick den Soudaen van Persen nemen soude. Den Keuse dit hoorende wert half verwoet segghende: Dat sal u ende den uwe rouwen in corter tijt. Doen seyde Vivien tot den Reuse/hoe staet ghy dus en stamt gevet my den pandt / ick sal mijn Suster wel bevrijden tegen u / ende den Coninck van Persen. Den Reuse wert lacchende ende seyde: Ick hou van weerden / maer al waerdy met u vijven ick en soude u niet ontsien/ ende hier mede ginck den Reuse wegh. Als Coninck Ivorijn dit hoorde verblijde hy hem seer ende seyde: O Sone Vivien saligh was uwe geboorte voor my. Laet ons gaen banckettén ende goede chier maken. Doen seyde Vivien. O Benfleur Suster / my dunckt altijdt datter eenen Godt is boven onse Goden / ick bidde u seght my t'bescheyt daer af / Benfleur seyde. O beminden Broeder ten zijn niet dan fantasien ende weest te vreden / ick sal u versien van t'ghene dat u tot den Camp van noode wesen sal. Doen den Reuse vanden Coninck gescheyden was/ soo quam hy by den Soudaen van Persen: Die hem vraeghde hoe hy ghevaren had ende oft hy des Coninck Dochter Benfleur hebben soude: Den Reuse seyde: Heer Soudaen de Dochter en meughdy niet krijgen / eñ daerom heb ick eenen camp aengenomen tegen eenen Jongelinck/ ende ist sake dat ick hem verwinnen kan/ soo suldy de dochter Benfleur hebben: maer verlies ick/ soo suldy met allen u Volck wegh reysen: ende en hebben geen sorge want al warender noch x. tot den Jonghelinck ick soudese wel verwinnen.

Den

Den Soudaen was blijde vande tijdinghe / want hy meynde dat al ghewonnen was.

Hoe dat Vivien oorlof nam, aen den Coninck Ivorijn van Mombrant, om teghen den Reuse te campen.

DOen den dagh op-ghinck soo blies den Wachter den horen alsoo ghewoonelijck is / soo is Vivien op ghestaen ende is ghegaen in de Camer daer het harnas in was / ende hem is ghevolght sijnen Camerlinck: Ende den Meester van den harnas / ende hebben Vivien beghinnen te Wapenen ghelijck alsulcken Edel man toe-behoorde.

Den Coninck Ivorijn hoorende de ruyssinghe van den harnas / vraeghde watter te doen was in de Waepen-camer. Daer de Heeren op antwoorden: O Heer Coninck / Vivien u Sone maeckt hem ghereedt om teghen den Reuse Broepsin te campen: Den Coninck dit hoorende kreegh al-sulcken moedt van blyschappen dat hy seyde: By Mahomet ende by alle onse Goden Vivien mijnen Sone / is weerdigh te besitten een Coninck-rijck / dat alsulcken jonghen teerderen Kint hem selven soo vromelijck berept om te vechten teghen eenen die dat gelijck eenen Duyvel dan een Mensche: Den Coninck ginck ter Cameren met sijn Heeren ende sijn Dochter volghde hem / om te sien haren Broeder ende als den Coninck inde camer quam / soo was Vivien al bereet om te velde te gaen: doen Vivien sijnen Vader vernomen heeft / dede hy sijnen helm op ende is gevallen op sijn knien hem biedende Eer ende reverentie. Ende den Coninck greep hem in sijn armen segghende: O mijn beminden Sone staet op vander aerden / want gy sult noch wonderlijcke dingen doen / daerom betaemdet beter dat ick u d'ere dede. Vivien dit hoorende seyde: Heer Vader ghy prijst my seer hooghe / niet te min dat de Goden aen my versien hebben dat sal aen my gheschien / doen antwoorde Benfleur ende seyde: O Broeder Vivien dat is waerachtigh ende ick bidt Mahomet ende alle onse Goden dat ghy verheven moet worden boven allen onsen gheslachte. Eer-wijlen dat sy aldus onledigh stonden met Vivien soo quam daer eenen gheloopen ende seyde / hoe dat hy den Reuse Broepsin ghesien hadde ghewapent om den campe te doen / aldus siet wat u te doen staet. Vivien dit hoorende was seer verblijdt ende hy hadde een gouden keten om sijnen hals die nam hy ende gaf-se den Bode. Doen beval Vivien sijnen Camerlinck dat hy sijn Peerdt sadelen soude / d'welck den Camerlinck dede. Doen sprack hy tot sijn Suster ist u lieden believen soo bid ick u dat ghy oock corts volght ter poorten / ende besiet hoe ick my hebben sal d'welck den Coninck ende sijn Suster t'saemen beloofden te doen. Met dien nam hy oorlof aen sijnen Vader ende hy nam sijn Suster in sijn armen / ende hertelijck vriendelijck ghekust oorlof nemende / ende de Maghet en heeft haer niet konnen bedwinghen / de traenen liepen uyt haer ooghen. Doen seyde Vivien: O lieve Suster weest te vreden / al is mijn weder partije groodt ende sterck / Mahomet sal my wel uyt helpen. Met dien quam sijnen Camerlinck met den Peerde / daer hy terstondt op-spronck ende sloeght met sporen wegh rydende / Den Coninck dit siende volghde van achter met sijn Heeren. Benfleur ghinck oock sitten op een wit Tellenaer wel toe-ghemaeckt met xij. Camenieren al ghekleet met een maniere van kleederen / ende dat was uytter maten schoon om sien ende reden terpoorten uyt om te sien campen.

Hoe

Hoe Vivien gheboortschapt was vanden Enghel al sijn af komsten, ende wert gheloovende in Godt Almachtigh.

DOen Vivien ghereden quam buyten der Poorten / ende eer hy ghenaeckte daer den Reuse dat crijgh bestaghen hadde / soo docht hy in hem selven aldus: O Vivien waer aen staet u gheloove / dan aen een Beelt dat gheen ghevoelen en heeft / hoe souden dat Goden konnen zijn / die niet soo veel macht en hebben om een gersken te doen groepen / ende hebben sterffelijcke Menschen gheweest. In desen ghepeyse soo werdt hy verbuldt van den H. Gheest ende spronck vanden peerde / vallende op sijn knien ende seyde. O Godt der Goden die alle dinghen gheschaepen ende ghemaeckt hebt / hoe sal ick krijghen volmaeckt verstandt: Wie is hy die domineert over Hemel ende Aerde / want by naturen vinde ick datter een is die alle dinck ghemaeckt heeft / ende weder ontmaken sal. Aldus bidt ick u Godt der Goden / dat gy my Victorie wilt verleenen teghen mijnen vyandt / daer ick nu teghen campen moet. Voordt bid ick u Godt der Goden / dat ghy my eenigh teecken wilt laten gheschien ick sal altijt in u ghelooben ende dienen. Godt van den Hemel siende des Jonghelinckx begheerte heeft sijnen Enghel ghesepdt aldus: Gaet tot Vivien dien ick vercoren heb tot mijnen Campioen ende draeght hem eenen standaert met eenen Schildt van mijnder Figuren / soo ick ghehangen was aen de galge des Cruys ende seght hem de gelegentheyt van den kersten gheloove hoe ick gestorven ben / ende weder verresen etc. Ende seght hem sijn afcomsten daer hy af geboren is / d'welck d'Enghel dede. Den Coninck Ivorijn ende sijn Heeren ende Bensleur met haer ry. Camenieren al te-samen kostelyck toe-gemaeckt zijnde / quamen niet dien staet buyten der Poorten soo verre rydende dat sy Vivien sagen daer hy was knielende. Den Coninck Ivorijn seer verwondert zijnde / dede alle sijn volck stille staen / ende vraeghden een van de outste Heeren die by hem waren. Wat maght bedieden dat Vivien alsoo op sijn knien leyt met ghevouden handen oft hy gratie begheert aen den Reuse / oft soude hy al reede verwonnen zijn. Desen Heer hoorende des Coninckx woorden seyde: Heer Coninck ghy abuseert u / en siedy niet dat hy de Goden aen-bidt om Victorien te hebben ende gy sult sien dat hy dien Camp winnen sal / ende u Dochter verlossen. Den Coninck dit hoorende wert verblijdt / ende beval dat een yeghelijck souden stille blijven staen ter-wylen dat sijnen Sone in sijn Ghebedt was. Bensleur bleef staende dat sy hem in't gesicht had / want al wast sake dat sy hem hielde als broeder / nochtans soo hadde sy hem lief natuerlijck alsoo men noch hooren sal.

Doen Vivien aldus langhe op sijne knien ghelegen had biddende / ende sijne Ooghen ten Hemel slaende segghende: O Godt der Goden laet my dogh verwerven volmaeckt verstant van u. Soo is den Enghel Godts neder-gedaelt inde ghedaente van een schoon Jonghelinck eenen Schilt in d'een handt hebbende / ende in d'ander hant een baniere welcke baniere was viercant van schoonder witte Syden / in het midden van deser baniere stondt een schoon Crucefix / met de Figuere van onsen Heere daer aen hangende / en desgelijckx stont oock inden Schilt. Ende den Enghel sprack tot Vivien: o Vivien die groote begheerte hebt ghehadt / van Godt boven allen Goden / die alle dinck gheschapen ende ghemaeckt heeft / slaet op u ooghen ende siet hoe uwen Schepper voor u ghestorven

ven is/ dit is de Figuere van hem daer ghy om geroepen hebt/ wiens Dienaer ick ben/ ende die my tot u ghesonden heeft. Vivien dese Figuere siende kreeg alsulcken medelijden dat de tranen uyt sijn ooghen spronghen: Ende riep met luyder stemmen: Willekom Godt boven alle Goden/ in wien ick mijn ghelovve setten sal. Den Engel dit siende/ seyde seer soetelijck: O Vivien die noch werden sult een Campioen van den opperften Godt/ Coninck der Hemelen en der Aerden/ wiens Figuere hier voor staet/ die is Godt ende Mensche voor alle Sondaeren Mensche ghewordeu/ uyt-gesonden van den Hemelschen Vader/ gedaelt in een suyver Maegdelijck Lichaem/ sonder eenigh mans toe-doen gheboren by den H. Gheest/ ende dit moet ghy vastelijck gelooven/ want het is het principael artijkel des Heyligen Kersten Gelooss. Doen seyde Vivien: O mijn onder-wijser ick wil gheirne ghelooven met goeder herten/ sonder murmuratien/ want by nature soo ghevoel ick wel dat ons Goden niet en zyn dan Duyvels tabernakelen/ want sy en hebben reuck noch smaeck/ maer Beelden van gouden ghemaeckt nae sterffelijke creaturen/ aldus weet ick wel dat het eenen Godt moeste zijn die alle dink geschapen ende ghemaeckt heeft/ in den welcken ick volmaecktelijck ghelove. Den Engel seyde: Vivien soo moet gy hooren ghelooven dat hy besneden is geweest/ dat hy tot sijn xxx. Jaren ghepredickt ende veel Mirakelen ghedaen heeft: dooden doen verrijsen/ blinde siende/ doove hoorende/ ende kreupele gaende/ en daer na is hy op den Palm-Sondagh in Jerusalem eerlijcken ontfangen/ van sijn eygen Discipelen verraden/ gevanghen van de Joden/ ghegeesselt/ ghecroont/ ende daer na verwesen ter doodt/ sonder oorsake/ dus heben sy hem gekruyst op den Bergh van Calvarien alsoo gy hier siet Vivien dit hoorende kreegh al-sulcken compassie/ dat hy seyde met luyder stemmen: O mijnen Heere mijn Godt hebdy soo veel gheleden voor my/ wat sal ick armh sondigh creature voor u doen om u te behaghen. Den Engel seyde/ hy en begeert niet meer/ dan dat gy u selven bekeert van desen Ongheloove ende reyst van daer ghy gheboren zijt/ want u Moeder ende Maleghijs u Broeder zyn kersten. Vivien dit hoorende wert seer verwondert/ ende verhief hem vander aerden/ seggende: O Dienaer Godts en belght u niet dat ick u vraghen sal. Gy seght dat ick geboren ben van den kersten bloede/ is Coninck Ivorijn van Mombrant mijnen Vader niet/ ende Brusleur mijn Suster. Dit wilden ick geerne weten. Den Enghel antwoorde: Den Koninck Ivorijn van Mombrant en bestaet u niet/ soo en doet oock Brusleur. Maer uwen Vader die heet Buevijn van Eggermont/ ende u Moeder heet Oriwaire: Ghy waert gheboren in de Stadt Egghermont die ghewonnen was van den Grave van Palerne/ daer ghy ghenomen waert van een Heyden/ en soo ghebracht in Mombrant daer gy op gehouden zijt/ en den Coninck hiel u voor syn kindt: welck niemant en wist. Vivien dit hoorende viel op sijn knien/ Godt danckende dat hy gekomen was van den kerstenen bloede. Doen seyde den Engel/ Vivien legt af de Wapenen die u niet toe en behooren/ ende hanght dit Cruys aen uwen hals/ ende neemt dien Standaert daer ghy Victorie mede vechten sult: Maer eerst suldy veel moeten lijden/ maer en twijffelt niet 't ghene dat ghy lijden sult/ sal wesen in Penitentie van uwe sonden/ dat ghy aldus langhe de Af-goden hebt aengebeden. Vivien seyde/

de/het is my lief wat dat ick lijde voor mijnen schepper. Ende den Engel leerde Vivien voort in't kersten Gheloove. Doen den Reuse inde Stadt ghewecst hadde/ ende den camp aen had ghenomen/ soo is hy ghekomen in de Tente vanden Soudaen van Persen/ soo ghe-ringhe als den dagh op-ghegaen was. Doen seyden den Soudaen van Persen: O gheminde vriendt Broeysin ende mijn uytverkoren Campioen/ ick bidde u dat ghy wel voor u siet / want al ist maer een Jonghelinck/ sy zijn somtijts rasch van leden/ en niemandt en sal sijnen vyandt te cleyn kennen. Den Reuse die hoorende wert seer lacchende ende seyde: Heer Soudaen hoe kondy dat seggen oft meendy my te proeven dat ick vervaert ben/ ick segh u al warender xij. van dier-ghelijcken ick soude my niet vervaren. Doen seyde daer een Admirael: Heer Soudaen gy spraeckt daer sotte woorden/ ghy weet wel al warender xij. de vroomste in Heydenis hy soudese dooden / hoe soude van sulcken Jonghelinck alleen tegen hem vechten. Doen seyde den Reuse: Heere Soudaen ick sal u geringe uyt de twijffel helpen/ ende beval sijnen Camerlinck dat hy sijn peert ghereet maecken soude. Doen t'peert gereet was/ spronck er den Reuse op ende seyde: Heer Soudaen ende ghy Heeren nu is den dagh ghekomen / dat den Soudaen van Persen ghebruycken sal de schoone Beufleur / ende die belove ick correlijck te leveren tot uwen wille/ ende hier mede neme ick de lancie inde hant als u Campioen/ en met dien oorlof nemende sloegh hy sijn Peert met sporen / ende reedt daer het parck ghemaeckt was. Doen den Reuse wegh ghereden was / ginck den Soudaen in't midden van sijn Heeren staen en seyde mijn vrienden / die my noeyt begheven en hebt/ soo bid ick u dat gy u wapent op avonture hoe't in den Campe vergaen mocht oft mijnen Reuse des Coninckx Campioen verwonne/ soo soude ick Coninck Ivorijn ondersints mogē slaen ende verlasten hem / want waer ick hem quyt nimmermeer en soude ick verblijden / aldus laet ons toe-sien op avonture wat daer gheschieden mocht. Desen raet docht al de Heeren goet ende seyden/ Heer Soudaen dat u belieft/ dat belieft ons ende wy willen met u leven ende sterven Doen was den Soudaen verblijt ende danckte se seer. Met dien ginck hem elck in't harnas steken/ ende quamen soo ghelijck ten parcke ontrent CCC. Mannen / ende hier mede reedt den Soudaen met zijn Heeren nae den Camp. Den Engel Godts leerde Vivien int Heyligh kersten Gheloove / ende den Coninck Ivorijn zijnde noch op de selve plaetse met sijn Dochter verwonderende seer/ wat Vivien daer soo langhe maeckte. Doen seyde Beufleur: O beminden Vader ick sien daer by Vivien staen / eenen schoonen Jonghelinck met witten habijt gekleet/ wiens aen-sicht was blinckende als de Sonne. Den Coninck verwonderden seer ende oock allen sijn Heeren/ dat sy den Jonghelinck niet en sagen. Doen stont op den Caliphe van der Synagoghen ende seyde: Heer Coninck ghy meught dien wel ghebenedijden doen Vivien uwen Sone was ghebooren / want het is dat Alder-salighste Kint dat in al de Werelt is/ om dat u Dochter siet eenen Jonghelinck by haren Broeder. Den Coninck Ivorijn andtwoorde : Hoe komt dat mijn Dochter desen Jongelinck meer siet dan wy doen. Den Caliphe daer op antwoordende/ om dat sy noch een suyver Maeght is: Want den Jonghelinck is Mahomets bode / die hem tijdinghe van victorien brenght? Ende den bode is soo suyver dat ons vo-

voor:hen niet en souden moghen verdra-ghen te sien: Den Enghel Godts holp Vivien neder te Peerde/ende hy maeckte hem een Cruys voor syn Voor-hooft segghende: O Vivien strijdt vroomelijck teghen uwen Campioen/ u gheneratie sal meer Turcken verslaen dan daer nu leven. Ende als ghy den camp ghedaen hebt soo keert terstondt weder inde Stadt/ende seght open-baerlijck dat ick u ghesepdt hebbe/ende dat ghy kersten ghewooden zyt/etc. Ende ick des Reusens ooghen verblinden/want in't eerste suldy't seer hert hebben/maer u en sal niet misschien. Doen verblijde hem Vivien met gantscher herten/ende reet naer het parck met ter Lancien/ daer de baniere aen-hinck die hem den Enghel ghegheven had. Den Coninck Ivoryn dit siende seyde tot allen syn Heeren: Laet ons haestelijck aen ryden want Vivien mijn Sone rijdt nae het parck/ende heeft aen syn Lancie eenen wimpel die hy niet en had doen hy uyt der Stadt scheyde. Doen seyde Caliphe: Daer heeft hem Mahomet ghesonden in Teecken van Victorien/ dies wy hem alle-gader wel dancken ende looven moghen. Den Soudaen van Persen siende dat den Coninck Ivoryn syn Dochter soo cierlijck/ende soo kostelijck toe had ghemaeckt/soo werdt hy hertelijck lacchende ende seyde: Ghy Heeren den Coninck Ivoryn heeft sorghe voor sijnen Campioen/ende daerom heeft hy syn Dochter Brenfleur reedt ghemaeckt ende verciert om my te gheven. Den Reuse is alder-eerst ten parcke ghecomen verwachtende synen Campioen ende ten lesten soo is Vivien oock ghekomen om te campen.

Hoe dat Vivien den Reuse Broeysin inden Camp dat hooft af-sloegh, endē hoe hy ontfanghen was van Coninck Ivorijn van Mombrant.

Doen dese Campioenen beyde vergadert waren soo vraegde Vivien den Reuse Broeysin seggende: Waerom zijt ghy hier ghekomen/met den Soudaen van Persen in mijns Vaders lande? want heeft mijnen Vader hem eenigh onrecht gedaen/soo siet dat gy't pijnt te wreken/ende en weet ghy geen saecke/soo sal ick u ende al u mede-pleghers leeren komen/in mijns Vaders lant souder geleyde. Den Reuse dit hoorende/track sijnen Baert van gramschappen ende seyde: O gy hooveerdig wicht ick en bender sonder oorsake niet ghekomen/ick ben ghekomen om Brenfleur u Suster/die sal ick schencken den Soudaen van persen eer den avondt komen sal/oft Mahomet die sal my scheyden en noch segh ick u/alwaerdy uwer ry. Ick en soude daer eenen voet niet om versetten/ick soude wel meenen dat ick u alleen beschaemen soude/hoe mooghdy dan soo hoovaerdigh zijn te segghen/dat ghy ons allen soude doen berouwen dat wy hier gecomen zijn: op welck Vivien andtwoorde ende seyde: Heer Reuse gy seght dat gy mijnder ry. verwinnen sout ick en ben hier maer alleen/en ick hope aen hem daer ick mijn betrouwe op sette/ende wiens Figure ick in mijnen Schilt voer/dat u hooge vermeten gheringhe sal ghedaen zijn: Met dien werl den Reuse siende op sijnen Schilt ende seyde. Hoe comt dat gy de Waepenen van Mombrandt niet en voert/ende dat gy een Cruys voert my dunckt dat ick dat Teecken/onder de kerstenen gesien heb. Vivien sloegh syn oogen ten Hemel ende seyde: Laet ons gaen beginnen daer wy om ghekomen syn/en wacht u ick sal steken en slaen

daer

daer ick u vinden sal / aldus wacht u soo gy meught / en met dien staken sy haer peerden met sporen ende elck reet op het eynde vander baene / daer haer lieden Tenten gheslaghen waren. Daer nam Vivien vijf sopkens ghedopt in rooden Wijn ter eeren van de vijf Wonden ons Heeren. Doen werden de Trompetten geslagen / en soo geringe als Vivien den derden slagh hoorde / soo stack hy sijn peert niet sporen / alsoo dede ook den Reuse / ende reedt met alsoo grooten cracht / alsoo dat hy Vivien vanden peerde wierp / in welcken steke Vivien ontfinck een door-gaende Wonde / en bleef plat neder ter aerden ligghen / al oft hy doodt had gheweest terstont greep den Reuse sijn lancie noch eens / ende meenden noch eens te door-reden / maer den Enghel Godts beschudden hem / alsoo dat den Reuse met luyder stemmen wert roepende: ick ben betoovert / want al mocht my al de wereldt baten / soo en soude ick den man niet konnen sien. Doen Bensleur aldus sagh Vivien liggen / soo wiert sy schreyende ende seyde: O onsalighe Maget gy mocht wel vervloecken d'ure van uwer gheboorte / dat u alder-besten vrient u broeder sterven moet voor u / ende ghy niet-te-min sult moeten converseren met uwen meesten vyandt / met dien wranck sy haer handen / soo dat haer vader ende al de Heeren met haer ghenoegh te doen hadden. Doen quam den Enghel Godts / ende lichte Vivien den helm op / soo dat hy verkreegh wat sterckte ende spranck op met eenen moede / ghelijck eenen die uyt sijnen slaep ontspringht / en greep haestelijck sijnen Schilt in sijn ermen / en kusten 't belt van den Cruyce seggende: O Godt boven alle Goden / staet my nu by in desen grooten noodt. Ende den Reuse quam snellijcken ende met groote kracht ghereden / ende meenden hem te door-ryden: Maer Vivien ontspronck hem den steke ende sloeg den Reuse sijn rechte handt af. Doen werdt den Reuse seer toornigh / ende greep sijn sweert en sloegh na Vivien / ende gheraeckte hem op sijn schouder / alsoo dat hy daer af een groote wonde ontfinck. Vivien siende dat hy noch eens ghequetst was / track wat achterwaerts denckende hoe hy den Reuse van den Peerde soude kryghen: Vivien dus staende fantaserende greep sijn sweert in beyde handen / ende stack des Reusen Peerdt onder in den buyck dat het doot ter aerden viel / ende den Reuse viel onder. Doen werdt den Reuse gram ende seyde: T'sy moet u werden dat ghy uwen moedt wreket over een beeste. Doen seyde Vivien 't waer wel in mijnder macht dat te wreken / maer men sal my niet verwijten dat ick een liggende Man slaen / sal sterckelijck bevechten / ende Vivien werde hem vromelijck / alsoo dat sy langhe vochten ende dat Vivien noch ontfinck vijf doorgaende wonden: Alsoo dat sijn Harnas root wert vanden bloede / ende den Reuse en ghebrack niet veel. Een yeghelijck aen beyde sijden had verlangen hoe dat het vergaen soude. Als de Campioenen aldus sterckelijck vochten / malkanderen seer quetsende / soo is den Reuse gekomen ende verhief eenen slagh / ende meynden Vivien t'hooft ghekloven te hebben / maer hy ontspronck den slagh ende schoot hem in met sijn sweert / ende stack hem in den buyck dat hy achterwaerts neder viel / ende riep met luyder stemmen: vermaledijdt zy dien steecke / want ick moet nu sterven. Vivien seyde: Staet op Heer Reuse ende vecht nu teghen my / ghy wildet teghen mijnder x. oft xij. vechten: Doen riep den Reuse kort my mijn pijne / want ick lijde duysent dooden. Doen nam hy sijn sweert ende sloeg den Reuse sijn hooft af: Den

Sou-

Digitized by Google

Soudaen van Persen siende dat syjnen Reuse verwonnen was / sprack tot syn Heeren aldus: Ghy Heeren wat souder af segghen / oft wy eens ter weir stelden / want ghy siet wel hoe den Coninck Ivoryn van Mombrant in triumphe met syn Dochter hier gekomen is ongewapent / wy soudense al-te-samen lichtelyck vanghen. Doen seyde den Coninck van Meden / wildy 't bestaen / ick sal u helpen met alle myn macht. Doen sprack den Admirael / ghy Heeren wat wilt ghy maecken / wildy met CCC. mannen den Coninck slaen wat weet gy oft den Coninck met syn Volck onder haer kleederen ghewapent zyn / ende oock mede wat weet ghy oft den Coninck heeft een deel Volckx heymelyck ligghen / die op ons handen wachten sullen / aldus duncket my sotternye / dat ghy 't vechten sout willen bestaen ende 't selve seyden oock de ghemeyn Heeren / doen vraeghde den Soudaen: Wat dunckt u best ghedaen / doen riepen sy al ghemeyn / laet ons vertrecken op dat wy niet verslaegen en worden: Eñ met dien reet elck na 't heyr toe eñ packten haer goeden / eñ reysden alsoo weder nae haer Landen met luttel eere. Doen Vivien den Reyse verslaeghen had' soo nam hy 't Hooft op syn sweert ende quam soo by den Coninck / den Coninck bedanckte hem seer vande eere die hy hem ghedaen had. Bensleur nam hem in haer ermen en kuste hem vriendelyck / segghende: O alderliefsten Broeder / hoe sal ick u loonen die eere die ghy my gedaen hebt: Doen seyde Vivien Bensleur myn alder-liefste en seght niet meer Broeder want 't soo niet en is als ick u noch wel seggen sal. Doen die Heeren in de Stadt gekomen waren / soo ginck Vivien voor den Conink ende viel op syn knien / seggende: Heer Coninck hier is het Hooft van uwen Vyant / dien ick verwonnen heb / mits gratie des oppersten Heere wiens teecken ick nu draghe tot een Wapen / 't welck my uyt den Hemel ghesondert is / den Coninck dit hoorende was seer verwondert / seggende: Vivien gy sprekt oft ick uwen Vader niet en waer. Vivien seyde: Heer Coninck ick dancke u dat gy my onthouden hebt doen ik hier eerst in 't Landt quam / en ick heb myn uyterste beste na myn vermogen gedaen om u te dancken. De Heeren spraecken t'samen allegader: Gy spreckt quaelycken / want uwen Heer Vader sonnet u alle eer eñ welvaert / daer op antwoorde Vivien: 't en is myn Vader niet / hoe wel dat ick hier van mynen jongen tyt opghevoedt ben dies ick hem grooten danck weet / den Hertoge Buevyn van Eggermont is mynen Vader / en Druwaene is myne Moeder / ende doen den Grave van Palerne wyns Vaders stede won / soo wert ick heymelyck wegh genomen van een Heyden / eñ ben hier te Lande gebracht / alsoo my Godt geopenbaert heeft / die my Kersten ghemaeckt heeft. Den Coninck dit hoorende wert seer gestoort eñ soude syn kleederen gescheurt hebben / hadden 't die Heeren niet belet / ende hy riep met luyder stemmen: O vermaledyt Man / hoe mooghdy soo gheringhe ghelooven des Duyvels boden / die u dit aengebracht hebben / laet varen dese fantasie / en gheloost aen Mahomet / die u dese Victorie ghegheven heeft teghen den Reuse / ende ick sal u gheweldigh Heer maken van desen Lande. Doen seyde Vivien / die my dese Victorie verleent heeft / sal ick eeuwig dienē / en met dese woordē gink hy in syn Camer. Den Coninck was seer t'onbreden / en seyde tot syn Heerē: Gy Heeren geeft ons raedt dat Vivien by ons blyft / de Heeren seyden dat den Coninck syn Dochter soude seynden in

Digitized by Google

Viviens Camer/om te besien oft sy hem omkeeren mocht van syn propost / doen beval den Coninck syn Dochter Bensleur datse in Viviens Camer gaen soude/ eñ spreken hem aen met soete manneliicke woorden / eñ besien oft hy hem omkeeren mochte van synen proposte.

Hoe Bensleur in de Camer quam, ende hoe Vivien aen haer eenen Sone won, die geheeten was Aymijn.

DOen Bensleur in de Camer quam / soo was Vivien ontharnast / ende doen hyse sagh quam hy haer tegen / eñ greepse in syn ermen / ende kustese met soo grooten begheerte dat syn Wonden werden bloeyende. Bensleur dit siende wert seer wee te moede / seggende: uytverkoren Broeder hoe wee is my te sien u in dese pijnen / daer op antwoorde hy o mijn alderliefste lief/ eñ seght niet meer broeder / want 't en is alsoo niet / want Buevijn van Egghermont is mijnen Vader / ende Bruwane is mijne Moeder / ende ick belove u als een goet Kersten: Maer alsoo ick ben dat ick u meerder Vrouwe sal maken dan ghy immermeer zijn sult / al bleefdy noch by uwen Vader. Bensleur wert seer suchtende/ende seyde: O uytverkoren Vivien mijn Vader seynt my om u te bekeeren maer gy sout my eer bekeeren / gy seght dat gy mijnen broeder niet en zijt / soo wil ick met u reysen / tot uwen wille. Vivien dit hoorende werdt seer verblijt ende seyde; Mijn alderliefste ick sal u leyden in Kerstenrijck ende trouwen u tot een Wijf/ende ick geve u mijn trouwe te pande/ desgelijcke soo gaf sy hem eenen gouden Rinck te pande met haer trouwe ende seyde / ick sal een borse met gout van mijns Vaders schat met my nemen / ende dat sullen wy verteiren / dese woorden behaeghden Vivien wel / ende hadden soo veel minnelijcke woorden met malkanderen dat se een Kint t'samen maeckten / dese twee Verraders Ferret ende Rapes / wiens Camer stont naest Viviens Camer/maeckten een gat in den muer der Cameren soo dat sy saghen wat Vivien ende Bensleur bedreven. Dese Verraders / dit benijdende seyden teghen malkanderen/wy sullen dit den Coninck seggen / ick hope datse daer beyde om sullen sterven eñ dit accordeerden sy beyde / ende gingen by den Coninck dese twee gheleben tegen malkanderen vechtende ende spelende/waer dat hem Bensleur raeckte ontsachte soo riep hy ay my, aldus overdroegen sy t'samen waert datter een knechtjen ghewonnen waer / dat Aymijn heeten soude. 'T is te weten dat vã dien Aymijn die daer gewonnen was / quamen noch de vier Aymijns kinderen als men hier naer noch hooren sal.

Hoe ende in wat manieren dat de twee Verraders, Vivien vermaeckten aen den Coninck, ende hoe hem den Coninck versant aen den Grave van Palerne om te dooden.

DOen dese Verraders den Edelen Vivien ghesien hadden met Bensleur/ soo ginghen sy tot den Coninck/ die seer bedruckt sat / ende vraeghden oft den Coninck beliefde / dat sy tegen hem spreken mochten / 't welck den Coninck consenteerde. Doen de Heeren by den Coninck saten/ seyde den Coninck: o ghy Heeren magh ick niet wel beklaghen d'ure van den Campe/ dat Vivien nu weet hoe hy hier ghekomen is / ick wilde wel om half mijn Rijcke dat hy't niet en wist/ want ick segge dat hy van my sal scheyden willen. Doen dit die Heeren hoorden / werden sy d'een op d'ander lacchende. Doen vraeghde den Coninck waerom dat sy loeghen / en dunckt u niet dat hy my veel goets gedaen heeft/doen seydẽ de verraders/'t is waer Heer Coninck dat hy u veel goets

ge-

Digitized by Google

ghedaen heeft / maer dede hy u soo veel quaets daer teghen ghy sout hem meer haten dan ghy hem nu lief hebt soo hy by avontueren ghedaen heeft. Doen seyde den anderen verrader / Kosijn ghy moet wel een avontuerlijck Man zijn / mooghdy niet sien / hooren en swijghen. Doen seyde den Coninck Ivorijn / soo mooghdy segghen dat hy my quaet gedaen heeft / die my soo veel vrientschappen gedaen heeft / doen den verrader dit hoorde seyde hy: Heer Coninck wist gy watter bedreven waer / gy sout wel segghen dat u quaedts ghenoegh ghedaen waer / den Coninck dit hoorende peysden in hem selven datter wat schuylde / en seyde / gy Heeren ick house voor mijn vrienden die my segghen daer mijn Eer aen leyt / ick bidde u weet gy eenige saken die my contrarie zijn / die seght my ick sal't tegen u verdienen / dat ghy my bedancken sult / dese twee verraders seyden: Heer Coninck gy weet wel dat Vivien Kersten geworden is / oock weet gy wel hoe dat gy u Dochter sendet om hem om te stellen / maer Vivien heeftse oock Kersten gemaeckt / ende heeft hem haer trouwe ghegheven / ende hy desgelijcks wederom / ende soo gheringe als hy ghenesen is van der quetsuren / soo sal sy met hem in Kerstenrijck vaeren / ende sy soude een deel van uwen besten goede nemen / om hun beyde op te leven / tot dat sy t'Egghermont quamen / jae ende wat sy meer deden dat swijghe ick. Den Coninck dit hoorende / was boven maten seer ghestoort / ende seyde: Heeft mijn Dochter haer met hem dan misdraghen / doen antwoorde den eenen verrader Rapas gheheeten. Heer Coninck hy heeftse gheschoffieert / ende waert datter eenen Sone ghemaeckt waer dat Kindt soude Aymijn heeten / want doen sy besigh waeren met 't kint te macken soo riep hy / ai my / als sy hem ievers andersints doopte / daer by overdroegen sy dat 't Kint Aymijn heeten soude. Den Coninck dit hoorende werdt soo toornigh / dat hy sijn Scepter ter aerden wierp / treckende sijnen Baert / ende vermaledijde sijne Goden ende sonder twijfel hy soude hem selven ghedoodt hebben / en hadden't die twee verraders niet belet / doen riep hy haelt my den Schalck / ick sal hem doen 't Hooft af slaen / ende mijn Dochter sal ick doen verbranden / doen seyden de verraders / neen Heer Coninck en doet hem niet / want hy seer bemindt is van de Ghemeenten / maer ghy en mocht niet beter doen / dan sendt hem met eenen Brief aen den Grave van Palerne / ende doet hem daer dooden / soo blijft u Dochter in haer Eere / ende ghy sult ghewroken zijn / desen raet dochte den Coninck goet / ende liet den verrader den brief schrijven / en d'ander soude om Vivien gaen / maer Vivien die quam hem in't ghemoet. Doen Vivien den Coninck gesien had / groette hy hem seer minnelijck / maer den Coninck draeyde sijn Hooft om. Doen Vivien daer een poose ghestaen had / soo bestont den Coninck te seggen: Vivien die ick gehouden heb voor mijn Kint / maer gy seght dat het anders is / etc. Soudy my voor de weldaet die ick u ghedaen heb / wel een bootschap willen doen daer my groot profijt aen leyt. Vivien antwoorde: Wat ghy begheert Heer Coninck dat sal ick doen / al waert te gaen tot in mijn doodt. Den eenen verrader seyde: Vivien en seght van geen doodt / want onsen Coninck soude liever sijn Croon verliesen dan u / alsoo lief heeft hy u / maer den Grave van Palerne is onsen Coninck wat schuldigh / ende om dat ghy wel spreken kondt / soo dunckt ons datter niemant dat over-draeghen en sal dan ghy. Met dien quam d'ander

der Verrader met een Brief en gaf hem den Coninck / en den Coninck gaf hem Vivien / biddende dat hy't best daer in dede/'t welck hem Vivien gelovfde;met dese woorden scheyde Vivien uyt den hove sonder Oorlof te nemen aen Bensleur sijn lief die hy bevrucht liet / met sijnen kinde/'t welck hy niet en wist ende is soo ghereyst nae den Grave van Pavrue. Doen Vivien tot zijn lief Bensleur niet en quam alsoo hy placht/soo treurde sy / segghende in haer selven / waer mooghdy zijn Vivien mijn lief dien ick mijn Trouwe ghegeven heb/ ende daer ick mijn jonste op gestelt heb / ick duchte dat u eenige Verraders sulken bedrogen hebben/ist alsoo / soo en sal ick nimmermeer blijde zijn / my verwondert of mijnen Vader hem jevers ghesonden heeft / dat moet ick weten / ende Bensleur aldus in't herte peysende / en in't herte murmurerende / is gekomen inde Sale daer haren Vader sat / en spelde 't schaer-spel met dese twee Verraders. Bensleur haeren Vader siende riep met luyder stemmen : Heer Vader hoe hebdy geleeft met den Edelen Vivien / dat ick hem in't Hof niet en sien / alsoo ick placht waer is hy gevaren / hebdy hem doen Dooden ofte versonden / dat seght my ; Met dien sagh den Coninck op syn Dochter ende seyde/o lieve Dochter wat gaet u over dat ghy nae dien Dief vraeght ! Bensleur dit hoorende / antwoorde met grammen moede : Vader hoe kondy alsulcken woort achter hem seggen / gy en spraeckt soo niet doen hy u verloste vanden Soudaen van Persen / ende hy den Reuse Broeysin verwan / doen maeckte ghy geenen Dief van hem. Doen seyde den Coninck seer verstoort zijnde, ja een Dief ist/want hy heeft ghestolen mijn beste Peert/en dat tot den Peerde hoorde / ende noch veel van mijn Tresoor / ende ick wilde dat ick hem saeghe hangen ende dattet half mijn Croon gekost waer. Bensleur seer bedroeft zijnde van dese woorden / seyde/ o Vader wie dwingt u sulken woorden te spreken / daer ghy wel contrarie weet/maer ick peysde dat ghy hem ghedoodt hebt/ oft jevers versonden in zijn Doodt/o Vader is dat sijnen loon / dat hy heeft verdient / doen hy voor u zijn bloedt storte / doen stont daer een op vande Verraders ende seyde / 'tis beter dat ghy swijght / want hy hevet aen u wel verdiendt duysent Dooden te sterven/om dat hy uyt was des Coninckx Dochter te schoffieren: Bensleur seyde swijght gy Verrader waer Vivien hier ghy soude't niet dorven peysen't gene dat ghy seght / doen seyde den anderen Verrader. Swijgt Jonck-vrou meyndy dat uwen Vader niet en weet wat gy t'samen bedreven hebt/en hoe dat gy met hem in Kerstenrijck reysen soude / ende nemen van uws Vaders schat om daer by te Leven / ende gy overdroeght waert sake dattet eenen Sone waer/soo soudet Aymijn heeten / kondy dit loochenen / doen seyde den Coninck. Wat seghdy Dochter / heeft hy hier aen de Doodt niet verdient : Bensleur dese woorden hoorende / seyde al't gene dat gy daer geseyt hebt is waer/ende waert noch te doen ick sout doen / en is alsulcken vroomen Jonghelinck niet eender Vrouwen weert/ den Coninck dit hoorende bleef al stom sittende/ende en wist niet te segghen. Doen seyde Bensleur: Heer Vader/om dat gy hem versonden hebt/soo belove ick u/dat ick in Kerstenrijck te Eggermont reysen sal ende klaghent zijn Vrienden / sy sullent u wel moede maken dat u vreesen sal / ende sy is met dese woorden weg gegaen. Den Coninck dese woorde van sijn Dochter hoorende scheen hy beter verwoet / dan anders / en die Verraders wilden hem ver-

verstooten / maer den Coninck nam sijn sweert in sijn hant ende sloegh daer eenen 't hooft af / ende d'ander doodt / ende doen sloot den Coninck sijn Camer vast toe / ende ginck op sijn bedde ligghen drij daghen ende drij nachten sonder eten of drincken.

Hoe dat Benfleur naer Kerstenrijck reysde met haren Camerlinck na Eggermont.

Doen dese Edele Vrouwe geschepden was uyt der Cameren / soo is sy in haer Slaep camer ghegaen / daer sy Vaisin haren Camerlinck in vant / en de vraeghde hem oft hy met haer soude willen reysen in Kerstenrijck sy soude hem een Grave maecken als sy Vivien ghevonden had / d'welck den Camerlinck consenteerde / doen seyde Benfleur / als ghy mijn Peerden te waeter rijdet / soo sadelt een voor my ende een voor u / ende laetse buyten der poorten staen al ghereet dat wy daer mede haestelijck moghen wegh reysen Terwijlen ginck sy in haers Vaders Cantoor / ende nam soo veel gouts als sy in haer borse dragen mocht ende ginck soo na den Poortier / dien sy een som van penningen gaf / sool dat hy de Poorte open dede doen sy buyten die Poorten quam vont sy daer haren Camerlinck met de Peerden al bereyt / ende ginck op sitten ende reden na Akers / ende sy was met eenen Mantel bekleet / doen 't twee daghen gheleden was / verwonderden de Heeren / waer den Coninck met zijn Dochter mochte zijn. Met dien quam daer ghelooppen een Sarasijn / die van Akers quam seggen. Ghy Edele Heeren ick heb Benfleur met haren Camerlinck sien rijden na Akers. De Heeren dit hoorende waren seer beschaemt ende seyden. Hoe sullent wy maken als den Coninck vernemt dat sijn Dochter in Kerstenrijck is / hoe verstoort sal hy zijn ende zijn ghegaen in des Coninckx Camer daer sy in ghelaten waren / ende seyden: Heer Coninck wy souden u een tijdinge seggen / maer wy sorghen dat ghy u te seer verstooren mocht. Den Coninck seyde / ghy Heeren om die tijdinghe en dorsde hier niet komen / want ick weetse wel / gy wilt my seggen dat mijne Dochter wegh is / dat weet ick wel sy haddet my ghesept / maer ick hielt voor Vrouwen klap / ende die hier af oorsake zijn ghe weest en sullen niet meer doen / met dese woorden saegen de Heeren op de twee dooden die in de Camer lagen / die al swert gemorden waré soo peysden de Heeren dat den Coninck seer ghestoort zijn moest. Niet-te-min elk die sweegh / ende ginghen in de Sale met den Coninck bancketteren.

Hoe dat Vivien den Brief bracht aen den Grave van Palerne.

Nu dat Vivien van Mombrant gescheyden was / soo reysde hy soo langhe dat hy quam in 't Graefschap van Palerne in de Stadt Kortisanen / daer doen den Grave binnen was. In de Stadt zijnde / vraeghde hy aen een Jonck-heer van den Hove oft men niet en soude moghen spreken den Grave van Palerne aen wien ick gesonden ben met eenen brief van Coninck Ivorijn van Mombrant. Den Jonck-heere seyde: onthept een luttel / ick sal u woort gaen doen aen den Grave / doen beval den Grave dat-men den Bode in soude laten komen. Doen Vivien voor den Grave quam / dede hy reverentie alsoo 't betaemde ende seyde / o Grave van Palerne / den Coninck Ivorijn van Mombrant seyndt my aen u met desen brief / ende bidt u op alle dat hy u doen magh / dat ghy het in-houdt van dien brief volbrenght / als ghy weder wat aen hem begheert hy en salt u niet weygeren. Doen den Grave dien brief open

had-

hadde gedaen/ soo stont daer in geschreven dat den brengher des Briefs / den Sone was van Bueyijn van Egghermont / die syn Dochter Rose hem onteschaeckt had / ende om dat hem seer leedt had / soo sende hy hem een van de kinderen / om dat hy'er syn leedt aen wreken soude dat hem ghedaen waer / ende dat hy hem dooden soude / want hy de Heydenen meer quaets doen soude dan synen Vader opt ghedaen had / met meer ander woorden / die daer in stonden / den Grave dit hoorende seyde tot Vivien: Jongheling wat hebt ghy den Coninck Ivorijn misdaen dat hy u hier seynt om te dooden / want ghy soo lange met hem ghewoont hebt/ daer Vivien op antwoorde: Al het misdaet dat ick hem gedaen heb / is dat ick hem verlost heb uyt de handen des Soudaens van Persen / ende om hem en syn dochter te beschermen/ heb ick den Reuse Broysin verslaghen/ dit is al't quaet dat ick hem ghedaen heb/ gaf Godt dat hy my soo na waer als gy zijt / ick soude hem wel belove dat hy niemant meer verraden en soude/ doen seyde den Grave/ u Vader heeft my veel spijts gedaen en gy sult't ontgelden / en beval dat men hem in den kercker legghen soude. Vivien in den Kerker gaende/ die twee die hem leyden ginghen mede beneden in den kercker ende terstondt stack hy eenen doodt ende den anderen bedwanck hy dat hy hem den sleutel gheven moest. Doen Vivien de sleutelen had/ soo sloeg hy den anderen doodt / ende sloot den kercker van binnen toe/ ende bleef daer dien nacht in/'t is te weten dat Conink Ivorijn doen syn Dochter wegh was/ terstont soo quam hy oock na gereden / en quam des avonts doen Vivien des morghens ghevangen was. Wy laten wy hier. Doen Bensleur met haren Camerlinck lange gereyst hadde soo is sy ten lesten binnen der poorten van Eggermont ghekomen. Het volck liep om haer te sien/ want sy upter maten schoon was ende oock niede want sy op de Turcken maniere gekleet was. Ten lesten quam de mare soo verre / dat sy gebracht was voor Oruwane/ ende die vraeghde haer van waer sy quam ende waerom sy quam? Bensleur antwoorde: ghenadige Vrouwe magh ick spreken by oorlove / ick ben des Coninckx Dochter van Mombrant / by welcken Coninck lange gewoont heeft een Jongelinck die Vivien van Egghermont heet/ die mijnen Vader ghebracht was / en't is wel xx. iaer gheleden / nu ist soo verre ghekomen dat hy my ontgaen is en heeft my bedrucht ghelaten. Oruwane dit hoorende verblijdt zynde seyde/ willekom moet hy zijn / want dit is d'eerste tijdinghe die ick van mijn Kint vivien ghehoort heb. Doen Bensleur hoorde dat vivien daer niet en was beklaeghde sy hem seer / seggende: o Vivien mijn alderliefste ick meynde u hier te vinden/ maer gy en zijt hier niet/ wat sal ick ellendigh Wijf nu gaen beghinnen? Oruwaene seyde / en treurt niet mijn beminde Dochter / want ick sal u houden of gy mijn natuerelijcke Dochter waert. Ende niet langhe daer na of sy ghelagh van eenen jonghen Sone/ die Aymijn gheheeten werdt / alsoo het overdragen was van hun beyde.

Hoe dat Vivien met ghewelt uyt den Kercker quam.

Doen den dagh begon op te gaen / soo nam Vivien de sleutelen / ende dede den Thoren open / ende vont hem selven in een groote Sale/ den Coninck Ivorijn ende den Grave van Palerne waren te samen in een Camer / en Coninck Ivorijn seyde: Ick en had het u niet betrout dat gy den boeve soo lange gespaert sout hebben/ die my soo veel

schan-

schanden ghedaen heeft / want hy heeft mijn Dochter gheschoffieert / ende sy is hem na gereyst in Vrankenrijck met veel goets / aldus meynde ick dat ghy hem ghedoodt sout hebben / soo dat niemant ghewetet en had' / waer hy vervaren waer / doen seyde den Grave: Heer Coninck zijt te vreden / ick sal mijn knechten seynden om hem te haelen / ende te dooden. Vivien dit hoorende / sprack in de Camer ende seyde: Ghy valschen verrader vinde ick u hier / en seynt om my niet ick sal wel komen / en met dien sloegh hy Coninck Ivorijn sijnen slincken erm af / en doen vloot den Coninck in een ander Camer / den Grave dit siende wilde hem te weir stellen / maer Vivien sloegh hem doodt / ende hem daer alleen vindende trock des Graven kleederen aen / ende sijn Wapenen / ende ginck oft hy Vivien ghesocht had / doen quam hem Coninck Ivorijn in 't ghemoet met veel Heydenen / en hy meynde dat het den Grave van Palerne was / ende seyde / hoe mocht gy van den boeve geraken laet ons hem gaen in de Camer belegghen / doen seyde Vivien ick meyn dat hy daer niet en is / maer gaet ghy-lieden na de Camer / ick sal gaen uyt-rijden / ende besien oft hy ghevloden is / doen soo nam Vivien dat alderbeste. Peert ende spronck daer op / ende reedt na sijn best uyter Stadt. Den Coninck Ivorijn beval de Heydenen dat sy Vivien in de Camer soecken souden. Als de Heydenen in de Camer quamen / soo vonden sy daer den Grave van Palerne verslaeghen / ende sy riepen met luyder stemmen / al verraden / al verraden / doen vraeghde den Coninck / wat is daer te doen? De Heydenen seyden: Vivien heeft vermoort den Graeve van Palerne / ende heeft sijn kleederen aen ghedaen / ende sijn wapenen oock / ende is soo wegh gereden / den Coninck dit hoorende / trock hem selven by den hayre ende vermaledijde sijn Goden / dat sy hem niet en holpen uyt sijnen last. Doen Vivien dat perijckel des doodts aldus ontgaen was / soo reedt hy nae 't Landt van Spagnien / aldaer hy den Coninck Antenor van Spagnien vont ende groette den Coninck seer eerweerdelijck. Den Coninck van Spagnien seyde Jongelinck wat is u believe dat gy hier komt / doen antwoorde Vivien ende seyde: Heer Koninck ick ben een Ridder van avonturen die dienst soeckt om eenen penninck te winnen / doen seyde den Coninck Antenor / hoe is uwen naem? Vivien seyde / ick heet Vivien van Mombrant / ende Koninck Ivorijn is mijnen vader / doen seyde den Koninck / ick hoor wel dat gy dien Vivien zijt / die den Reuse Broeysin versloegh / ghy sult by my onthouden zijn / des Vivien blijde was.

Hoe Malegijs alder-eerst van 't peert Rosbeyaert vernam, ende hoe hy swoer dat te winnen, alsoo hy ook dede.

Als 't op eenen tijdt een lustigh weer was alsoo dat Malegijs ende Oriande t'samen ginghen wandelen ende ginghen soo langhe / dat Maleghijs wert siende tusschen twee Berghen een dompinghe van vier / daer hy seer af verwonderde / niet wetende wat het mocht bedieden / ende hy seyde tot Oriande / wat magh bedieden die dompinghe van den viere tusschen die twee Bergen? Oriande seyde 't is Vulcanus Duwarie daer den duyvel Ramas bewaert een dat selste Peert dat opt Son bescheen / want den vyandt in de ghedaente van een Serpent / woont aen eenen Drommedaris / ende het heeft veel silvere ketenen / ende daer zijn veel Serpenten die 't et bewaren. Malegijs groote begheerte hebbende / om dat Peert te sien / swoer dat hy 't Peert krijgen soude

de / oft daer voor doodt blijven. Doen seyde Oziande / o lief latet vaeren / want daer is soo menigh Edel man voor gebleven / om dat het soo vol Fenijns ende Serpenten is. Maleghijs seyde al die leven en sullen my dat niet ontraden / al wist ick wel dat my 't lijf kosten soude / oft ick en sal 't avontueren: Doen seyde Oziande / al waert gy soo sterk als Sampson / ghy en soude niet konnen gewinnen. Ick en sal om niemants wil mijn voornemen veranderen / daerom en seght 'er my niet meer af. Ende doen ginck hy te Rootsefleur hem Waepenen Antenor den Coninck van Spagnien wiens Vrouwe was gestorven / hadde eenen Anbassaet ghesonden / om die schoone Oziande te hebben / maer het was hem ontseyt: Ende doen vergaderde hy veel Volckx om Oziande met gewelt ende met kracht te komen winnen / van welke schaere dat Divien van Mombrant oppersten Capiteyn af gemaeckt was / ende sy zijn soo gereyst naer Rootsefleur / bernende / blakende ende doodende allen het ghene datse konden gevinden. Maleghijs ghewaepent zijnde / soo verschiep hy hem als Sathan / dat Ramas broeder was / mits dat hy Sathan besweer / die hier sijn Figure thoonde / en soo contersepte hy hem selven. Doen Oziande sagh Maleghijs in de Camer komen / meynde sy dat het den duyvel geweest had / en wert roepende met luyder stemmen / o Maleghijs lief ghy wilt my begeven! nu komt den duyvel ende wilt my vernielen / och wat sal ick beginnen / en met dien vielen haer de tranen uyt d'oogen. Maleghijs dit siende hadde medelijden met haer seggende: o lief en kendy my nu niet die u altijdt soo trouwelijck bygestaen heeft. Met dien stont Oziande op en seyde / zijdy dit lief Maleghijs / my dunckt dat ghy eenen duyvel ghelijckt; Maleghijs wert lacchende / en seyde / o Oziande en kende noch meester Malegijs konste niet / ick heb Sathan Ramas broeder beswozen / die my ghesept heeft in wat manieren ick Ramas bedrieghen soude / daer by hopte ick dat Peert wel te krijgen / en ick heb my onder versien van Harnas / om te wederstaen de fenijnighe beesten en noch om dat Peert te bedwingen. Doen seyde Oziande die u dese konsten geleert heeft / die sal u 't Peert wel doen winnen / ende met dien quam den Schipper die Malegijs op 't Eylant voeren soude / en seyde: Meester Maleghijs alst u belieft te varen op 't Eylant soo komt / want alle dinck is gereet / doen seyde Maleghijs / alst u belieft Schipper / soo willen wy varen / want my verlangt uyter maten seer na dat Peert te krijgen / aldus oorlof lief ick wil van hier scheyden Doen Oziande dit sagh / seyde sy met bedruckter herten / o Malegijs lief ick moetet u consenteren / maer het is my swaer te lijden / dat ick van u scheyden moet / maer den Heere hier boven moet u bewaren. Ende met dien ginck Malegijs in 't Schip / ende reysde over na het Eylandt Vulcanus. Den Coninck van Spagniē Antenor was dieper in 't lant gekomen / bernende en blakende / tot dat sy quaemen voor Rootsefleur / ende daer sloegen sy haer Tenten voor de Stadt. Och hoe bedruckt was Oziande doen sy alsulcken heyr voor de Stadt sag / en en had geenen troost / want Malegijs weg was / en Meester Jork en Meester Baldaris troosten haer ten besten dat sy mochten. Binnen desen middelē tijt soo vergaderde den Conink van Spagnien en den Coninck van Granaten met Divien en hielden sonderlingen Raet / wie den Ambassaet wesen soude. Doen stont op den Coninck van Granaten en seyde niemant en sal den last beter bewaerē

dan

van u generael Capiteyn Vivien/ want hy is wel ter talen: Dien raedt docht al de Heeren goedt: Doen seyde Coninck Antenor: Vivien wat seght gy soudy in de stat wel willen reysen / ende eyschen Oriande te wyve/ ende weygert sy't/ soo suldyse ontseggen te vier ende te sweert. Doen seyde Vivien: Heer Coninck ick danck u van de eere die gy my doet / eñ ick hope u eere daer alsoo in te bewaren dat men my geen schande spreken en sal: Eñ met dien reysde hy nae de stadt Rootsesleur. Vivien komende aen de Poorte stack syn handt op / in een teecken dat hy sprake begheerde/ den Poortier vraeghde / wat begeerde; Vivien antwoorde / ick moet hier binnen der stadt zyn / want ick ben ghesonden als Ambassaet / aen de Vrouwe van onsen lande Den poortier seyde: Entbeyt een luttel ick sal gaen om oorlof. Ende den Poortier is ghegaen in der Camere by Oriande: Meester Baldaris liet hem in komen om te hooren wat hy segghen sal. Terwijlen dat den poortier Vivien in liet gink men eenen schoonen throon bereyden met Tapijten en gulde laken/ ende noch xij. stoelen ook seer kostelijck bereiert / ende aen elcke zijde van den throon soo stondt vj. Setelen. In dien throone sat Oriande seer kostelijck / die meer een Goddinne scheen dan anders. In d'ander stoelen saten de Raetsliedén Meester Baldaris aen d'een zijde / ende Meester Jorck aen d'ander.

Hoe Vivien sprack tegen Oriande, eñ hoe hyse ontseyde te vier en te sweerde.

Doen Vivien in der stadt gekomen was ginck hy in't Paleys daer hy Oriande sagh sitten ende seyde: Ghy Heeren ende gy eerweerdige Vrouwe / waer't sake dat ick niet en quame van uwer partijen ik soude u groeten/ maer Ambassaten komen om t'ontseggen/ ten is niet costumelijck datse eenige maniere van Peys thoonen. Doen seyde Oriande/ wy en behoeven uws groetens niet maer seght de bootschap daer ghy om ghekomen zijt. Doen seyde Vivien Den Coninck van Spagnien doet vragen/ oft u soude gelieven hem in gratien te ontfangen / hy soude u Coninginne maken van Spagnien / ghy weet oock wel dat hy u meer gelooft heeft. Aldus dan eerweerdige vrouwe ist u nieynimge/ hy sal van hier scheyden sonder enige schade te doen/ ende isser eenige schade geschiet die sal hy u beteren ende oprechten. Oriande antwoorde: Gy Ambassaet gy weet wel wat dat gy seght / ghy weet wel dat het geen costuyme en is / om een vrouwe te doen komen met kracht/ al waert sake dat icker eenigen sin toe hadde ick souder af-trecken/ om dat hy gewaepender hant komt in mijn lant ende willet al bederven datter in is nimmermeer en sal't geschieden dat ick hem lief hebben sal / daerom magh hy syn boden wel sparen en doen syn beste/ want hy sal ghenoegh te doen hebben: Vivien dese woorden hoorende / sprack met luyder stemmen: Na dat gy ontsegghet de begeerte van den Coninck van Spagnien/ soo ontsegh ick u te vier ende te sweerde ende niemant en sal gratie gebruyckē aldus besiet wel wat u te doen staet/ het waer u beter dat gy in genade quaemt. Doen seyde Meester Jorck / Ghy Ambassaet seght uwen meester / 't ghene dat ghy hier gehoort hebt ende seght hem dat hier voor hem geen vrouwen en zijn/ maer is hy soo hittigh/ men sal hem wel eenen hondt seynden dat is gelijcke partuere. Vivien dit hoorende seyde: Gy Meester siet wel toe dat ick u niet en vinde krijgh ick u buyten der poorten het mocht u wel berouwen: En daer mede scheyde hy uytte Salen/ ende track weder in't heyr/ segghende d'antwoorde die hem geseydt was. Als den

Co-

Coninck dit hoorde/ werdt hy seer verstoort dat hy neder ter aerden storte oft hy doodt hadde geweest: ten lesten doen hy bequam soo beval hy dat hem een jegelijck des anderen daegs gereet soude maken. Doen den dagh opgegaen was soo versaemden die vander Stadt allen hun volck/ ende reysden soo buyten der poorten en sloegen vromelijck inde dag waeke. Den Coninck dit siende dattet volck uyt quam stelde hem oock vromelijck ter weer/en stelde syn volck in twee batalien. Divien hadde d'eerste batalie/ en Coninck Antenor met synen broeder hielden d'ander batalie. Alhier zijn dese twee heyren aen malcanderen gecomen en vochten seer wreesselijck/ alsoo datter veel doot aen beyde zijden bleven/ eñ dit ghevecht duerde wel ses uren lanck: ten lesten werden Meester Jorch/ en Meester Baldaris gevangen/ende poortiers dit siende namen al t'samen de vlucht/ ende liepen na de stadt/ och Divien hoe seer ont-gaet gy u/ dat gy gaet vechten met Godts vyanden/ende principalijck op u eygen bloede/maert'gheschiet door on-wetentheyt. Doen de poortiers aldus na der stadt liepen/ en Oriande dit sagh ende dat Meester Jorck ende meester Baldaris achter bleven/ denckt in wat druck dat sy was/ dickwils versuchtende ende seggende in haer selven: O Maleghijs lief wat lyden heddy my ghedaen/ dat ghy ontgaen zijt daer ick in soberen staet nu ben/ etc. Nu wil ick weder segghen van Maleghijs: Doen hy met syn kleyn Schipken aen Landt ghekomen was/ soo beval hy eenen Duyvel dat hy den Schipiper in eenen oogenblick over ende weder tot Rootschleur voeren soude alst hem beliefde/ d'welck den Duyvel beloofde.

Hoe Maleghijs den Duyvel Rama bedroogh, en hoe hy't peert Ros-beyaert verwan.

Doen Maleghijs ghekomen was in den inganck van de Ouwiere/soo ghemoetten hem den Duyvel Ramas/ seggende: zijdy dit lieven Broeder Sathan(want hem Maleghijs selver als eenen Duyvel verschepen hadt) die soo me-

Digitized by Google

menighe Iaeren hebt bedwonghen ghe- weest van Coninck Salomon / hoe zijdy ontracckt. Maleghijs greep hem in sijn ermen / ende wierp hem teghen de aerde. Doen seyde Ramas: wel broeder Sathan is dit broederlijcke liefde / die ghy my bewijst / daer wy malkanderen soo langhe niet ghesien en hebben Maleghijs seyde: Soo houdt niet dat gy u verroert oft sal u bedwingē gelijck uwen broeder bedwonghen is. Doen riep den duyvel Ramas zijdy daer Salomon ghy verrader / wildy my oock gebonden houden Malegijs seyde: Ick en ben Salomon niet / maer ick sal u hier houden ligghen met mijn conjuratien ter tijt toe dat ick Ros-beyaert gewonnen heb Doen riep Ramas vermaledijt zy de ure dat gy hier opt quaemt / want ick hoore wel dat ghy Maleghijs zijt: Doen beval Malegijs hem dat hy daer blijven soude / ende hy is voor ghegaen Doen Maleghijs in den in-ganck vander Ouwieren was / waren al de serpenten in roeren door dat roepen van den duyvel Ramas alsoo dat sy hy een vergaderden / fenijn spouwende als die sijn doodt begeerden: Maleghijs al dit ghespuys siende / sloegh sijn ooghen ten Hemel / ende badt Maria de Moeder Godts: Dat sy hem wilde by-staen / want hy in grooter noodt was / ende de serpenten quamen vast aen om Maleghijs te vernielen. Maleghijs dit siende track sijn sweert uyt / ende stelden hem vromelijck ter weer slaende aldus vrijelijck toe / alsoo dat hy veel serpenten over sloeg maer ten holp niet want: hoe veel hyer sloegh t'getal en minderde niet dies hy seer bedroeft was / en hy vocht dattet sweet hem af-liep aen alle kanten / maer ten lesten quamen de serpenten alsoo veel op hem / dat hyse niet wederstaen en mocht / ende is in on-macht ghevallen. Den schipper dit siende liep terstont in sijnen boot / ende is van lande ghesteken / ende was binnen eenen ooghenblick tijts te Rootsesleur / maer het heyr vande Sarasijnen lagh te lande / soo en mocht hy niet wel te lande komen. Doen Oriande den boot ende den Schipper sagh; soo vraeghde sy hem waer sijn Meester was. Den Schipper antwoorde ende seyde: Beminde Vrouwe hy is gebleven / want ick sagh hem voor de serpenten nedervallen. Oriande seyde ick weet wel dat hy niet doodt en is / maer is een stoute die hem over-komen is / ende sy riep ende seyde.

Waer zydy Spiet gy sult met desen Schipper varen in't Eylant / ende draghen uwen Meester desen dranck / om hem daer mede te conforteren / ende sy beval hem oock dat hy seggen soude hoe dat sy van de Heydenen belegert was / ende hoe dat Meester Yorck ende Baldaris ghevanghen waeren / ende dat-se hulp moeste hebben: oft sy souden de Stadt moeten over-gheven. Spiet beloofde dit t'samen te doen / ende ghinck door't heyr naer den schepe. Ende doen hy in't heyr quam / sagh hy daer staen eenen Pot met Wijn dien greep hy met hem / ende liepen mede naer den schepe. De Heydenen saeghen hem wel loopen met den Pot / maer sy en konden't niet beletten / want hy liep soo snel oft een Peert gheweest had / binnen desen middelen tijde is hy schepe ghegaen / ende was terstont in't Eylant / ende is uyt den schepe gegaen in de Ouwiere / ende vant sijnen Meester daer sitten deerlijck mismaeckt ende hy ginck terstont / ende onthonds sijnen helm ende gaf hem den dranck te drincken / dien hy mede ghebroght hadde / ende terstont bequam hy van de on-macht. Doen hy hem selven wat vermaeckt hadde / soo vraeghde Maleghijs Spiet waer hy aen de kanne ghekomen waer / daer Spiet op ant-

woor-

woorde. Ick hebse den Coninck Ante-noz van Spagnien ghenomen / die te Rootseslaer voor die stadt leyt / ende begheert Oriande ten wijve te hebben oft de stede te bederven. Malegijs seyde: Wat soude dien hont mijn lief begeeren magh ick dese reyse te boven komen ick sal't hem alsoo loonen / dat sy grouwen sullen datse my opt sagen / maer hoe ist met Meester Iorck ende Meester Baldaris? Spiet antwoorde / sy zijn beyde ghevangen ende Oriande bidt u dat gy u haesten wilt eer den Coninck de stadt wint / want zijnse langer belegert sy sullen moeten van honger sterven. Malegijs dit gehoort hebbende van Spiet / ginck hy dieper in de valleye daer dat Rosbeyaert in stont tusschen twee berghen. Doen Maleghijs dit Peert sagh verwonderde hy hem seer daer af ende hy is gecomen met eenen grooten hant-stock ende ginck tot Beyaert en seyde / o ghy felle beest ick sal u bedwingen oft t'sal my aen mijn kracht fael gheren. Beyaert sloegh soo vreesselijck van achter uyt / dat een yeghelijck daer af grouwen mocht / Maleghijs sagh voor hem soo hy best mochte / althijdt slaende ende smijtende met sijnen handt-stock dat hy ten laetsten in twee spranck: Doen was Maleghijs beschaemt en hy moest achter-waerts treden. Spiet dit siende daer hy op den bergh lagh / riep met luyder stemmen: O Meester Maleghijs en verstaut u niet want ick heb hier hant-stocken genoegh. Doen seyde Maleghijs: O mijnen ghetrouwen knecht brenght my dien hant-stock / oft ick sou schandelijck moeten wijcken. Doen riep Spiet Meester ick en betrouwe my niet daer te comen maer ick sal u den hant-stock van verre werpen / ende Maleghijs dit hoorende wert seer lacchende ende nam den hant-stock in sijn handt / ende ginck nae Beyaert. Beyaert siende dat Maleghijs weder quam / begonst te slaen ende te briesschen / dat hy scheen te wesen eenen duyvel dan een Peert: Maleghijs seyde: O felle beest al gelaet gy u seer fellijck ick sal u matten oft daer voor sterven: niet dien ginck hy Beyaert strengelijck bevechten dat hem 't Peerdt niet en wist te berghen; Beyaert siende dat het soo seer bestreden was sloeg van achter uyt / met soo grooten kracht dat hy Maleghijs den helm af-sloegh / ende Maleghijs viel neder ter aerden: Doen Maleghijs hem sonder helm vant / soo stont hy op vander aerden ende ghinck Beyaert weder vromelijck in sijn ghemoet als een stout Ridder. Doen dit Beyaert sagh knielde alle-ve-lens oft het gratie van hem begeert hadde. Maleghijs dit siende ginck wat naerder / ende streeck hem over sijnen rugghe / ende thoonde hem vriendtschap ende stondt op / ende bleef stille staen. Doen Spiet sagh dattet Peert verwonnen was / soo quam hy van den bergh / ende bracht eenen breydel die Maleghijs hadde doen maken / ende breydelent ende spronck daer op ende sloeght met sporen ende ghinck doen soetelijck daer hy't begheerde / oft bereden waer geweest.

Hoe Conink Ivorijn vergaderinge maeckte om naer Eggermont te comen.

Als Coninck Ivorijn uyt Palerne gescheyden was / soo quam hy in Mombrant. Ende doen hy vernam dat sijn Dochter uyt den lande was / sondt hy in alle landen Boden om te vernemen waer sy was eer hy nae Palerne reysde: Ende doen hy wederom te Mombrant ghekomen was / soo zijn de Boden gekomen ende seyden datse certeyn t'Eggermont was: Den Koninck dit hoorende / dede versaemen allen het volk dat hy krijghen konde / ende gheboot datse hun souden gereet maken om in kerstenrijck te varen: Ende Coninck Ivo-

Digitized by Google

Ivorijn sont aen den Amistant van Palerne / die van Vivien verslaghen was/ hem ontbiedende / wilde hy sijnen Vader wreken / dat hy vergaderen soude allen't volck dat hy krijgen konde / ende dat hy binnen veerthien dagen inde Stadt waer/om dan over te reysen nae Egghermont/ den jonghen Grave van Palerne was seer verblijdt dat hy sijns Vaders doot wreken soude/ende vergaderde xvj. M. Mannen daer hy mede na Akers reysde / ende doen sy by een waré/soo seyde Coninck Ivorijn/o Grave van Palerne / die uwen Vader soo deirelijcken verloren hebt van dien Verrader Vivien/die mijn Dochter Kersten gemaeckt heeft/en met hem ghevoert in Kerstenrijck / ende om dat te wreken heb ick ix. M. Mannen vergadert/ soo dat sy wel grouwen moghen. Den jongen Grave seyde/ ick sal mijns Vaders Doodt soo wreken/ dat men daer af sal weten te segghen / doen quam daer den Caliphe vander Synagoghen vermanende dat sy den Godt Belsay/die Patroon in Akers was/sacrificie doen souden't welck sy al'tsamen deden.

Doen Maleghijs het Peerde Beyaert ghewonnen had/soo swom hy't Water over metten Peerde / dat wel een Mijle breet was / en doen Maleghijs te Lande was/verwachte hy Spiet/ende doen Spiet gekomen was metten Schipper seyde Maleghijs: Spiet mijnen getrouwen Camerlinck / nu ist tijdt / dat ick Meester Iork ende Baldaris verlossen sal/ende gy sult gaen rijden op Beyaert na de stede/ende segghen dat ick komen sal / doen seyde Spiet ten waer my niet mogelijck't peert te bedwingen / want begostet te springhen / ick soude moeten vallen om dat mijn beenen te kort zijn / om't peert te bevanghen: maer wat hy seyde ten holp niet / hy moest op Beyaert rijden / ende doen hy op Beyaert geseten was soo verschudde hem't peert en Spiet viel af ende seyde/siet Meester ten verschut hem maer eens, en alreede ligh ick in't sandt / doen greep Maleghijs eenen stock segghende / hoe Beyaert / wildy mijn handelinghe weder proeven ick salse u laten proeven / doen neyghde Beyaert metten hoofde in teekenen van peyse / ende maleghijs stelde Spiet op't Peert / ende Spiet reedt naer de Stadt. Oriande die op der mueren lagh / liet de poorte open doen ende vraeghde Spiet / waer dat maleghijs sijnen meester was ? hy antwoorde dat hy wilde gaen verlossen / eer hy inde Stadt komen wilde / meester Iorck en meester Baldaris uytter gevanckenisse der Vyanden/ ende soude gheringe t huys wesen / waer van Oriande seer verblijt was/ en't gemeyn volck quam geloopen om te sien/ dat groot vervaerlijck Peert /doen Spiet inde Stadt was soo had hem Maleghijs verkleet ghelijck eenen armen kreupelen Man / ende was verschenen inde ghedaente van hondert Iaer / met eenen langen baert kreupel en manck gaende/ en quam soo in't heyr vande Sarasijnen tot voor in de Tente van Coninck Antenor / doen seyde hy tot den Coninck al krochende: Heer Coninck Mahomet uwen Godt wiens Bode ick ben/heeft my aen u gesonden als een die op u seer gestoort is/ den Coninck ende Vivien dit hoorende verwonderden hun seer / doen seyde Maleghijs / ick segghe u noch eens dat gy vergaen sult en allen u volck sal hier voor de Stadt Doot blijven/ oft ghy en reyst van hier / want Mahomet heeft dese Stadt uytverkoren met al den volke datter in is/ Vivien dit hoorende seyde ; Heer Coninck't is seker al boeverye en Tooverye/ want al dat inder Stadt woont geneert hem met Tooverije: Vivien dit ghesept hebbende tot den Coninck/

ninck / soo antwoorde den Coninck ende seyde Vivien Jonck-Heer ghy seght waer ende al waert / dattet Mahomet ontboden hadde / soo en soude ick van hier niet reysen / voor dat ick mynen wille hebbe/doen seyde Vivien soo en sal ick oock/ voor dat ick mijn schaede verhaelt heb van mijn Volck / dat ick heb verloren / 'tis te weten dat Vivien eens voor de stede ginck vlieghen / niet twee Valcken daer hem d'een inde stede ontvloogh/ 't welck hem seer speedt / doen Malegijs sagh / dat sy nae syn woorden niet en hoorden / soo las hy een beSweeringe dat sy al gelijck bleven stille staen metten open mont blakende niet de ooghen oft stieren ghweest hadden. Terwijle dat sy dus stonden/ soo ginck Maleghijs in de Tente / daer meester Baldaris en meester Jorck gebonden saten/soo ontbontse Maleghijs/ en seyde : Gy notabele meesters/sout gy u aldus laten binden/soudy niet een experimente lesen/ende u helpen upt de handen van u vyanden. Meester Baldaris seyde / dat sy gheen konsten en hadden daer sy hun mede behelpen mochten / doen seyde Maleghijs / laet ons gaen Godt dancken/ ick heb noch sommighe konsten / om my selven daer mede te behelpen. Doen vraeghde meester Jorck / waerom hy hem soo versehepen had' / daer op antwoorde Maleghijs dat hy't had gedaen / om dat hy de Heydenen daer mede meynde te verbullen / en datse soo souden ruymen / maer sy en wildens niet gelooven / ende dus heb ickse met mijn conjuratien gestelt / dat geen van hun allen hem geroeren en kan/ aldus gaen wy stoutelijck/ ons en sal niemant toe-spreken. Aldus ginghen dese dry meesters na de Stadt Rootsefleur / daer sy vriendelijck ontfangen waeren van Oriande ende van de ghemeynten / want hunlieden docht dat hun niemant deiren en mocht / doen dese dry meesters in de Stadt gekomen waeren soo ginck Vivien totten Coninck Antenor / die daer sag oft hy vander werelt verscheyden geweest had en hy wirt in hem selven lacchende ende peynsde/wat proper konste is dit om sien / siet dit Volck nu staen / oft nu onse Vyanden uyt quaemen/ sy souden ons vermoorden sonder weyr / hy wirt treckende aen den Coninck en seyde: Heer Coninck wat duyvel sijdy doof hoorde niet / u ghevangen zyn u ontleyt/wat Vivien riep den Coninck bleef staen gaepende / ghelijck een Sot mensche / ten lesten track Vivien soo lange dat hy hem dede ontspringen oft hy upt den slaep onsprongen had en seyde waer is den Bode van Mahomet ick wil vertrecken want soude my Mahomet noch dese plage toe-senden / wy soudendaer alle blijven. Vivien dit hoorende wirt lacchende door des Conincx woorden/en seyde : Heer Coninck sijdy aldus out en maghmen u noch bedriegen/het was eenen Toovenaer/ en heeft bey u ghevangenen wegh geleyt / doen wiert den Coninck soo verstoort/dat hy sijn kleederen scheurde / hem selven ende sijn Goden verbloeckende den Koninck siende dat sijn Volk noch soo bleest staen wiert seer gram/ende seyde tot vivien / gaet voor de Stadt en eyscht dien Toovenaer te Campen lijf om lijf en ist dat hy u oft my verwint / soo sal ick wegh reysen met mijn volck / en wert hy verwonnen soo sal hy my de stede laten/ en ick sal Oriande / tot mijnen wille hebben. Doen Vivien gescheyden was van den Coninck/ende naer de Stadt ginck soo wiert hy in hem selven seggende / o Wee my arm caytijf wat sal ick maken dat ick aldus oorloge tegen dat Kersten Volck/en self Kersten ben / hoe sal ick't voor Godt verantwoorden/ ende aldus fantaserende / is hy voor de Poorte der Stadt

Stadt ghekomen / daer Maleghys op der mueren lagh met Oriande en riep. Doen vraegde Maleghys wat hem belieft / Vivien antwoorde. Coninck Antenor van Spagnien begheert en eyscht dien Toovenaer die beyde syn gevangenen dieflijck onthaelt heeft / om te Campen tegen hem lijf om lijf / in deser manieren. Ist sake dat ick oft den Coninck verwonnen werde / soo sal den Coninck met al syn Volk van hier reysen / en ist dat den Coninck verwint / soo sal hy de Stadt ende Oriande hebben / tot sijnen wille. Doen seyde Maleghys / ick ben den Man die de ghevanghenen verlost heeft / ende na dien gy den Campe eysschende zijt / soo ontfanghe ick de Hantschoen van uwen persoon / dat ick den Camp doen sal morghen / binnen dien daege. Doen Vivien hoorde dat hy den Camp doen soude / seyde hy tot Maleghys: Na dien dat gy den Campe doen sult / soo wil ick hebben als dat ghy alle Tooverye achter laten sult. Maleghys dit hoorende wert seer lacchende / en seyde / en sorght daer niet voor / want wilde ick myn konste thoonen / ick soude u altesamen doen versincken. Vivien seyde nu soo komt dan morgen / ick sal u morgen verwachten / ende met dien reet hy nae't heyr / ende vertelde den Coninck Antenor hoe hy den Campe aen ghenomen had gelijck als hier voorseyt is.

Hoe dat Coninck Ivorijn voor Egghermont quam.

Als den Coninck Ivorijn / en den jongen Grave van Palerne tot Akers gekomen waren / alsoo voor-schreven is. Soo zijn sy te Schepe over ghereyst in Kersten-rijck / bernende en vermoorende al dat sy vonden / tot dat sy quamen voor de Stadt van Egghermont / daer sy haer Tenten neder sloegen / ende die van binnen quamen dickwils ter Poorten uyt / ende sloeghen den Coninck veel volckx af / desgelijckx dede oock den Coninck. Och hoe bedruckt was de Edele Vrouwe Oriwane / doen sy alle dit Volck sagh ligghen / voor de Stadt ende en hadde geen bystant daer sy hier mocht op verlaten / want sy had vernomen dat Buevijn haren Man gevanghen was / van Kaerle Moncler / denckt in wat groote last dat Bonsleur was doen sy haré Vader voor de Stadt met soo menigh man sagh ligghen / die alle haer Doot begeerden / och hoe dickwils versuchte sy ende seyde Vivien lief waer sijdy / waer moogdy blijvé / waerdy nu hier gy sout my wel verlossé / etc.

Doen den Dagh quam / soo is Vivien op-gestaen / ende heeft hem ghereet gemaeckt om den Campe te doen tegen Maleghys / als Vivien gereedt was en wel voorsien / soo ginck hy in Coninck Antenors Tente / die hem al ghekleedt had en oock bereet was om den Campe te doen. Doen seyde Vivien tot den Coninck / o Heer Koninck van Spagnien wiens dienaer ick ben / ick wil by uwer ghenaden ten percke waert. Doen den Koninck sagh / dat Vivien soo bereedt was om den Campe te doen ter Eeren vanden Koninck / soo seyde hy o Vivien des Koninckx van Mombrants Sone / hoe sal ick't tegen u konnen verdienen / die vrientschap die gy my bewesen hebt en noch bewijst / om dat gy u wilt gaen setten voor my / maer ick heb een ander ghedacht / als dat ick den Campe selfs doen sal / ende blijft gy in u rusten ende ist dat ick verslagen worde soo gheef ick de Croone u over / hier voor alle mijn Heeren / als geweldigh Coninck van Spagnien. Ende ghy Heeren wat seghdy daer toe / zijdy niet bereyt Vivien te ontfangen als geweldigh Coninck van Spagnien / daer de Heeren op antwoorden ende seyden / dat sy niemant anders en begeerden dan Vivien / ende sy

souden hem ontfanghen / alsoo dat he-hoorde. Doen Vivien dit hoorde van-den Coninck ende al sijn Heeren / soo heeft hy den Coninck seer bedanckt / segghende: Edel Heer Coninck wat ist dat gy seght/gy maeckt my beschaemt / hoe soude ick u Croone ontfanghen / 'twelck nimmermeer geschieden en sal / maer aengaende den Camp die ick aen-genomen heb sal u believen, dat ick hem voor u doen sal/want het waer een eeu-wighe schande dat gy dien dedet want men soude my na segghen / dat ick ver-vaert waer / ende oock mede soo heb ick hem selver in persoon aengenomen. En ist dat ick den Camp niet doen en magh soo en sal ick nimmermeer 't harnas aen-doen/En sal gaen dolen datmen niet we-ten en sal waer ick vervaren ben. Den Coninck dit hoorende / ginck met sijn Heeren inde Tente en seyde. Ghy Hee-ren ghy hebt dese woorden van Vivien ghehoort/wat seghdyer toe/wil ick hem den Camp laten vechten oft niet/de Hee-ren seyden t'samen datmen Vivien den Camp soude laten doen. Doen ginck Coninck Antenor met sijn Heeren / tot Vivien en gaf hem sijn macht over/ en-de stelde hem in sijn stede / en doen nam Vivien oorlof en reet ten percke waert. Middelen tijt maeckte hem Maleghijs oock bereyt om te Campen en doen hy hoorde dat sijn weder-partije in't perck was/soo ginck Maleghijs tot Oriande ende seyde/o Oriande mijn uytvercoren lief/nu is den tijt dat ick Campen moet aldus maeckt u bereet/om te besien hoe dattet vergaen sal. Oriande dit hooren-de versuchte haer ende seyde / o Male-ghijs lief ick had gemeent nu voortaen in vreughden met u te leven/ maer 't is nu op het alder-quaedtste. Maleghijs seyde/ heb ick dan Rosbeyaert verwon-nen ick sal wel eenen hondt verwinnen ende met dien reet hy ten percke waert.

Hoe Vivien Campte, teghen sijnen Broeder.

Vivien die eerst in't Velt was/ver-langhende seer waer sijnen Cam-pioen blijven mocht/ende aldus fanta-serende soo is Maleghijs komen rijden; doen seyde Vivien tot maleghijs / ick meynde certeyn/ dat ghy achter gheble-ven sout hebben om dat ghy soo langhe tardeerde / doen seyde maleghijs / ghy onsalighen hondt/ het hadde voor u een salige ure gheweest had ick achter ghe-bleven / want soo en soudy van mijn hant niet ghestorven hebben. Doen sey-de Vivien / wy en zijn hier niet gheko-men om te kijven maer om te Campen dus laet ons beginnen/ daer wy om ge-komen zijn. En hier mede scheyden die Heeren van malkanderen en elck reet in sijn Tente op't eynde vanden percke. Oriande die in maleghijs Tente was had daer bereyt een kostelijck banckuet van alderhande specien ende kostelijcke Cruyden/en van den besten Wijn die sy daer krijghen konden / daer maleghijs een luttel af nam / om syn Hert te sterc-ken. Ten lesten sloegen de Herauten de Trompetten/dat elck sijn best doen sou-de/den Coninck Antenor van Spaeg-nie gaf Vivien self de Lancie inde hant in een teecken dat hy den Camp van sij-nen't wegen dede/ende desghelijckx gaf meester Baldaris / de Lancie male-ghijs inde hant / de Herauten sloeghen noch eens/ende met dien slage soo stack elck sijn Peert met sporen ende reden op malkanderen met soo grooten Nijt/dat sy beyde ter Aerden vielen / Man ende peert/ende dien steke quam over beyde syden/ soo groot ende met soo grooter kracht dat sy beyde over Doot laeghen ende soo deden oock de peerden / want men moeste uyt den percke sleppen / och wat grooter droefheyt / hadde Orian-

de

de doen sy haer lief sagh ligghen tegen de Aerden / ende is ghegaen tot maleghijs daer hy lagh / ende heeft hem den Helm ontsloten ende den mont open gebroken/ ende heeft hem een sonderlinge crupt ghegheven/soo dat hy begonste blasen ende Asem te gheven. Coninck Antenor siende dat Oriande self haren Campioen conforteerde / soo is hy oock gegaen tot Vivien / ende heeft hem den Helm ontdaen / terstondt als hy locht had schoot hy op of hy upt eenen slaep ontsprongen had/ ende sagh maleghijs noch ter Aerden ligghen / ende hy bedanckte den Coninck seer van den bystant/die hy hem bewesen had Hier entusschen is maleghijs oock bekomen / die Oriande seer bedanckte. Doen de Campioenen beyde op waren / soo stelde hem elck weder ghelijck hy sijn lijf verweiren wilde / ende quamen te voet teghen malkanderen / doen gingen dese twee Campioenen weder toe / met den sweerde/slaende soo vreesselijck dat hem elck vervaeren mocht /want sy sloeghen dat de stucken vanden Harnas vlogen tot onder't Volck / ende sloeghen dickwils haer sweerden in stucken : Doen brochtmen hun-lieden elck eenen Peyrhaemer / daer sy malkanderen soo vervaerlijck mede toe ginghen dattet niet veel te segghen en waer/ dese Broeders stonden drij Uren en vochten soo stranghelijck / ende geen van beyden en was gequetst/maer sy werden soo moede dat sy qualijck staen en mochten; de Herauten dit siende / sloeghen de Trompetten dat elck wat deysen soude / ende hem rusten d'welck sy oock deden. Binnen desen middelen tijdt soo ververschten sy hun wat en drooghden hun Aenschijn vanden sweete/ ende conforteerden hun Herte : Doen was hem sien elck ghebrocht een haetse even groot alst ghewoonelijck is / ende die Herouten sloeghen de Trompetten datse weder vergaderen souden / d'welck sy deden/ende daer sloeghen sy malkanderen soo vreeselijck mede dattet een jegelijck wonder gaf / dat sy eenen slagh weder staen moghten / soo nijdigh sloeghen op malkanderen slaende ende steeckende / soo stack ten lesten Vivien sijn hant op ende seyde / o Jonck heer hout op en laet ons t'samen spreecken. Maleghijs dit hoorende was wel te vreden / ende hebben haer haetsen neder ghelegdt / ende haer Helmen ont-daen. Edel vroom Ridder wat macht bedieden / dat wy malkanderen niet en quetsen / het moet klaerlijck een Mirakel zijn van onsen Heere Jesus Christus. Maleghijs dit hoorende verwonderde hem seer / ende seyde Jongh-man sijdy dan Kersten : Vivien seyde / ick ben een geboren Kersten / maer van jonghen Kinde in Heydenis gewoont / maer seght my uwen Naem en afcomste/ ick sal u den mijnen seggen. Maleghijs seyde/ick heet Maleghijs meester in de sweerte konsten/ mijnen Vader hiet Buevijn van Egghermont / en mijn Moeder Oruwane ende ick was wegh-gedragen/doen den Grave van Palerne de Stadt van Eggermont won/oock heb ick eenen broeder die Vivien heet/die in heyden is gedraghen/was by den Coninck Ivorijn van mombrant/ och mocht ick hem noch eens sien. Vivien dit hoorende viel op sijn knien segghende / o Maleghijs siet hier Vivien uwen broeder die de Doot verdient heeft tegen u/om dat ick u doot soo seer gesocht heb. Malegijs dit hoorende greep hem in sijn Armen hem kussende en seyde/ o mijn uytvercoren broeder/om wien ick soo seer verlangen heb/ soude ick u nu Dooden / al hebdy mijn Doodt ghesocht/ ick heb oock mijn best daerom gedaē/aldus ist u vergeten. Maleghijs en Vivien gingen hant aen hant

tot inde Tente daer Oriande in was ende Maleghijs seyde / o lief festeert toch mijnen lieven broeder / dien ick noyt meer ghesien en heb: Oriande dit hoorende vlough hem om den hals/ ende heeft hem vrendelijck ghekust segghende / willekom moet ghy sijn broeder van mijnen lieve/ die ick soo seer begeert heb te sien/ende Vivien beschaemt zijnde heeftse seer bedanckt/doen vraegde hem Maleghijs of hy altoos by den Coninck van Spagnien gewoont had/ daer Vivien op Antwoorde/ende seyde/ ick heb oock ghedient by den Coninck van Mombrandt/die my altoos gehouden heeft voor synen Sone. Op eenen tijdt quam den Soudaen van Persen / met een groot heyr/ende met eenen Reuse Broepsin ghehecten. Ende hy ginck vertellen hoe hy den Reuse versloegh / ende hoe hy versonden was aen den Grave van Palerne / ende voordt alle sijn avonturen / daer hem maleghijs seer afverwonderde.

Hoe Coninck Antenor van Spagnien den Camp aennam tegen Malegys.

DOen Coninck Antenor van Spagnien sagh dat Vivien met syn wederpartye inde Tente ginck hy en wist niet wat makē, ende nam sijn sweert en soude sy-selven vermoort hebbē, en hadden't de Heeren niet belet / die seyden Heer Coninck sijt te vreden / want al u welvaert en hanght aen eenen man niet/wy sien wel dat hy Kersten geworden is ende had hy oock goet geweest/hy soude wel by sijnen Vader ghebleven hebben. Den Coninck seyde ist alsoo/ doen ick den Camp doen soude/'t scheen dat hy hem beter ghedaen soude hebben dan ick / had ick den Camp selver gedaen nae mijns selfs sin / soo en waert my van geenen noodt geweest/ de Heeren seyden/ Heer Coninck 't is noch tijdts ghenoegh den Camp te doen / heeft u Mahomet Victorie toegheschickt ghy sultse noch wel krijghen. Dese woorden stelden den Coninck te vreden / en hy is voor de Tente gegaen daer Maleghijs ende Vivien in ware/ende riep met luyder stemmen / waer zijdy ghy Kersten Verraders / doen vraeghde sy den Coninck wat hy begheerde. Den Coninck seyde / dat hy begheerde op de condicie voorschreven self den Camp te doen/ daer Maleghijs mede te vreden was / doen ginck Coninck Antenor hem ghereet maecken om te Campen. Vivien gram sijnde / om dat hyse Verraders geheeten hadde begeerde selfs den Campe te doen/ doen seyde Maleghijs broeder dat en magh niet syn/want ick het aengenomen heb / en oock mede om dat het voor mijn lief Oriande is / soo betrou ick mijn selven best/ doen beval Vivien dat't gemeyn volck hem wapenen soude op avonture watter ghebeuren mocht. Doen dese twee Heeren wel-gewapent waren/ende elck op een kostelijck Peert sat soo stonden de Herauten om te slaen/ den derden slagh soo staken sy malkanderen seer vreesselijck / ende Maleghijs quam met sulcken kracht op den Coninck/dat hy hem uyt den sadel sloegh/ doen stont den Coninck op / soo hy best mocht/en sijn Peert liep achter't perck/ d'welck Vivien vonck ende bondet vast Doen Maleghijs sagh dat den Coninck te voet was / soo spronck hy van den Peerde/en trock sijn sweert uyt en ginck den Coninck te gemoet/vromelijck naer hem slaende/ den Coninck weerde hem seer vromelijck/en sloegen malkanderen seer dapperlijck/ende hadden sy soo wel niet gewapent geweest/ sy souden malkanderen dickwils vermoort hebben. Ten lesten nam Maleghijs syn sweert ende sloegh na Antenor sulcken slagh/ dat

dat hy een groot stuck vanden Helm sloegh ende een stuck van den Hoofde: Doen Antenor gevoelde dat hy soo gequetst was/ nam hy syn sweert en gaf Maleghys eenen slagh op synen Helm ende hadde hy soo goet niet geweest/ hy soude hem sonder twyffel syn Hooft gekloven hebben: Maleghys dien slagh voelende/nam syn sweert in beyde handen/ende sloegh inde selve plaetse daer hy't stuck af-gheslaghen had met soo grooten kracht dat de hersenen uyt liepen alsoo dat hy Doot ter Aerden viel/ doen de Spaenjaerden sagen dat haren Coninck Doodt was/hebben sy haer Tente op-gebroken en meenden te vlieden. Vivien dit siende is uytter Stadt met de Borgeren gereyst van achter de Tenten/ende heeft inden hoop der Sarasynen gheslaghen roepende Egghermont. Maleghys dit siende volghde hem seer/ende sloegh syn Peert met sporen ende reet op na t' heyr. De Spaenjaerden waren der seer strenghelyck bevochten ende weerden hun seer vromelyck maer ten mocht hun niet baten/ sy moesten wycken/ alsoo dat den meesten hoop verslaghen was want een Myle verre sagen de Dooden lanckx den weghe verslagen. Doen desen slagh ghedaen was soo wert allen't goet ghepilgeert ende inder Stadt gebracht/ ende Maleghys en Vivien quamen gereden na de Stadt daer Oriande ter Poorten kom ende omfinckse seer vriendelyck Vivien dit siende/ seyde teghen synen Broeder/ o Maleghys Broeder ghy moogt wel van gheluck segghen/ dat gy aldus-danigen schoonen Bloeme tot uwen wille hebt/ ende ick ben vande schoone Figure gescheyden sonder oorlof/die ick ducht dat ick nimmermeer sien en sal/ nochtans seyde my eenen Pelgrim/dat hy-se ghesien had daer sy ginck om my te soecken/ dies soude ick wel ghelooven dat sy na Egghermont is/daer Maleghys op antwoorde ende seyde dat sal ick gaen weten oft sy daer is oft niet ende riep Spiet en beval hem dat hy loopen soude t'Egghermont/ende segghen syn Moeder dat haer twee Sonen vergadert zyn die sy in twintigh Jaren niet gesien oft tydinge daer ghehadt en heeft/ oock sulcx vernemen na Benfleur oft sy daer is/ ende oft sy daer geweest heeft. Spiet beloofde dit te doen ende is gereyst na Egghermondt. Doen Spiet lange ghereyst had/is hy ten lesten gekomen voor Egghermont/ die hy beleghert vant van den Coninck Ivoryn en vanden Grave van Palerne. Spiet en wist niet hoe hy in't Stadt gheraken soude/ende ten lesten wert hy peysende/ ick ben een jegelyckx dwerch ende wie my siet sal meynen dat ick een Sarasyn ben/ ick desen Coninck wel bedrieghen. Ende als Spiet in't heyr quam soo wert hy terstont ghevangen ende voor Coninck Ivoryn ghebrocht die daer sat ende At/ den Coninck hem siende vraeghde hem van waer dat leelyck fatsoen quam. Spiet antwoorde ende seyde: Heer Coninck ick kome van uwen Lande/ aen uwen persoon om clacht te doen als dat den Soudaen van Persen in u Lant gekomen is ende heeft u twee of drye steden af-geloopen/ende veel Casteelen neder ter aerden geworpen/oock is hy nu gheleghen voor de Stadt van Mombrant ende meynt die eer een Maent te hebben/ want hy wilt Dochter hebben/wient lief oft leet is aldus sent u den Ruwaert des Lants tydinge/op dat ghy u daer in versien moget Coninck Ivoryn dit hoorende was niet wel te vreden/ ende vraeghde den Amistant van Palerne/ wat hy'er in doen soude. Den Amistant van Palerne seyde: Vermaledyt moet den Soudaen zyn dat hy nu komen moet/want had

Digitized by Google

hy een Maent langer ghetoeft soo hadden wy dese Stadt wel ghewonnen / want sy binnen gheen Victalie en hebben. Doen Spiet hoorde datter gheen Victalie en was/soo nam hy de schotel met der spijsen / die voor den Coninck stont/en liepet mede na de Stadt ende riep datse hem souden haelen/ want hy bracht goede tijdinge/ doen Spiet over de Mueren was / soo verwonderden sy haer van hem dattet alsulcken fatsoen was, doen vraegde Spiet wie die Vrouwe vander Stadt was daer Oruwane op antwoorde dat zij't was soo langhe als Godt beliefde / doen seyde Spiet : Edel Hertoghinne van Egghermont / ick ben hier gesonden van twee Jongelingen/daer gy Moeder af zijt ende den eenen heet Vivien / ende den anderen heet Maleghijs/ die is een groot Meester inde Negromantien/ende den anderen is een vroom man ter Waepenen/ want hy heeft eenen Reuse verwonnen in mombrant / die de schoone Bensleur wilde hebben. Bensleur hoorende van Vivien en konde niet langer swijghen / en seyde/lieven Bode waer is dien Vivien daer gy af spreeckt/en waer sal ick hem vinden/daer Spiet op antwoorde/ sijdy Bensleur des Coninckx Ivorijns Dochter van mombrant : Vivien beval my dat ick vragen soude oftmen van u niet gehoort en had/ want ick weet wel waert dat hy't wist dat gy hier waert/ hy en soude niet langhe van hier absent zijn. Bensleur antwoorde ick ben't / ende seght my Bode hoe dat Vivien daer kompt/ ende hy van my scheyde sonder spreken. Spiet antwoorde/ick heb hem hooren segghen dat uwen Vader hem heeft versonden in Palerne/ om datmen hem Dooden soude / maer Vivien versloegh selver den Grave van Palerne en doen quam hy by den Coninck Antenor van Spaignien / ende daer me reet hy voor Rootsesleur daer maleghijs in was/ende doen quam't soo verre dat sy tegen malkanderen Campten/ende inde Camp wierden sy malkanderen kennende / ende doen ick buyten de Stadt quam/hoorde ick seggen dat u Victalie gebrack: Aldus nam ick dese schotel/die voor den Coninck stont bereet / om uyt te Eten: Oruwane dit hoorende danckte onsen Heere/ende sy seyde tot Spiet : Bode ghy moet u wederom haesten tot mijn kinderen en seght hun in wat last ick ben van Coninck Ivorijn / en datse my te hulpe komen / oft het salder al verloren gaen ende met dien nam Bensleur een mes/ende sneet een vlechte van haren hoofde/ende beval Spiet dat hy't hem gheven soude/ende Spiet nam den last aen dat hy't wel doen soude / doen gaf hem Oruwane / twelf stucken gouts/en Bensleur gaf hem een gouden Keten / die sy om haren hals had/ dies Spiet seer blijde was/ende hy wirt weder met een koorde uytghelaten / doen Spiet uytter Stadt gelaten was soo is hy ten lesten gecomen in een Bosschagie/en daer ginck hy sijn gelt tellen / en hy verblijde hem in't ghene dat hem de Vrouwe ghegheven hadde. Terwijlen dat hy sat en rekende/ soo quamen daer twee boeven uyt de bosschagien ghesprongen en vraeghde hem waer hy henen wilde/ende of hy niet en had om hun te geven / daer hy onnooselijck op antwoorde/ende seyde/lieve ghesellen ick en heb niet te geven / want het beter was dat ghy my wat gaeft / want ick een arm Spietken ben/die niet te verteeren en heb/dan my de lieden en geven / terstont nam den eenen sijn mes / ende seyde: Neen alsoo niet / waer is dat gelt ghebleven / dat ghy terstont rekende / gheeft my dat gelt / oft ick steeck u terstont den hals af. Spiet dit hoorende was seer vervaert ende heeft al bevende

een

Digitized by Google

een sackrken voorgehaelt/ daer dit gelt in stack ende hevet de Roovers ghegeven/ende met dien zijn de Roovers al blijdelijck wegh ghegaen. Spiet beklaeghde vast dat hy alsoo veel droogh Monts verdroncken had/maer gheen klagen en mocht hem helpen / en ginck al murmurerende / tot dat hy quam daer hy een schoon Casteel vant / daer hy aen klopte / ende de Deur gingh open maer hy en vanter niemandt in/ doen Spiet aen de Tafel geseten was / ende meynde te gaen Eten soo sagh hy handen die de Tafel deckten en Wijn en Broot brachten maer hy en sag't lichaem niet en men diende hem eerlijck. Ten lesten soo peysde Spiet in hem selven/ist dat ick de handen noch eens sien ick salder na tasten want sy vol schoonder Ringen zijn op avonture oft icker eenen mocht krijgen / doen Spiet noch een wijle ter Tafelen had geseten / quamen de handen noch eens. Ende Spiet greep terstont de hant en trock daer eenen Rinck af / daer hy alle heymelijcke dingen mede sagh/ en sagh terstont voor hem staen een schoon Vrouwe / dien hy vraeghde/ o schoone Vrouwe hoe komet by dat ick u te voren niet en sagh/ en dat ick u nu sien en hoe heet gy/ de Vrouwe seyde ick heet Crisiole d'Albinne/ en ick ben u natuerelijcke Moeder. Spiet dit hoorende soo vraegde hy wie sijnen Vader was/daer sy op seyde dattet een Sarazijn was die Fortunes hiet/en na den loop der sterren/ soo suldy uwen Vader Dooden/oock wildy na Rootsesteur/om de gebroeders tijdinge te brengen/d'een van sijn lief/daer gy den vlicht van haren haire met u draeght / om Vivien te gheven. Maleghijs uwen meester te seggen/hoe dat sijnen Vader gevangen is/ maer hy heeft de tijdinge al wegh / aldus / soo en dorsdy daer niet reysen / maer reyst wederom na Egghermont / doen seyde Spiet / die dan in Egghermondt zijn / sullen sy dan van hongher sterven/daer Crisiole op antwoorde/ seggende neen sy in trouwen/ sy sullen verlost worden/ by u / ende den jongen Aymijn/aldus en wilt daer niet sorghen: Spiet dit hoorende was seer blijde/ende vraegde sijn Moeder of hy't niet en soude konnen leeren/dat hy invisibel mocht gaen gelijck sy dede / daer de Moeder op Antwoorde / o mijnen lieven Sone gaen wy wandelen in't Casteel / ick sal u wonder van konsten thoonen / die u wel dienen sullen/als gy in last sijt/doen gingen sy t'samen op't Casteel / daer sy hem veel wonderlijcke dingen leerde.

Hoe Malegys ende Vivien ordineerden haer Battalie, om Coninck Carel van Vranckryck te bevechten, met den Grave van Moncler haren Oom

DOen Maleghijs ende Vivien ghekomen waren by haren Oom/den Grave van Moncler met den Rosbeyaert soo waren sy daer seer wel ontfanghen / ende daer dede den Grave sijn klacht/hoe dat hem Coninck Carel beleghen had / om dat meester Jorck sijn broeder u meester Maleghijs bestont / ende dat hy wilt op my wreken / ende heeft my veel volckx af-gheslaghen/ ende uwen Vader heeft hy ghevanghen. Maleghijs seyde: Oom weest te vreden/ wy sullen sijn Verraders alsoo tracteeren/dat hy blijde sal zijn / dat hy hem uyt laten sal/ of ick sal hem altoos met konsten wel uyt krijghen / desghelijckx seyde Vivien/dat hy hem verlossen soude of daer voor Doot blijven/den Grave van Moncler was hier in seer blijde/ ende seyde tot hun-lieden / mijn lieve Neve/'tis morghen den Dagh dat wy Coninck Carel strijt moeten leveren / hoe sullen wy best ons Battalie stellen ende ordineren / doen seyde Malegys

Digitized by Google

ist dat u-lieden believt / ick sal ons de Battalie setten / dat ghy daer Eere af hebben sult. den Grave seyde / o Maleghijs lieven Neve/ wat gy daer in doet daer ben ick mede te vreden / want ick kenne u daer kloeck genoegh toe. Doen seyde Maleghijs / wy sullen ons volck deelen in dry scharen / daer af ick d'eerste scharen selver bewaren sal / d'ander sal Vivien mijnen broeder bewaren / ende de derde schare / suldy Heer Oom selver bewaren/ desen Raedt docht allen de Heeren goet / ende elck maeckte sijn harnas ghereet/ende wapenden hun / doen sy aldus bereyt waren / ende de Poorten open-ghedaen / ende daer reet Maleghijs vore als ghelepder van den heyre op Rosbeyaert sittende / d'welck ginck al briesschende ende tierende / of het eenen Duyvel gheweest hadde Aldus uytter Poorten rijdende/soo wertse Karel siende / hem selven verwonderende dat sy soo stout waren / dat sy met kleender menighte dorsten uyt - komen tegen soo grooten hoop volck/doen seyde Roelant: Heer Coninck siet hoedanigen Peert brengen daer met hen't schijnt meer eenen Duyvel dan een beeste ; den Coninck seyde / ick heb menigh schoon Peert gesien/maer van alsulcken Peert en hoorde noyt Man spreken / desgelijckx seyden al de Heeren. Coninck Karels heyr was al in roeren/ende elck was te Peerde / ende onder sijnen standaert/dus soo quamen dese twee heyren tegen malkanderen / ende in't vergaderen soo schreent dat de geheele Werelt soude vergaen hebben. Hoe swaer wast om lijden aen beyde zijden / die malkanders Lancien ghemoeten moesten / hoe moesten daer uyt den Sadel ruymelen d'een Doodt d'ander door-reden / ach wat een grooter moort dede beyaert inde battalie door rijdende ende doorschorende Karels heyr dat iegelijck moeste wijcken daer't Peert quam / soo fellijcken sloeght ende beet soo af-grijselijck/datter Peert meer lieden Doodden dan maleghijs dede Vivien 't heyr door rijdende met den sweerde inde hant / vermoorde oock menigh mensche / den Bisschop Tulpijn ende d'ander Heeren waren qualijck te vreden / dat sy haer volck saghen vermoorden sonder were oft sonder reden/ niet wetende waer van alsulcken Oorloghe uyt quam. Als Karel de groote schande sag die hem gebeurde vergaderde sijn volck noch eens / ende quam door-rijdende met Roelant/ als die Maleghijs van Beyaert wel meynde te worden maer 't was al moeyte om niet / want beyaert hem verbaerlijck was slaende ende bijtende/dat Karel blijde was dat hy achter-waerts deysde met al sijn volck tot in haer Tenten. Maleghys en Vivien ende haren Oom metten ghemeenen volcke toghen inde Stadt daer sy blijdelijck ontfanghen waren / doen Karel aldus schandelijck uyt den velde geweken was seer verstoort in hem selve seggende: Wee my van deser grooter schaemte die my gebeurt is/alle Conninghen/ Hertoghen Princen ende Heeren pleghen my onderdanigh te zijn ende nu ben ick verjaeght tot in myn Tenten myn volck verslaghen/daer ick wel dry mannen teghen eenen had / och wat grooter schande is dit voor my Roelant/ Bisschop Tulpijn ende de ander Heeren seyden: Heer Coninck ons verwondert/hoe dat ghy gaet vechten daer ghy altoos in't vuylste zijt/ghy siet wel hoe dat u volck verslaghen leyt teghen de Aerde/ende hadden sy gewilt ghy hadt noch meer schaede ende schande verworven. Doen seyde Coninck Karel / dat heeft niemant ghedaen / dan dat vermaledijt Peert / dat mijn Battalie meer scheurde / dan al's volck datter was/

Digitized by Google

was maer my verwondert wie't Peert toe-hoort: doen seyde Roelandt het was Meester Maleghys die op het Peerdt sadt/ende dat Peert is anders niet dan een teecken van plagen/ aldus Heer Coninck het waer seer goet dat gy de Kinderen in peyse naempt / ghy doet hun groot ongelijck/ want ghy hout haeren Vader ghevangen sonder Recht ost reden den Coninck dese woorden hoorende was seer ghestoort segghende: My dunckt Neve Roelandt dat ghy beghint verveert te worden, dat gy ghevangen sout worden daerom loopt weg: Roelant wert seer gestoort ende seyde nimmermeer en sal ick met u / op dit ghe-slachte strijden ende daer mede ginck in syn Tente doen den slagh ghe-slaghen was soo sondt Bisschop Tulpyn eenen bode tot Maleghys dat hy syn konste oorbooren soude / dat hy synen Vader verlosse ost den Coninck soude hem Dooden maleghys dit hoorende nam oorlof aen synen Oom den Grave van moncler ende Vivien / ende ginck alleen uyter Stadt ende verschiep hem met syn konste inde ghedaente van eenen Heremijt / ende soo ginck hy in Karels heyr daer den Coninck in syn Tente stondt/ ende wilde Buevyn van Egghermondt Dooden / maer die Heeren en wildens niet consenteren/terwijle dat sy dus onledigh stonden / soo quam daer malegys ende seyde tot den Coninck aldus / den Heere die't al geschaepen ende ghemaeckt heest / moet u bewaeren Edel Heer Coninck u sal believen te weten / dat ick hier van Godt ghesonden ben / om u te waerschouwen van't perijckel daer gy in vallen sult / en ist dat gy verhart blijst in u quaetheyt / soo suldy al gelijck sterven. Karel dit hoorende seyde / o lieven bode wat wilt den Heere van my hebben gedaen maleghys antwoorde/den Heere is op u ghestoort om dat gy hier oorloght tegen dat Kersten Bloet/daer soo menigh man moet om sterven sonder reden ende schult / aldus soo ontbiedet u Godt dat gy op-breeckt van hier en Buevijn van Egghermont laet vry gaen ost hy sal't op u wreken / ende oock mede hy sal't gheslachte van Egghermont u onderdaen maecken / aldus siet wel toe dat ghy den Heere niet en vertoornt. Bisschop Tulpijn en d'ander Heeren die wel wisten dattet Maleghijs konsten waren / vielen op haer knien segghende: Heer Coninck wildy Godt vertoornen/ gy siet wel dat den Heremijt van Godts wegen staet ende oft ghy Buevijn gedoodt hadt, ende en haddy noch uwen wille niet, dus weest Godt onderdaen / ende doet dat u den Heere bevéeldt. Den Coninck dit hoorende was seer verwondert ende stondt langen tijdt verwijfelt sonder spreken. Doen seyde Maleghijs. Heer Coninck ick segh u noch eens van Godts wegen dat ghy Buevyn quydt laet/ ost Godt sal't op u wreken: Doen seyde Coninck Karel/o Heyligh Heremijt mijn hert is wel genegen om op te breken ende Peys te laeten maken / maer ick ducht altoos bedroghen te zijn / want daer is den Toovenaer Maleghijs / die heeft my twee ost dry reysen bedroghen / ende hierom sorghe ick ost hier oock bedrogh in soude moghen wesen. Doen andtwoorde Maleghijs soetelijck ende seyde / Heer Coninck ghy laet u duncken dat ick u bedriegen ende bespotten wil / ende daer mede wil ick van u scheyden doen keerde hem Maleghijs om/ recht oft hy had'willen wegh gaen ende seyde Adieu Karel / als ghy den slagh op den hals hebt peyst dan in u selven dat ick u gewaerschout heb. Karel dit siende dat den Heremijt wegh wilde gaen / greep hem by den Mantel ende seyde / o Heyligen vrient Godts blijst hier by my

ick sal des Heeren wil volbrengen/ende hy beval Gardepiet / dat hy reysen soude na Parijs/ende segghen dat den Coninck bevolen had' / datmen Buevijn van Eggermont upt de gevangenisse laten soude/doen wiert Gardepiet roepende met luyder stemmen. Heer Coninck hoe laet gy u aldus bedriegen/die voor u staet als eenen Heremijt is Malegijs den Toovenaer/die sijnen Vader geerne upt den Kercker had. Maleghijs dit hoorende nam sijn krucke / daer hy mede ginck met beyde handen / ende sloegh Gardepiet op sijn hooft / dat hy Doot ter Aerden viel/doen wirt malegijs gevangen van mulsaert den Verrader/'t welck Gardepiets Neve was.

Hoe Coninck Carel Maleghijs wilde doen onthoofden.

Doen malegijs aldus ghevangen was/seyde Koninck Karel tot maleghijs / ghy vermaledijdt Boeve ende Toovenaer / die my soo geerne bedroghen hadde / hoe derft ghy peysen alsulcken dingen te doen / peysdy niet dat u Godt plaghen mocht daer ghy hem belght met groote valsche leughenen / 't sal korts ghedaen zijn met u Tooverije/ende riep sijn Heeren by hem / ende begheerde dat sy Justitie over maleghijs wilden doen. De Heeren swegen stille ende seyden niet een woort. Doen vraegde Coninck Karel/Bisschop Tulpijn oft hy maleghijs justiceren wilde. Doen antwoorde Bisschop Tulpijn ende seyde: Heer Coninck soudy ons die schande doen dat wy jemanden soude justiceren daer wy uwen Raet hebben gheweest / meendy dat wy u die kleynigheydt souden willen doen / neen wy niet / desgelijckx seyden oock allen d'ander Heeren / ende sy seyden waert saecke dat den Coninck maleghijs oft sijnen Vader Doodt / soo sullen wy thoonen wat in ons is/ende daerom siet voor u wat gy doet / doen den Koninck dit hoorende was hy verstoordt/ende hy swoer dat hy maleghijs Dooden soude met sijnen Vader / doen seyde maleghijs / Heer Coninck en vermeet u niet seer / want wie kan weten hoe dattet noch vergaen sal. Doen seyde Karel dat salmen wel sien eer jet lanck / ende riep tot hem Roelant ende seyde: Neve Roelant neemt u sweert ende doet Justitie over maleghijs / ick sal't u hooghlijck dancken. Roelant antwoorde: Heer Coninck ick en heb my selven niet begeven om Rechter te zijn/ aldus en wil ick my niet aentrecken/doen den Coninck sagh dat sijn Heeren hem dit ontseyden wirt hy verstoort/en riep den Verrader mulsaert stekt desen Toovenaer eenē Bal in den mont/soo dat hy ons niet en betoovere/en neemt een sweerdt en slaet hem 't hooft af. mulsaert nam eenen Bal / ende stack hem met groote kracht maleghijs inden mont / ende doen maleghijs den Bal inden mont had' / en mocht hy gheen conjuratie lesen. Doen dit Bisschop Tulpijn ende d'ander Heeren sagen/seyden sy tegen malkanderen hoe sullent wy nu maken / want maleghijs sal nu moeten sterven om dat hy een woordt niet en magh spreken / doen seyde Bisschop Tulpijn / laet ons gaen voor den Coninck/ende biddē hem door de Passie ons Heeren / dat maleghijs dogh sijn Biechte spreken magh eer hy sterft/en sijn alsoo gegaen voor den Coninck / den Verrader mulsaert hadde maleghijs sijn ooghen verbonden / ende meende hem den Hals af te slaen/ maer Bisschop Tulpijn hiel het sweert vast ende viel op sijn knien/ende soo deden oock d'ander Heeren / ende seyden: Heer Coninck gy die altijt hebt bemint het sweert der Justicie / alst wel openbaer is/ ende wilt nu daer teghen doen.

Den

Digitized by Google

Den Coninck dit hoorende / soo versuchte sijnen toornigen moet een luttel en seyde: Heer Bisschop waer aen wildy seggen dat ick't sweert der Justitien niet en beminne Tulpyn antwoorde den Coninck seer soetelijck / segghende: Heer Coninck ghy bemint Justitie/om dat gy Maleghys dooden wilt om syn Tooverije/want het syn verboden konsten/maer aen een sake doet ghy contrarie / want't is waer dat Maleghijs de Doot wel verdient heeft naer den lichaē maer Heer Coninck/ ghy wilt syn ziele justiceren het welck niet en behoort/ maer alleen behoort u toe'tlichaem te justiceren/den Coninck seyde hoe verstaen ick dat: Tulpyn antwoorde/Heer Coninck denckt in u selven een mensch die sonder Biechten sterft/ moet hy niet ter eeuwige verdoemenisse. Jae in trouwe seyde den Coninck / soo 't blijckt seyde Bisschop Tulpijn/ dat ghy lijf ende ziele wilt doodē/ want gy wilt hem doen sterven sonder Bicht of berou/ gy hebt hem eenen bal inden mont gesteken/dat en is geen daet van een recht veerdigen Rechter maer van eenen Tiran:aldus schout dit verbarelijck stuck/dit selfde badē al die ander Heeren / den Coninck heeft synen toornigen moet laten dalen / ende heeft bevolen datmen den bal uyt sijnen mont soude nemen/en dat hy sijn Bichte spreken soude/ als den bal uyt sijnen mont gedaen was / soo viel hy op syn knien en dankte de Heeren die voor hem gebeden hadden / eñ met dien begon hy een conjuratie te lesen / eñ terstont quamen daer dry of vier duyvels / ende seyden/o meester maleghijs wat belieft u van my ghedaen te hebben / doen seyde maleghijs / ick wil ende beveel u dat gy Carel vast binden sult aen sijn Tente/ende oock al de Verraders dat sy niet een Lit roeren en moghen / de Duyvels namen den Coninck / ende bonden hem aen de Tente vast/ daer hy soo grooten verbarelijcken vreese leet. Den Coninck aldus staende gebondē/riep met luyder stemmen/ ghy vermaledijt Toovenaer/ om dit spyt die gy my nu doet soo belove ick u dat ick wederom tot u spijt u Vader sal doen hangen/ binnen dry dagen. maleghijs seyde Heer Coninck ick hope gy en sult / doen Koninck Carel aldus ghebonden stont / seyde malegijs tot de duyvels / haelt my den Verrader mulfaert die moet lijden dat ick geledē soude hebben. Doen mulfaert hem selven in dat perijckel sagh dat hy malegijs seer om gratie/ seggende dat hy't uyt vreese dede / om dat den Coninck soo seer gestoort was. malegijs dit hoorende/ seyde, o ghy Verrader u behendigheden en sullen u niet helpen / maer gy sulter om sterven / en nam een sweert en sloegh hem het hooft af. Conink Carel die daer gebonden stont/ dit siende riep met luyder stemmen. Vermaledijt moet gy zyn/ dat gy my dit doet/ick sweer u/dat ick't aen u noch wreken sal/doen seyde malegijs: Heer Coninck/ ick segge u/ dat gy mijnen Vader eer dry dagen sult los laten / ende doen besweer hy de duyvelen datse Conink Carel ende Roelant brengen souden inde Camer vanden Grave van moncler/'twelck de duyvels deden.

Hoe Malegys ontfangē was, vanden Grave van Moncler, sijnen Oom ende Moye, ende hoe Coninck Karel door Nigromantien inde Camer gebrocht was.

Maleghijs aldus in de Stadt komende soo sijn hem te gemoet ghekomē den Grave ende Vivien sijnē broeder/ende hebbē hem feestelijck willekom geheetē ende seydē wy hebben in groote sorghe geweest/om dat ghy soo langhe wegh hebt geweest/of u die Verraders hadden overlast. Malegijs seyde / ick

ick heb de Doodt na ghenoegh geweest/ want ick heb geknielt/ende mijn oogen waren verbonden / oock was my eenen bol in den mont ghesteken / soo dat ick niet spreken en conde / ende en had Bisschop Tulpijn/ ende d'ander Heeren niet voor my gebeden/sonder twijffel ick soude ghestorven hebben / maer die baden voor my/ dat ick mijn Biechte spreken soude/ende doe las ick een conjuratie/en verloste my selven/ende heb de Coninck ende Roelant hier doen brenge/ nu hope ick neu onsen Peys te comen/ doen gingen sy inde Camer tot dē Coninck/ende vraeghden hem / of hy Peys wilde maken/of dat hy noch Oorlogē wilde/ende Roelant Neve wildy mijnen Vader ontslaen / soo sal ick u vry ende quyt laten gaen/den Coninck sweegh al stille/doen seyde Maleghijs: Heer Coninck gy conde wel spreken / doen ghy my Dooden wilde/nu seght of gy mijnē Vader ontslaen wilt of niet/ en wildijs niet doen soo sal ick hem t'uwer spijt halen uyt de ghevangenis: doen seyde den Coninck/ waer ick te Parijs/ick soude uwē Vader doen hangē/ende nimmermeer en krijgdy Peys / doen seyde Maleghijs soo en weter my geenen ondanck al verlos ick mijnē Vader/ ende Maleghijs en Vivien bereyden hun om na Parijs te reysen.

Hoe Bisschop Tulpyn,ende d'ander Heerē Raet hielden , ende hoe sy voor Moncler opbraken.

DOen dese Edele Heeren / Bisschop Tulpijn/ Olivier/ Ogier/ ende de ander Heeren saghen dat Carel haren Coninck gevanghen was / ende sijnen Neve den stercken Roelandt van Meester Maleghijs / soo waren sy seer beschaemt tegen malkanderen seggende/ gy Heeren hoe sullen't wy maken / wy sien hoe den Coninck gevangen is/ met konsten van Tooverijen/ is't saken dat wy hier blijven liggen/ hy sal ons oock alsoo halen / ende dan sullen wy met schanden tot sijnen gebodt staen/die wy nu wel beletten souden / want wy sien dattet al achterwaerts gaet/dat wy beginnen. Doen seyde Bisschop Tulpijn ghy Edel Heeren waert dat het na mijnen raet mocht gaen / ick soude raden dat wy vertrecken soude ende opbreken ende geven/een yeghelijck Oorloof elk in het sijn / want wy hier liggen tot grooten kost. Ende soo langhe als ons Coninck Karel siet met al ons Volk / soo en sal hy hem tot gheenen Peyse willen geven maer waren wy vertrocken/ soo soude hy hem selven te lichtelijcker tot Peyse gheven / desen Raet accordeerden alle de Heeren. Terstont was daer een Trompet ghesiagen / dat een jeghelijck hem ghereet maeken soude om wegh te reysen/'twelck terstont geschieden/doen den Hertoghe van Moncler / ende die Heeren vander Stadt saghen dat sy op braecken waren sy seer blijde / ende danckten Godt / den Coninck hoorende dit ramoer vraegde den Grave watter te doen was? den Grave seyde: O Karel Heer / het is u Volck dat opbreckt ende vertreckt vander Stadt. Karel dit hoorende wirdt seer verstoort/ ende seyde tot sijnen Neve Roelandt / o Neve Roelandt / wat kleynder bescheet doet my den Bisschop Tulpijn/ en hadde hy gedaen sy en souden niet weg reysen. Roelandt seyde : Heer Keyser 't is u schult dat wy hier ghevangen zijn ghy komt voor dese stede ligghen sonder reden ende schult / ende ghy houdet haren Vader ghevanghen en wilt hem Dooden/ten is gheen onrecht dat sy haer beste doen. Doen was Karel ghestoort op Roelant/ende sweegh dien dagh.

Doen Maleghijs en Vivien haer verkleet hadden als Pelgrims/ soo gingen sy na Parijs. Onder wegen seyde Maleghijs:

Digitized by Google

leghys: Als wy inde Sale zyn daer de Pelgrims Eten/soo suldy altijt lacchen wat dat ick segghe. Nu is te weten dat in Karels Hof stont een Tafel gedeckt met kostelijcke spijse / ende een jegelijck Pelgrim mochter gaen Eten. En Maleghys ginck met sijnen Broeder aen de Tafel sitten Eten. Ende als sy saten en Aten / wat woorden dat Maleghijs sprack altoos loegh Vivien / de Coninginne dit siende vraeghde waerom den Pelgrim altoos loegh? Maleghijs seyde dat is hem ingheset tot Penitentie vanden Paus/om dat hy sijn Moeder vreeschelijck bekent heeft. De Coninginne verwonderde haer seer in Maleghijs woorden en dede de Pelgrims genoegh Etens en Drinckens voor setten/ middelen tijdt quam daer eenen Bode/ die met luyder stemmen riep / segghende: Al verlooren/ al verloren / want Karel onsen Coninck is ghevangen met Roelant / het welck maleghijs den Toovenaer ghedaen heeft/ oock is hy op wege herwaerts te komen om sijnen vader te verlossen uytter ghevangheniß / dus wacht u wel voor dien verrader. Maleghijs dit hoorende schoot op en sloegh den Bode Doodt met eenen palster/ die hy in sijn hant hadde / ende seyde / Nu light daer ghy en sult van gheen Edelman meer verrader maken die u geen verraderije gedaen en heeft / de Coninghinne dit hoorende wert seer toornigh ende riep met luyder stemmen: Vermaledijden Pelgrim / ghy zyt den Toovenaer maleghys dien uyt zyt om my te bedriegen. Doen seyde maleghys / jae ick ben't selve / en dat is Vivien mijnen Broeder / en wy komen om onsen Vader/die wy sullen uyt haelen tot uwen spijt. Aldus gingen sy in d'een Camer voor ende in d'ander na / ende malegijs dede al de sloten open springen met consten/ doen de Coninginne dese woorden verstaen hadde/soo wiert de Coninginne roepende / ende seyde / ach ellendige vrouwe wat sal ick bedrijven / want Carel mijnen man is ghevangen onder desen Toovenaer. Dese woorden hoorde den verrader Guwelioen / met noch eenen Verrader/ ende quamen inde Coninginne Camer/ende vraeghde watter was/de Coninginne seyde: Carel mijnen man is ghevanghen / met Roelant van den Toovenaer malegys / en hy is hier nu in't Hof gecomen/ en wilt sijnen vader verlossen wien't lief of leet is/ aldus gheeft my Raet wat ick doen sal, Doen seyde Guwelioen / ghenadighe vrouwe doet haren vader komen hier inde camer/ende laet hem sijn Hooft afslaen eer hem maleghijs vint. Terstont wierden daer drye Knechten ghesonden om Buevijn van Eggermont uyt de gevangenis te halen/en doen hy uyt was danckte hy Godt dat hy sterven soude/ doen de Coninginne hem sagh soo riep sy aldus: vermaledijde Grijsaert ick magh d'ure wel vloeken dat gy geboren waert / want my veel schande ghescliedt van u ende van uwe kinderen/ want sy mijnen Man gevanghen hebbe met sijnen Neve Roelant/ en nu komen sy hier binnen den Hove en meenen u te halen tegen mijnen danck / maer ick belove dat gy sterven sult/ eer sy u vinden sullen daerom maeckt u bereet alsoo gy sterven wilt. Buevijn hoorende dat hy sterven moest was verblijdt, maer aengaende van sijn twee kinderen, was hy verwondert/ende seyde: Eerwaerdighe Coninginne ghy hebt ongelijck / dat ghy my van mijn twee kinderen seght want ickse noyt en sagh / sy waren my heymelijck ontdraeghen. De Coninghinne noch meer verstoort zynde riep: Swijght / vermaledijdt Boeve / u kinderen doen my veel spijts / aldus bereyt u alsoo ghy sterven wilt/ ende mey-

dede

Digitized by Google

dede daer eenen priester komen om syn Biechte te hooren. Binnen desen tydt soo zyn Maleghys ende Vivien alle de Cameren doorgeloopen / ende zyn ten lesten gekomen daer sy eenen vonden / die Coninck Carels eere ghestolen had. Maleghys vraeghde hem, oft hy niet en wist waer Buevyn van Egghermont lagh wyst hem my ick sal u verlossen / doen seyde den Dief / de Coninghinne heeft hem doen haelen / om te Dooden. Maleghys dit hoorende was seer ghestoort / en liet den Dief uyt en is gegaen inde Camer daer hy synen Vader sagh staen al bereyt om den hals af te slaen. Terstont las Maleghys een conjuratie soo dat sy alle werden slapende / ende sy zyn gegaen tot haren Vader / eñ hebben hem ontbonden eñ vriendelyck gegroet. Den Hertoge Buevyn dit siende, seyde / o myn lieve Kinderen / hoe sal ick't u dancken dat gy my uyt desen last helpt. Maleghys seyde / o beminden Vader wy en hebben anders niet gedaen / dan wy schuldigh en zyn / den Vader vraeghde / hoe komt dat't Volck dus staet en slaept oft sy levende Doot waren / Vivien seyde / o beminden Vader dat syn van Malegys konsten / doen las Maleghys noch een conjuratie / en sy werden allegader dansende eenen Dagh en Nacht / ende doen ginck maleghys met synen Vader na moncler. De Coninghinne noch al dansende / tot dat dien dagh en Nacht gepasseert was / soo verwonderde Pinapel dat Guwelioen noch de Coninghinne niet voort en quamen / en ginck na de Camer. Als hy inde Camer quam sagh hyse danssen / dat hun't sweet af-liep / ende seyde schaemt u in Duyvels name dat gy hier danst / ende den Coninck gevangen is / aldus soude met recht droeve zyn. Doen wilde hy Guweligen dat Instrument / uyt de handen nemen / maer hy en hadde de mach niet / doen wert hy peysende dat het maleghys konsten waren / en bleef sitten om d'eynde te sien / doen den Avont quam / soo vielen sy alle gelyck neder ter aerden. Doen sy een wyl tydts ghelegen hadden soo bequamen sy ende seyden tot malkanderen / waer hebben wy gheweest de Coninginne siende na den Hertogh Buevyn / riep met luyder stemmen / den Toovenaer maleghys heeft synen Vader wegh-genomen / ghy Heeren hoe sullen wy't maken / de Heeren waren droevigh / maer't was om niet / ende de Coninginne lagh lange in grooter sieckten. Als Malegys met synen Vader ende Broeder / voor de Stadt van momcler quamen / soo wiert den Grave geboodtschapt dat den Hertogh van Eggermondt synen broeder, met beyde syn kinderen waren voor de poorte / den Grave dit hoorende seyde / dit is de liefste tydinghe die ick in twintigh Jaren gehoort hebbe; terstont ginck hem den Grave / met den Gheestelycken staet bereyden / om dese Heeren met Eeren te ontfanghen. Aldus aenkomende / is den Grave van den peerde getreden / ende heeft hem vriendelyck ontfanghen / segghende: och syt willekom mynen lieven broeder / om wien ick soo menige suchten / gesucht heb / ick heb gesorght dat u de Verraders gedoot souden hebben / dem Hertoghe bedanckte hem seer / soo dede oock maleghys ende Vivien / dese Edele Heeren gingen eten ende drincken / ende elck vertelde de Avonturen die hun gheburt waren / doen de Heeren g'eten hadden / soo overdroegen sy datse by Karel souden gaen / ende vraghen hem of hy den peys achterhouden wilde.

Nu ist te weten dat Roelandt lanckx de Stadt ginck / waer hy wilde op synen Eede, dese Heeren voorschreven syn gecomen inde Camer daer den Coninck

Digitized by Google

was/ ende viele op haer knie hem reverentie doende/ doen Carel Buevijn van Eggermont sag/ onstack hy van quaetheydt/ ende keerde sijn hooft van hem. Buevijn seyde met soete woorden. Edel Koninck waerom sijdy op my verstoort want ick en misdede u noyt/ noch de mijne dus hebdy ongelijck dat ghy op my gestoort zijt/ hoe wel gy ons gevangen zijt/ maer wildy eenen vasten peys maken/ende dien houden/soo sullen wy u ende Roelant los ende vry laten. Aldus peyst Heer Koninck wat ghy doen wilt. Carel dit hoorende seyde: Swijgt gy Boeve/hoe soude ick peys maken ick heb gesien dat u kinderen mijn dienaer ghedoot hebben met Tooverije/en heeft my hier oock gebracht/ ende boven dien heeft hy uyt de ghevanghenis ghehaelt Buevijn van Eggermont: Doen seyde Maleghijs: Heer Coninck ghy deet u beste om mijnen Vader te vanghen/ en ick heb mijn best gedaen om hem te verlossen/ hoe wel dat de Coninghinne met haren valschen Raedt meynden mynen Vader heymelijck ghedoodt te hebben maer Godt danck dat ick hem heb verlost aldus Heer Coninck laet ons peys maken. Den Coninck seyde vermaledijden Toovenaer/ ick en sal gheenen peys maken al soude ick hier eeuwelijck blijven aldus gaet uyt mijn oogen. Doen seyde den Vader datse den Coninck in ruste souden laten en gingen inde Sale.

Doen den Coninck van Momorant een half Jaer had' gheleghen voor Egghermont/ daer die van binnen vromelijck teghen hielden/ maer ten lesten begon de Victalie te minderen: En Druwane seyde in haer selven: Eylacen wat sal ick gaen beginnen ick en heb geenen troost/ick sal nu comen moeten onder de handen der Turcken. O Buevijn van Egghermont ende myne kinderen oft ghy van desen druck wist/ hoe soude u selven hebben/ eylacen wy en wachten gheen confoort/want Spiet die wy uyt ghesonden hebben heeft ons heel vergeten. Bensleur dit hoorende/was seer bedruckt seggende: O lieve Vrou-moeder al desen druck hebdy voor my/ haddy my noyt ghesien ten waer u noyt ghescheit. Dusdanige klachten deden sy teghen malkanderen/ maer Aymijn vertroostese met soete woorden. Op eenen tijt vant Aymijn in een Camer een harnas ende ginck het aen doen/ende stelde hem vromelijck te Peerde/en quam daer hy sijn Moeder en Groot-moeder vant en seyde: Oorlof ick wil buyten te velde de Moeder seyde. Lieven Sone waer wildy rijden aldus gewapent: Aymijn antwoorden: Ick wil Ivoryn mijnen Grootvader bevechten/ ende doen hem van hier ruymen/ oft eysschen hem te campen/want't is schande dat wy dus langhe belegen blyven sonder iet te bedrijven/de Moeder ende Groot-moeder baden seer dat hy't laten wilde/seggende lief Kint/ghy en sijt maer achtien Jaeren out/ende wildy gaen bestaen te vechten tegen alsulken volck/ d'welk u niet mogelijck en is/aldus laet dese reyse varen. Aymijn dit hoorende seyde/ lieve Moeder weest te vreden/ want men sal my dat niet ontgheven konnen/ ick sal mijnen Grootvader bevechten ende hem verwinnen oft daer voor doot blijven/ ende met dien reet hy wegh. Doen Aymijn ter Poorten uyt quam gereden na 't heyr ende de Sarasijnen hebben hem saen vernomẽ/ ende hebbẽ hem voor Koninck Ivoryn gebrocht. Doen hy inde Tente voor dẽ Coninck quam/ soo was hem ghevraeght waerom dat hy daer quam/daer op Aymijn stoutelijck seyde: Heer Coninck dat ick hier gekomen ben dat is om te vraghen waerom gy my u Moeder aldus beloghen hebt sonder eenige oorsake: Doen vraeghde den Co-

Digitized by Google

ninck: Jonck-heer wie is u Moeder? Aymijn antwoorde: Bensieur u Dochter/dat is mijn natuerlijcke Moeder/ en gy zijt mijn Groot-heer: En nu soo kome ick u vragen oft gy van uwe Goden scheyden wilt ende gelooft aen hem die u geschapen heeft/ ende die u weder ontmaecken sal/want seker Groot-heer gy zijt seer verdoolt dat gy ghelooft aen Goden die kracht noch macht en hebben/ doen den Coninck dit hoorde soo stont daer op eenen Reuse Gallas gheheeten ende riep met luyder stemmen: Verwaledijt Kersten ick soude u liever doot-slaen dan dat onsen Coninck Kersten soude worden: Den Coninck seyde ten is geen noot dat ick Kersten worden sal. Aymijn dit hoorende seyde: Nu kome ick u eyssehen tot eenen Campe/ ende ist dat ick u verwinne/soo suldy van hier reysen/ende verwindy my/ soo sal ick tot uwen wille staen: Den Coninck dit hoorende werdt seer lacchende ende seyde: Om dat ghy noch jonck zijt ende seer moedigh met spreken/ soo sal ick u eenen seynden die u wel bedwingen sal. En den Coninck riep den reuse Gallas dat hy den Camp aenveerden soude/het welck den Reuse dede.

Hoe dat Aymijn den Camp dede teghen Gallas den Reuse ende hem verwon.

DOen dit gheschiet was soo gingen haer-lieder beyde dese Campioenen gereet maecken om den Campe (daer sy malcanderen toe beroepen hadden) te volbrengen.

Als sy beyde ten Perck gecomen waren soo seyde den Reuse: O ghy Jonghelinck laet u noch wat met roeden slaen eer dat gy komt om te Campen: Aymijn seyde tot den Reuse Gallas. Al ist hy aldien/dat ick noch jonck van Jaren ben/ick en twijffel daer niet aen oft den Heer der Heeren sal my wel gratie geven om eenen hont te verwinnen: Doen ginck Aymijn den Reuse toe ende sloegh hem op syn hersse-becken dat hem den Helm-docht coperen te zijn: Den Reuse soude synen slagh nemen/ ende hy meende Aymijn het Hooft te klieven maer soo't Godt wilde hebben/ soo miste den slagh/ soo dat hy syns selfs Peert 't Hooft kloofde doen was den Reuse te voet: Ende doen Aymijn dat sagh/ soo spronck hy vanden Peerde ende ginck den Reuse seer Manne-lijcken te voet bevechten/ ende sloegh hem d'een hant af/ doen den reuse dat ghevoelde/ soo begonste hy zijn Goden seer te vloecken: Doen soo greep Aymijn de hant die daer lagh/ ende hy wierp den Reuse d'een ooghe daer mede uyt. Ende doen seyde Aymijn: Wat seghdy nu Heer Reuse/ wildy my nu niet met roeden slaen: Den Reuse antwoorde: Laet ons desen Camp opsetten tot morghen/want Mahomet by avonture triumpheert nu by syn schoone Vrouwen dat hy om my niet en peyst. Doen Aymijn dit hoorde wert hy lacchende ende seyde: Mahomet heeft nu soo veel machts als hy morghen hebben sal/ daerom stelt u ter weer ick en sal u niet sparen. Den Reuse nam syn gysarme en sloegh nae Aymijn/ en sloegh den stock soo stijf in d'aerde dat hyse niet krijgen en konde/ende doen quam Aymijn ende sloegh hem d'ander hant af/en doen viel den Reuse ter aerden. Ende doen hy geen Kerstenen wilde worden/ soo sloegh Aymijn hem den hals af/ danckende Godt vander Victorien.

Nu is te weten dat Spiet was ghekomen van daer hy syn Ghelt verloos weder in't heyr/ ende hy was daer terwijlen dat men den Camp vocht maer hy ginck invisibel. Doen den Campe gedaen was/soo riep den Coninck Ivo-

ryn

zijn slaet Doot/ slaet Doot. Ende doen liep al't heyr na Ayrnijn om hem Doot te slaen: Doen quam Spiet by Aymijn en seyde Aymijn hoe komdy hier: Sonder mijnen troost moest ghy hier blijven /steeckt desen Rinck aen u hant / gy sulter mede invisibel sijn: Doen Aymijn den Rinck aen de handt had'/ sagh hy Spiet voor hem staen' en verblijde hem seer: De Sarasijnen quamen aengheloopen Spiet ende Aymijn sloegen seer/ d'een met sijnen Colve/ d'ander met sijnen Sweerde / ende vochten soo langhe datse by Coninck Ivorijn quamen: En doen grepen sy den Coninck ende stakē hem eenē Ri[illegible]ck aen sijn hant/ende was doen oock invisibel: Doen sagh den Coninck wel dat Aymijn ende Spiet hem ghevanghen hadden/ ende hy sagh sijn Volck wel / maer dat Volck en sagh hem niet/ ende doen riep hy met luyder stemmen: Gy edel Heeren Aymijn ende Spiet hebben my gevangen/ende willen my na de Stadt leyden: De Heydenen verwonderden seer/ want sy hoorden haren Coninck wel / maer sy en saghen hem niet: Ende doen riepen sy Heer Coninck waer sijdy / wy hooren u wel / maer wy en sien u niet. Doen riep den Coninck : Slaet toe oft ick worde inde Stadt ghebrocht: De Heydenen naer't gelupt sloegen ende raeckten haren Coninck onsaghtelijck/alsoo dat hy riep en slaet niet meer/of gy vermoort my/ende aldus wiert hy ghelept naer de Stadt: Doen Aymijn ende Spiet met den Coninck voor de poorten quam/toghen sy de Ringhen af / ende doen mochtmense sien : Bensleur sagh haren Vader voor de poorten staen ghevanghen / ende liep tot Oruwane / ende seyde : O Moeder Aymijn ende Spiet brengen mijnen Vader gevanghen : Doen quam Oruwane ter Mueren gheloopen / ende de Poorte wiert open-ghedaen/ende sy wierden in gelaten. Doen ginck Bensleur/ende hiet haren Vader vrindelijck willekom/ segghende: Mijnen uytverkoren Vader / ick heet u willecom hier in Eggermont/ den Coninck dit hoorende / seyde met eenen grammen moede / Ghy vermaledijde dochter / die my soo veel leets ghedaen hebt met uwen Putier Vivien den duyvelen dief/by Mahomet hadde ick hem hier / ick soude hem doen hanghen als eenen dief ; Aymijn dit hoorende wiert seer toornigh ende nam sijn Mes/ ende soude den Coninck geslagen hebben en haddet Spiet niet benomen/ ende seyde: Aymijn wat wildy maecken/ wildy uwen Groot-vader slaen daer hy gevanghen is't waer u een eeuwighe schande: doen seyde Aymijn : Wil ick u segghen Groot-vader / ist saecke dat gy mer alsulcke woorden van mijnen Vader segt soo bevole ick als een Kersten Man/ het sal u berouwen. Doen seyde Bensleur: Sone weest te vreden/al is mijn Vader ghestoort/ hy sal hem wel bedencken/ende laten peys maecken. Ende sy seyden tot haren Vader : beminden Vader wat hebdy in uwen sinne / dat ghy die oorloghe aenneemt / want quame Vivien t'huys/ dien ick verwachtende ben het soude u leven kosten / en al laeghdy noch negen jaren voor die Stede/ gy en soutse niet winnen. Den Coninck seyde: Al ist dat ick nu gevangen ben/ daer om en sal mijn heyr niet opbreken/maer sullen u alle daghen soo bestormen / dat ghy noch blijde sult zijn/dat gy my sult los laten gaen/ doen beval Aymijn dat men den Coninck wegh leyden soude ghevangen. Want hy sprack/waert dat ick't langher hoorden/ mijn bloet soude daer af verwermen. En doen wiert den Coninck ghelevert Gallaffer om hem te bewaren / doen begost de Victalie inde stadt te minderen/soo ordineerden Spiet en Aymijn dat sy te gader in't heyr gaen

souden ende halen daer victalie/ d'welk sy oock deden / ende quaemen onder de Turcken op den weene / ende doen vonden sy daer de spijse al gereet staen.

Aymijn ende Spiet dit siende / naemen de spijse ende stakense in haer mauwen. De Cockx siende dat de schotelen die vol spijse waren ydel waren/ soo begonsten sy't malkanderen te wijten ende te slaen / segghende : Waer hebdy de spijse gelaten die inde schotelen was. Spiet die greep een kanne ende dronck daer upt. Den Cock die sagh dat de kanne op ginck maer hy en sagh niemandt / doen riep hy met luyder stemmen. Dit zijn die Toovenaers die onsen Coninck ghevanghen hebben en ons de spijse onthalen. Doen wilde den Cock nemen eenen ketel heet water (om dat hy hem niet sien en konde) eñ gieten hem daer mede/maer Spiet nam hem in syn armen / en wierp hem in't vier / wierp den heeten ketel op hem. Den anderen Cock liep in't heyr ende riep allarme / die onsen Coninck gevanghen hebben / haelen hier ons spijse. Doen ginghen Spiet en Aymijn inde Tente daer den Amistant van Palerne was ende sloegen hem 't hooft af daer hy over Tafel sat. De Heydenen maeckten groot ghekrijsch en Spiet met sijn Colve/ en Aymijn met sijnen Messe sloeghen in den hoop. De Heydenen riepen/wy sien dat Mes en den Colve wel/waer wy en sien gheen Menschen. De Vrouwen op de mueren hoorden dit gheruchte/en sagen doen Aymijn ende Spiet voor de poorten die sy in lieten / en sy ontlasten haer vande spijsen/ en seyden wat sy in't heyr bedreven hadden. Voorts seyden sy : Dat sy spijse genoegh krijgen souden / en Spiet nam van die spijse ende seyde: Heer Coninck dese spijse hebben wy upt u heyr gehaelt/ ende den Amistant verslagen / ende ick brenghse u hierom dat ghy daer van eten sout. Den Coninck dit siende/wierp de spijse ter Aerden ende toogh sijnen Baert/ende vervloeckte sijn Goden. Doen seyde Spiet: Ick belove u dat ick u alsulcken honger sal laten lijden/hadt ghy van deser spijsen gy soutse dan seer wel eten / ende doen soo ginck Spiet wegh.

Hoe dat Galaffer den Coninck Ivoryn van Mombrant uyt de gevangenisse verloste ende die had' Egghermont deerlijck verkocht ende gelevert.

DOen Coninck Ivorijn acht dagen had gevangen ghelegen/ soo docht Galaffer die den Coninck Ivorijn bewaerde/ oft hy den Coninck upt laten wilde / op dat hy verheven mocht worden. Ende hy is ghegaen tot sijnen Neve den Poortier vander Stadt wesende ende hevet hem te kennen ghegheven. Den Poortier dit hoorende verblijde hem seer in't gene dat Galaffer met den Coninck geconspireert hadde ende sijn t'samen ghegaen tot den Coninck Ivorijn/ seggende: Heer Coninck die opt in eeren ende wel vaeren tot deser tijdt toe geseten hebt ende alle gheneuchten uws Lichaems gehadt hebt / ende ghevet u nu dan niet vele aen / dat gy aldus hier soo deirelijcken ende sonder gheselschappe van uwe Heeren moet gevangen sitten als een misdadigh Mensche / ende daeromme genadighen Coninck en is't uwer edelder Heere niet een groote pijne : Daer op den Coninck antwoorde / ende seyde : 'T is my een groote pijn in myn herte ick soude oock wel willen geven al dat ick hebbe/maer ten magh my niet baeten. Doen seyde Galaffer: Heer Coninck ick vraghe u in't heymelyck / oft daer iemant waer die te weghe ghebrengen konden dat ghy upt de ghevangenisse verlost wiert/ende u upt liet/ ende ost-men de Stadt in uwe handen

lo-

leverde/ soudy't hem oock grootelijcken loonen / daer op den Coninck blijdelijcken antwoorde: Isser imandt die my verlossen wilt/ ende helpen my mijn lijden wreken/ick sal hem't Hertoghdom van Egghermont in sijne handen leveren. Dit dochten die twee Verraders goet/ende sy ontsloten den Coninck/ende leyden hem op een Camer. Doen seyde den Poortier tot Galasser / gaet ghy buyten der Poorten/ende seght den Capiteyn dat sy hem bereet maken/ teghen datmen een vlamme viers thoonen sal / ende dan sal ick de een Poorte open doen/ende latent al inkomen/doen ginck den Verrader Gallasser in 't heyr / ende hy wiert ghevangen / ende voor den Generael Capiteyn (gheheeten Colant / gebrocht / doen vraeghde hem den Capiteyn wat hy by nachte in't heyr dede. Daer op Gallasser antwoorde / ende seyde Coninck Ivoryn uwen Heere is verlost uyt de ghevangenisse / ende hy beveelt u door my / dat ghy u terstondt bereydt maeckt / men sal de Stadt in uwe handen leveren/ de Heydenen vraeghden oft-ment ghelooven mocht: Gallasser seyde / ick sal by ulieden blijven / ende ist anders dat ick segghe datmen my doodt slaet / men thoont ons een lickteecken / dat wy inkomen souden. Ende terstont soo liepen de Heydenen naer de Stadt / ende vonden de Poorten open/ende lieven in de Stadt wel tot thien hondert / ende doen wiert de Poort toegheslooten: doen den Coninck van Mombrant sagh dat sijn volck binnen was/ soo quam hy bij sijn volck. Doen de Heydenen haren Coninck saghen/ soo riepen sy Ivoryn Mombrant / ende deelden hun in alle straten Gallasser ende den Coninck Ivoryn ghinghen naer 't Palleys / daer Oruwane ende Spiet ende Aymijn / ende Bensleur op waren / ende liepen de deuren open/soo dat sy quamen in die Camer daer syse vonden / ende / daer wierden sy roepende/ Ivoryn Mombrant/Ivoryn Mombrandt. Spiet die siende liep uyt sijn bedde / om sijnen Rinck te halen/maer hy en kost hem niet vinden: doen quam den Coninck daer hy Spiet vont/ ende nam hem ghevanghen. Ende doen quam hy in de Camer daer hy Oruwane / Aymijn ende Bensleur voor / die hy seer schimpelijck toesprack/ende seyde tot Aymijn/ghy Jonghelinck wilt ghy my doodt slaen / maer't mocht u noch wel geschien/ doen seyde Aymijn hadde ick mijnen wille ghehadt/soo en waert hier toe niet ghecomen. Oruwane ende Bensleur schreyden seer bitterlijcken / ende sy badt om gratie teghen haren Vader / maer ten mocht haer niet helpen/ende sy wierden van malkanderen inde ghevanghenisse geleyt/ op datse malkanderen niet spreken en souden. Och wat was daer menigh Man vermoort/ menighe Maghet geschoffiert / ende Vrouwen verkracht/ ende als sy haren wille vo lbrocht hadden/soo doodden syse / ende doodden al dat sy vonden. Nu wil ick't hier laten van Coninck Ivoryn / ende schrijven van Coninck Karel die ghevangen lagh.

Hoe den Peys gesloten wirt tussen den Grave van Moncler, ende Coninck Karel.

Doen Coninck Karel een Iaer te Moncler ghevangen hadde ghelegen / daer den Grave van Moncler met sijn Heeren alle dagen quamen om den Peys te maecken. Op eenen tijdt sadt Roelant ende Coninck Karel te samen en Aten / ende Roelandt seyde: Heer Coninck wildy u seef-daghen aldus ghevanghen sitten. En siedy niet dat de genooten u afgaen / ende by sonder die Verraders daer ghy u meest in

betrouwen / aldus dunckt my dat wy hier langhe ghenoegh ghelegen hebben. Doen antwoorde den Coninck ende seyde Roelandt Neve het verdriet my oock hier langher te ligghen / maer ick en sal nimmermeer peys maecken / oft Maleghijs en salder buyten ghesloten zijn / om dies-wille dat hy my soo veel spijts ghedaen heeft. Roelandt dit hoorende sweegh al stille / ende is sonder vertrecken inde Sale gegaen by de Heeren / ende heeft-se eerweerdelijck ghegroet. Buevijn vraeghde Roelandt oft den Coninck noch niet ghemoveert en was om peys te maken. Roelandt antwoorde / ghy Edel Heeren den Coninck en wilt gheenen peys maken / dan dat Maleghijs buyten den peyse ghesloten sal zijn/oft hy en wil't er niet na hooren/ Maleghijs dit hoorende / wiert uytter-maten lacchende ende seyde: Ja is my Kaerle alsoo grooten vyandt dat hy my buyten den peys ghesloten wilt hebben. Nu Heer Vader ende Heer Oom / 't is u-lieden beste dat ghy peys maeckt om de gemeynten profijts wille / ende sluyt Coninck my buyten den peys / hy sal wel willen eer't een half Jare geleden is / dat hy my niet buyten den peys gesloten had. Doen antwoorde den Vader: Sone mits dat ghy te vreden zijt buyten den peyse ghesloten te zijn soo believet my oock/maer believet u niet / soo sal ick my selven met u buyten den peyse laten sluyten. Maleghijs sprack soo schoone dat sy daer mede te vreden waren/ende sy zijn gegaen tot Coninck Karel. Doen seyde Buevijn van Egghermont / ghenadighen Heer Coninck 't is wel waer dat wy tegen u in gebreken zijn / om dat wy u ghevangen hebben gehouwen daer wy niet veel rechts toe en hadden / niet-te min hadt uwer Ghenadighept believt/ghy waert lange van hier. Voort om datter vele dooden aen beyde zijden ghebleven zijn soo sullen wy doen stichten een Cappelle ter plaetsen daer u Tente stont / in welcke Cappelle men alle daghen een Misse doen sal over de dooden Eeuwelijck durende. Voort sullen sy u hier sweeren Eeuwelijck te dienen ende by te staen / ten waer dat ick oorloghen soude moeten op mijn kinderen of teghen mijnen Broeder / daer waer uyt-ghenomen. Voort sullen wy u vry laten sonder eenigh rantsoen / dus suldy ons gheven eenen sekeren peys. Ende dien beseghelen met uwen Seghel: Coninck Karel dese woorden hoorende behaegden hem seer wel / ende was wel te vreden met 'tghene sy daer seyden / uyt-ghenomen een saecke. Waert saecken dat den Coninck oorlooghde teghen Maleghijs / datse hem geen bystant en souden doen/ t'welck sy beloofden te doen. Ende aldus wiert den peys ghesloten aen beyde zijden. Doen den peys aldus gemaeckt was/ soo quam den Gestelijcken staet met Processie ende met den Hepligen Sacrament / ende quamen de Heeren ter Kercken halen. Ende de huysen vande Borghers waren al-behanghen met kostelijcke Tapijten / ende de Huysen met Tortsen besteecken. Oock stont daer bereedt een kostelijck Pauwelioen van gulden laken / ende daer op stondt eenen gulden Arent/die in sijn clauwen hielt eenen schilt / daer in stonden drij gulde Lelien en een beelt van Lazure. Ende doen den Keuse vanden Huyse quam daer den peys ghetracteert was / soo ginck hy onder dat Pauwelioen ende vier vande Edelste Jongheren vande Stadt droeghent / ende aldus soo ginghen dese Heeren met grooten state ter Kercken waert: Doen wierter een schoon Eerlijcke Misse ghesongen/ ende doen de Misse gedaen was/soo quamen dese Heeren / te weten: In den eersten

den

den Coninck ende Roelandt / Buevijn van Egghermont / ende den Grave van Moncler aen den Autaer. Doen den Priester de Misse ghedaen hadde / soo nam hy een Cruyce / ende dede daer de Heeren sweeren op dat Cruyce / eenen Eeuwigen peys tusschen malkanderen / alsoo datse nimmermeer tegen malkanderen oorloghen en souden / oft harnas aen en souden trecken / oft doen trecken van iemant anders / maer Maleghijs was daer buyten ghesloten alsoo voorseyt is. Doen desen peys aen beyde syden ghedaen was / soo stont daer eenen Setel seer kostelijcken toeghemaeckt / daer den Coninck in ginck sitten / doen quam den Hertogh Buevijn van Egghermondt / ende dede den Coninck Carel hulden een Manschap van 't Hertoghdom van Egghermondt / ende van al dat hem toebehoorde / ende doen kuste hy sijnen voet / desghelijckx soo quam den Grave van Moncler / ende dede Coninck Carel Manschap / ende hulde van 't Graef-schap van Moncler / doen dit al ghedaen was soo saeyden men inde Kercke veel gelts. Den Hertoghe Buevijn van Egghermondt hadde doen bereyden een kostelijcke Maeltijdt / ende daer quam Coninck Karel ter Maeltijdt / ende allen de Heeren versaemden / daer was alle ghenoeghte voorts-ghestelt. Doen de maeltijdt met vreughden ghedaen was / soo stont Coninck Karel op ende Roelant sijnen Neve die volghden hem / ende hy ginck daer den Hertoghe van Egghermont hem ghedient had / ende seyde / o mijnen lieven beminden vrient Hertoghe van Eggermont / 't is nu tijt daer ick na Parijs reyse / want ick daer in langhen tijdt niet gheweest en heb / ende men sal seer verlanghen om my te sien / doen seyden die Heeren : Heer Coninck als 't u believt soo suldy reysen / ende wy sullen met u reysen ende u geleyden / dies den Coninck de Heeren bedanckten.

Doen was daer terstont gebrocht een seer kostelijck peert daer den Coninck op sat / d'welck hem Buevijn van Eggermont had geschoncken / ende Grave van Moncler schenckte Roelandt oock een kostelijck peert / ende aldus geleyden dese Heeren Coninck Karel / ende Roelandt een mijle buyten de Stadt / daer een schoon banckette bereyt was / doen gaven sy Coninck Karel noch eenen kostelijcken Hals-bant / die den Coninck in danck nam / ende seyde / gy Heeren hoe sal ick 't u loonen ende danken de vrientschap die ghy my bewijst / gy sult eeuwelijck vrientschap aen my hebben / ende sy namen oorlof aen malkanderen / doen seyde Buevijn van Egghermont tot Roelant / ick bidde u dat ghy u beste doen wilt met mijnen Soon Maleghijs dat hy sijnen peys magh verwerven / daer op Roelant antwoorde / Edel Hertoge ick sal mijn beste daer toe doen nae alle mijn vermogen / ende met dien reet Roelandt naer den Coninck / die voorreysde na Parys / en den Hertoge Buevijn met sijn Heeren reden na de stadt.

Hoe Crisiole by nachte met haren Camerlinck quam tot Viviens Bedde, ende seyde dat haren Sone gevangen was met Druwane, Benfleur ende Aymyn vanden Coninck Ivoryn.

Doen dese Heeren ghescheyden waren / ende elck te Bedde gegaen was / soo quam Crisiole Spiets moeder / met haren Camerlinck / by nacht met konsten tot Viviens Bedde / ende seyde. Vivien Jonck-heer Benfleur u lief / ende Druwane u moeder / ende Aymijn uwen Soon / ende Spiet mijnen Soon syn gevangen van Coninck Ivorijn / ende en komdyse niet te hulpe /

soo sal hyse ghelijck dooden. Vivien dit hoorende versuchte in hem selven / seggende: Wie sijdy/op dat ick't verdienet. magh. Sy seyde ick ben een Alvinne Crisiole geheeten de Moeder van Spiet ende weet certeyn wildyse levende sien / soo moet gy derwaerts reysen ende hier mede soo wil ick van u scheyden. Vivien spronck upt den bedde / peysende: och ellendigh Mensche wat suldy nu beginnen / want d'alderliefste Vrouwe is ghekomen upt haren Lande/ my vol ghende ende is nu daerom gevanghen / och wat sal ick t'uwer liefden doen/ ende aldus soo klaeghden hy in hem selven. Doen den dagh aengekomen was soo quam Vivien inde Sale/daer hy sijn Vader ende broeder ende Oom vondt / die hy vertelden't gene dat hy ghehoort hadde. Hertoghe Buevijn van Egghermont kreegh alsulcken rouwe in't herte/dat hy neder ten Aerden viel/en was alsoo liggende een groot half ure.

Maleghijs ende Vivien waren seer bedruckt voor haren Vader/ende ter ander sijden door't lijden van haer lieden Moeder/ende den Grave vertroostese / ende doen Buevijn van Egghermondt opgestaen was soo seyde hy/oorlof fortune hoe valdy my soo swaer altijt van d'een ongeluck op d'ander; Ende met dien nam Buevijn oorlof / aen sijnen broeder/ende seyde: oorlof lief broeder ick wil gaen met mijn Kinderen / ende mijn volck / om de Heydenen te bevechten/ ende de gevangen te verlossen/ ende aldus reden sy na Egghermont.

Doen den Coninck Ivorijn de stadt van Egghermont gewonnen had/ ende de principaelste gevangen / soo velde hy al de Beelden / die inde Kercken waren ende sette daer sijn Af-goden in Gallaffer riep den Coninck altijt/ dat hy de gevangenen dooden soude/ d'welck den Coninck consenteerde/ ende hy dede alle de ghevanghenen uytvoeren / om te dooden/ dese Edele Vrouwen beklaeghden teghen malkanderen/ dat sy nu sterven moesten/ desghelijckx soo dede Aymijn Viviens Sone / Spiet dit siende seyde/laet staen u treuren/ want alst ten uyttersten komt / soo weet ick noch een konste / daer ickse wel mede begecken sal. De Vrouwen dit hoorende verblijden haer een weynigh / op hope dat sy verlost souden worden. Binnen desen tijdt soo waren de Dienaers van den Coninck ghekomen ter plaetsen daermen de Iustitie doen soude / ende daer sy alle vier waren / den Coninck seyde tot Spiet. Ghy kleyn dwergh ghy hebt my veel spijts ghedaen wat seghdy ick heb Raet ghehouden met mijn Heeren / ende die hebben my gheraden wildy u Gheloove laten ende onse ontfanghen. ick sal u groot goet gheven. Ende ghy Aymijn / om dat ghy myn Dochters kint sijt/soo vergeef ick u al't gene dat ghy my misdaen hebt/ist dat gy u Kersten Godt af-gaen wilt/ende ghelooven aen Mahomet. Voorts sal ick u maeken Generael Capiteyn van alle mijn volck. Spiet ende Aymijn seyden. Hoe ghy ons meer deughden jont: hoe wy u meer quaets jonnen/ ende eer wy ons Gheloove af-gaen souden / wy lieten ons liever van lidt tot lidt ontleden/den Coninck dit hoorende wierdt seer toornigh ende swoer by Mahomet / dat hyse daerom hangen soude. Ten lesten is den Coninck tot Druwane gegaen inde snyde / o uytverkoren Vrouw Druwane wildy aen onse Weth ghelooven/ soo sal ick u Coninghinne van Mombrant maecken/d'welck sy niet doen en wilde. Den Coninck seyde soo sweer ick by Mahomet / dat ick u alle beyde aen eenen staecke sal doen branden/ende den Coninck beval Gallaffer dat hy Spiet hanghen soude. Doen nam hy Spiet en-

ende ginck met hem op de leere / ende hy meynde hem te hanghen. Maer Spiet beswoer eenen Duyvel die hem sijnen rinck ende sijnen Colve bracht. Ende doen stack hy den Rinck aen sijn hant/ende quam de leer neder dat Gallaffer niet en wist waer Spiet gevaren was maer Spiet was onder t'volck vast slaende ende steeckende / soo datter niemandt gedueren en mocht. Den Coninck dit siende dede sijn Peerden by een vergaderen / ende meynde Spiet metten Peerde t'omringhen om dat-se hem Doodt slaen souden. Maer Spiet liep heymelijck henen. Doen Coninck Ivorijn sagh/dat hy aen Spiet niet en hadde / soo was hy seer gestoort ende seyde / Bint desen Aymijn vast dan en sal hy u niet ont-gaen / oft ghy en sult hem wel ghevoelen. Nu suldy weten / hem wel ghevoelen. Nu suldy weten / dat / Vivien ende sijnen Broeder ende sijnen Vader uyt Moncler reden / soo sonden sy eenen Spiet om te vernemen oft-men in tijts soude moghen komen. De Spiet had gesien hoe dat Spiet ontkomen was ende hoe d'ander verwachteden de Doodt. Met dese tijdinghe soo quam Spiet tot de Heeren ende seyde / Oruwane ende Benfleur stonden beyde aen eenen staecke om te verbranden / ende Aymijn sagh ick staen op de leere om te hanghen. Vivien en Maleghijs reden terstont na't heyr toe. Binnen desen middelen tijdt had Callaffer den strop ghemaeckt / om Aymijn te hanghen maer Spiet sneet in stucken ende werp Gallaffer van de leere. Doen quam Maleghijs ende Vivien / ende riepen. Egghermondt Egghermondt : Doen quamen de Heydenen uyt-gheredén wel eenen-twintigh duysent sterck teghen haerder vijf-en-twintigh ende riepen. allarm / allarm.

Hoe Coninck Ivorijn verslagen was, ende Stadt van Egghermondt weder ghewonnen werdt.

DOen dese drie Heeren by een waren / soo quamen sy na't heyr roepende Egghermont / Egghermont / de Heydenen stelden hem vromelijck ter weer / maer Maleghijs quam in't midden gereden op Beyaert ende scheurden der de batalie mede soo datter de Heydenen af-vervaerden / soo vervaerlijck sloeghe Maleghijs en Vivien dooden en versloeghen menigen Sarasijn. Spiet sien de vromigheydt van sijnen Meester Maleghijs soo kreeg hy eenen moet en ginck soo vreesselijck met sijnen metalen Colve slaen onder de Heydenen / den Coninck Ivorijn siende Buevijn aen een eynde groote Doodt bedrijven onder sijn volck vergaderde by hem ontrent 6000 Peerden/ende daer mede reet hy na Buevijn van Egghermont / ende omringelden hem / en soude hem sonder twijfel doot geslagen hebben/en haddet Vivien niet belet die op den Coninck Ivorijn quam gereden/en sloegh op sijnen helm soo stijf dat hy bleef sittende oft hy Doodt had gheweest dit siende een van sijn naeste Heeren en nam't Peert ende wildet wegh leyden. Spiet dit siende sloegh hem met den Colve op't hooft dat hy Doodt ter Aerden viel/ten lesten soo bequam Coninck Ivorijn en stelde hem ter weer / doen quã Vivien en steldehem ter weer. En doen sloegh hy hem op het hooft/dat hy Doot ter Aerden viel: Aymijn was altoos aen de zijde daer sijn Grootmoeder en Moeder stonden / daer had Aymijn hem soo vromelijck dat het niet om schrijven en is/ten lesten bracht hy sijn Moeder inde stede / en hy keerde weder al vechtende tot dat quã daer hy Gallaffer vont liggen / die over handen en voeten gekropen was / om de Doodt

Digitized by Google

te ontgaen / ende doen hy hem vant soo seyde Aymijn / ghy Verrader die al dit Bier gebrouwen hebt / soudy noch meenen te omkomen / neen ghy in trouwen. Doen seyde Gallaffer / och Aymijn / slaet my doodt want ick lijde duysent dooden. Maer Aymijn en wildender niet na hooren / maer hy bont hem vast aen eenen stake ende liet hem daer staen na veel strijdens soo hebben de Sarasijnen de vlucht genomen naer de Poort / maer sy en mochten daer niet in / want de Borgers hadden de stede self wederomme in / ende de Sarasijnen verdroncken met groote hoopen inde vesten. Eñ doen de Heydenen al-te-samen vermoort waren soo vergaderden de vrome ende stoute Heeren by een / ende Vivien vraeghde waer sijnen Soon Aymijn was / ende Spiet antwoorde uwē Sone heeft hem vromelijck ende seer kloeckelijck gehadt / ende ginder vecht hy noch / doen seyde Vivien / ick sal gaen en proeven mijnen Sone Aymijn oft hy stout Mannelijck ende versaegt is / met dien den Vader dit spreckende / soo was Aymijn onledigh om den Verrader Gallaffer te binden aen sijn Peerts steert. Doen seyde Vivien met seer straffelijcke woorden / ghy Jonck-heer waer wildy henen met desen Man slaet hem doodt oft ick sal't doen. Doen seyde Aymijn / dus-danighe pijne is hem noch veel te kleyne aen te doen / maer in dien dat gy u soudet willen vermetē my desen Man te ont-nemen / soudet alsoo vromelijck vergheldē dattet u grouwen mochten doen sprack Vivien / ende seyde / oft ick't doen wilde / wat soudy daerom doen. Ende met dien soo greep Aymijn sijn sweert inde hant / en sloegh sijnen Vader op sijn hooft / alsoo vreesselijcken herten slag / dat hy hem seer quetsten / ende doen soo sloegh Vivien wederom na Aymijn met grooter machte / maer Aymijn ontspronck dien slagh. En aldus soo vochten sy een langhe tijt teghen malkanderen ende niet grooter hitten / maer doen Maleghijs dit merckte en sagh soo seyde hy / my dunckt dat Vivien ende sijnen Sone sullen malkanderen scheyden. Doen seyde Malegys / Vivien mijn beminde Broeder het is groote schande dat gy op uwen Sone alsoo verhit / doē antwoorde Vivien: Lieven beminden Broeder ick en kan niet ontslagen sijn ick meynde hem maer te proeven / van synder stoutigheyt en Mannelijckheydt maer 't proeven valt my te lastigh eñ te swaer / Spiet riep met luyder stemmen tot Aymijn / en slaet niet / want hy is u naturelijcken Vader Vivien daer gy tegen vecht / doen Aymijn dit hoorde / soo spronck hy van synen Peerde en viel op sijn knien / en seyde / o eerweerdigen ende beminden lieven Vader verghevet my / dat ick soo nijdelijcken gramme slagen gheslaghen hebbe / niet daer af wetende dat gy mijnen Vader waert / Vivien dit hoorende seyde lieven Aymijn het is al vergheven eñ Vivien vraeghde doen sijnen lieven Sone / waerom hebdy desen man aldus vreedelijcken ende onghenadelijcken gebonden en wilt hem sleppen / doen seyde Aymijn / mynen uytvercoren en beminden Vader / hy heeft de oorsake gheweest van allen dese moeyte en jammerlijcke daden ende moorden die hier gebeurt syn. Ende hy was den Verrader die den Coninck Iborijn uyt liet / en die stadt deirclijck over / en in syn handen leverde. Want doen ick den Reuse Gallas verslagen hadde / ende in 't wederkeeren / den Coninck Iborijn ghevangen brochte / soo gaven wy hem de Boden te bewaren / ende hy nam noch een ghesellc tot hem / ende lieten den Coninck ter Poorten uyt / ende die Heydenē quamen inde stadt / ende soo wirden wy gevangen / ende hy soude my gehangen heb-

hebben / en haddet Spiet niet beledt. Doen seyde Buevijn van Eggermont / ghy valschen Verrader hoe suldy dat verantwoorden/datter soo veel Kersten bloet gestort is. Doen seyde Maleghijs neemt den Verrader ende bint hem aen des Peerts steert/ende sette hem op een ander Peert/op dat hy te stercker blijven magh die pijne te lijden / d'welck alsoo gheschiede. Ende alsoo reden de Heeren na de Stadt.

Hoe dat de Heeren blydelijcken ontfanghen waren, van Druwane ende van Bensleur haer Dochter.

DOen Aymijn sijn Moeder ende sijn Groot-moeder inde Stadt ghelept had'/ soo ginghen dese Vrouwen haer op't alderkostelijckste toe- maken/ende sy gheboden dat-men de Huysen behanghen soude / d'welck de Borgheren deden/ende bedreven al de Triumphe die sy konden. Doen begonst-men de klocken te luyden ende de Gheestelijckheydt ginck hun teghen met Processie / ende zijn alsoo op haer Alder-kostelijckste de Heeren teghen ghereden ende die inghehaelt Doen Vivien die schoone Bensleur sagh / soo spranck hy van den Peerde/ ende hy greepse in sijn ermen ende heeftse met soo grooten liefden ghekust dat sy beyde in Onmacht vielen : Buevijn van Egghermont groete oock zijn Vrouwe/ seer minnelijck kussende haer vriendelijck/ doen Maleghijs zijn Moeder sagh ginck hy vanden Peerde ende namse in zijn ermen ende kustese oock vriendelijck ende seyde : Willekome moet ghy zijn lieve Moeder die ick mijn dagen noyt en sagh / doen Vivien ende Bensleur op-ghestaen waren/ soo kusten sy malkanderen noch eens met grooter blijschappen / want sy malkanderen in 18. Jaren niet ghesien en hadden/ ten lesten soo wert Vivien op zijn Moeder druckende daer hy voor neder op zijn knien viel seggende/ o mijn gheminde Moeder en wilt u niet belghen / dat ick mijn lief Bensleur eerst ghesceert heb, eer dat ick u Eere ende reverentie bewesen heb / 't was mijn onwetenthept ende oock door de liefde mijnder Huysvrouwe. De Moeder dit hoorende seyde/och zijt willekom mijn lief Kint soude ick my nu belgen 't waer misdaen/want ick u in langhe niet ghesien en heb. Middelertijdt werter bedreven groote genuchte de heele Stadt door ter eeren vande inkomste des Hertoghs met sijne kinderen.

Ghedurende de Triumphe soo was den Poortier die dese verraderije mede gedaen had (soo ghedienstigh) om dat-men op hem niet vermoeden en soude/ ende stack hem weder in't Officie der Poortierschap soo ist geschiet op eenen tijdt dat de Heeren gingen te rechte sitten om Justitie te doen over den Verrader Gallaffer / ende sy lieten hem halen Doen vraeghde hem den Hertoghe waerom hebdy de verraderije ghedaen daer-men u altoos soo veel vrientschappen bewesen heeft ; Gallaffer onnooselijck siende seyde aldus/Edel Hertoghe mijns lijfs genade / het was den vyant die my daer toe bekoorde door de groote giften die my den Coninck beloofde. Doen vraeghde den Hertoge oft hy dese verraderije alleen ghedaen had ende oft hy eenighe hulpe gehadt had. Daer op Gallaffer seyde dat den Poortier vander Poorten / daer de Heydenen door quamen hem daer toe gheholpen had. Doen wert den Poortier ontboden dat hy by de Heeren komen soude. Ende doen hy inde Vier-schare quam / soo vraeghden hem de Heeren waerom hy dese verraderije gedaen had over de gene die hem noyt en misdeden, doen antwoorde den Poortier ende seyde/ten sal nimmermeer blijken / dat ick opt verraderije

Digitized by Google

derhe bewesen heb / maer ick heb altijt getrouw geweest in mijnder officien / doen seyde Gallasser / o hoe sijn doen gy de Poorte open dedet / ende een teecken van vier op-staeckt / dat de Heydenen inkomen souden / kondy dit loochenen daer op seyde den Portier al't gene gy seght dat is gheloghen ende ick wilder eenen campe om vechten in dien den Edelen Hertoghe belieft / doen seyde Gallassere/o ghy Verrader om dat ghy wel weet dat ick geen macht en hebbe om dat mijn been ghebroken is daerom spreeckt ghy soo stoutelijck. Maer waer daer iemant die voor my Campen wilde / men soude wel sien wie in't vuyl blijven soude / doen stont Spiet op ende seyde / Edel Heeren t'uwer believen / ick sal selver den Campe aen-nemen voor Gallasser / het welcke de Heeren consenteerden / den Portier siende dat Spiet den Camp doen soude / soo seyde hy : Spiet om dat ghy den Camp doen sult / soo bespreke ick dat ghy niet Tooveren en sult noch invisibel gaen / het welcke hem Spiet beloofde.

Hoe Spiet den Camp dede tegen den Verrader, den Poortier van der Stadt.

SPiet die desen Camp doen soude/ en nam gheen harnas aen noch Mes maer alleen sijn metalen Colve / ende ginck ten perck waert. Niet langhe en had hy in't perck geweest oft den Verrader en quam wel ghewapent in't perck/ daer zijnde soo ginck Spiet hem teghen ende wilde hem slaen met sijnen Colve maer den Verrader riep wildy soo gheringe slaen/laet ons eerst seggen waerom wy hier ghekomen zijn/Spiet die van geen seggen en wist verhief sijnen Colve / ende sloegh den Verrader op't hooft dat hy ter aerden viel sonder een woort te spreken/ doen den Verrader een wyle tijts ghelegen had / soo vraeghde Spiet oft hy hem op-gheven wilde / den Verrader antwoorde : Hoe soude ick my op-gheven ick en ben noch niet verwonnen / 't sal u noch naer vergaen/ende met dien sloegh hy na Spiet/ ende meende sijn hant af te slaen ende sloegh op den Colve dattet vier uyt sijnen sweerdt spranck. Spiet dit siende sloegh hem noch eens op sijn hooft dat hem 't bloedt ten Monde uyt-spranck ende greep hem by de beenen en sleypte hem voor den Hertoge / ende ontwapende hem. Ten lesten bequam hy / ende Spiet vraeghde hem oft hy hem op-geven wilde ende belijden de verraderije /. doen riep hy o Edel Hertoghe doet my gratie / want ick bekenne dat ick de Doot wel verdient heb/ende doen ginck hy vertellen alle de verraderije alsoo voorschreven is / doen de Heeren dese verraderije hoorden/soo ginghen sy te rade met wat Doot die Verraders sterven souden/ten lesten gaven de Heeren dat vonnisse/als dat-mense stellen soude op eenen waghen ende voerense om de Stadt ende datmense op elcken hoeck vander straeten een lit soude breken/tot dat allen de leden ghebroken souden zijn en dan sal men haer vlesen bestrijcken met zeep ende settense soo levende op een Radt buyten der Poorten / daer sy de Turcken in-lieten. Dit wert terstont gedaen en eerst werden haer beenen gebroken/die Verraders riepen seer vervaerlijck en vervloeckten malkanderen. Ende doen sy buyten der Poorten waren doen setten mense levendig op een Radt en terstont waren sy smeerdt vande vlieghen/ende soo leefden sy twee dagen in grooter pijnen / doen dit ghedaen was ginghen de Heeren inde Stadt Daer wert geboden/soo wie binnen Enghemont wilde woonen / die soude Huyshuere om niet hebben. Ende terstont was de Stadt wederom vol volcks.

Hoc

Digitized by Google

Hoe de Heeren de Bruyloft sloten tusschen Vivien ende Benfleur, Coninck Ivoryns van Mombrants dochter.

DOen alle dingen wederom waren bestelt alsoo 't behoort / soo overdroeghen Benfleur ende Vivien/ dat sy niet langher ongetrouwt en wilde syn/ ende is ghegaen tot sijnen Vader / seggende: O Vader ter eeren mijner Bruyt Benfleur wil ick doen beroepen een open Hof / ende binnen dien tijdt sullen wy een Tournoyspel hanteren ter eeren vander edelheydt : Ende believet u soo sal ick u Herauten senden binnen Coninck Carels Hof/ oft die Jongers souden ghelieven ten spele te comen/ den Vader antwoorde : Lieven Sone ick en derfs niet wel consenteren ofter eenigen twist quame / dat den Coninck wederom op ons soude moghen verstoozen; Maleghijs seyde : Vader wy en sullen teghen niemant twist maken/ maer alle ghenuchte hanteren. Ten lesten is Aymijn neder-ghevallen op sijn knien/ segghende : O beminde Groot-vader/ u sal believen mijns Vaders bede te consenteren / om te eeren haren Houwelijcken dagh / ende oock mede dat ick mijn leden proeven magh tegen Coninck Carels Jongers: Daer ick ulieden soo veel af voorseggen : Den Hertoge Buevijn siende de coragie van sijnen Neve / soo seyde hy: O beminden Neve Aymijn/ ick en kans u niet ontsegghen / u bede gheconsenteert. Doen Vivien ende Maleghijs consent hadden / soo sonden sy eenen Heraut na Coninck Carels Hof/ en bevolen hem sijn bootschap te doen. En Maleghijs seyde : Waert dat den Coninck na hem vraeghde / dat hy seggen soude/ dat hy/ oft Vader/ oft Vrienden van hem niet en wisten. Den Heraut nam den last aen / ende seyde / dat hy 't wel bestellen soude. Doen gingen Vivien ende Benfleur inde Kercke / ende deden de Ondertrouwe / ende ginghen wederom in't Hof goede ciere maken ende triumpheren.

Doen den Heraut uyt Egghermont ghescheyden was / soo is hy ten lesten binnen Parijs gekomen op H. Sacraments dagh / onder de Hoogh-Misse/ daer Coninck Carel met syn Heeren upter Kercken quam: Soo viel den Heraut op syn knien / kussende des Coninckx voeten. Den Coninck vraeghde hem wat syn begheerte was : Den Heraut antwoorde: Heer Coninck ick kome vanden Hertoghe Bueuyn van Eggermont wiens Sone (Vivien) sal trouwen Benfleur des Coninckx Ivoryns Dochter: Aldus doet u die seer bidden : Oft ick hier eenen Tornoye soude moghen beroepen ter eeren vander Feesten ofter iemant waer dier gheliefde te komen ten Tournoye. Den Coninck vraeghde oft daer Malegys waer. Den Heraut seyde : Neen hy Heer Coninck hy en isser niet/ oock soo en weet Vader noch gheen van syn Vrienden waer hy gevaren is. Doen den Koninck hoorde dat Maleghys daer niet en was / soo gaf hy den Heraut consent. Doen gink den Heraut ter plaetsen daer men ghewoonelycken was te roepen/ en sloegh/ een Trompet/ ende begonst te roepen in deser manieren. Hoort ghy Heeren / gy Edel Jongers die opt 't harnassche gehanteert hebt: Daer is Vivien van Egghermont ter eeren van zynder bruyt Benfleur / die hy Trouwen sal op den achten dagh van Julio/ soo doet hy beroepen een open Hof veerthien daghen lanck durende met een Tournoyspel die daer best doen sal/ salmen eenen schoonen kostelycken prys presenteren/ alsoo wel van buyten als van binnen / niemandt uyt ghescheyden Doen dit gedaen was/ soo vraeghde Roelandt den Heraut oft

Ma-

Digitized by Google

Maleghijs binnen Eggermont niet en was/den Herout seyde jae hy edel Heer Roelant/maer hy verbodet my voor Coninck Carel te seggen/ oft hy daer door u-lieden niet en soude willen laten komen : doen seyde Roelandt dat het wel gedaen was/ ende hy gaf hem een stuck Gouts/ende den Herout reysde na Eggermont/ende vertelde dat hem geschiet was: doen den Herout vertrocken was van Parijs soo vergaderde Roelant allen de Jonghers daer toe dienende/als Olivier/Amerijn Ogier ende noch meer ander accordeerden dat sy daer wilden reysen om prijs ende eere te behalen/ ende sijn soo te samen ghegaen voor Coninck Carel daer hy met sijn Heeren stont/ende deden hem reverentie/ ende Roelant seyde: Heer Coninck ghy weet wel hoe dat hier eenen Herout ghewéest is uyt Eggermont/ die uyt gheroepen heeft een Tornoey ende een steeck-spel veerthien dagen duerende/ aldus souden wy u wel willen bidden/dat gy ons consenteren wilde te reysen/ om daer prijs ende eere te behalen: den Coninck dit hoorende seyde: Roelant Neve wat wildy hier maecken/ het is beter dat gy hier triumpheert ende steckt onder malkanderen Tornopen/ doen seyde Guwelioen: Roelant't waer meerder eeren dat ghy t'huys bleeft/ ghedenckt u niet dat sy den Coninck/ ende u ghevangen hielden: doen seyde Roelant/ soude ick dat doen/ soo waer ick eenen Verrader wanter eenen eeuwighen Peys af ghemaeckt is/ ende by avonture en had'gy noch anders ghedaen/ den Coninck en soude 't belegh noyt begonnen hebben/ ende soo en had' hy de schande niet ghehadt/het selfde seyde Bisschop Tulpijn en Olivier: doen Guwelioen dit hoorde/ginck hy uyt der Camer/ende seyde: Bleef ick hier langher het soude mijn schuldt sijn/ maer het mocht noch eens mijn schult wel werden: doen hy wegh was seyde Roelant? Heer Coninck het waer schande dat wy niet en reysden/ want sy sullen dencken/ dat ghy op hem gestoort sijt/en eenen valschen Peys gemaeckt hebt: doen seyde Coninck Carel/ghy edel Jonghers ick sal u-lieden consent gheven/indien ghy my beloven wilt dat ghy daer geen conversatie met Maleghijs hebben en sult? daer op antwoorde Roelant: Heer Coninck dat hebben wy goedt te doen/ want hy en isser niet/ en daer mede namen sy oorlof aen den Coninck en reysden terstont na Egghermont/en sonden eenen Ridder voor Dider ick van Bussewont geheeten dat hy de herberghe bestellen souden. Doen Vivien ende Maleghijs vernamen dat Diederick binnen de Stadt was/soo zijnse tot hem ghegaen/ en hebben hem vriendelijck willekom gheheeten/ ende vraegden hem oft Roelant met de Jongers noch verre van daer waren: Doen seyde Diderick/dat sy noch twee Mijlen van daer waren/ende seyde dat den Coninck verboden had'dat sy met Maleghijs gheen conversatie hebben en souden: Doen seyde Maleghijs: Ick hope dat de Jonghers daer niet veel naer en vraghen/want sy my noyt Vyant ghewéest en hebben. Met dien quam Spiet geloopen ende seyde tot Malegijs: meester gy moet te Peerde van stonden aen en sonder vertoeven/want uwen Vader met sijn Heeren ontbeyt u om den Grave Roelant metten Jongers te ontfangen/ die niet verre vander stadt en sijn doen ginck Maleghijs ende Vivien na haers Vaders Hof/en doen sy daer waren/ sprongen de Heeren op haer Peerden/en Maleghijs op Rosbeyaert/ ende reden alsoo ter poorten uyt wel een half Mijle. Ende doen sy Roelandt met sijn Jongers sagen/soo bereyde hem Buevijn van Egghermont met sijn Heeren/

Digitized by Google

en ginghen Roelant met sijn Jonghers te gemoet ende hebbense met groote blijschappen feestelijck ontfanghen: Doen ginghen de Heeren weder te Peerde sitten/ ende reden alsoo met grooter Triumphen inde Stadt daer sy eerweerdelijck ende met grooten blijschappen ontfanghen waren.

Hoe dat Vivien ende Benfleur des Coninckx Ivorijns Dochter trouwden, ende hoe sy haer Bruyloft eerlijcken ende triumphelijcken hielden.

DEs anderen daegs was den dagh dat Vivien trouwē soude de schoone Benfleur / soo wast inder Kercken teerlijcken toe-ghemaeckt alsoo dat behoorde. Ontrent thien uren soo quam den Bruydegom ter Kercken in gouden Laecken verciert / ende allen de Heeren volghden hem/ende quaemen alsoo inde Kerck met grooter triomphen van spelen ende van Trompetten. Daer naer quam de Bruyt Benfleur oock ter Kercken op een wit Tellenaer/ende Aymijn haren Sone reet neven haer/ende Vrouwaene Viviens Moeder met de ander Jonckvrouwen volghden haer/en quamen alsoo met grooten triumphen inder Kercken. En doen sy inder Kercken waren soo wert de Bruyt ghelept in een Pauwelioen dat seer kostelijck was toe gemaeckt/en daer speelden men met alderley Instrumenten / ende den dienst Godts wert op't eerlijckste gedaen nae behooren. Doen de Misse gedaen was/ soo quam den Bisschop en trouwde Vivien ende Benfleur nae de statuten der heyliger Kercken. Dat ghedaen zijnde / trocken sy met gelijcken triumphen in't Hof daer de Maeltijt bereyt was. Doen de Bruyt en den Bruydegom geseten waren met allen de Heeren Soo wirt daer opgerecht na den eysch vander saken / alles op't kostelijckste. Maleghijs bewaerde daer de eere seer wel met dienen / soo dede oock met gantscher neerstigheyt den jonghen Aymijn / Roelant hadde eenen Fesant voor hem / hy soude de Bruyt daer af een stuck snijden / ende doen hyse snee / soo pickte hem in sijn vingheren / daerom sy seer hertelijck lachten. Desghelijckx Ogier soude eenen Capoen ontleden / maer doen hy dien meynde te snijden soo spranck hy vander Tafelen / dit dede Maleghijs met Negromantien.

Maleghijs seyde tot Spiet: Haeldt my wat Water om desen Wijn wat te verkoelen. Terwijlen dat Spiet wegh was/soo dede Maleghys meer Catten komen elck met eenen Water-pot/en settense op de Tafel al springende: Als Spiet dit sagh soo seyde hy tot Maleghijs Meester oft ick wat dede/ en soudy niet gram zijn: Maleghijs seyde neen ick: Doen dede Spiet eenen Hert komen en seyde: O stomme beeste segt ons wie is den fijnsten Kuyter om een Vrouwe te papen. Doen leyde den Hert sijn voeten op Maleghijs / dies hy seer beschaemt was. Doen vraegde Maleghijs den Hert wie te nacht by sijn ongetroude Wijf gheslapen hadde/ ende waer die Vrouwe was. Den Hert sagh op Spiet/ en wees achter de dore. En Maleghijs haelden een Vrouwe die hy met konsten daer hadde doen komē selfs in persoon ende sagh soo swert als een Moorinne.

Hoe den Tornoye gheslaghen was daer Roelandt den prijs van steecken wan, ende Ogier van Tornoyen.

DOen de Maeltijt gedaen was/soo ginck-men de Bruyt leyden totter plaetssen daer de prijsen hingen / daer af den eenē prijs van steken was een gouden Lancie/ ontrent een Elle lanck seer costelijken gewerckt. Den anderen prijs van Tornoyen was een silverē Sweert met eenen gulden Appel ende met eenen gulden

gulden Cruyce en in den Appel stont eenen kostelijcken steen. Doen sy gheharnast waren/soo quam den Vader en den Sone als bewaerders der prijsen/om te geven eenen jeghelijcken dien winnen soude. Eñ doen sy aldus in de bane waren / soo quam Francoys Baudewijn ten eersten in de bane/ ende daer teghen quam Aymijn gereden/ ende staken op malkanderen haer Lancien in stucken. Doen quam Gaudimant de Vrise tegen Vivien ende staeken malkanderen dat haer Peerden over rugge vielen/ eñ dese twee staken langhen tijt/ maer sy en bedreven niet. Ten lesten quam Aymijn eñ Baudewijn weder tegen malkanderen / ende Aymijn wierp Baudewijn vanden Peerde ter aerden. Doen quaemen beyde de ghebroeders Huyge ende Hendrick die vromelijck reden maer sy werde beyde gevelt / aldus soo en mochten sy geenen prijs winnen. Doen quam dien vromen Ogier met Aymijn van Nerboene eñ Ogier na veel stekens ende rijdens reet op Vivien met sulken cracht dat hy Man ende Peert ter aerden velde/dies hem Vivien seer schaemde/Aymijn dit siende reet met sulcken moet op Aymijn / datmen hem uyt den velde moeste draghen. Doen was Vivien op 'tselfste Peert gheset dat hy behiel van Coninck Antenor van Spagnien / dat seer sterck van loopen was/eñ Roelant ende Olivier quamen inde baene / ende Roelant en Vivien reden langen tijt op malkanderen maer sy en bedreven niet. Ten lesten reet Roelant met soo groote cracht op Vivien/dat hy hem uyt den sadel droegh ende 't Peert en liet sijnen loop niet. Aymijn dit siende meynde sijn Vader te wreken op Olivier / maer Olivier stack Aymijn dat hy metten Peerden ter aerden viel: Ende Aymijn bequam der steeckten seer lichtelijck / en hy ginck in't Paleys / ende ontwapende hem/want den prijs van steken was verdient. Doen dat steeck-spel ghedaen was soo begonsten de Trompetten wederom ten Tornoyen te slaen. Daer vergaderden ses Ridders van binnen / tegen ses Ridders van buyten/eñ quamen gereden op malkanderen met soo grooten moede dat al haer Lancien braken. Doen grepen sy elck haer sweerden en gingen malkanderen toe / duerende tot inden avont. Ende doen wast getrompet dat een jeghelijck ter herbergen gaen soude ende comen savonts triumpheren ten banckette. Doent inden avont was soo quamen de Jongers ten avont spele daer sy seer triumpheerden ende veel ghenuchten voort stelden van dansen / van springhen/ duerende tot dat sy slapen ginghen. Des anderendaeghs soo vergaderden de Heeren wie datmen de prijsen gheven soude. Doen over-droeghen sy ghemeynelijck dat Roelant den prijs van steken verdient hadde ende Ogier van Denemarcken den prijs van Tornoyen. Doen was daer ghereet een kleyn jonck Maeghdeken om de prijsen te draghen / ende een Heraut quam aen Roelant ende Ogier segghende / Datse hun bereet maecken soude om de prijsen te ontfanghen. Doen quaemen de Heeren met dat Maeghdeken / ende brachten Roelant ende Ogier de prijsen die sy eerlijck ontfinghen/ende de Heeren seer eerweerdelijck bedanckten. Daer was groote ghenuchte bedreven van dansen/ van springhen van jaghen/van rijden. Ende Maleghijs beriepse 't snelste te loopen metten peerde / maer niemandt en mochte teghens Beyaert aen van loopen soo dat sy hun allen verwonderden. Doen de veerthien daeghen over waren soo wilden de Jonghers t'huys reysen / ende zijn ghecomen in de sale by de Heeren/ ende Roelant seyde: Edelen Hertoghe Buevijn van Egghermondt

wy

Digitized by Google

wy dancken u der grooter vrientschappen die ghy ons ghedaen hebt. Doen seyde den Hertoghe / o ghy Edele Jonghers wat ick gedaen heb / dat heb/ ick gedaen ter eeren Coninck Carel mijnen ghenadigen Heere / wien ick altijdt onderdanigh zijn sal / en ick dancke u-lieden dat ghy tot my zijt gekomen / vermeerderende de Feeste van mijnen Sone / aldus wat ick vermagh wederom dat is't uwen besten / doen naemen de jonghe Ridders oorlof aen de Heeren / ende sy zijn gereyst uyt de stadt ende de Heeren gheleydense een stuck buyten de Stadt / doen de jonghe Heeren binnen Parijs quamen zijn sy't samen ten Hove gegaen/ ende doen sy Coninck Carel sagen/ soo hebben sy hem eerweerdelijck gegroet. Den Coninck vraeghde hoe sy ontfangen waren te Eggermont: Roelant antwoorde/ Heer Coninck doen sy vernamen dat wy ontrendt de Stadt waren/ soo zijnse ons tegen komen ghereden en hebben ons eerlijck ingehaelt ende oock seyde den Hertoghe dat hy u altijdt sal bystaen / met ziele en met lijf als ghy hem van doen hebt. Ende Divien synen Sone heeft getrouwt Benfleur des Coninckx dochter van Mombrant / en hy heeft eenen Sone Aymijn geheeten / die een soo vromen jongelinck is als in u Hof is/ alle dese Heeren dragē alle seer groote liefde tot u/ doen Coninck Carel dit hoorde was wel te vreden ende seyde / ghy Heeren hebdy dus verre ghereyst ende soo groote kosten ghedaen ende hebdy geen prijsen dat is qualijck toe-ghesien. Daer op anvier antwoorde ende seyde: Heer Coninck souden wy geenen prijs t'huys brengen dat ware ons groote schade / daer is u Neve Roelant die brengt dat promperste juweel t'huys dat ghy opt saeght / dat hy ghewonnen heeft op Divien ende op synen Sone. Doen seyde den Coninck dat men hem dat selve juweel soude laten sien/ d'welck alsoo gheschiede.

Doen't de Heeren saghen soo verwonderden sy hen vande kostelijckheyt des juweels. Doen quam Ogier/ ende gaf den Coninck 't sweert inde hant/ dat hy met Tornoeyen gewonnen had/ den Coninck dit siende verwonderde hem seer van de kostelijckheyt des sweerts/ ende danckte Ogier daer af / doen vraeghde Coninck Karel oft de Heeren Malegijs daer niet ghesien en hadden: Doen antwoorde Roelant seggende : Heer Coninck gy weet wel dat den herout seyde doen hy hier was / dat hy niet en wiste waer hy was / ende wy en hebben hem niet hernomen / doen den Coninck dit hoorde soo was hy wel te vreden/ en die scheyden doen van malkanderen / maer het ronde Guwelioen dat de Heeren soo seer prresen buevijn van Eggermont/ nu willen wy dit hier laten / en seggen hoe Oriande te Rootsefleur belegert wert.

Hoe dat Glutifax Coninck van Alexandrien Raedt hielt met sijn Heeren om te wreken de Doodt van Coninck Antenor van Spanien.

DOen den Coninck Antenor van Spanien van Malegijs verslagen was alsoo voorseyt is / soo quam de tijdinge van Glutifar synen Broeder die Coninck van Alexandrien was / desen nam voor hem / dat hy syns Broeders Doot soude wreken en sont aen alle syn vrienden om bystant. Desen Glutifar hadde een schoon-suster Jolente geheeten die seer vergramt was van eenē Coninck Sinageel geheeten: Doen desen Coninck de boden hoorden vanden Coninck Glutifar soo bereyde hy door de liefde der suster Jolente voor-schreven / een groote heyr-kracht / ende quam by Coninck Glutifar van Alexandrien. Doen bedanckte Glutifar seer den Coninck

ninck Sinageel vander jonste / die hy hem thoonde / ende dat het noch te verdienen kont / daer in hy sijns persoons te doen hadt.

Daer op Sinageel antwoorde: Heer Coninck van Alexandrien / gy ende die uwe sijn my veel meer weerdigh door de schoone Iolente u Suster / die my meer verheught dan al dat leeft. Glutifar seyde / ter eeren van u sal ick mijn Suster ende mijn Moeder Bertelute / 't Soudaens Wijf van Persen hier ontbieden. Doen riep den Coninck Glutifar sijnen Bode / ende seyde: Bode gaet in Persen tot Bertelute mijn Moeder ende thoont haer desen Brief / ende seght haer dat sy d'inhout volbrenght / indien sy eenige liefden draeght tot haren dooden Sone / den Coninck Antenor van Spaignien / die ick wil wreken ende seght datse Iolente mijn Suster hier mede brenghe. Den Bode is ghereyst na Persen / ende de twee Heydensche Coningen reysden met haer volck na Rootsesleur / om de Stadt te beleggen daer Oriande alleen in was / want Meester Baldaeis ende Meester Iorck waren naer Eggermont gereyst / tot Viviens Bruyloft. Doen den Bode gekomen was in't lant van Persen in een Stadt die Sormosane heet / in welcke stede dat Bertelute des Coninck Glutifar moeder was / ende Iolente haer Dochter / en den Reuse makebeer / die alle gelijck stonden versaemt in een sale doen den Bode alle dese Heeren sagh / soo is hy op sijn knien gevallen / ende heeftse eerweerdelijcken ghegroet / segghende: Ghenadighe Vrouwe ick ben hier ghesonden van uwen Sone Glutifar van Alexandrien aen u met desen Brief / dat ghy den inhout soude volbrengen / ende hy wilt naer Rootsesleur om te wreken de Doodt / van sijnen Broeder den Koninck van Spaignien ende ghy sout mede brenghen Iolente u Dochter / ende ghy en soudet niet laten oft ghy soude vergaderen al u machte ende komen by hem / doen hy den Brief had laten lesen / soo seyde sy ghy Heeren wat seghdy'er toe / ende wat dunckt u best ghedaen daer op antwoorde haren Sone den Reuse Makebeer ende seyde: o mijn beminde Moeder / laet ons daer reysen ende laet ons de kerstenen wat quellen / mijn herte verblijt als ick peyse dat wy de kerstenen sullen doen versmooren in haer bloet / Iolente seyde o lieve Moeder laet ons daer reysen / ende wreken de Doot van mijnen Broeder / den Coninck Antenor van Spanien doen de vrouwe Bertelute hoorde dat haer kinderen daer toe gheneghen waren / soo maeckt sy gereetschap om daer te reysen / ende vergaderde al haer volck dat sy krijghen konde ende is soo ghereyst tot haren Sone / om daer Rootsesleur te reysen / doen dese Turcken over't water waren soo en rusten sy niet voor datse te Rootsesleur waren voor de stede / daer zijt al branden ende verdorvent dat om der Stadt ghelegen was. Binnen middelen tijdt / soo is Bertelute over-ghekomen wel met dertigh duysent Mannen al wel versien van alles. Doen Koninck Glutifar dit hoorde / soo vraeghde hy wat daer te doen was. Ende doen wert hem geseyt dat sijn Moeder over ghekomen was / met dertigh duysent Mannen / al wel versien om te wreken de Doodt van sijnen Broeder / middelertijt is Bertelute in't heyr gekomen / daer sy vriendelijck van Koninck Glutifar ontfangen was ende Koninck Sinageel / ontfinck seer vriendelijck Iolente / want hyse uytter maten seer lief hadde. Ende doen ginghen de Heydenen haer Tenten rontsom de Stadt slaen / soo datter niemant uyt noch in en mocht.

Hoe

Digitized by Google

Hoe dat Oriande eenen bode sont tot Maleghijs, dat sy beleghen was vande Sarasijnen

DOen Oriande aldus beleghen was vande Sarasijnen soo sont sy eenen Bode aen Maleghijs die Migreel hiet/ ende hy konde wel de Heydense spraeck ende ginck uyt de Stadt / ende doen hy in't heyr quam/ soo en vraeghde hem niemandt waer hy ginck om dat hy de Heydense sprake konde/ten lesten soo is den Bode ghekomen in des Conincks ghemoet / ende vraeghden hem ofte hy eenighe Brieven by hem hadde / die hy in kerstenrijck brenghen wilde / om de stede te ontsetten / den Bode seyde dat hy eenen Brief hadde van Jolente daer hy mede reysen soude in Persen / om saken die sy vergheten hadde / doen Coninck Sinageel dit hoorde / soo gaf hy sijn Signet vander hant / dat hy daer mede vryelijcken door passeren sou / ende korts daer na quam Coninck Glutisar by den Coninck Sinageel / ende vraeghde hem / waer hy den Kersten Bode ghesonden hadde.

Den Coninck seyde / het was den Bode van Jolente u beminde Suster / die in't lant van Persen gereyst is/ende ick hebbe hem mijn Signet gedaen om dat hy te vryer ende sonder eenigen wederstoot door't lant passeren soude.

Doen seyde Coninck Glutisar: Heer Coninck nu sien ick wel dat ghy mijn Suster Jolente seer bemint / en u herte tot haer-waerts draeght want ghy om haren wille in kerstenrijck komt ende nu geefdy den Bode u Signet voor haer / eñ daer-omme Heer Coninck soo ghebe ick u mijn Suster Jolente tot eenen Wijve / ende met dien ginghen sy te samen ter Tentewaert by Bertelute en by Jolente die sy vertelden hoe dat een Kersten Bode ghereyst was in kerstenrijck om secours ende hulpe te krijgen / ende hoe dat hy den Coninck seyde / dat hy was den Bode vander Jonckvrouwe Jolente / ende wilden int lant van Persen reysen ghelijck voorschreven staet. Ende doen wert daer gesloten en vast gemaeckt het Houwelijck/ tusschen den Coninck Sinageel ende Jolente / Coninck Glutisar Suster / die beyde Bertelutens kinderen waren.

Hoe dat de schoone Stadt Rootlesleur met gheweldt, ende met macht van volck gewonnen werdt, ende hoe dat Oriande ghevangen werdt.

DOen den Koninck ende sijn Heeren vernomen dat Oriande uytgesonden hadde eenen Bode om bystandt en hulpe/ soo ordineerden sy onder malkanderen / dat sy de Stadt bestormen wilden / ende verbranden al datter in was/ ende met dien quamen sy ghelijck onder de Mueren met leeren ende met ander gheweer / om te bestormen de Stadt / die van binnen dit siende stelden hen vromelijck ter weer / ende hadden siedende Olie aen de vesten en goten soo vreesselijck met heeter Olien / ende met brandende kalck en heet asschen/alsoo dat de Turcken veel te lijden hadden/ want sy kreten ofte honden geweest hadden / sommige ander wierpen gheleckte reepen om den hals / ende alsoo versloeghen sy daer wel negen-hondert Manne / dat de Turcken vlien moesten/doen Bertelute sagh dat haer volck moeste wijcken / soo schoren sy eenen anderen raet om weder de Stadt te bestormen/ ende die voorstaen souden die soudemen bedecken met Ossen vellen / ende Peers vellen / d'welck alsoo ghesciede. Daer wasser ontrent dryhondert inde vellen ghenaeyt / de ermen ende beenen waren ghemaeckt doorgaende't vel vande voeten / ende quamen

men soo weder over de Veste/ en klommen op de mueren (want t'gieten en mochte aen niet letten) ende zijn soo inde Stadt ghekomen/ doen de Borgers dit sagen/ soo zijn sy ghevloden buyten der Stadt op een Casteel/ ende Oziande die na't Casteel meynde de vlien/ werdt ghevanghen. Doen de vyanden inder Stadt waren/ soo hebben sijse gheplundert van t'gout ende silver/ ende hebben t'vier inde Stadt ghesteken/ alsoo datse gantsch verbrande. Doen Maleghijs den bode Migreel verstaen hadde in wat grooten noodt Oziande vande Turcken was/ soo en had Maleghijs gheen ruste.

Ende sijn Vader/ ende Vivien ende Spiet over-droeghen dat sijse verjagen souden ende sy maeckten gereet sesthien duysent Mannen/doen sy al gereet waren soo zijn sy te schepe ghegaen/ ende seylden/ alsoo dat binnen twee daghen by Rootsefleur ware. De Borghers die op't Casteel waren/sagen de schepen al met Cruycen/ oock saghen sy Maleghijs wapenen/ en seyden teghen malkanderen/ siet ghy Heeren wy sullen verlost worden/ want Maleghijs die komt hier. Doen Maleghijs daer by quam/ sagh hy dat de stede vebrant was dies hy hem seer bedroefde/en seyde tegen sijnen Broeder/ mijnen lieven Broeder ick duchte dat Oziande inde stede sal verbrant zijn/ och is dat waer soo en sal ick nimmermeer blijde zijn/ Vivien vertrooste hem ten besten dat hy mochte/middeler tijdt soo zijn sy te lande ghekomen ende hebben haer volck in ordinantien gestelt/ ende de Sarasijnen hebben oock desghelijckx ghedaen.

Doen sy over beyde zijden ghestelt waren/ soo vergaderden dese twee battalien met grooten heyr-kracht op malkanderen/ datter scheen dat de Wereldt vergaen soude door de brakinge vande lancien. Hoe menighen Turck moeste daer uyt sijnen sadel ruymen/ door't sterck ghemoet vande kerstene. Buevijn van Egghermont hadde hem seer vromelijck/ soo dede oock Vivien ende Maleghijs. Doen sy dus lange gevochten hadden/ ende Coninck Sinageel sagh Vivien soo menighe Turck vermoorden/ soo greep hy een nieuw lancie ende reedt op Vivien met soo grooten krachte/ dat hy door 't harnas in den buyck reedt/ ende had hy soo wel niet gewapent geweest hy soud' sonder twijfel sijnen lesten dagh hebben ghesien.

Ende hy reedt by Maleghijs/ hem klaghende hoe hy ghequetst was/ ende Maleghijs beval hem dat hy na t'Casteel rijden soude. Maleghijs gierigh zijnde om sijnen Broeder te wrecken/ reet soo diep onder sijn vyanden/ dat hy'er niet en konde uyt-gheraken alsoo dat hy gevangen wert en gebracht inde Tente daer Oziande ghevangen was. Binnen desen middelen tijdt soo waren de kerstenen soo seer bevochten/ dat sy moesten wijcken in het Casteel. Doen de kerstenen op t'Casteel gevloden waren/ ende sy wisten dat Maleghijs achter ghebleven was/ soo waren sy seer droevigh segghende: Eylacen sal den Edelen Maleghijs doodt zijn. Doen seyde Spiet ghy Heeren en treurt niet/ ick sal wel wete ofte hy Doot is oft dat hy ghevanghen is/ ick heb eenen rinck daer ick mede invisibel kan gaen/ ende ick sal besien waer hy is/ende met dien ginck Spiet soo diep in't heyr/ dat hy Maleghijs ende Oziande vont/ in een Tente daer sy ghevanghen waren. Maleghijs sagh Spiet/ ende hy vraeghde hem hoe dat met sijnen Vader en Broeder stont. Spiet seyde dat sy waren op t' Casteel en sorgen seer voor u/ Maleghijs seyde datse te vreden zijn souden/ hy soude binnen dien Nacht/ op't Casteel

steel zijn. Ende Spiet scheyden doen van Maleghijs / ende Bertelute is hem in't ghemoet ghekomen met Glutifax haren Sone ende seyde: Sone vanget dat wiegt dat daer loopt/hy antwoorde de Moeder ick en sien hem niet / ende met dien nam Spiet een kleyn steentjen ende wierp haer een ooghe upt ende liep na't Casteel / ende vertelde syn avonture ende dat hem bevolen was. Jolente Bertelute Dochter doen sy Maleghijs ghesien had' / ontstack sy'er op in liefde / alsoo dat sy dickwils quam daer Maleghijs inde Tente was / d'welck hy wel merckte / doen de nacht aen quam / soo seyde hy tot Oziande dat hy de Heydenen wilde doen slapen / op dat sy na't Casteel souden mogen gaen / ende hy is gegaen inde Tente daer Jolente lagh en sliep / ende hy is by haer te bedde gegaen / ende als hy synen wille volbracht had / soo hoorde hy een stemme roepende: Maleghijs wat hebdy gedaen / gy hebt uwen Schepper verstoort dat gy dus by een Heydinne verkeert / ghy sulter noch om geplaeght worden / doen vraeghde Jolente wat de stemme riep. Maleghijs antwoorde dat mijnen Godt op my verstoort is om dat ick by u geslapen hebbe / ende ghy geen kersten en sijt / doen beloofde hem Jolente wilde hy haer voor de liefste houden / sy soude kersten werden / 'twelck hy haer beloofde / ende is soo van daer ghereyst met Oziande na't Casteel / daer hy blijdelijcken ontfanghen was.

Hoe Coninck Glutifax ende Sinageel quamen voor 'tCasteel, en eysschen Maleghijs ende Vivien te campen.

DEs morgens als de Coningen ende de Heeren vernamen dat de gevanghen wegh waren soo seyden sy tegen malkanderen / is dit niet een spijtigh dinck dat dese kerstenen ons aldus betooveren ende ons ontgaen / wat sullen wy hier toe doen / doen seyde Sinageel / laet ons gaen voor't Casteel ende eyschense ten campe / ende alsoo zijn sy ten Casteele gekomen ende hebben Maleghijs en Vivien ten campe ge-eyscht / ende wie te boven ginck / soude 't landt behouden 'twelck sy consenteerde / doen sy ten percke ghekomen waren / sloegen sy malkanderen soo dapperlijck / alsoo dat beyde de Coninghen onder de voet lagen. Doen sont Bertelute heymelijck volck op Maleghijs ende Vivien / ende overvielense / alsoo dat sy beyde ghevangen waren / ende zijn alsoo met dese ghevanghenen ende de reste van den volcke op-ghetrocken ende te schepe na hun lant ghereyst. Maleghijs dit siende seyde / o Broeder hoe zijn wy verraden / niemandt en sal van ons weten waer wy zijn / maer o Vivien Broeder weest te vreden / by avonture waer wy't verdient hebben dit te lijden / ende het magh noch eens beter worden dan wy meynen.

Aldus klagende / quamen sy soo verre ghezeylt met hare schepen / dat sy quamen in't rijcke van Persen / daer Bertelute Vrouwe af was / ende sy ginck upt den schepe te lande / ende geleyden Maleghijs ende Vivien / als ghevanghen lieden.

Jolente die Maleghijs seer lief hadde seyde tot haer Moeder / o beminde Moeder consenteert my een bede die ick aen u begeeren sal dat bidde ick u / de Moeder seyde / o Jolente mijn schoone Dochter / is dat in mijnder machte dat ghy begeerende zijt het sal u ghebeuren. Doen sprack Jolente / soo bid' ick u beminde moeder dat ghy my geven wilt dese twee ghevangenen / ende laetse my wat ondesoecken ick salse beter examineren dan ghy sult. Als dit Bertelute hoorde / soo vraeghden sy de Coningen

oft hen-lieden oock goet dochte / dat sy dese twee ghevanghenen Iolente haer Dochter gave / de Coninghen waren daer wel mede te vreden / ende sy gaven Iolente de gevangenen dies sy seer blyde was / ende doen werter gesloten dat Coninck Sinageel trouwen soude Iolente de Dochter van Bertelute / om dat hy mede in Kersten-rijck gewreest hadde / als dit ghedaen was soo gingen de Heere in de sale sitten Eten ende goede chire maken / ter-wijlen nam Iolente de wapenen van Maleghijs ende van Vivien ende is ghegaen in den Kercker daer sy saten / ende seyde ghy Heeren en soudy niet wel willen van hier zijn / sy seyden o schoone Maghet het waer wel in uwer macht ons hier uyt te helpen / doen seyde sy / wildy my beloven Kersten te maken aldus gy geseyt hebt / ick sal u beyde verlossen / doen beloofden sy beyde gader als Ridders van trouwen te doen dat sy begeerde / doen seyde Iolente Maleghijs lief / hier zijn u-lieder wapenen treckt se aen / ende komt morghen alle beyde in de sale daer-men de bruyloft hout ende slaget al doot ende spaert niemant / ende dan sal ick met u reysen in Kersten-rijck / de Broeders beloofden dat alsoo te doen / nu soo willen wy weder van Oriande seggen.

Hoe dat Oriande droevigh was, om dat sy niet en wist waer Maleghijs was, en hoe Maleghijs ende Vivien versloeghen Bertelute met de Coninghen.

ORiande was seer droevig om Maleghijs haer lief / ende sy seyde tot Buevijn van Egghermont / eylacen waer magh mijn lief zijn / ick duchte dat hem de Heydenen jammerlijcken sullen dooden / in wrake dat sy den Coninck Antenor verslagen hebben / doen seyde den Hertoghe Buevijn / laet staen u klaghen maer konden wy vernemen waer dat sy zijn / wy mochten ons bereet maken met kracht van volcke ende halense fortselijck weder. Doen seyde Spiet weest te vreden / mijn Meester Maleghijs en sal geen noot van den lijve hebben / oock weet ick wel dat Vivien ende Maleghijs / sullen corts te lande komen en dat by Maleghijs konsten.

Buevijn seyde Spiet gy seght waer / ende aldus Oriande zijt te vreden wy willen nu van u scheyden / want vande Heydenen soo zijdy verlost / ick sal over al boden seynden om te vernemen waer sy zijn / aldus met Oorlof ick moet na huys / Oriande was droevig dat de heeren wegh scheyden maer meester Iorck ende meester Baldaris stelden se te vreden / hier laet ick van Oriande ende beginne te verhalen van maleghijs ende van Vivien die daer ghevangen lagen.

Als den dagh aen-quam / soo ginck hem maleghijs ende Vivien wapenen ontrent acht uren / ende Coninck Sinageel dē Bruydegom ginck met Coninck Glutifar ter tafel om te gaen / banckteren / wanter de maeltijt ghenaeckte ende de Bruydt was geseten by de moeder / ende aldus saten sy by malkanderen maeckende goede chiere / maer Iolente en konde haer niet verblijden / als sy dus in grooten triumphen saten / soo quam maleghijs met sijnen Broeder Vivien / over de Tafelen daer sy saten ende Aten ende Maleghijs seyde: Heer Bruydegom wy komen u visiteren tot uwer Bruyloft / al en hebdyer ons niet ghenoot / wy sullen u schencken daer gy u leefdaghe mede genoegh hebben sult / doen seyde Bertelute wie Duyvel heeft u hier ghebracht uyt den Kercker / nu laetse ons wederom vanghen en brenghense in de Kercker. Met dien dat sy op stonden soo stiet Maleghijs de Tafel op haer lijf soo dat sy daer onder vielen. Vivien sloegh op Coninck Sinageel

geel dat hy tot geen weer en konde komen ende sloegh hem den hals af/ ende Maleghijs door-stack Bertelute / ende versloegh Coninck Glutisar/ en Maleghijs nam Jolente / ende settense achter op sijn Peert/ ende quam by Vivien sijnen broeder die oock te Peerde was / en sy verkleeden hun in Heydens Habijt / om datmense niet kennen en soude / en aldus reden sy na Kerstenrijck / soo seer dat Jolente achter vanden Peerde viel ende brack den hals / dies Vivien ende Maleghijs seer droevigh waren / ende hebbense in de Aerde begraven/om datse de wilde beesten niet en souden eten.

Buevijn ende Druwane van Eggermondt verlanghden seer om haer kinders te sien en Bensleur begeerde haren man te sien / en beklaeghden seer waer sy mochten blijven. Met dien quam Spiet ingeloopen daer sy alle stonden/ en seyde: Buevijn van Eggermont sijt verblijt want Maleghijs mijn meester is voor de Poorten en komt ingereden/ doen sy dit hoorde waren sy verblijt boven maten/ terwijlen dat sy aldus stonden soo sagh Aymijn sijnen Vader komen met Maleghijs sijnen Oom / en sy liepen henlieden al-te-samen te gemoet met grooter blijschappen / den Vader hietse feestelijck willekom / segghende/o lieve kinderen hoe droevigh hebbe ick om u gheweest/ looft Godt wy u ghesont sien / desghelijckx seyde Druwane ende Bensleur haer beyder Moeder.

Maleghijs ende Vivien dancktense alle te samen seer vander Feesten ende vrientschappen die sy hem deden / doen gingen sy ter maeltijt (want het by der noen was) ende waren vrolijck.

Terwylen dat sy aldus vrolijck waren soo quam inde sale een arm Ridder/ die seer kranck was vander ghevangenissen daer hy in gelegen hadde in't Coninckrijck van Turckyen by der vrouwe Isane de Suster van Druwane/ende heeftse al gegroet/den Hertogh Buevijn seyde vrient van waer komdy / ende wat tijdinghe brenghdy/ my dunckt dat gy niet wel te passe zijt/ den Ridder seyde/o edel Hertogh/'t is reden dat ick niet wel te passe en ben/ want sint dien tijt dat Eggermont belegen was / heb ick ghevanghen gheleghen in Turckijen / by uws wijfs suster de schoone Isane/ die my gebeden heeft dat ick u segghen soude in wat groote last sy is/ want sy wiert alle dagen al naeckt gegheesselt / om dat sy des Coninckx wil niet doen en wilt. Ende onder wegen den Lande van Majorcken / daer leyt eenen Tol van eenen fellen Reuse die Fortunes heet / ende niemant en magh daer door by passeren / hy en laet daer eenen voet oft een hant dit is den Tol. Spiet seyde ick wil gaen versoecken den Reuse met mijnder metalen Colve/ den Ridder seyde laet staen dese woorden / want hy doode uwer 25. wel en oock mede soo heeft hy eenen rinck / die hy aen sijn handt draeght ende daer mede is hy invisibel / aldus soo en kan hem niemandt hinderen. Spiet seyde ick en vraegh'er niet na / adieu ick gaen den Reuse besoecken ende komt gy van achter/ ende den Ridder viel neder ter aerden ende stierf / ende werdt eerlijck begraven / den Hertoghe Buevijn maleghijs ende Vivien maeckten hun gereet / wel met veertigh duysent mannen / ende reysden na mayorcken om Isane Druwane suster te verlossen.

Hoe Spiet aen't Casteel quam, ende den Reuse verwan.

SPiet liep soo langen tijdt dat hy aen het Casteel quam daer den Reus op lagh / ende hy liep over de brugghe die de langhe brugghe heet / ende nam sijn metalen Colve/ ende sloegh op't becken

dattet den Reuse hoorde/ den Reuse seyde/dit ben ick ongewoon aldus te kloppen/ niet-te-min betaelt hier uwen Tol dat is u een hant / eñ uwen eenen voet. Spiet seyde / dien Tol en wil ick u niet gheven maer ghy sullet self betale / den Reuse seyde ick sal eenen rinck aen mijn hant steken ende dat is u leven gedaen want dan en mooghdy my niet sien. Spiet seyde ick sal u wel sien/ ende met dien sloegh hy hem dapperlijck seggende / dat zijn u beenen dat zijn u ermen dat den Reuse ten lesten daer neder viel/ doen riep den Reuse ick bidde u dat gy my seght hoe ghy heet. Spiet seyde ick heet kleyn Spiet / doen seyde den Reus soo is de prophecte van my vervult/dat ick van u hant sterven / ende ick ben u Vader Fortunes gheheeten/ende mijn Broeder heet Crussus ende mijn ander Broeder is den Coninck Weroen/ ende den Coninck van meyorcken is u Oom ende u moeder heet Chrisiole: Spiet seyde op dat maeghschap en acht niet/ maer nadien dat ghy mijn Vader zijt ende gy Kersten wilt werden soo sal ick u te lijve houden / aldus Vader peyst om u ziele en laet u Ongheloove varen/ ten zijn niet dan Duyvels daer gy aen gelooft/ den Reuse seyde gy ongevalligh wicht/ ick sage u liever hangen dan dat ick Mahomet en mijn Goden af soude gaen. Spiet dit hoorende / werdt seer gram ende hy stiet sijnen Vader van de brugge in't water ende seyde licht daer hont der honden dat u de Visschen moeten Eten / als hy dit ghedaen had' soo dacht hy in sy selven / nu heb ick qualijck gedaen dat ick hem den rinck van sijn hant niet ghenomen en heb / eer ick hem in't water wierp/ick wil gaen sien oft ick hem noch krijghen konde / ter wijle dat Spiet naer den Reuse sagh soo saghen de Heydenen van boven den Casteele dat den Reuse Doodt was soo seyden sy dat Spiet qualijck dede / dat hy sijnen Vader versloegh / want sy gehoort hadden dat Fornenus sijn Vader was / 't is best dat wy Crassus laten weten dat sijn Broeder verslagen is/ maer't wirt de Heydenen benomen / want Vivien quam daer ghereden by't Casteel ende sagh den Reuse in't water verslaghen dies hy seer blijde was / ende hy vraeghde Spiet wat hy daer dede. Spiet antwoorde ick heb den Reuse verslaghen / ende in't water ghewórpen nu berouwe't my dat ick den rinck van sijn hant niet ghenomen en heb / want men daer mede invisibel gaet / doen vraeghde Spiet hoe verre dattet groot heyr achter was. Vivien seyde / outrent een mijle ende een halve / Spiet seyde / gaet rijdt derwaerts ende seght/ dat sij haestelijck aenkomen / willen sy de passagie krijgen want het moet met machte van volck zijn / ende ter-wijlen sal ick Crassus mijnen Oom oock bevechten eer dat ghy weder komt. Vivien seyde soo doet Spiet/ maer siet voor u / dat u gheen hinder en gheschiede vanden fellen Reuse / 't waer beter dat ghy 't heyr verbeyde op avonture wat ter gheschieden mocht. Spiet die antwoorde / als ten quaetsten kome soo steeck ick mijnen rinck weer aen mijn hant ende dan ben ick invisibel / ende spoept u gheringhe wegh.

Vivien reet in't heyr/ en vertelde hoe dat spiet den Reuse Fortunes verslage hadde/en hy wilde sijnen Oom Crassus oock gaen bevechten / doen seyde de Heeren laet ons aen-rijden / op avonture oft Spiet iet misvallen mochte.

Terwijlen dat de Heeren dus haestelijck aen quamen/ soo was Spiet besig om Crassus sijnen Oom te bevechten / ende gaf hem menighen swaren slagh / met sijnē metalen Colve. Crassus hoorde Spiet wel / ende hy gevoelde die slaghen

ghen wel/maer hy en sagh niemant en-de doen riep hy/ wie Duyvel ist die my slaet ist tooverye ick ghevoel die slagen wel/ende ick en sien niet dan een Colve/ doen seyde Spiet: Heer Reuse om dat ghy weten sult wie u slaet/ soo doet dat ghy mooght sien wie ick ben / doen ick mynen rinck van myn hant / om dat ghy mooght sien wie ick ben / doen den Reuse hem sagh seyde hy/by Mohomet syby de ghene die mynen Broeder verslaghen heeft/ dat sal u't leven kosten Spiet die stack synen rinck weder aen syn hant/ ende doen was hy onsienlyck ende seyde/ Crassus siet nu toe/ick sal u ten lyve gaen / ende gaf den Reuse menigē swarē slagh dat hy ter aerde viel/ meynden Spiet hem Doodt te slaen/ maer den Reuse nam den metalen Colve uyt Spiets handen/ende wierp hem inde riviere die daer by stont seggende/ gy dwerch gy en sult my met den Colve niet meer slaen Spiet seyde ick sal myn metalen Colve terstont hier weder hebben ende hy besvoer eenen Duyvel dat hy hem den Colve halen sonde terstont was hem den Colve ghehaelt/ ende als Spiet syn Colve weder hadde/ soo ginck hy op den Reuse slaen die ter aerden half Doodt lagh ghelyck een Smit syn yser slaet/ Crassus seyde / o valsche Goden hoe laet gy my aldus vernielen van aldus-danighen wicht die my met syn Colve dooden sal. Spiet die seyde: Heer Reuse Crassus ghy zyt myn Oom myns Vader Broeder/ ist dat gy laten wilt u Weth / ende u Af-goderye ende gelooven aen Jesus Christus van Nazarenen geboren van eender Maghet / ick sal u te lyve laten ende laten u Heere van deser passagien/ende u doen ghenesen van u queesueren / wat seghdy hier toe/den Reuse Crassus seyde/eer ick dat dede ende aen-bode uwen Godt / ende loochenen myn Goden te samen ick liet my liever ont-leden/ende ick sagh u liever raeybraken dat my die schande soude geschien / ende ghy meught u schamen dat ghy u Edel ghestachte aldus vermelen wilt/ende Mahomet salt noch op u wreken. Spiet en mochte dese spytige woorden van synen Oom niet verdragen/ende hy nam syn metalen Colve ende slaegh hem de herssenen in/ende liet hem daer liggen. Buevyn / Maleghys ende Vivien quamen vast aen om te sien hoe Spiet ghevaren had.

Als Maleghys / Spiet ende Vivien by een waren/ soo vraeghde Maleghys Spiet hoe hy ghevaren hadde/ daer op Spiet antwoorde/ hoe dat hy beyde de Reusen met syn metalen Colve verslaghen hadde/ende hoe dat den Reuse syn Vader was ende den anderen syn Oom Crassus gheheeten / doen de Heeren dit hoorden waren sy blyde/ende seyden tegen malkanderen dat Spiet een victorieus Man was/doen seyde Maleghys hoe sullen wy't maken dat wy het Casteel in-kryghen / ende souden wy't inkryghen met machte / het sou ons veel volckx kosten want het seer sterck is/aldus waert beter dat men dat met subtyl-heden dede / ende aldus Spiet soo soeckt ons practycken hoe wy't Casteel met subtyl-heden winnen sullen / doen seyde Spiet/ na dien dat ghy't van my begeere ende op my betrouwt soo sonde ick u raeden meester Maleghys / dat gy u beyden verschept als oude Menschen/ ende het aensicht sweert/ hebbende elck eenen langhen witten baert/ende ick sal my oock verschepen het aensicht swert ende sal my gelaten oft ick beseten waer ende gy sult een coorde oft een keten nemen ende binden daer mede myn handen ende houden my vaste/ick sal wonderlyck tieren al oft ick dul ware/ ende ghy sult elck een roede inde hant hebben om my te castyen. Ende dan sul-

dy

wy gaen roepen aen't Casteel / ende seggen door den Godt Balentrou dat sy ons in laten om offerhande te doen den Godt Balentrou/want hy een vertrooster der Menschen sinnen is / ende als wy dan binnen den Casteele zijn / soo sullen wijse al Doot slaen/ wat seghdy hier af Meester Maleghijs weet gy beteren raet/ ick sal hem u helpen doen.

Als Maleghijs dit hoorde wert hy seer lacchende ende seyde/ Spiet gy hebt dat wel vonden / want mijn daghen en hoorde ick noyt beteren raet ende Maleghijs ginck lesen in sijnen boeck van konsten / en hy maeckte sijnen Broeder Vivien/ ende hem selven swert in't aensicht ende wit hayr ende witte baerden/ oock verkleeden sy hun oft Sarasijnen geweest hadden. Spiet ginck hem oock veranderen om datmen geen van allen kennen en soude / ende onder waren sy wel versien van harnas/ ende Buevijn haren Vader en Aymijn laghen metten heyr op haer hoede / om te besien hoe 't met hen-lieden vergaen soude / Spiet Maleghijs ende Vivien waren soo verandert datmense niet en mochte kennen aldus ginghen sy na den Casteele / ende elck hadde inde hant een coorde daer Spiet mede gebonden was/ en in d'ander hant een roede om daer mede te slaen Spiet spronck op en neder al krijtende ende roepende oft hy buyten sinnen gheweest hadde / en aldus quamen sy aen't Sarasijnsche slot daer sijse aenriepen in heydensche spraken/ wantse Maleghijs wel kende / de Heydenen saghen boven uyt ende vraeghden wat sy begheerden: Maleghijs seyde o lieve Heeren wy souden seer geerne besoeken den Godt Balentrou ende dit bidden wy u/ door den hoogen Godt Mahomet dat hy u make deelachtigh van sijnen rijke/ dese woorde behaeghden de Heydenen soo wel dat sy de Poorten open deden en lietense in-komen / doen sy binnen der Poorten waren / soo trocken sy haer Messen uyt en dooden de Poortiers ende Spiet nam sijnen rinck aen sijn hant / ende nam den metalen Colve en sloegh op de Heydenen daer hyse vont / alsoo dattet al vermoort wirt dat op't Casteel was/ en doen ontboden sy Buevyn ende Aymijn/ dat sy daer souden komen logheeren / want daer van als genoegh was.

Hoe dat Coninck Weroen vernomen hadde, dat Fortunes ende Crassus sijn broeders belegert waren vande kerstenen, maer hy en wist, niet dat sy Doot ware.

DEn Coninck weroen was seer gestoort ende hy seyde/ghy Heeren gy hebt wel ghehoort hoe dat Crassus ende Fortunes sijn beleghen d'een te langher bruygghen d'ander te stercken passe ten grooten Casteele / ick rade u nu wiltse ontsetten; den Admirael Corborijn seyde Heer Coninck vergadert u volck en reyst ter langer bruygghen ende vernemt hoe dattet gestelt is/ ende neme alle gereetschap van orlogen met u by u avontuere oft de kerstenen onder wegen waren dat-mense magh straffen ende verjaghen/ desen raet docht hem allen goet ende den Coninck maeckte hem gereet / ende sat self te Peerde / ende reet alsoo met sijnen volcken na den Casteele/ende aldus reysende zijnse ghekomen op een mijle na den Casteele / als Maleghijs vernomen hadde van deser komste / soo hebben sy ghesloten datse den Coninck niet alle sijn Edelen dooden souden / den Coninck Weroen quam soo verre dat hy aen't sterck Casteel quam / ende hy nam een deel Edelen met hem ende hy liet dat ander volck blijven/ ende hy klopte aen de Poorte ende seyde: Doet open de Poort ende laet my in ick ben Coninck Weroen/ende kome u beschermen

men tegen de kerstenen. Maleghÿs gelatende oft hy Poortier hadde gheweest/ ende seyde: Heer Coninck ick sal't de Heeren seggen/ ende brengen u terstondt antwoorde. Maleghÿs seyde dat Coninck Weroen daer was ende wilder in zijn / ende oft-men oock in laten soude. Spiet seyde my dunckt dat ick seggen soude dat de victalie uyt waer/ende dat hy binnen quame sijnder acht oft thien om te feesteren ende dat mense dan versloeghe/ desen raet docht hem allen goet ende Maleghÿs is ter Poorten gegaen ende seyde Heer Coninck Crassus ende Fortunes willen u geerne ontfangen in't Casteel acht dagen / met uwer acht oft thien/ maer den ghemeenen hoop en magh daer niet in om datter luttel provianden zijn/ den Coninck dit hoorende was wel te vreden / ende beval Corborijn dat hy by't heyr blijven soude ende den Coninck in is't Casteel gegaen met sijn Heeren / ende als sy binnen waren soo werden sy doot geslagen ende maleghÿs met de ander Heeren sloten de Poorten / ende in de sale maeckten sy goede chiere/ ende na dat sy d'eten hadden ginghen sy hen tot slapen stellen.

Hoe dat Buevyn ende Maleghijs, met de ander Heeren de Heydenen sloeghen, en vinghen den Admirael Corborijn.

Als't quam ontrent den twelf uren ter middernacht dat de Heydenen sliepen / soo zijn de kerstenen Princen in haer harnas ter Poorten uyt-ghegaen met groote menighte van volck / ende zijn ghekomen daer Corborijn lagh in sijn Tente ende sliep / ende hebben dat heyr ronts om bleet dat daer niemant en mocht ontvlieden ende hebben soo in den hoop gheslagen / dat sy'er veel dooden eer hen de Heydenen ter weer konden stellen. Corborijn hoorende dit gherucht spronck op(want hy in sijn Wapen lagh) ende meynde op sijn Ros te springhen/maer het was hem benomen alsoo dat hy te voet moest vechten. Hy quam Maleghÿs in't gemoet en sloegh hem alsulcken slagh/ dat hy noyt Man dierghelijcken meer en sagh / ende Maleghÿs weder op hem soo dat sy langhe vochten eer den strijt eynde/ want daer veel Turcken hem te hulpe quamen/ende desen strijt duerden tot den dage toe. Ten lesten soo moeste Corborijn wijcken want Maleghÿs slagen vielen hem te swaer / ende hy meynden te vlieden ende seyde/o gy valsche Goden wy zijn verraden de kerstenen zijn in't Casteel / ende sy hebben onsen Coninck ghevanghen oft doodt gheslaghen. Maleghÿs seyde gy seght waer ende ten sy dat ghy kerken wert ick sal u dooden. Corborijn seyde ick geve my ghevangen ende ick sal kersten werden / ende doen werden alle de Heydenen voort verslaghen/ doen dit ghedaen was soo seyde Vivien hier zijn veel Artelrijen / wat soudy segghen oft wy ons deelden in twee/ d'een te water ende d'ander te lande/ende dat wy soo quamen in twee partijen / binnen den lande van Mayorcken want wy veel volckx hebben. Maleghÿs seyde het dunckt my best ghedaen / doen seyde Vivien/ soo soo sal ick de reyse te water doen met meester Baldaris / ende meester Jorck / ende met Aymijn mijnen Sone.

Maleghÿs seyde / ick ende mijnen Vader ende Spiet / sullen te lande reysen met Rosbeyaert na mayorcken ende ick sal doen doopen Corborijn mijnen prisonnier die hier Ruwaert blijven sal vanden Casteele / ter tijt toe dat wy wederkeeren / het is avontureliick wat ons gebeuren magh eer wy Isane ons niope verlossen / ende als den raet aldus ghesloten was / soo maeckten de

Hee-

Digitized by Google

Heeren alle ghereetschap van Schepen/ ten oorloghen dienende / ende dede Torvorijn doopen / ende hy wiert Isbrant gheheeten / ende Maleghijs maeckten hem Casteleyn van den Casteele voorseyt / doen ginck Vivien met sijn Heeren ende namen oorlof aen Buevijn van Eggermont / ende gen Maleghijs ende sijn t'schepe ghegaen / ende seylden met grooter Triomphen tot in der Zee / op Godts geleyden naer den Lande van Majorcken / als de schepen uyt hun ooghen waren / soo sijn de Heeren weder in de Stadt ghekeert / des anderen daeghs soo hebben de Heeren haer ordinantie ghestelt / ende sijn soo gereyst ter tijt toe dat sy quamen op twee mijlen na de Stadt / Majorcken / daer den Coninck van Majorcken in was met sijnen staet die van gheene swarigheydt en wisten / dat hen de Kerstenen soo na waren / om te hebben de schoone Isane die hy gevangen hielt / dese Isane voorseyt wiert alle dagen gegeesselt al naeckt met roeden / om datse sijnen wille niet doen en wilde / ende sy leet dat verduldelijck om Christus wille / ende seyde / o Heere Jesu Christe / ghy hebt soo veel geleden om mijnen t'wille / ende om alle sondaren in uwer bitter Passie / en oock doen u lieve moeder soo bedruckt stont onder dat Cruys / ende gy seyde Vrouwe siet hier uwen Sone / met welcke woorden dat't sweert des rouwen haer maeghdelijck herte doorsneet / o maria laet my dat lijden in staden / en verleent my korts een verlossinge van dese felle honden / ist uwen lieven wille. De Heydenen die haer sonder ontfermen geesselden / namende ende stakense inden Kercker daer sy langhe ghelegen hadde / ende sy en gaven haer niet van Water ende Broot t'eten / aldus was de blomme in groote armoede ende catijvigheden / de Heydenen liepen totten Coninck ende seyden : Heer Coninck wat wy dit Wijf doen / sy en wilt van haer Geloobe niet scheyden / wy hebbense ghegheesselt dat het bloet van haer hielen af-liep ende seyden haer : o gy sottinne waerdy wijs gy en souder dese pijne niet lijden / maer sout u selven voegen tot onsen Coninck ende ghy soude sijn een weldige Vrouwe / doen vraeghde den Coninck wat seytse dan daer toe / de Dienaers seyden : Heer Coninck sy blijft in haer propoost / ende by haren Godt / ende sy en wilt in gheender manieren naer't u hooren / noch in quaedtheden / noch in goedtheden / als den Coninck dit hoorde / soo was hy seer verstoort / ende seyde by allen onse Goden / soo sal ickse soo veel tormenten aendoen dat het haer leven berouwen sal / oft sy sal mijnen wille doen / ende met dien soo ginck den Coninck ter maeltijt.

Als de Heeren van Eggermondt niet verre van de Stadt Majorcken ghekomen waren / soo hielen sy raedt hoe sy voort handelen souden / doen dochte maleghijs hoe hy den Coninck van majorcken best bedrieghen mochte / ten lesten soo seyde hy tot Spiet / ick weet raet wy sullen ons selven vermaken als swerte moorianen / ende wy sullen ons verkleeden als Sarasijnen / ende laten mijnen Vader hier blijvē tot dat't pas geeft / dat wy hem ontbieden. Spiet seyde meester maleghijs dat is goeden raet eñ aldus verschiep hem maleghijs als een swert mooriaen / eñ seyde tot sijnen Vader aldus / beminde Vader weest altoos op u hoede / wy sullen den Coninck bedriegen met subtijlheyt / ende wy sullē u ontbieden alst pas geeft / eñ met dien sijn sy gereyst na majorcken / ende spraken onderweghen tegen malkanderen van Vivien / wat het bedieden mochte dat hy met de schepen aen't lant niet en quam / want de schepen daer niet recht

ter

eer behoorden te zijn/ dan spreende aldus quamen sy al sprekende voor de Stadt van Majorcken daer den Coninck doen in was / Spiet seyde nu sal ick mijnen rinck aen mijn hant steken/ soo gaen ick in visibel ende gaet gy ten Hove/ en ick sal mede gaen / ende siet wat daer gedaen sal worden/ en als't tijt is soo sal ick met mijnen metalen Colve in den hoop slaen. Doen sagh Malegijs den Coninck komen ende hy groette hem / seggende: Heer Coninck Mahomet en alle de Goden kracht bewaren u tot allen tijden Den Conik danckte hem seer en vraeghde hem van waer hy was/ en wie hy was. Malegijs seyden: Heer Coninck Crassus den Reuse is mijn Vader en Fortunes mijn oom / doen vraeghde hem den Coninck hoe sijnen naem was maleghijs seyde: Heer Coninck mijnen naem is Temperdunt tot uwen gebode altijt bereet/ Den Coninck seyde/ o Neve ick wetet u danck/ maer my is al te leet dat u Vader Crassus/ ende u oom Fortunes/ vanden kerstenen verslagen zijn/ doen malegijs dit hoorde/ soo ghe-liet hy hem seer verstoort/ ende seyde/ ist waer dat mijn Vader en mijn oom verslagen sijn/ soo sweer ick by al de Godē het sal't belt van mahomet berouwen. En maleghijs nam sijn sweert/ ende hy sloegh op den Godt mahomet/ en Spiet nam sijn Colve ende sloegh vast op den Coninck / soo dat den Conick ter Aerden vallen moest/ en hy riep/ o Temperdunt Neve en slaet niet meer onse goden want mahomet die plaeght my / alle mijn leden worden gebroken / neen seyde maleghijs sy moeten't bekoopen dat sy soo Edelen vleesch Heyden laten verslaen vande valsche kerstenen. Ende hy sloegh vast op de Goden/ en Spiet sloeg vast op den Coninck/ dat den Coninck weder riep met luyder kele / lieve Neve laet af u slaen oft de Goden sullen my te doodt brengen/ hout op ick weet u al wat gewroken dan op de Goden. Maleghijs dit hoorende liet af sijn slaen/ soo dede oock Spiet en hy seyde: Heer Coninck lieve Neve hoe sal ick de schande wreken mogen die sy my gedaen hebben en waer is't doch geschiet dat sy haer leven gelaten hebben/ den Coninck seyde t'is gebeurt ter langer bruggen daer sy vande kerstenen verslaghen zijn. Doen geliet hem maleghijs noch veel qualijcker / ende hy wilde quansus loopen ter langer bruggen / ende bevechten de kerstenen. Den Coninck dit siende seyde lieve Neve blijft hier/ mijn Broeder weroen is derwaerts met sijnen volcke/ en die sal daer wrake over doen/ maer wildy uwen moet verkoelen soo weet ick u raedt/ hier is een Vrouwe uyt Cerstenrijck gevangen die Isane heet des Hertogen Buevijn van Eggermont Suster die kersten wilt blijven/ want watmen haer doet sy en wilt aen onse Weth niet gelooven/ hoe dickwi's dat ick haer heb doen geesselen / ende die geef ick u over ende doeter mede dat u belieft.

Malegijs seyde/ Heer Coninck Neve ick danck u seer deser giften/ ick salse soo wel hanteren dat sy wel aen onse Wet gelooven sal. Den Coninck seyde laet ons gaen bancketteren / en dat ick oock mijn leden vermaken magh/ die de Goden gebroken hebben. Spiet dese woorden hoorende vanden Coninck / en van maleghijs sijn meester ginck staen lacchen in hem selven / om dat hy den Coninck soo mat gesmeten had/ met sijnen metalen Colve/ dat sijn leden al blau waren/ en oock om dat maleghijs den Coninck bedroogh / en seyde dat hy Crassus Soon was/ soo seyde Spiet in hem selven dat hy wat eten wilde/ en is geloop'n daer sy saten en Aten(maer niemant en sagh hem) en hy nam een Kieken uyt der schotelen/ en twee brooden/

en

Digitized by Google

ende een schouwer en een canne Wijns ende ginckerr mede alleen op een plaetse sitten Eten / den Coninck dit siende verwonderden hem seer / wie dat doen mocht: Maleghijs seyde / Heer Coninck het sijn de zielen van Crassus mijnen Vader ende Fortunes mijnen Oom/ die zijn gekomen om de spijse / om datmen in't lant daer sy nu zijn naer haer lieder manieren niet en koockt / den Coninck seyde ick wilde dat sy 't half ghenomen hadden dat hier bereyt is/en dat sy daer by ghelaest waren. Maleghijs seyde: Heer Coninck weest te vreden/als sy gebreck hebben / soo sullen sy wel weder komen / terwijlen dat sy dus spraken soo quam Spiet daer gegaen / en hoorden dese woorden/ en hy wert soo luyde lacchende dat hy scatterde / doen seyde den Coninck hoort Neve daer lacchen / en wat magh dit sijn. Maleghijs seyde Heer Coninck het sijn de zielen van mijn geslachte/ ende vanden uwen/ en sy lacchen om dat sy de spijse hebben. Met dien nam Spiet noch een braet-vercken niet meer spijse en dranck/ ende droeghse naer Isane die gevangen was die seer klaeghde / dat de honden haer verdriet deden / terwijlen dat sy aldus klaeghde soo sont den Coninck sijn knapen om Isane om datse Maleghijs castijden soude maer Maleghijs peysde een ander. ende hy verwachtese ter plaetse daer mense geesselē soude/en Spiet quam by hem/ doen gingen sy t'samen soo verre dat sy de Vrouwe sagen aen eenen boom gebonden/ ende de Sarasijnen sloegense vast. Maleghijs trock sijn sweert uyt ende riep/o gy valsche dieven dit suldy vergelden/ ende met dien sloegh hy vast toe / ende Spiet sloegh met sijnen metalen Colve/ soo dat alle de Turcken verslagen wierden / ende sy ontbonden de Vrouwe die seer blijde was ende seyde/ o lieve Vrienden / hoe sal ick u hier af konnen bedancken/van het gene dat gy my doet/ nu bid ick u dat ghy my seght wie ghy sijt. Maleghijs seyde wy sijn kerstenen/ende ick ben u Neve/ende ghy sijt mijn Moeye Isane/doen seyde Isane dat en mag niet sijn/ want mijn Susters kinderen waren wit/ende niet van verwen alsoo gy sijt / doen seyde Spiet 't is by sijnder consten/ dat hy alsoo is/ als hy wilt soo sal hy wel anders sijn / doen seyde Isane ick en kan't noch niet gelooven / want het is al te stouten bestaen / onder de Heydenen soo verre te komen alleen met u tween / doen seyde Spiet seght my doch Isane / en hebdy gheen kennisse van my. Daer op Isane antwoorde/ja ick want gy sijt den kleynen Spiet/ die woont te Rootscfleur by Oriande ende Baldaris: Spiet seyde en dit is Maleghijs uws Susters Sone/ hy ende Vivien waren t'eenderdracht gheboren/ende in't beleghen van Eggermont daer gy gevanghen wiert waren sy genomen. Doen seyde Isane/o lieve Neve ick dank u vande vrintschappen/ die gy my gedaen hebt/dat ghy my verlost hebt uyt de handen van d'ongeloovige Sarasijnen/ doen seyde Maleghijs blijft hier by Spiet/ ende maeckt u vrolijck ick sal gaen by den Coninck/ om dat den Coninck geen suspicie en hebbe/ met dien is hem den Coninck te gemoet ghekomen / ende seyde / o Temperdunt Neve / hoe komt dat gy mijn noch doot slaet die in mijnen dienste staen. Maleghijs seyde: Heer Coninck en waert niet gedaen ick sout noch doen/den Coninck dit hoorende/ seyde waerom dat: Daer op Maleghijs antwoorde : Heer Coninck ick hadder recht toe/want die kersten Vrouwe die hier ghevangen is souden sy wegh geleyt hebben/ ende haren wille met haer bedreven/ ende soude dan kersten ghewordsen hebben / ende doen ick dat vernam soo wiert ik gram

Digitized by Google

ende sloeghse al doodt/ dit is de saecke waerom dat ickse gedoot hebbe en ick hope dat ick daer aen niet mis-daen en heb/ den Coninck dat hoorende seyde / inder waerheyt Neve Mahomet riep u dat ghy daer gaen sout ende ghy hebter wel aenghedaen / ende watter aen misdaen is dat vergeve ick u/ terwijlen dat sy met malkanderen dus spraken / soo quam daer Spiet inghcloopen ghelijck een Messagier vanden Hertoghe Buevijn van Egghermont/ende is inde sale gekomen daer den Coninck met Maleghijs ende met sijn ander Heeren stont / ende Spiet heeft den Coninck niet sijn Heeren ghegroet / ende ghesept.

Heer Coninck den Hertoghe Buevijn van Egghermont schrijft/hem/ u openbaer vpant ende hy doet u ontseggen/ te vier ende te sweerde met allen u medehulpers / ende dat ter cause om dat ghy in ghevanckenis hout sijns Wijfs Suster Isane/ die gy hem seynden sout hoe eer hoe beter ende en wildijs niet doen/ soo sal hy komen met machte van volcke/ende verderven u Stadt ende allen u lant / aldus Heer Coninck siet wat gy doen oft laten wilt/ ende gheeft my hier op antwoorde den Coninck dit hoorende was seer verwondert/ segghende.

Hoe ben ick aldus met oorlogen van de kerstenen bespronghen ende verraden daer ick niet op gedacht had / wie sal my bystaen / och waer hier mijnen lieven Broeder Weroen met sijn volck / dien mocht my helpen oorloghen/ tegen dese kerstenen die my onversients op den hals komen. Spiet seyde : Op den troost van uwen Broeder den Coninck Weroen soo en dorfdy u niet seer verlaten/ want hy is verslagen van den metalen Colve/ den Coninck sag op Spiet ende seyde/gy ongevallighe dwerch soudy mijnen broeder den vromen Vorst gedoot hebben dat waer een Euwighe schande dat hy van alsulcken dwergh verslagen soude sijn. Spiet dit hoorende wert gram / ende nam sijn metalen Colve ende gaf den Coninck eenen swaren slagh / dat hy hem den erm in twee smeet/ende daer mede ginck hy uytte salen ende stack sijnen rinck aen sijn handt datmen hem niet sien en mochte. Den Coninck beklaeghde sijnen erm / om dat hy gebroken was / ende seyde dat hy'er soude stellen eenen ketel vol sidende Olie/ op datmen Spiet als hy weder quame daer in worpen soude. Als dit Spiet ghehoort had was hy seer verblijt en dachte in hem selven dat hy den Coninck self inder Olien worpen soude/ en hy nam spijse ende Wijn / ende brochter op het Casteel daer Isane ghevanghen lagh / ende sy maeckten goede chiere.

Den Hertogh Buevijn van Eggermont verlanghde seer na sijn kinderen en hy en wist niet wat hy peysen soude om dat hy'er geen tijdinge af en kreegh de Heeren/ die by hem waren seyden: Edel Hertoghe sijt te vreden / Maleghijs noch Spiet en sal niet misschien/ en dat door haer beyder konsten / ende aldus stelden sy den Hertoghe te vreden / den Coninck van Majorcken klaeghde tegen Maleghijs hoe dat sy geen victalie en hadden/ ende seyde : Hoe sullen wy 't nu maken/ want ons victalie op is / ende hier en magh geen in Stadt komen/ hoe sullen wy dan victalie krijgen.

Doen seyde Malegijs : Heer Coninck ick weet ons raedt/ick sal heymelijcken uytter Stadt gaen/ ende ik sal gaen sien dat wy ergers victalie krijgen/ en als ick verkreghen heb / soo sal ickse u hier brenghen / dit dochte den Coninck goet maer hy seyde/lieve Neve siet doch voor u of u dat manneken metten Colve vonde het mocht u het leven nemen/ Maleghijs seyde: Heer Coninck ten is gheen sorge/en met dien soo ginck hy weg als

hy

hy voor den Kercker quam / soo klopte hy. Ende doen quam Spiet / voor de doore ende hy liet synen Meester in / ende vraeghde / hem waerom dat hy'er quam / Maleghijs seyde; ick kome om te sien oft ghy beter te Eten hebt / dan den Coninck doet / want den Coninck gheene victalie en heeft.

Spiet seyde eer ick den Coninck spijse geve / ick had liever dat hy van honger sterve, maer dat hier is dat is voor u en niet voor den Coninck/doen seyde Maleghijs : Spiet ick dancke u daer af/ maer en belgt u niet dat ick hier dus stoutelijck kome want daer twee lieden vergadert zijn / daer en hoorde den derden niet te komen. Doen seyde Isane neen Maleghijs Neve / gy mooght vry wel komen want wy en sullen niet doen men en macht wel sien. Maleghijs seyde ongesien moet wel geschien/want gy beyde ongebonden zijt/aldus mooghdy wel op malkanderen sien. Spiet antwoorde : Meester waerom seghdy dat / haer soude wel dienen eenen Edelder/ machtiger dan ick ben/doen seyde Isane waerom seghdy dat/men sal den persoon aensien ende niet dat goet. Maleghijs wilde Spiet en Isane proeve oft sy malkanderen oock lief hadden/ en hy stack de spijse in synen boesem. Spiet seyde ontbeyt Meester / waerom neemdy ons de spijse/ laetse hier by ons blijven / Maleghijs seyde waerom en soude ickse niet nemen / ick salse nemen t'sy u lief oft leet / en met dien soo trock hy syn Mes oft hy hem slaen soude/ Isane seyde wat wildy make ghy boeve soudy Spiet slaen / dat soude u berouwen en het sou my leet zijn/ ja Moye spreckt ghy daer voor seyde maleghijs, soo wil ick't laten want minne gaet voor maeghschap alsmen sien magh. Doen seyde Isane dat is waerachtigh / want ick heb Spiet begraeit boven al die leven / eñ belgt u niet Neve dat ick u boeve geheeten heb. Maleghijs seyde / neen ick alsoo verre als't in eerbaerheden is. En met dese woorden en meer ander woorden soo gaven sy malkanderen trouwe/ ende hy trouden / geringe als sy in haer landen quamen / ende aldus was daer de Bruyloft tusschen Isane ende Spiet gesloten / daer sy in den Kercker gevangen lagh. Spiet seyde / o meester maleghijs hoe sullen wy uyt desen lande komen / daer op maleghijs antwoorde ick weet nu raet aen-ghesien dat gy met uwen ringhe gaet invisibel/ soo volght my daer den Coninck is op de hielen wel dapper/ en als ick by den Coninck kome daer staet eenen ketel siedende met heeten Olien ende greypt hem dan ende werpt hem inden ketel / dat hy daer in versmoort/want hy heeft den ketel over t'vier ghestelt om u daer in te worpen. Spiet seyde dat weet ick wel/ maert'sal hem lieghen / doen seyde maleghijs als wy dese sake beschickt hebben soo suldy gaen loopen om Buevijn mijnen Vader ende om al dat volck dat sy terstont by my komē om de Heydenen te wederstaen ende ghy Isane sult hier blijven tot dat wy u goede tijdinghe brengen/ ende soo zijn sy t'samen gegaen na den Casteele.

Hoe dat Spiet den Coninck inden ketel wierp, ende hoe de Heydenen verslagen wierden.

Als Spiet ende maleghijs gekomen waren aen't Casteel/ soo hielt hem Spiet bedeckt / dat hem den Coninck niet en sagh ende malegijs seyde : Heer Coninck doet de Poorte open/ ende laet my in / want ick brenghe victalie om by te leven/ Als den Coninck dat hoorde soo was hy seer blijde / en hy dede de Poorte open. Doen ginck maleghijs ende Spiet binnen / maer den Coninck en sagh hem niet. Spiet nam den Coninck

Digitized by Google

ninck by den hals / ende wilde hem inden ketel ende in 't vier werpen / maer den Coninck weerde hem / ende hy riep tot Maleghijs ende seyde / o Tenperdinnt Neve gy hebt my verraden / want ghy Spiet ingheleaten hebt / ende magh ick't ontgaen het sal u berouwen. Ende Maleghijs nam den Coninck by de beenen / en Spiet nam hem by den hoofde / ende werpen hem in den ketel vol siedende Olie / ende daer versmoorde hy : Spiet liep buyten der Poorten tot den Hertoghe Buevijn / ende vertelde hem hoe dat sy gevaren hadden / en hoe dat den Coninck inde Olie versmoort was. Aldus maeckt u gereet met u volck / ende komt ter Poorten in / en ick sal u na komen met Beyaert / dat wilt mijn meester hebben / aldus soo spoept u haestelijk Buevijn dit hoorende / verblijde hem seer en hy vergaderde sijn volck by een / en alsoo reden sy ter Stadt in. De Heydenen waren in roeren / om dat sy vernomen hadden dat den Coninck ghesoden en verbrant was / ende hebben vergadert veel volckx ontrent dat Casteele daer Maleghijs op was / en Maleghijs hielt met sijne konsten de Poorte toe / ter tijt toe dat Buevijn sijn Vader van achter aen quam met sijn volck en sloegen van achter in de Heydenen / de Heydenen die stelden hun vromelijck ter weer / alsoo datter aen beyde seyden veel verslagen waren maer aldermeest Heydenen / want luttel Heydenen ontgingen daer oft sy wierden verslagen / alsoo dat de Kerstenen de Stadt behielden / dies de Kerstenen seer verblijden / ende danckten onsen Heere vander victorien die sy hadden / ende Malegijs verlanghde waer dat Spiet met Beyaert bleef. Ten lesten soo sagh Buevijn Spiet komen met Beyaert / ende hy seyde Malegijs dies hy seer blyde was / doen Beyaert sijnen Meester Maleghijs vernam / soo spronck hy soo sterck dat Spiet van den Peerde viel dat hy in onmacht bleef liggen / dus Buevijn en Maleghijs seer droevigh waren / en leyden op een bedde en ten leste soo is hy weder om gesprongē.

Vivien ende meester Jorck ende Baldaris / doen sy inde Zee waren alsoo voorsept is / soo is den wint hen contrarie ghevallen / ende sy verseylden dat sy quamen aen dat Coninckrijcke van Mombrant. Den jonghen Coninck Ivorijn van Mombrant was op de Zee met veel schepen / om te vernemen wat schepen daer verslagen lagen.

Hoe dat Vivien meester Jorck, en Baldaris verslagen waren van Coninck Ivoryn.

Als den jonghen Coninck Ivorijn sagh de schepen ligghen aen't Eylant versteecken met stormen van winden / soo seylden hy na dat Eylandt toe ende hy sagh den standaert van Vivien op de schepen / ende hy seyde : Mahomet ende alle onse Goden moeten sijn ghedanckt / dat ick hier vinde mijnen meesten vyant ter Werelt levende. De Heeren die by hem waren / vraeghde hem waerom dat hy dus blijde ende vrolijck was / doen seyde den Coninck ghy Heeren u gedenckt wel hoe dat nu u Vader Coninck Ivorijn bleef voor Vivien / de welcke Bensleur mijn suster wegh leyde en Kersten maeckte / ende den Grave van Palerne doode, dit is den selvē man die hier versteken is met sijn schepen en met sijnen volcke / aldus gy Heeren wilt my dit helpen wreken, 't welck de Heydenen beloofden te doen. Vivien sagh dat de schepen quamen aen't Eylant daer sy gestreken lagen / soo seyde hy tot Baldaris en Meester Jorck / eñ tot Aymijn sijnen Sone / gy Heerē en peyst nu om geen vlien want hier komt den jongē Coninck Ivorijn vā Mombrant met

sijn schepen/en twijffelt niet of hy en sal ons bevechten Aldus bid ick u vriendelijck dat gy vromelijcken wilt vechten / en helpen wreken dat lijden ons Heeren Jesu Christi op dese ongheloovige honden/ want wie hier blijft sterft Martelaer Godts. En gy Baldaris blijft met uwen volcke aen den Oever/ende Jorck met sijn volck by de schepen ick ende Aymijn sullense keeren in den op ganck vanden Berghe't welck alsoo ghedaen werde den Coninck Ivorijn trock op 't landt met al sijn volck/ en hy besettende met sijn schepen dat Eylant rontsom / alsoo datter niemant uyt en mochte/ en quamen met grooten geruchte aen om de kerstenen te vervaren/ doen sy by een quamen soo was daer een groodt gheruchte ende d'een riep Mahomet ende vochten seer strangheliјck / alsoo datter aen beyde zijden veel verslagen werden maer meest al Turcken/nochtans hadden sy wel vier Mans tegen eenen Baldaris en Meester Jorck sloegen vele van des Coninckx Ivorijns Edelen Doot / en selve werden sy alsoo overlast vande Heydenen dat Baldaris daer bleef verslaghen/ maer hy en mocht niet sterven voor dat hy sijn Biechte ghesproken en had. En Meester Jorck bleef oock daer over Doodt liggen/ en aldus blevender veel kerstenen Princen verslaghen. Vivien vocht teghen den jonghen Coninck Ivorijn / soo dat sy malkanderen seer quetsten/daer wirt soo lange gevochten datter niemandt aen beyde sijden levendigh en bleef dan Aymijn ende Coninck Ivorijn die weg vloot in eenen boot seer gewont. Vivien bleef daer ligghen op't velt over doot / ende Aymijn vont hem selven daer alleen onder de dooden/ende hy socht sijnen Vader soo lange dat hem ten lesten vont levendigh/ ende hy seyde o Vader hoe staget met u/ hoe is u aensicht verandert van die quetsuren. Vivien seyde / o lieven Sone het staet my seer camperlijck/ want de bitter Doodt my seer nakende is. Aldus begheer ick aen u / als ghy by u moeder komt soo wiltse my vriendelijck groeten/en groet my oock mede Vader en Moeder ende mijn Broeder ende alle mijn vrienden / want dit is de plaetse daer ick sterven sal/maer o Heere Godt sprack Vivien) wien sal ick mijn Biechte spreken / dat ick my suyveren sal / van mijne sware sonden die ick gedaen magh hebben wetende oft on-wetende / doen sprack Aymijn : Vader ick hope dat gy u selven in geen Doot-sonden schuldigh en kent en waer gy u schuldigh in kent/ daer sal ick penitentie voor doen/ ick hope dat u ziele daer gheen pijne voor lijden en sal. Vivien seyde o mijn lieven Sone ick bid u dat gy my geven wilt / aerde van onder mijnen rechten voet in mijnen mont in een teecken des H. Weerdighen Sacramente en dat Godt sijn hooft hinck op sijn ghebenedijde schouderen/dat hy mijn ziele wilt ontfermen. Als Vivien die aerde smaeckte soo seyde hy / o Davits Sone ontfermt mijn/ en vergeeft my dat ick tegen u misdaen hebbe/ mijn sonden zijn my seer leet. En als ick ghestorven ben / soo wilt my inde aerde begraven op dat my de wilde beesten niet en Eten / o Hemelschen Vader in uwe handen bevele ick mijnen Geest/ en hier mede soo stierf hy/ als Aymijn sagh dat sijnen Vader gestorve was/soo wert hy seer klagende over sijnen Vader en over de ander Kersten Princen die daer verslagen waren/ ten lesten heeft hy sijnen Vader op den hals genomen ende isser mede t'schepe gegaen/ ende hy seylde op Godts genade/ ende hy heeft sijn wonden vermaeckt. Den Coninck Ivorijn seer gewont quam in Mombrant want het niet verre van dat Eylant en lagh. Als hem de Heeren soo sagen soo verwon-

wonderden sy hen / en vraeghde waer hy gheweest hadde dat hy soo gewont was/den Coninck seyde dat heeft ghedaen den Kersten Vivien die den Grave van Palerne versloegh en ick vont hem versteken op't Eylant tusschen hier en Mayorcken/ick meynde op hem te wreken het overdaet die mijnen Vader ghe-schiede in Kersten-rijcke / maer hy is daer Doodt gebleven en alle mijn volck isser verslagen ende ick heb moeten vlieden alsoo gy sien mocht / den Coninckx wonden wierden vermaeckt en de Heeren gingen by den Coninck inde salen makende goeden chiere. Binnen desen tijdt soo ginck Buevijn en Maleghijs op den stroom des waters buyten Mayorcken / ende sy sagen van verre komen een schip sonder seyl drijvende / ende sy en saghen daer niemant in / maer sy saghen wel dattet een schip van oorlogen was. Ende Maleghijs beval Spiet dat hy aen't schip varen soude.

Als Spiet aen't schip was soo klopte hy daer aen ofter jemandt in was/ doen sagh Aymijn op en sagh de Stadt van Mayorcken / ende seyde o Heere Godt wat sal ick gaen beginnen / ick ben weder geraeckt onder de Sarasijnen/ wiste ick / dat ick onder haer handen sterven souden/soo soude ick liver mijnen Vader inde Zee werpen ende springen hem na. Doen seyde Spiet neen jonghelinck en doet soo niet / want 't zijn al goede kerstenen want de Heydenen al Doot zijn. Als Aymijn dit hoorde soo riep hy / ick bidde u om Godts wille dat gy my mijnen Vader Vivien van Eggermont wilt helpen begraven / als Spiet dat hoorde soo was hy seer bedroeft seggende / Godt moet gheklaeght zijn dat u Vader verslaghen is / ende hy brachtet schip aen't lant en seyde't Buevijn ende Maleghijs dat Vivien verslagen was/ ende Aymijn seer ghequetst/ dies sy seer droevigh waren en Vivien wert gebalsemt en Aymijns wonden vermaeckt.

Hoe de Heeren met Isane te schepe gingen, na dat Aymyn ghenesen was, ende reysde na Eggermont, als de Stadt verbrant was.

Als Aymijn genesen was/ ende Vivien ghebalsemt ende't schepe ghedaen met alle kostelijcke goeden uytter Stadt soo staken sy de Stadt aen ende verbrandense tot inden grondt. Als de Stadt verbrant was soo gingen sy altesamen te schepe en Isane mede / ende Aymijn ginck voor dat lichaem van sijnen Vader sitten/jammerlijck clagende en bitterlijcken weenende/ dat hy soo deerlijck van de Heydenen verslaghen was. En Isane ende de ander vertroosten hem segghende / lieve Neve laet staen u klaghen wy moeten dogh allegader eens sterven en hy is ghestorven Martelaer Godts voor't Kersten geloove/soo stelt u selven te vreden/eyndelijck sijnse met haer schepen ghekomen inde haven van Egghermont/ ende zijn op't lant getreden. En Oruwane is henlieden te gemoet gekomen en heeftse vriendelijck willekom gheheeten segghende: Willekom mijnen lieven Man/en willekom moet gy zijn mijn lieve suster Isane/ die ick nu in 22. Jaren niet ghesien hebbe/ en hoe vaerdy beminde suster/ en Isane seyde: Oruwane suster ick ben kloeck en gesont dies dancke ick Godt ende sijn gebenedijde Moeder / Aymijn lagh by sijnen Dooden Vader en riep o Oruwane groot-moeder u blijschap sal haest verkeeren in droefheyt. Oruwane seyde Aymijn Neve seght my waeromme. Aymijn seyde siet hier u Kint/ mijn Vader staet in baren d'welck Godt geclaegt moet zijn/als Oruwane dit hoorde en sag/ soo viel sy neder ter aerden en riep met luyder stemmen/ o felle fortune hoe

Digitized by Google

hoe hebdy mijn Kint laten vermoorden / o Vivien Sone dat ick u aldus Doodt moet sien/ dat moet Godt ontfermen.

Bensieur hoorende dat haeren man verslagen was/denkt wat rouwe sy bedreef/ ende wronck haer handen/ sy trock haer hair uyt den hoofde / en viel neder op dat doodt lichaem en haer herte sloot ende bleef daer doodt. Doen de Heeren dit saghen waren sy seer droevigh/ende Aymijn seyde/ o Heere der Heeren wat sal ick beghinnen / ick heb Vader ende Moeder deirelijken verloren alsmen sien magh/ o doodt komt en haelt my oock. Malegijs dit hoorende/ seyde: Aymijn Neve/laet desen rouwe varen ende sijt te vreden/ al hebdy u Vader ende Moeder verloren gy hebt noch vrinden genoegh die u in geerder noot en sullen laté/ende aldus soo stelden sy Aymijn te vreden.

Den Hertogh Buevijn sont Spiet aen Coninck Karel dat hy ter uytvaert comen sou/oock presenteerde hy hem sestigh daghen bystant tusschen hem ende Malegijs / want sy noch in twist waren en hy sont voort in ander landen tot sijn vrinden dat sy ter uytvaert komen souden. Nu willen wy weder segghen van Oriande/ Oriande had' groot verlanghen na Malegijs / want sy in langhen tijt van hem niet gehoort en had / ende sy seyde tot haren knape Migreel/ o mijnen getrouwen Dienaer / my verwondert dat wy niet gehoort en hebben van Malegijs ende van Spiet / ende van mijnen broeder Baldaris / oft sy levende oft doodt sijn / 't is seven Iaer geleden dat ickse niet ghesien noch daer af gehoort en heb. Doen seyde den knape : Eerweerdige Vrouwe belieft u ick en sal niet rusten voor dat ick hem ghevonden en hebbe/ al soude ick allen de Wereldt doorloopen/Oriande seyde dat en sal niet geschieden/ maer ick sal selve met u reysen/ en soecken hem soo verre dat ick sal weten waer hy is. Terwijlen dat sy dus stonden en spraecken soo isser een Pelgrim gekomen inde sale/ en heeft Oriande seer vriendelijck ghegroet ende seyde : Eerweedighe Vrouwe ick sal u een tijdinghe segghe/ den Coninck Ivorijn van Mombrant quam op de zee gevaren met grooten heyr-cracht en hevet Maleghijs / Vivien sijnen broeder Baldaris en meester Iorck al-te-samé verslagen / en Coninck Ivorijns volck bleef daer oock al sonder den Coninck alleen/ die in eenen boot ontvlodt/en ick hadde oock geluck dat ick 't met den lijve ontginck ende ick was daer by doen Vivien stierf / maer dat ander heb ick hooren seggen/doen Oriande dit hoorde soo versuchte sy seer swaerlijcken / en sy gaf den Pelgrim een goet stuck gouts / ende seyde tot haren knape / o Migreel nu is alle mijn hope om niet / naer dat Maleghijs mijn hope/ mijnen troost alsoo verslaeghen is / met Vivien sijn en broeder ende meester Iorck/ wat sal ick gaen doen. Den knape seyde, o Vrouwe de wandelaers sijn bedriegers/ ende sijt te vreden ick sal hem voort gaen soecken want ten kan my niet voorkomen dat hy doodt is : Oriande seyde / dat en sal niet sijn/ick wil selve op de vaert en nemen met my / van al dat wy behoeven sullen in den wegh/en aldus soo heeft sy alle dinck bereet gemaeckt om te reysen.

Spiet is ghekomen te Parijs / ende groette Coninck Karel / en seyde: Heer Conink den Hertoge Buevijn van Eggermont en Druwane sijn Wijf ontbieden u / dat gy komen wilt ter uytvaert van Vivien sijnen Sone ende Bensleur sijn Wijf/die beyde verscheyden sijn van deser Wereldt. Voort soo hebdy sestigh daghen bestant van Maleghijs / vry te reysen/sonder iet te misdoen/als Conink Karel dit hoorde/soo seyde hy tot Spiet dat hy met sijn Heeren komen soude/die daer

daer oock al quamen/ de uyt vaert was seer kostelijck gedaen/alsoo dat behoorde / en doen de Misse gedaen was soo sijn de Heeren ten Hove gegaen by den Hertoge Buevijn van Eggermont ende sijn ter Tafelen ghesetẽn elck na sijnen staet / en daer wert eerlijck ter Tafel gedient / overvloedelijck van spijsen en van dranck. Spiet diende de Tafelen / en hy bedreef veel vremde konsten / daer hy de bedroefde mede verblijde.

Als de maeltijt ghedaen was soo gingen de Heeren wandelen / en Spiet seyde tot sijnen meester : meester ghy weet wel hoe dat ick en Isane u moye malkanderen trouwe beloofde / en hy seyde dat wy trouwen souden soo geringhe als wy in Kerstenrijck quamen/ aldus bidde ick u dat ghy my nu daer toe wilt helpen/terwijlen dat de Heeren hier nu zijn/ Maleghijs seyde gaet henen tot Isane / en seght haer dat sy haer ghereet maken ick sal't bestellen/ maer ick moet alleen een weynigh sijn. Spiet is geloopen tot Isane / en heeft haer geseyt dat Malegijs haren Neve hem bevolen hadde/dies sy beyde seer verblijdt waren.

Hoe Spiet Isane, Malegys Moye troude onder de Aerde, dat Malegys al de Heeren de brengen vande duyvels met konsten.

Maleghijs nam sijn boecken / en hy ginck alleen buyten de stadt / en daer begost hy te lesen veel manieren van conjuratien alsoo datter vier duyvelen quamen/ en vraeghden hem wat hy ghedaen wilde hebben. Maleghijs seyde haest u geringe en maeckt hier tusschen dese twee berghen / twee mijlen vande Stadt een Casteel seer costelyck/met een sale om Spiets bruyloft daer in te houden/ als de duyvels dit hoorde soo hebben sy beginnen te timmeren en te metsẽ/ alsoo datter in corẽ tijt volmaekt was.

Doen dat Casteel volmaeckt was / soo vraeghden de Duyvels Maleghijs/ of het wel naer sijnen sinne gemaeckt was: Malegijs seyde dat het wel gemaeckt was terwijlen dat sy't Casteel dus maeckten / soo was Spiet voor de Kercke om te trouwen / soo dede Maleghijs hem daer by dragen van de Duyvelen / en als sy ghetrout waren / soo gingen sy weder ten Hove / Maleghijs beval den duyvel datse de bruyt / en den bruydegom met al de Heeren brenghen souden in't nieuwe Casteel datter ghemaeckt was / de Duyvels namen d'een de bruyt / d'ander den bruydegom / den derden den Coninck / en hebbense soo in't nieuwe Casteel ghebrocht. Doen sy alle in't Casteel waren alle in onmacht zijnde / soo sijnse ten lesten ontsprongen ende sy en wisten niet waer sy waren / Coninck Carel seyde/ hoe komt ick hier wat Casteel is dit / dit sijn Maleghijs wercken/om dat ick niet naer huys reysen en sou / en my is gheseyde belooft dat my niet en sal misdaen worden.

Doen seyde Maleghijs: Heer Coninck u en sal niet misdaen worden / maer ghy moet ons helpen houden de bruyloft van Spiet ende Isane mijn Moeye / aldus soo moeste den Coninck daer blijven/ hoe wel hy'er niet mede te vreden en was /doen wiert daer alle genuchte ghehanteert / alsmen noch wel hoorẽ sal Oriande met harẽ cnape reysden om Malegijs te soecken/ en sy seyde ick sorge dat Malegijs doot is / gelijck den Pelgrim seyde / want wy van hem niet vernemen / doen seyde den knape/ Vrouwe Oriande 't is sonder sorge wy sullen noch komen ter plaetse daer wy verhooren sullen waer hy is. Oriande seyde om meer bescheet te hebben / soo sal ick gaen besweeren de duyvelen van der hellen/ dat sy my seggen sullen waer hy is levende of doot/ ende sy dede ha-

Digitized by Google

ren boeck van Nigromantie open/ ende begonst te lesen haer conjuratien / alsoo datter twee Duyvels quamen en vraeghden haer wat sy hebben wilde / sy antwoorde ghy Duyvels gy moet my seggen waer dat Maleghijs mijn lief is.

De vyanden seyden : Oriande ten is in onser macht niet dat wy dat segghen souden/ want wy en wetens niet. Doen seyde Oriande wie sal't my dan segghen laet my dat hooren/ oft ick sal u noch diper besweeren / doen riepen de vyanden den vyandt van het water Balcare die weetter wel af te spreken. Doen ginck Oriande lesen en besweeren den Duyvel Balcare/ alsoo dat hy terstont by haer quam / en vraeghden wat haer begeerte was/ doen seyde Oriande den Duyvel ghy moet my segghen waer dat Maleghijs is oft hy levende oft Doodt is.

Den Duyvel seyde/ hy is cloeck ende ghesont/ maer waer dat hy is en can ick u niet gheseggen/ en Baldaris u Broeder en Meester Jorck ende Vivien zijn verslaghen. Doen Oriande dit hoorde/ soo was sy verblijt en riep haren cnape by haer (die van verbaertheden wegh gheloopen was) en heeft tot hem gesept / den Duyvel heeft my gesept dat Maleghijs noch levende is/ en Baldaris mijn Broeder / en Meester Jorck en Vivien zijn verslaghen vande Teurcken/ aldus soo willen wy nae't landt der Teurcken reysen soo geringhe als wy mogen/ op avontuere oft wy jet van hem vernemen mochten. En aldus zijn sy met malkanderen gereyst ter tijdt toe dat sy aen een haven quamen daer veel schepen lagen/ en sy zijn in een schip ghegaen dat naer Pruyssen reysen wilde / als sy dus seylende midden in Zee waren/ soo saghen sy drijven op een bladt dat groen was/ een naeckt kindeken met eenen pot in de hant/ altoos scheppende en drinckende / sy waren hier in seer verwondert / wat't bedieden mocht / en't kint sprack Oriande aen ende seyde : Oriande keert weder met uwen knape/ want het is al moeyte voor niet dat ghy doet / want Maleghijs en suldy daer niet vinden. Oriande dese woorden hoorende van dit cleyne kindeken / soo seyde sy/ o Hemelschen Vader / hoe magh dit cleyn kindeken hier dus comen drijven / ende my te spreken dat geeft my wonder / de schiplieden sagen wonderlijckheden op't kindeken/ en sy loegen om dat't altoos dronck. Doen seyde dat kindeken / ick moet de Zee uyt drincken / ghelijck my dat tot penitentie in-ghestelt is/ dat ick dat doen moet. Oriande antwoorde al haddy begonnen sint dat de Werelt eerst begon / men soude niet gewaer worden datter eenen stoop waters ghemindert waer/ dus zijn't al leughenen dat ghy segt/ dat kint antwoorde weder/ 'tis my soo moghelijcken als ghy Maleghijs meynt te vinden daer gy seer verre af zijt. Oriande seyde nu besweer ick u by den levenden Godts Sone dat gy my seght/ waerom gy dus drijvende zijt op een bladerken / ende oft gy een Mensche oft een geest zijt dat kint seyde ick was een sterffelijck Mensche / maer nu ben ick van deser Werelt verscheyden / ende hier soo hebbe ick mijn condemnatie.

En als ick out was ontrent dertigh Jaren soo nam ick de manieren van eenen Weerwolf des woonsdaeghs beginnende inden avont/ en een Vrouwe was van my ter Doot gebracht / en een kint Onghedoopt inden lichame / dat is my d'meeste van al die inden gheest hier moet besuren. Oriande haer verwonderende seyde / o vrient en weet ghy niet waer Maleghijs gebleven is/ oft hy levende oft Doodt is/ maer haer vraghen was om niet/ want't kint weg was/ en aldus reysden sy voor die wilde Zee/ en quamen soo verre dat sy vonden eenen

groo-

grooten Walvisch die hen-lieden veel waters in't schip blies / en hy nam sij-nen steert en werp dat schip om / alsoo dat't al verdronck sonder alleen Oriande met haren cnape / die haer selven be-holp met conjuratien daer sy den duyvel Balcare mede bedwonck dat hy haer bracht na een ander schip daer sy in be-waert waren / en die duyvel seyde: Oriande stelt hier een schip dat sal al-toos varen daer gy wesen wilt/en gy en sulter gheenen Schipper toe behoeven. Oriande die was verblijdt ende hiedt den duyvel wegh gaen / ende sy beval hem als sy hem riep dat hy daer weder quame. Doen seyde Oriande tot haer cnape. Ick en kan Maleghijs niet ver-nemen al beswoer ick alle die gheesten vander hellen / ick peyse dat hy hem je-vers onder de aerde besloten heeft / om datmen niet af en verneemt / aldus soo bevel ick u het schip dat ghy vaert nae Pruyssen daer onsen Schepper die ver-dronken is / ghevaren soude hebben: Doen vloog dat Schip door de Zee oft eenen pijl uyt den boge had gheweest. Ende onderweghen vonden sy Judas/ sitten op eenen gloeyenden stock / met vier vyanden die hen temteerden / ende maeckten een groot gelupt / soo datmen hoorde noch en sagh. Oriande beswoer de vyanden / dat sy swijghen souden tot dat sy teghen den gheest ghesproken had. Doen vraeghde Oriande Judas wie hy was / en wat dat hy daer de-de: Judas antwoorde. Dat ick opt ge-boren was dat magh my wel rouwen want ten eeuwigen daghen ben ick ver-domt / want noyt meerder sonde inde werelt bedreven en is dan ick gedaen en heb. Ick heb mijnen Vader doot gesla-gen/en mijn Moeder heb ick getrout en by haer geslapen / en d'aldermeest dat ick dede/ dat was dat ick mijnen Heere ende mijnen meester verkocht / nemende my 't leven / niet peysende dat Godt bermhertigh was/want had ick genade aen hem begeert/ soo en waert my geen noot geweest dese pijnen te lijden / ende de pijne die ick nu heb/is my een solaes by de ander pijnen die ick lijden moet / ende met dien verloos sy Judas. Doen beswoer Oriande den duyvel Bleccas / dat hy haer segghen soude waer dat Maleghijs wesen mocht. Daer op dat Bleccas antwoorde: Wildy't weten soo gaet tot Sinte Patricius valleye in Ir-lant besijden Noorwegen / een Clooster daer de monicken wit dragen tot twael-ven toe/sonder alleen den Abt/ist dat gy daer u sonden tegen biecht/ ende gaende in't gat oft valleye gy sult weten waer Maleghijs ghevaren is en anders niet/ en met dien soo vloogh den duyvel na Judas om hem te tenteren. Oriande was verblijt dat sy verstaen had waer dat sy van Malegijs voornemen soude en sy reysden van daer na dat Coninck-rijck van Pruyssen. Als sy te lande qua-men soo ginghen sy inde stadt / ende sy lieten't Schip daer gebonden liggen/tot dat sy weder komen souden / en sy gin-gen in een Herberge. Doen sy in de Her-berge saten/ soo vraeghden sy ofter niet nieuws en was. Den weert seyde: Hier is een verVarelijck dinck gheschiedt nu korts / want onse Coninghinne ginck swaer van kinde / en sy heeft een vrucht ter werelt gebrocht/dat een half hont is ende half een mensch / dat noyt mensche diergelijcke gesien en heeft. Dies onsen Conink seer verstoort is want hy heeft sijn Heere ontboden / om te weten hoe hy't met sijnder Vrouwe maken sal. Nu hebben de Heeren gesloten datmen sijn Vrouwe en de vrucht verbranden sou / ende vande vrucht ist een kleyn sake / maer 't is een groote sake vande Conin-ginne/want het is't schoonste Wijf dat oyt over voeten ginck. Oriande seyde

Ick hope de vrouwe te verantwoorden datse niet en sal sterven / ende Oriande ginck te bedde slapen.

Hoe dat Oriande verantwoorde de Coninginne, en verlostense vander Doot.

Als den dagh aen quam stont Oriande op / en sy dede haer ghebedt tot Godt/ als dat hyse wilde gratie geven om den Coninck soo te ontfermen dat hy syn Wijf wilde sparen van der Doodt en dat hy kersten mocht worden met alle syn volck/ ende aldus is sy na't Coninckx palleys ghegaen. Die was onledigh om syn Coninginne te doen justiceren / de Coninghinne dit siende seyde tot den Coninck haren man aldus: Edel Heer Coninck gy wilt my dooden om dat ick een wonderlijcke vrucht ter werelt hebt ghebracht / het welck mijn schult niet en is / maer der Goden schult die my dat verleent hebben/d'welck ick niet beteren en kan.

Den Coninck seyde / gheringe laetse verbranden aen eenen stake/ick en magse niet langer sien/doen quamen de knechten en bonden haer aen eenen stake om te verbranden / als sy dan dus in s'Coninex palleys stont in vreese van haeren lijve/ soo quam Oriande en sy groette den Coninck seer eerweerdelijcken / hem vraegende oft sy ter eeren van alle vrouwen mochte spreken/'t welck haer den Coninck consenteerde. Doen vraeghde sy den Coninck / om wat cause hy syn Wijf dooden wilde/ den Coninck seyde sy heeft de Doot wel verdient/ want sy heeft gebaert een vrucht/ half een Mensche ende half een houdt / alsoo ghy sien moogt/dit is de sake waerom sy sterven sal. Daer op Oriande antwoorde/ghy Heeren van cleynen verstande/ wildy dat de Vrouwe wijten / want in't ontfangē vande vruchte/soo sag sy by avonture iet dat sy in haer herte ghedraghen heeft/dat seer schamelijck is te verhalen eñ dat de vrucht mis-maeckt daer door geworden is en Heer Coninck het ghevalt wel als de vrouwen dragen dat sy sien eenige mismaeckte dingen / en daer door verschricken / dat de vrucht daer door de mis-maecktheyt krijght / soudy dan Heer Coninck u vrouwe hier om dooden / soo en waerdy niet weert een Coninckx naem te voeren. Doen was daer een Heere vanden rade die seyde / Heer Coninck alsmen alle redenen wel verstaen sal soo dunckt my dat die vrouwe seyt de waerheyt/als wy't wel willen gronderen maer de ander Heerē wilden haer Doot hebbē, den Coninck seyde vrouwe ick wil wel glooven dat de saken wel mogen geschien alsoo gy segt/ maer't meestendeel der Heeren van den lande willen haer doot hebben / hoe sal ick't dan maken. Oriande antwoorde: Heer Coninck oft ick aen mijnen Godt verwerven coste met bede / dat u kindt volmaeckt waer gelijck ander kinderen soudy dan u vrouwe ontslaen en vry laten sonder sterven / den Coninck seyde vrouwe condy soo veel doen / dat mijn kint crijgt syn volmaeckt leden ick sal my bekeerē aen u weth met alle mijnen volcke en mijn lant. Doen Oriande dit hoorde soo was sy verblijt/en beval den Conink dat hy met syn Heeren aend'een zijde gaen soude/ en sy is op haer knien gevallen/en heeft den almogenden Godt aenghebeden seggende / o Heere Jesu Christe door dat lijden dat u de Joden aendeden/ wilt nu hier u mirakel toonē en laet dese vrouwe vertroost zijn/toont dat gy Godt boven al zijn/ soo weerdelijcken als ghy u Moyses vertoonde in eenen vierighen bosch/verleent de vrucht haer volmacktheyt/op dat den Coninck met al syn volk aen lant mag komē aen u Heylige Geloove/ als Oriande aldus haer ghebedt tot Godt gedaen had soo quam uyt den Hemel eenen Engel / en seyde:

seyde: Oriande u gebedt is verhoort en 't kint heeft sijn volmaeckte leden/ daerom laet den Coninck dit kint sien / en sijn Heeren / en lietse doopen in den kersten Gheloove / ende daer mede soo voer den Engel wegh/ en Oriande nam dat kint / en ginck by den Coninck en seyde: Heer Coninck siet hier u kint volmaeckt in alle sijn leden / danckt den oppersten Heere die dat verleent heeft. Als den Coninck met al sijn Heeren dit sagen/ soo verwonderden sy hun boven maten / ende de Coninginne bedanckte Oriande seer / om dat sy haer vander Doodt verlost hadde. Doen seyde Oriande: Heer Coninck ghy beloofde my kersten te worden met al u volck/ indien ick u kint maeckte alsoo't nu is / aldus soo begeer ick op u dat / ghy dat wilt volbrenghen. Den Coninck dit hoorende die vraeghde na haren naem / ende van waer sy was / sy seyde Heer Coninck ick heet Oriande / vrouwe van Rootsefleur ghelegen by Moncler / inden grooten Coninck Karels lant / die Keyser van Roomen en Coninck van Vranckrijck is. Dien Coninck Karel kenne ick wel/ en ter eeren van hem soo sal ick met mijn volck kersten werden. Als Oriande dit hoorde / soo verblijde sy haer / en liet terstont boden seynden aen den Bisschop van Makelenborgh en den Bisschop van Ceulen/ dat sy wilden komen in Pruyssen om dat volck te Doopen en te leeren in't kersten Gheloove. Ende de Bisschoppen sijn opghesetten met veel meesters ende Clercken / ende zijn alsoo na Pruyssen gereden.

Hoe den Coninck van Pruyssen ontboot de Bisschoppen van Makelenborgh en Keulen, en hoe hyse eerelijck ontfinck.

ALs de Bisschoppen met de Clercken soo langhe gereden hadden dat sy quamen op een mijle nae het Coninckrijcke van Pruysen/ soo sonden sy eenē bode tot den Coninck/ dat sy na by hem waren / doen den Coninck Anfrages dat hoorde / soo is hy met sijn Heeren henlieden te gemoet ghereden / ende heeftse weerdelijck ontfangen/ henlieden vriendelijck groetende / de Bisschoppen dit siende verblijden hen / en sijn t'samen gereden na de stadt / ende als sy binnen de Poorte quamen / soo stondt daer de Coninginne / ende Oriande by haer met veel schoone Maeghden / ende Oriande seyde / ghy Heeren willekom moet gy sijn / want gy hier groot ghebreck sijt/ om dese donckere menschen te brengen in't licht / en den wegh der saligheyt te leeren/ den Bisschop van Keulen danckte Oriande seer/ en hy wiertse kennende om dat hyse dickwils te Keulen/ met Baldaris haren broeder gesien hadde/ en hy seyde: Oriande vrouwe van Rootsefleur / soo comt dat ick hier dus vinde/ Oriande sey Heer Jan Bisschop van Keulen/ 't is den wille Godts die't aldus hebbē wilt dat ick dole/ maer waer om dat ick dole dat sal ick wel seggen.

Aldus reden de Heeren ten Hove / en de Bisschoppen bleven by den Coninck en sijn Heeren / ende d'ander Clercken en Priesters wierden geherberght / ende een jegelijck ginck sitten eten ende drincken/ want het noen was doen sy in stadt quamen / als de maeltijt ghedaen was soo ginghen de Bisschoppen/ ende Consacreerden de Kercken/ Capellen en Autaren daermen Misse op doen soude. Ende daer waren geset derthien Vonten in vier Kercken / ende den Coninck dede een gebodt gaen / dat een jegelijck mensche jonck ende out soude comen inde Kerke naeckt voets en bloots hoofts om hem te laten Doopen / en te ontfangen dat Heyligh Kersten Geloove / en doen wiert den Coninck / en de Coninginne ghedoopt met haren Sone / met al-

allen de Heeren ende gemeynen volcke. Ende doen werden daer ghedoopt ontrent sestigh duysent Mannen / en vyftigh duysent Vrouwen ende kinderen. Ende als het volck ghedoopt was soo ginck-men de Missen in die vier Kercken beghinnen / om dat alle menschen geleert soude worden inde beduydenisse der Missen. Ende men dede wel Misse in hondert steden in die vier Kercken.

De eerste Kercke was onser lieve Vrouwen Kercke. De ander was des Heylighen Cruys Kercke. De derde was S. Jans Kercke. Ende de vierde was S. Anna Kercke. Ende dese Kercken werden daer noch dagheliјckx in grooter eeren ende reverentien ghehouden. En een jegelijck was een gheleert Man die henlieden predickte / en leerde int kersten geloove / doen den dienst gedaen was / soo ginck een jegelijck in sijn herberghe / en den Coninck ende Coninginne met Oriande en metten Bisschop reden ten hove waert om te bancketeren. De Coninginne seyde tot Oriande eerweerdighe vrouwe / wat sal ick u ter liefden wederom doen dat ghy my verlost vander Doot. Oriande seyde gy sult den Weert daer ick gelogeert was begiften / want hy was den eersten oorspronck dat ick by u quam / en dat ick u vertroost hebbe. De Coninghinne seyde doen dat sy't doen soude / ende sy ontboot den Weert / ende hy wert Borghemeester ghemaeckt van der Stadt van Pruyssen / en hem was des Jaers gegeven te verteeren twee hondert Ducaten. Den Weert danckte Oriande seer dat sy hem tot die eere had ghebracht / den Couinck en de Coninginne met den Heere gingen goede chiere maken / en sy ordineerden Priesters en Clercken / die daer blijven souden om te versiercken in het kersten Gheloove / doen maeckten die twee Bisschoppen eenen Bisschop des lants / ende Priesters die de Kercke regheeren soude. En de Bisschoppen namen oorlof aen den Coninck ende de Koninghinne / en zijn wederom t'huys gereyst. Doen is den Koninck en de Koninghinne tot Oriande ghegaen naer den avont-mael / en hebben haer goeden nacht gheseyt. Waer op Oriande seyde ick en sal geen goede nachten hebben / voor ick Malegijs ghevonden en hebbe.

Doen Oriande dat lant bekeert ende kersten ghemaeckt hadde / en veel Kercken ende Godts-huysen en Cloosteren daer getimmert hadde ende daer Priesters ende Clercken ghelaten hadde / om dat volck te leeren ende te onderwijsen soo danckten sy den almogenden Godt van sijnder gratien / die hy haer verleent hadde seggende / o schepper van Hemelrijck en aertrijck / ende al datter in is hoe sal ick u konnen voldancken van die gratie die ghy my gegeven hebt dat ick dat lant van Pruyssen kersten gemaeckt heb en alle de Af-goderije verjaeght / en uwen ghebenedijden Name doen eeren en verheffen / soo bid ick u nu almogenden Heere door u grondeloose bermhertigheydt / dat ghy my alsoo veel gratien wilt laten gheschien dat ick Maleghijs mijn lief voor mijn Doodt sien en sprekeu magh / doen sy haer ghebedt gedaen had / soo seyde sy tot Migreel haren cnape / mijnen getrouwen cnape / 't is waer dat wy hier wel zijn / en ons wert groote cier vanden Coninck en vande Coninginne gedaen / nochtans soo moeten wy op een ander / want wy moeten soecken Maleghijs mijn lief / die my soo langhe gesocht hebben en noch soecken sullen ter tijt toe dat Godt ende die Fortune ons verleet dat wy hem vinden mogen / gy weet oock wel dat ick soo menigen duyvel heb beswooren maer geen van hen allen en can my daer af bescheet segghen.

Al-

Aldus peyse ick dat hy op de Wereldt niet en magh wesen/ maer hy moet onder de aerde zijn/'t waer anders onmogelijck ost eenigh vande geesten souden my wel weten te seggen waer hy gevaren waer. En nu soo heeft my den Duyvel Balcare geseyt dat ick van hem niet vernemen en sal/ oft ick en moeste reysen tot Sinte Patricius valleye.

Aldus soo heb ick bedacht dat ick oorlof nemen wil aen den Coninck en aen de Coninginne/ en reysen na Sinte Patricius valleye/ om te vernemen waer dat ick hem vinden sal/ doen den knape hoorde dat syn vrouwe Oriande weder wegh wilde/ was seer droevigh om syn hert/ in hem selven seggende/ och moeten wy weder van hier scheyden/ och Vrouwe wy zijn hier soo wel/ want wy hebben hier dat wy begeeren aldus mochte't gaen na mijnen sinne/ ick soude hier blijven/ want ick duchte als wy daer tot Sinte Patricius comen/ dat al verloren moet sal wesen. Oriande dit hoorende seyde tot haren cnape/ ick sien wel gy soeckt mijn welvaert niet/ want gy weet wel dat ick sonder Maleghijs niet leven en magh/ aldus soo en vermaent daer niet meer af/ want ick salder reysen oft daer voor Doodt blijven. Doen den knape dit hoorde/ soo swegh hy stil/ want hy merkte wel dat sy gram was.

Binnen middelen-tijt dat Oriande/ en haren cnape spraken van scheyden/ soo quam den Coninck Fragius en de Coninginne Ampliora/ en seyden tot Oriande datse haer niet en soude belghen dat sy alsoo onversints quamen. Oriande bedanckte den Koninck seer en seyde.

Heer Coninck hoe souden wy 't ons belgen/ dat gy ons by-comt/ want wy souden selver tot u gecomen hebben/ en dancken u vande weldaden/ die gy ons ghedaen hebt. Den Coninck/ seyde Oriande al't geen ick u gedaen hebbe en is niet te gheluijcken by de deught en vrintschap/ die gy aen ons gedaen hebt/ doen seyde Oriande: Heer Coninck de gratie schrijvet den almogenden Godt toe/ ende my arm sondigh Mensch niet. Ende weet ghy wel Heer Koninck/ dat ick u ende alle u volck heb helpen keeren toe den Heyligen Kersten Gheloove/ aldus bid ick u dat gy nimmermeer 't Kersten Geloove af en gaet/ dat gy ontfanghen hebt/ den tijt is hier dat ick vertrecken moet/ om te soecken mijn alderliefste Maleghijs/ den Coninck dit hoorende dat sy wegh reysen wilde/ was hy seer droevigh/ en seyde/ lieve Vriendinne waerom wildy vertrecken/ isser jet dat gy begeert men sal u bestelled. Oriande seyde ten magh niet syn/ ick moet reysen/ en ick bid u dat gy u volck wilt onderhouden in het Kersten Gheloove/ 't welck den Coninck beloofde/ ende de Coninginne gaf haer twee Tortel-duyven van goudt seer constigh ghemaeckt. Ende Oriande siende de presentatie/ namse seer danckelijck/ ende met groote droefheydt scheyde sy van den Coninck en de Coninginne/ en sy ginck na den oever vande Zee/ daer sy haer schip gelaten hadde/ om weder daer in te reysen naer Sinte Patricius valleye daer sy van Maleghijs haer lief vernemen sou/ alsoo den duyvel geseyt had.

Hoe den Coninck Raet hiel om een Wyf te trouwen, en hoe hy een jonge Magee troude, die van cleynder af-komste was.

Binnen desen selven thijdt/ soo ginck den Coninck van Armenien gheheeten Ambertus uyt spelen/ ende hy is ghekomen in een schoone Stadt die Ligonsa hiet/ daer in oock een schoon Casteel stont/ ende oock een schoone Warande van soeten lochte: op eenen tijt lagh den Coninck in syn venster/ en hy sagh

saght een jonck schoon Maeghdeken gaen om water/ dat alsoo upt-nemende schoon was/ dat-men van geen schoonder en wiste te spreken. Den Coninck ont-stack soo seer op dat jonck Maeghdeken in minnen / als dat hy voor hem nam dat hyse te Wyve hebben soude. Doen hy weder quam/ soo verliefde hy noch meer op haer / en hy dedese wachten waer sy in-ginck. Doen den Coninck verstont waer sy inne was / soo dede hy syn Heeren voor hem komen en hy seyde:gy Heeren is wel condight dat ick een out Man ben / ende ick en heb geen kinderen die na mijn Doodt souden moghen regeeren / aldus soo is my te voren gekomen dat ick een Wijf trouwen wil / want ick heb hier een in de Stadt gesien/ die wil ick hebben en anders gheen / en makense Coninginne van Armenien. De Heeren seyden Heer Coninck ons dunckt dat ghy met ons geckt/ want hier is niemant soo rycke noch soo edele die u aenstaen soude.

Den Coninck seyde / gaet in't huys daer u mynen Camerlinck leyden sal / en vraeght na dat Maeghdeken dat met den pot om water ginck / en kleetse gelijck-men een Coninginne behoorden te kleeden / en dan brenghen op dit Casteel / soo sal ickse trouwen voor mijn Huys-vrouwe / de Heeren siende dat 't des Coninckx uyterste meyninge was / soo zijnse met synen Camerlinck ghegaen in't huys daer de Maghet woonde / en zijn gegaen in een Camer die seer properlijck en kostelijck toe-ghemaeckt was;de Heeren gingen sitten / en den Vader en de Moeder quamen in de Camer daer de Heeren saten / en vielen op haer knien en de groeten de Heeren / en vraeghden wat de Heeren beliefden dat sy soo in't huys quamen/ de Heeren seyden datse haer Dochter soude laten komen / ende daer quamen drie schoon Dochteren / doen vraeghden de Heeren wie ist van u drien die daer te voren voor't Casteel met twee potten om water ginck / de jonckste meynde dat sy iet misdaen hadde/ en sy viel op haer knien seggende ghy Heeren mijns lijfs genade / heb ick iet misdaen want ick was den persoon die om water ginck / doen namense de Heeren op en seyden : O schoon Maghet/ danckt Godt ghy sult Coninginne van Armenien zijn / en sy lieten terstont snijders halen / en lieten daer maken kostelijcke kleederen van gouden laken etc. En doen sy toe-gemaeckt was soo scheen dat te zijn een goddinne van een Mensche en men settense op eenen witten Tellenaer/ en aldus reden de Heeren met haer ten hove/ en haer Ouders volghden van achter.

Hoe den Coninck Ambertus van Armenien sijne Bruyt ontfinck.

DOen dese Maghet aldus toe-ghemaeckt was en op wege was na des Coninckx Casteel/ soo liep den Camerlinck voor / en viel den Coninck te voet seggende: Heer Coninck maeckt u bereet soo ghy u Bruyt ontfangen wil/ want schoonder creature en hebdy noyt ghesien. Den Coninck dit hoorende / maeckte hem bereet alsoo hy wilde ontfangen syn Bruyt / en hy is beneden vanden Palleyse ghegaen met syn Heeren voor de Poorte / verwachten de syn Bruyt binnen desen tijt soo is de Bruyt soo na gecomen datse den Coninck sagh en doen is sy vanden Peerde gheheven. Doen haer den Coninck sagh soo ginck hy haer in't gemoet en hy namse vriendelijck inden erm en kustese / en hietse vriendelijck willekom doen nam hyse byder hant en hy leydese boven op't Casteel / en hy dede haren Vader en Moeder boven comen / en oock mede al syn Heeren en hy dede eenē Bisschop comen diese troude in presentie van aen-lieden.

Doen

Digitized by Google

Doen dese twee getrout waren / soo was daer een kostelijcke Maeltijdt bereyt/daer sy seer eerelijcken gedient werden. Doen de Maeltijt ghedaen was / soo riep den Coninck sijns wijfs Vader ende seyde: Vader ende Moeder om u beyden te verblijden / soo gheeft ick u de Stadt Legonsa om eeuwelijck eenen eerelijcken staet daer op te houden en u navolgers. Dies suldy ghehouden zijn uwen outsten Sone te seynden tot mijnen Hove met drij Peerden/en gy-lieden om dat ghy out zijt sult gy in de Stadt blijven / en houden u daer eerlijck met uwer Vrouwe en gy sult dit Casteel bewoonen/ en houden een eerelijcken staet alsoo daer toe dient dies de Ouders dē Coninck seer bedanckten/ den Coninck gaf oock sijne Heeren schoone giften.

Doen den avont quam / soo was de Bruyt te bedde ghegaen / ende den Coninck daer na / ende hy wan haer dien nacht eenen jonghen Sone daer noch veel wonders af gebeurde alsoo gy hooren sult. Doen den dagh aen quam soo stont den Coninck op en is gegaen inde sale / daer de Heeren versaemt waren met den Vader en Moeder. Oock dede hy de Moeder binnen gaen met twee Camenieren diese gekleet hebben/ en alsoo daer toe-behoorde. Doen sy aldus bereet was soo wert daer een kostelijcke Maeltijt gehouden / daer sy alle in ghenuchten waren. Doen de Maeltijt gedaen was/soo nam den Coninck oorlof aen Vader ende Moeder/ ende reysde na de Hooft stadt vanden lande met sijnen Wijve en met sijn Heeren. Doen sy aldus op-ghesetten waren/ reysden sy nae Armenien daer den Coninck een moeder hadde en eenen Oom / die van deser bruyloft niet en wisten / want den Coninck wist wel dat sijn moeder seer verstoort wesen soude om dat hy soo neder ghehout was/ maer de tijdinge hadden sy vernomen/ hoe dat haren Sone een simpel Maghet genomen hadde die van kleynen af-komste was/ en hoe dat hy op weghen was om t' huys te komen met sijnen Wijve en doen ginck sy hem te ghemoet/en sy sagh haer sitten in een Os-vaer gedeckt/ soo seyde sy tot haren Sone: Willekome lieven Sone/ wat Bruyt brenghdy hier die soo nauwe gestopt is magh mense niet sien/ den Coninck antwoorde: Vrou-moeder als sy t'huys gekomen is soo suldyse wel sien/ en ick heb een ghenomen daer ick mede te vreden ben/alsoo moet gy oock te vreden zijn / want ick heb goets genoegh voor haer ende voor my en ick beveel u Vrou-moeder dat ghy haer met vreden laet/en ist dat ick bevinde dat ghy haer misdoet oft missegt dat sal my leet zijn. Doen de Moeder tot hoorde / soo was sy seer verstoort ende peysde dat zy't op haer soude wreken / ende aldus reden sy inde Stadt van Armenien.

Hoe Oriande quam tot S. Patricius valleye daer sy in gaen wilde,'t welck haer den Abt seer ontriet.

Als Oriande gescheyden was/ van Flagius ende vande Conninginne Amphiora / soo is sy met haren knape 't schepe ghegaen / ende sy beswoer den Duyvel Walcare dat hy haer voeren soude tot Sinte Patricius het welck hy dede. Doen Oriande te lande gekomen was / soo is sy te Peerde ghereyst in Mans habyt na den Cloostere/ doen sy ontrent den Clooster was / heeft sy de Mans kleederen upt-ghedaen en is soo met haren knape gereyst voor dat Clooster/den Abt met sijn monicken quamen haer te gemoet en hietense vriendelijck willekom/ende den Abt seyde: Eerweerdige Vrouwe wat comdy hier soeken in dit wilde Lant. Oriande Antwoorde H. Vader ick bid' u dat ghy my de valleye open doen wilt / van Sinte Patricius

dat

dat icker magh ingaen om te vernemen naer eenen Persoon die ick verloren heb/ aldus soo bid' ick u / dat ghy my in 't Clooster laten wilt/en laten my in't gat gaen dat ick magh weten daer ick soo seer na verlange. Den Abt dit hoorende seyde eylaes Vrouwe wat wildy doen die u dit geraden heeft/ soecken u. Voor-om dat ghy een Vrouwe zijt/ want den vroomsten Man ter werelt/ heefter ghenoegh mede te doen/ aldus lieve Dochter laet staen sulcken ghepeysen want sonder twyfel ten is geen kinder-spel / doen seyde Oriande tot den Abt/ H. Vader seght my oft gy't my nu ontseggen moget / en oft immer wesen moeste souder my niet gebueren/ vergadert my qualijck dien last moet ick selver draghen. Den Abt dit hoorende seyde tot haer/ als gy daer immers in zijn wilt/ soo en magh ick't u niet weygheren/ maer soo wie datter komt om in te gaen/ ick rade hem geerne 't beste ende alsoo heb ick u ghedaen. Ende aenghesien dat gy'er in gaen wilt / soo moet ghy negen daghen lanck Biechten / en negen daghen lanck dat H. Sacrament ontfangen eerweerdelijcken/ ende dan mooghdy ten eynde vande negen daghen daer ingaen / doen Oriande hoorde dat sy noch negen daghen verbeyden moesten was niet wel te vreden / niet-te-min sy bleef daer negen daghen / ende Biechte haer en ontfinck dat H. Sacrament / ende bereyde haer alsoo sy leven ende sterve wilde.

Hoe dat de Moeder van den Coninck van Armenien raet hielt, met haren Broeder Flacario om dat kint te bederven.

DOen desen Coninck van Armenien met sijne Vrouwe geweest hadde in peyse en ruste/ soo quam den tijt soo ver' dat sy gelagh doen ginck des Coninckx Moeder met haren Broeder Flocario te rade/ hoe dat zijt aen souden leggen dat sy al haer generatie te niet doen souden.

Doen seyde den Broeder lieve Suster ick weet raet om't kint te kryghen tot mijnen verdoene / ick sal gaen spreken met de Vroe-vrouwe en geven haer gelt dat sy my't kint heymelijck stelen sal/ ende brenghet my en als ick't hebbe soo sal icker mijnen wille mede doen.

Desen raet docht de Moeder goet ende sy ginck inde Camer daer dese jonge Coninginne was verbeydende een salige ure doen sy de Moeder sagh komen soo is sy haer te ghemoet ghegaen haer willecom heetende/ doen seyde de Vrouwe jonckvrouwe gy doet u dingen wel ghy draghet kint/ maer mijn Sone en heefter geen schult toe gy hebt u laten bedrieghen van eenigh ander schalcke / want het waer onmoghelijcken dat gy dus geringe by hem kint dragen soude/ maer't sal u berouwen eer een maent ten eynde gaet/ dese jonge creature was seer beschaemt ende seyde/ beminde Moeder ghy hebt seker ongelijck dat hy my met ander manne betuyge't/ want ick neme Godt ter oorconde/ dat ick noyt Mans mont en kuste dan den Coninck mijnen man. Aldus soo bidde ick u beminde moeder werst te vreden / waerom sijdy my soo grooten vyant / die u oyt quaet en dede ende sy seyde meer diergelijcke woorden/ de moeder dese proposten hoorende begonde sy noch meer te roepen / seggende gy valse tooverersse gy hebt mijnen Sone betoovert/ en daerom soo heeft hy u lief de jonge vrou siende dat sy geen verdragh en mocht hebben/ soo ginck sy in een ander camer tot dat sy weg was dusdanige woorden hadden sy dickwils tegen malkanderen/ maer noyt en wilde sijt den Coninck haren Heere klaghen / nochtans wiste den Coninck wel dat sijn moeder de Coninginne niet wel en vermoght/ hoe-wel hy swegh om dat de een sijn Vrou was/ en d'ander sijn moeder/ meynden dat sy noch wel te vreden sou-

Digitized by Google

sonden werden. Nu willen wy van Oriande segghen / doen den 9. dagh overleden was / soo quam den Abt van het Clooster tot Oriande en seyde Vrouwe 't is nu den dagh / en oock hebdy dat H. Sacrament ontfangen / hoe sydy beraden wildy u propoost niet achter laten daer op Oriande seyde. O Vader 't geen dat ick ghesept heb / dat segh ick noch ick sal metter gratien Godts gaen inde valleye / ende daer sal ick vernemen daer ick soo langhe na ghevraeght heb. Den Abt seyde lief Kint soo besiet u wel oft gy eenige smetten der sonden over u hebt / daer u de vyanden onderweghen sonden moghen bekoren oft temteren / want ghy moet soo suyver zijn als een Kint te nacht geboren waer / daer op Oriande seyde / datse geen sonden meer en wiste. Den Abt seyde naer dien dat ghy zijt / soo sal ick u daer late / want wat dinghen dat gy siet / soo en moet gy niet spreken wie u tegen komt denckt op den soeten Naem Jesus / en gaet altoos ter rechter zijden op / ende al saeghdy een brandende vier voor u / soo verváert u niet / ende en rust oock niet voor dat ghy voor de Fiertere komt soo sal u begeerte gesept zijn en gy dorst niet vragen / doen seyde daer een ander Broeder / wat ghy doet / siet dat gy ter negender uren weder keert oft gy soude daer Eeuwelijck blijven / ende wy sullen u een teecken geven dat gy wel hooren sult wanneer gy uyt komen sult en doen sy haer dus onderwese soo gaven sy haer het gewijde water en gaven haer de benedictie / en doen leyden sijse achter den Autaer / en daer hieven sy eenen serck op en alsoo ginck sy in de valleye / en den Abt seyde ist saken dat ghy komt eer wy de dore open doen soo sult gy met dat hamerken dat daer hanget clopt voor de doren wy sullen wachten om u uyt te laten en wy sullen den almogenden Godt voor u bidde.

Ende daer mede bevolen sy haer te goede / en den Abt sloot de duystere oft valleye toe / doen Oriande ghescheyden was vanden Abt / ende de dore gesloten was / soo nam sy voor haer Christus Passie. Ende het eerste ghemoet dat sy hadde / soo sachse daer komen veel ghewapende liden slaende oft sy haer doot hadden willen slaen. Maer sy had altoos den name Jesus inden Mont / soo dat sy daer geen ghebreek af en hadde / nochtans soo was de vreese in haer soo groot / dat sy niet een hayr drooghe en hadde van sweeten. Oriande voortgaende na de rechte zijde / alsoo haer den Abt bevolen hadde / soo sagh sy voor haer staen een water dat vol serpenten ende Draken lagh / die seer giriglijck gapende waren naer Oriande / maer sy ginck daer stoutelijck ende vromelijck door.

Sy is altoos voortgegaen in grooter sorgen / en haer is in 't gemoet gekomen een schare van valsche vyanden / die al riepen laet ons verschoren dese Tooverersse die ons seer ghequelt heeft / wiens lief sy komt soecken. Daer had Oriande soo veel te lijden dat sy sonder twijffel daer soude gewanhopt hebben / en had 't haren goeden Enghel ghedaen diese bewaerde / och wat groote vreese leet die Edel Vrouwe Oriande door dat soeken van Maleghijs haer lief / doen sy daer door was soo sagh sy een tegen haer comen al klagende en segghende / och wee mijn arme Malegijs dat ick mijn leven hier leyden moet in dit duyster hol / och Oriande lief waer meughdy zijn die ick opt mijn dagen uytverkoren heb. Oriande dit hoorende kreegh sulcken verváernis dat sy niet en wiste wat aen haer quam. En doen dien Duyvel by haer was soo seyde hy / ontbeyt Oriande lief sijdy dit hoe comdy hier / Oriande vreesde voor 't bedrogh (als 't oock was) en en sprak niet alsoo haer de Abt bevolē had.

Digitized by Google

Doen seyde hy : Oriande lief waer heb ick't verdient dat gy teghen my niet en spreeckt daer ghy my in dese pyne siet / ende gy hebt my soo lange gesocht/ende nu hebdy my hier gevonden alsoo u den Duyvel Balcare beloofden / ende noch swegh sy al stille/doen seyde hy: o uyt-verkoren lief gaet met my tot voor't gat vander Duwiere / daer sal ick u recht-veerdigh thoonen dat ick Maleghys ben. Met dien soude Oriande ghesproken hebben maer door wirt sy peysende om't bedrogh / en dochte op den Naem Jesus/ ende terstont schoot den duyvel wegh al schatterende dat sohreen dat de Vrouwe beefde. Oriande die in groote vreese was / ginck vast door denckende op den soeten Naem Jesus/ en sag veel krijselingen ende schrepslinghen die al tegen haer quamen geloopen / en sy ginck ongequetst door. Ten lesten is hy gekomen daer sy oock van groote klaerheyt van tortsen en van keerssen / de welcke Eeuwelijck branden voor dat graf van Sinte Patricius/ ende sy meynde recht door te slaen. Terstondt sagh sy eenen Drake die den geheelen wegh stopte / soo af-grijsselijck vier gaf dat men daer af verbaren mocht. Oriande hopende op den soeten Naem Jesus/is soetelijcken door ghegaen inden mont vanden Drake/het welk maer een schaduwe en was om haer te bedriegen / doen dit gedaen was soo quam Oriande soo verre/ dat sy sag't graf daer Sinte Patricius lichaem in leyt/ dies sy seer blijde was.

Ende doen sy voor't graf was/soo is sy op haer knien gevallen en groetende den Heyligen vrient Godts metten herten/ ende hadt oodtmoedelijck van hem begeerende/ dat sy soude mogen bescheet weten van Maleghys haer lief. Doen hoorde sy een stemme roepen : Oriande Godts vriendinne/ u gebedt is verhoort ter eeren vanden Heyligen Man Sinte Patricius die ghy met grooten arbeyt versocht hebt. Soo suldy weten dat Maleghys by Egghermont is onder de aerde in een Casteel / dat hy ghemaeckt heeft met tooveryen / in welck Casteel hy nu de bruylost hout van Spiet ende van Isane sijn Moeye/ in welcke bruylofte zijn alle de meeste Heeren van Kersten-rijcke vergadert / daer men groote ghenuchte hanteert. Aldus reyst derwaerts / daer is Maleghys / maer wacht u wel dat gy niet bedrogen en wirt van de boose vyanden / maer haest u wederom het is tijt. Ende hier mede soo ginck Oriande wederom na de dore / ten lesten is sy gekomen aen een gat daer sy meynden dat het de dore was / want de Duyvelen hadden daer een dore ghemaeckt en verwachten haer ghelijck Monicken en sy seyden : Oriande al dat ghy gesien hebt is bedrogh/want Sinte Patricius graf is noch eens soo verre/doen Oriande dit hoorde soo verstont sy wel datter bedrogh was / om dat sy eerst spraken/maer hadde sy noch vertoeft van spreken/ sy soude gheklopt hebben en hadde sy geklopt soo haddese bedrogen geweest/en sy wert denckende op den soeten Naem Jesus/en daer mede verginck dat bedrogh doen quamen teghen haer groote vlammen vier ende daer waren Draken en serpenten diese dickwils neder drongen ende over haer liepen. Daer leet sy soo grooten vreese/ sonder twijffel en hadse Godt niet lief gehadt sy soude daer gebleven hebben. En sy is ten lesten gekomen ter Poorten daer sy in-ghegaen was. Doen sy daer quam soo vant sy de dore open en als sy inde locht quam / viel sy in on-machte.

Doen sy wederom tot haer selven gekomen was soo is sy ghegaen voor den Autaer daer't H. Sacrament stont ende riep met luyder stemmen : O mijnen Godt mijne schepper die my beschermt hebt

hebt van alle de tentatien der duyvelen/ ick danck u van de bermhertigheyt die ghy my bewesen hebt. Doen Oriande haer ghebedt ghedaen hadde/ soo ginck den Abt tot haer en noode haer ten eten. En doen sy gaende waren/ so vraeghde haer den Abt hoe sy door alle de tentatien comen mochte? Oriande seyde. Ick hebbe daer alsulcken last geleden dat ick nimmerweer blijde en sal zijn. Ende al mocht ick winnen de gheheele Wereldt soo en soude ick't noch niet eens dorven bestaen. Doen ick buyten quam/ ick wist van mijn selven niet/ ende ten waer niet mogelijck dat ick seggen soude al dat ik gesien heb/ en wilde ick't oock segghen soo en ist oock niet behoorelijck te wetē/ en met dese woorden ginghen sy eten en drincken. En doen sy over maeltijt saten/ soo vraegden den Abt Oriande oft sy seker tijdinghe hadde van haer lief/ die sy soo lange gesocht hadde. Daer sy op antwoorde / en seyde dat sy seker dry dingē van haer lief had daer sy niet aen twijffelde. Doen de Maeltijt ghedaen was soo gaf Oriande den Abt ten profijt inden clooster twee hondert Ducaten/ den Abt bedanckte haer seer vander giften/ en sy baden den Abt dat hy voor haer bidden wilde ende voor Maleghijs haer lief. Ende met dien nam sy oorlof vanden Abt hem danckende van sijn grooter bystandigheydt die hy haer gedaen hadde/en aldus scheyde Oriande uyt't Clooster met Migreel haren Cnape/en ginck na de rootse daer sy haer schip had gelaten. En den Abt met sijn Moniken geleydense tot den schepe.

Hoe dat Flacario 't kint kreegh ende hoe hy de Vroe-vrouwe de kele af-stak, en hy wilde dat kint bederven, ende hy verdronck by Mirakelen.

DOen den tijdt soo verre was gekomen dat dese jonghe Coninghinne van Armenien een kint baren soude/ soo was Flocario inde sale/ en daer quam hem de Vroe-vrouwe onder wegen tegen/ die hy toe-sprack / en seyde: Ghy Vroe-vrouwe onsen Conink Ambertus beveelt u op u lijf dat ghy terstondt als ghy het kint ontfanghen hebt / my dat brenghen sult op mijn Casteele/ en daer sal ick't op doen voeden van mijne wyve/ mits dat sy een Coninckx Dochter is/ en om dat sijn wijf niet Edel en is soo en wilt hy't kint van haer niet gesuycht hebben/ maer van mijnen Wijve die oock gheleghen is van eenen Sone. De Vroe-vrouw beloofde dat zijt doen soude / ende dat sy hem't kint brengen soude. Doen seyde Flocario: Ghy moetet brengen dat het niemandt en weet / mijn Neve den Coninck willet my doē voesteren dat niemant en sal weten/ dat 't mijn kint is/ aldus soo doet u dingen wijsselijck / men sal u wel loonen. De Vroe-vrouwe dit hoorende is inde Camer gegaen daer de Jonck-vrouwe by haer Camenieren sadt en sy heeft eenen jongen sone gebaert. Terwijlen dat de Vrouwen on-ledigh waren met de Coninginne te bedde te helpen/ soo heeft de Vroe-vrouwe 't kint genomen ende isser mede ten Casteel ghecomen van Flocario ende heeft hem 't kint gegeven/ doen den verrader Flocario 't kint sag/ was hy seer blijde ende nam dat kindt ende brochtet boven op't Casteel/ en hy seyde tot de Vrouwe: Gaet beneden en ick sal terstont comen en loonen uwen arbeyt 't welck de Vrouwe dede. Ten leste soo is den Verrader vanden Casteel gecomen met een scherp sweert en hy riep met luyder stemmen de Vrou/ want hyse niet en sag om dat 't duyster was dat sy komen soude en ontfanghen haeren loon/ die hy haer belooft had. De Vroevrouwe hem aldus hooren roepē quam tot hem geloopen meynende wel gheloont te sijn/ maer doen hyse sagh greep

Digitized by Google

sijn sweert en stack daer mede door 't lijf/ alsoo dat sy daer af stierf sonder een woort te spreecken. Doen den verrader dese Vroevrouwe doot-gesteken had soo bandt hy haer eenen grooten steen aen den hals/ en wierpse in 't water.

Hoe den Verrader Flacario 't Kindt meynde te verdrincken, ende hoe hy by Mirakel selver verdronck.

DOen desen Verrader Flacario sijn spelgheselt had metter Vroevrouwe soo ginck hy met grooter blijschappen op een huysken van playsantiē daer dē Coninck Moeder Galiose op woonde en om datter spade inde nacht was/ soo clopte hy voor 't huys. Den poortier vraeghde wie daer was/ doen seyde hy: Ick ben Flocario Broeder vande oude Coninginne Galiose/ aldus laet my in ick moetse spreke. Den poortier en dorste de Poorte niet open doen/ maer hy ginck Galiose vragen oft sy haren broeder in wilde gelaten hebben. Galiose dit hoorende wiste terstont watter schuylde en sy beval datmen hem in laten soude. Doen hy in gelaten was/ soo ginck hy terstont tot sijns Susters bedde/ die op was gestaen van den bedde/ en hy heeft vriendelijck gegroet ende seyde: Beminde Suster ick heb het kint/ hoe sullen wy 't daer mede maecken: doen vraeghde hem Galiose hoe hy 't kint gekregen had? Daer op hy antwoorde hoe dat hy 't vande Vroe-vrouwe ghekregen hadde met subtyl-heden/ en daer hy de Vroe-vrouwe vermoort hadde/ die hem 't kint brachte om dat zy 't niet uyt-brenghen en soude waer dat 't kint gebaren waer/ daer op soo antwoorde de Suster. Dat hebdy wel bestelt dat ghy dat ghedaen hebt/ doen seyde Flocario: Lieve Suster nu wy 't kindt hier hebben/ hoe sullen wy 't maken dat wy dat kint met eeren quydt zijn/ daer op sy antwoorde: Wat willen wy veel raden/ laet ons het hoere-kint de kele af-snijden/ soo en comter nimmermeer quade tijdinghe af. Doen seyde Flocario: o Galiose Suster dien raedt en is niet goet/ maer ick heb een ander gedacht/ als dat ick een cleyn cofferken nemen sal en stellent daer in/ willet de Fortune doot hebben soo mag zy 't coffer omwerpē met ten stroome/ en wilt zijt niet doot hebben sy sal 't dan jevers te lande drijven op dat 't sijn leven magh behouden/ dien raedt dochte Galiose seer goet/ en sy leyden 't op een cussen in een cofferken/ en schreven daer eenen Brief in/ dat het niet ghedoopt en was. En aldus soo gincker den verrader mede met sijn suster na 't water toe. En doen hy aen 't water stont soo stelde hy het kindt in 't midden vanden stroom. Met dat hy 't neder sette/ soo quam den vyant en wierp hem in 't water alsoo dat hy versmoorde/ daer hadde den verrader loon naer sijn verdiensten/ Galiose sijn Suster hoorende dat hy in 't water viel die was seer droevigh/ en sy wert soo seer verbaert datse meynde te sterven/ en daer mede soo is sy t'huys ghegaen met grooten drucke. Nu willen wy weder segghen van Oriande.

Doen Oriande t'schepe gegaen was en vanden Abt gescheyden soo vraeghde sy den duyvel Balcare waer ontrent sy waren: den Duyvel seyde dat sy waren by een eylant dat Maiconja heetet/ in welck lant de schoonste vrouwē woonen die in de werelt zijn/ en wederom zijn 't de leelijckste mannen die in de werelt zijn/ en is 't beste lant dat onder de Sonne leyt vol van alle costelijke speelen/ maer de Vrouwen zijn daer soo luxuricus datter een vremt man niet komen en magh. Oock ist daer soo vol genoeghlijckheden van alderhande beesten die gy vercieren kont. Doen beval Oriande den Duyvel Balcare/ dat hy

haer daer aenstellen souden / ende beval hem dat hy by haer blijven soude ende bewarense oft haer iemandt wilde missdoen en hy stelde haer te lande / en Migreel spronck oock te lande.

Doen sy te lande gecomen waren, soo sagen sy dat lant vol schoonder boomen staen en dat landt vol schoonder beesten / soo quamen sy voor een Duwire daer een die schoonste vrouwe sat die sy opt haer dagen gesien hadden / maer de vrouwen en konde niet sprecken/maer sy cryschten. Dese Vrouwe greep Magreel by de slippen en wilde hem inde Duwire hebben om by hem te slapen/maer hy en wildet niet doen: de Vrouwe wert soo luyde cryschende datter drie of vier mannen uyt-spronghen en overvielen hem en ginghen hem sitten eten. Doen Oriande dit sagh / soo was sy seer bedroeft en liep na den schepe beklaghende haren knape dat hy soo deerelijcken gebleven was. Doen antwoorde den duyvel daer op / en seyde: had hy hem willen biechten ten had hem geen noot gheweest maer hy en socht geen deught te doen/ en daerom soo en mocht hem geen deught ghéschien. Doen beval Oriande den duyvel Balcare den regent des waters dat hy af varen soude. Als sy in zee was/ soo quam den duyvel Bleccas gevloghen metter ziele van Flocaria en hy riep tot Balcare en seyde: Ghy rampsaligen Duyvel Balcare hoe jammerlijck suldy noch gheghesselt zijn dat gy soo obedieert de tooveresse Oriande en dat ghy de Helle gheen profijdt en doet / Lucifer heeft voor u doen maken een nieu badt veel stranger en felder dan Arnouts badt: en soo geringe als ghy inde Helle komt en Lucifer rekeninghe ghemaeckt hebt / soo suldy in dat badt ghewórpen worden / en daer in suldy eeuwelijck moeten blijven.

Doen antwoorde Balcare: dit vermaledijt wijf en laet my niet met vreden. Doen las Oriande een conjuratie / en vermaende hem dat hy segghen soude van waer dat hy quame den duyvel seyde / o ghy vermaledijde Tooveresse ick moet u seggen: ick kome nu terstont uyt dat lant van Armenien daer groot jammer op handen is / want den Coninck van Armenien heeft ghetrout een Maghet van cleynder gheboorten / daer syn moeder qualijck in te vreden is / nu is den tijdt ghekomen dat sy gelegen is van eenen Sone / 't welck den Broeder vander Moeder ghekregen heeft vande Vroe-vrouwe/ en doen hy't kint hadde soo stack hy de vrouwe doot/ wien s ziele ick hebbe / en den Broeder stack't kint in een coffer in't water / en doen wierp ick den Broeder in't water / en hy verdronck / en daer had ick noch een ziele: en't is soo gestelt/ datter wel meer om sterven mochten / want des Conincks moeder heeft't op de Coninginne gelept en den Coninck wiltse verbranden. Doen Oriande dit hoorde, seyde sy: Ick beveel u gy duyvel dat gy my het kint hier haelt / het welck den duyvel dede/ en brocht het kint in het Schip.

Hoe de Coningin klaeghde haren Man den Coninck, van't verlies van haren Sone.

Doen't eenen dach geleden was dat de Coninginne van Armenien gelegen was / soo vraeghde sy haer Camenieren waer haren Sone te voesteren was/ want sy't kint begeerde te sien maer een jegelijck sweegh al stille / om dat sy niet verstoort en soude worden: ten lesten riep de Coninginne een van haer camenieren / en seyde: Mijn beminde vriendinne ick bid u laet my mijn Sone sien want ick daer na soo seer verlange. De Camenier dit hoorende wirt beschaemt en sweegh al stille. De Coninginne

dit siende/seyde: wat isser te doen dat gy my niet toe en spreeckt/is mijn kint doot ofte heeft eenighe quade avonture. De Camenier seyde: Ick en weet niet dan goet vanden kinde. Soo haest my dan mijn kint seyde de Coninginne dat ick magh sien/de Camenier met de ander Camenieren zijn gegaen totten Coninck en hebben hem ghesept dat de Coninginne wilde haer kint sien. Ende Heer Coninck ghy weet hoe datter ghevaren is/en wy en weten niet wat wy daer in sullen doen/maer wy seyden dat wy 't kint halen soude Alsoo Heer Coninck ghy sult mede gaen want sy dat badt van u nemen sal. Doen den Coninck dit weder hoorde/soo vielen hem de tranen wyt sijn oogen/want hy sorghde datse eenigh misquame daer af kryghen soude. Ten lesten bereyde hem den Coninck/en stelde hem blydelijck en is in de Camer ghecomen en heeft vriendelijck ghegroet. En doen sy haren Man sag seyde sy: Och mijn alderliefste Heere brenghdy onser beyder kint/laet my sien. Den Coninck dit hoorende/keerde hem om en hy wert weenende. Doen de Conighinne dit sagh/soo vraeghde sy haren Man/waerom dat hy sijn hooft omdraeyde en weende; den Coninck seyde: beminde Vrouwe hoe soude ick't u seggen/want ick sorge datter u misquame af comen soude indien ick't u seyde. De Coninginne seyde: lieven Man ick bid u seght my wat'er schuylt/want ick magh wel wat rouwe verdragen/want sint dat ick u getrout heb soo en heb ick niet veel blyde daghen gehat/als ghy van my absent waert en die't my dede. Godt wilt haer vergeven aldus bid ick u dat ghy my nu seght watter schuylt. Den Conink dit hoorende soo seyde hy: beminde Vrouwe ick moet u clagen met weenende ooghen dat ons kint dieflijck gestolen is en niemandt en kan weten waert ghevaren is de Camenieren segghen dat sy saghen de Vroe-vrouwe dat kint last hebben en sint en hebben sy 't kint noch Vroe-vrouwe ghesien/en hier om ist dat wy soo treuren.

Doen de Coninginne dit hoorde/soo wirdt sy seer bedroeft dat haer spraecke ontginck/en sy viel van haer selven. De camenieren dit siende hebben krupt in haren mont gesteken/om't hert te conforteren. Ten lesten soo is sy weder tot haer selven gekomen/en seyde met weenende ooghen: O felle Fortune hoe sijdy om mijnen spijdt upt. Och dat ick dus verloren hebbe mijnen Sone mijnen troost mijnen toeverlaedt/ende sy maeckten diergelijcke veel claghelijcke woorden. Ten lesten soo en mochte den Coninck dese claghelijcke woorden niet meer hooren/ende hy is al schreyende upter cameren ghegaen.

Hoe de moeder vanden Coninck seyde dat de Coningin't Kint hadde laten dooden.

Als den Coninck upter cameren gecomen was beclaegde hy tegen sijn Heeren't verlies van sijn kint/hoe datt et soo dieflijck gestolen was/binnen desen tijt quam Galiose des Conincks Moeder by den Coninck/en heeft hem vriendelijck gegroet. Den Coninck klaeghde aen sijn Moeder van't verlies van sijn kindt. Daer op de Moeder Antwoorde: dat geloove ick wel/want het sijn u beste vrinden diet u ghedaen hebben. Den Coninck dit hoorende seyde: moeder hoe soudy dat komen weten/want gy in't Hof niet en waert/doen dit ghescheide. De Moeder seyde: soude ick't niet weten/'t heeft mijnen broeder Placario het leven gekost: den Coninck seyde: hoe dat is/ten kan alleen niet wegh sijn/imant moetet ghestolen hebben om te dooden. Daerom seyde de moeder: het is certeyn ghestolen en ghedoodt/want siedy dat morasch wel/daer ist in versmoort/mijnen

nen broeder sachter in werpen / ende hy soude loopen/en hy viel tot den hals toe in't water / maer hy vier om't kint syn lijf te behouden / en hy en wist niet dat het u kint was / voor dat my de Vroe-vrouwe self seyde/dat u wijf den last ge-geven hadde daer in den put te worpen. Doen nam ick se ghevangen / en seyde/ dat sy 't soude besterven / en met dien spronckse in 't water en doode haer sel-ven. Den Coninck hoorende van syn Moeder dat het syn wijf gedaen hadde/ soo seyde hy met verstoorden sinne: ver-maledijt Wijf / die ick van soo kleynen staet gebrocht had tot soo grooter eeren en Coninginne van u gemaeckt / is dit mijnen loon/dat gy mijn kint hebt doen verdrincken/de Moeder seyde: lieven so-ne sulde meynen dat/daer mede te varen dan ander lieden doen' want noyt man en voer wel met de ghene die uyt broot-sack gekomen zijn / ende het schijnt dat sy u en den uwen versteken wilt / ende maken haren putter Coninck in't lant. Den Coninck dit hoorende/seyde:vrou-moeder/ soude mijn Wijf haer hebben misdragen de moeder seyde : ia sy vry / ende oock heeftse haer ouders en vrien-den ontboden met al haer macht / ende sy salse groote Heeren maken / ende al-dus staet voor u. Den Coninck dit hoo-rende/wert soo verstoort/ dat hy swoer dat hyse dooden soude / ende daer mede soo ginck hy van syn moeder. De moe-der siende dat haer sone aldus verstoort was/ is ghegaen in huys / en heeft ha-ren broeder / die daer doodt lagh / be-graven daer sy veel klachten over dede.

Doen Oriande te lant gekomen was in't lant van Armenien / soo is sy inde stadt van Armenien ghegaen / daer den Coninck ende de Coninginne in wa-ren/ ende groetre den Coninck eerweer-delijck / ende seyde dat hy syn moeder de valse vrouwe soude laten komen / sy moeste haer wat seggen. Den Coninck dit hoorende verwonderde hem seer en hy vraeghde de vrouwe van waer sy was ? Doen seyde Oriande : Heer Ko-ninck/dat sulde noch weten eer ick van u scheyde. Doen daer de moeder quam/ seyde Oriande : Heer Koninck leyt my in de Camer daer u Vrouwe leyt / dan sal ick haer geven een dat schoonste pre-sent/dat sy al haer leven sien mochte: en als sy alle dry in de Camer waren / soo lagh de Vrouwe ende klaeghde dat men haer alsulcken schandelijcken stuck op-leyde onverdient / daer door sal ick de doodt moeten smaken. Doen Oriande voor haer bedde quam/ soo seyde sy/ver-koren Bloeme/ wat lijde ghy verdriets sonder schult ? Daer op sy antwoorde: Eylacen ! dat weet Godt dat ick daer gheen schult toe en heb / ende die 't my gedaen heeft/ Godt wil hem de misdaet vergheven. Doen seyde Oriande : seght my beminde vrouwe / wat is't dat sy u opleggen daer ghy om sterven moet. De Coninginne antwoorde : O verkoren vrouwe/ ten eersten/ leggen sy my op dat ick mijn eyghen kint soude hebben ghegheven om te verdrincken. Daer de Moeder terstont op antwoorde: Ja/gy hebbe't gedaen/ en 't heeft mijnen broe-der syn leven gekost/ om dat hy't in het water na spronck. Doen seyde Oriande tot de moeder datse swijge soude/ want men soude noch wel korts weten wiens de schulden zijn. Doen seyde Oriande tot de Koninginne : segghe't my dogh vrouwe/legghen sy u noch eenige ander saken op. De Vrouwe antwoorde: Sy seggen oock dat ick my misdragen heb met ander mans/ en dat ick mijn vrien-den wilde hier Heeren in't Lant maken en den Koninck mijnen man dien soude ick vergeven.

Doen Oriande alle dese klachten van de Vrouwe ghehoort hadde in des Ko-

 ninckx

Digitized by Google

ninckx tegenwoordigheydt soo seyde sy tot des Coninckx Moeder: ghy valsche vrouwe hoe hebdy u moghen porren tot alsulcken stuck belieghende aldus uws soons wijf en ick segh u Heer Coninck 't is u moeder / maer hy waer beter gedoot dan't lijf te behouden/ want al dat sy geseyt heeft/ dat is valschelijck gelogen. Niet-te-min u kint is in gesonden lichame / maer danckt Godt ende my want sonder twijffel het waer doot. En met dien quam den duyvel balcare / en brochten kint met het cofferken ende sy nam 't kint daer uyt en gaf't de moeder. Doen de moeder het kint sagh soo viel sy in onmachte van haer selven / en den Coninck viel op sijn knien danckende Godt ende seyde : o almogenden Godt hoe sal ick arme broose Creatuere u voldancken ende loven van 't gene dat gy aen my en aen mijn wijf en aen mijn kint bewesen hebt. Ende den Coninck seyde voort tot Oriande beminde vrouwe hoe sal ick nimmermeer mogen voldancken vander deught die gy my bewesen hebt / en binnen desen middelen tijde is de Coninghinne tot haer selven ghekomen / die Oriande seer bedanckte. Doen seyde Oriande tot des Coninckx Moeder: seght my oft gy dien brief niet en kent/en dat coffer daer dit kint mede was in't water ghestelt: Ghy seght dat 't kint in't water geworpen was/en dat u broeder achter sprong om 't kint te stelen van de Vroevrouwe/ ende doen de vrouwe't kint brocht soo stack u broeder haer den hals af/ en bont haer eenen steen aen den hals en wierpse in't water vanden Casteel/ ende doen gaefdy/ raet 't kint te vermoorden / maer u broeder was beter dan ghy/ en stelde t'kint in't water/ en den duyvel wierp uwen broeder in den stroom daer hy verdronck / condy dat loochenen/daer de moeder op antwoorde ende seyde: hoe soude ick dat gheloochenen/ ghy weet al te seggen al haddy't ghesien. Doen dit den Coninck hoorde soo viel den Coninck op sijn knien ende badt de jonge vrouwe vergiffenis: o mijn alderliefste/ ick bidde u vergiffenis dat ick u doot heb gesocht tot uwen grooten achterdeel. De jonghe Coninginne beschaemt sijnde/seyde: o vercoren lief ick en geef u geen schult / want het is de quade tonghen schult : doen seyde Oriande / Heer Coninck ghy beyde sult wel te vreden sijn / maer laet ons gaen voor't Casteel in't Water / ende by de brugge sult ghy vinden ligghen de Vroevrouwe in't water geworpen met eenen steen. Ende doen gingen de Heeren daer ende vondense dat sy met eenen sweerde doorsteken was. Doen den Coninck dit sagh soo dede hy sijn Moeder vanghen / ende hy bevalse de Heeren datse daer justitie over doen souden / als dat behoorde. Ende doen seyde den Coninck tot Oriande: lieve Oriande wat sal ick u geven voor de vrientschap die ghy my ghedaen hebt? Oriande seyde Heer Coninck u kint en is noch niet kersten/ dus bid ick u dat gy 't kint wilt laten doopen/ ende my den name gheven/ d'welck den Coninck consenteerde. Ende het wiert kersten ghedaen / ende wiert Malegijs geheeten. Doen dit al geschiet was/ soo nam Oriande oorlof aen den Coninck ende Coninginne / en sy bedanckte haer ende geven haer veel schoone giften / en juweelen. Aldus soo scheyde Oriande van Armenien/ende is na haer schip gegaen om te reysen na Eggermont: doen den tijdt aenghecomen was soo heeft de Coninginne haren ganck ghedaen eerelijcken alsoo dat behoorden. Ende doen de feeste gedaen was soo is een yeghelijck wederom na huys ghereyst. Daer naer beval den Coninck datmen sijn Moeder dooden soude. Doen dat de Coninginne hoorde/ soo viel sy op haer knien voor

ha-

Digitized by Google

haren Heere/ ende seyde: o mijnen lieven Man/ ick bid u oodtmoedelijck door de Passie van onsen Heere dat gy u moeder wilt bermhertigh sijn/ende vergeeft haer de misdaet/ die sy aen my ghedaen heeft. Daer op den Coninck antwoorde Eerweerdige Vrouwe/en bidt daer niet voor/ want al die leven en souden dat niet verbidden/ niet dat ick't doen upt wreetheydt/ maer upt rechter justitien want door haer soo isser twee gestorven/ en daerom heeft sy de doot verdient/ aldus soo en mach ick niet hooren datmen daer voor bit. Ende met dien ginck hy te peerde met twee knechten/ ende reet tot Leyonsa tot den Vader van sijn Vrouwe/die sy al de avonturen verraelde/hoe dat hy gevaren was/ende hy bleef daer ontrent een maent. Ende doen de Heeren wisten dat den Coninck wegh was/soo ontbonden sy de vrouwe/ende haeldense upt den kercker/ maer sy geliet haer of sy dul hadde gheweest/al smijtende ende bijtende/ende sy en wilde niet hooren van biechten/maer sy riep alle duyvels komt my te hulpe/ende sy wirt gestelt aen een stake daer sy verbrant wiert. Ten lesten is den Coninck t'huys gecomē en heeft een Capelle getimmert ter plaetsen daer sijn moeder verbrant was in welke Capelle alle dagen een Misse gedaen wiert voor sijn Moeders ziele. Ende den Coninck leefde menich jaer in vrede met sijn Wijf en kregē samē noch veel kinderen.

Hoe dat't Schip van Oriande bedierf op zee.

Doen Oriande oorlof genomen hadde vanden Coninck van Armenien soo quam sy door de Spaensche Zee tot onder Engelant: op eenen tijt soo ginck den Bisschop van Cantelbergh met sijne Religieusen spanceren op den Oever vande Zee/ ende om dat het stil weder was/ soo sijn sy gevaren spaceren in een kleyn Schipkien: doen sy een stuck in Zee waren/soo isser eenen wint getreden alsoo dat sy in de Zee slaen moeste/ende zijn ten lesten omghevallen/ alsoo dat sy al verdroncken/ uytgenomen alleen den Bisschop van Cantelbergh/ want hy kreegh eenen riem ende den mast/ ende daer op lagh hy seer lange/ en hielt hem seer vromelijck ten lesten soo wiert Oriande dit siende/en seyde tot Balcare aldus ghy helschen duyvel haelt my dien Man/ die ginder in't water leydt in de ure sijnder doot/'t welck den duyvel terstont dede. Doen den Bisschop hem in't Schip vont/soo was hy uytter matē seer blijde en bedanckte de Maget S. Barbara die hem vertroost hadde/ende oock bedanckte hy seer de Vrouwe/ die hy alleen in't Schip vont/daer hy hem seer in verwonderde. Doen vraeghde hem Oriande van waer hy was. Doen vertelde haer den bisschop al't geen datter was geschiet/ende dat hy bisschop van Cantelbergh was. Doen seyde Oriande: Weest te vreden ick sal u in Engelandt aen't Lant setten. En doen sy na Engelant seylden/soo quamen hen tegen op't Water vlittende hoofden die ombangen waren met een groote menigte van duyvels/ daer den duyvel bleccas den princjpaelste af was/ ende dese hoofden riepen al biechte/ biechte. Doen Oriande dit hoorde/ soo dede sy den duyvel balcare 't Schip stil houden/ ende beswoer de helse duyvels dat sy de hoofden in't Schip brengen souden/en doen de hoofden in't Schip warē/soo vraegde sy wie sy waren/en van waer sy quamen/ daer 't hooft van meester baldaris op antwoorde en seyde: och Oriande suster ick ben't hooft van meester baldaris uwen broeder ende dit is't hooft van meester Jorck wy waren met Vivien/Malegys broeders vechtende op dē jongē Coninck Yvorijn van Mombrant/ die ons alle vermoort heeft/want Viviē is daer ver-

slagen/en wy hebben altijt S. Barbara gedient/ en aldus soo en mogen wy sonder Bichte niet sterven. Ende met dese woorden sagen sy S. Barbara/die hunlieden seyden: gy Bisschop van Cantelbergh/ en ghy Oziande en zijt niet meer vervaert/ want dit zijn mijn vrienden die my gedient hebben in haer leven/ en daerom sal ickse bewaren ter tijt dat sy gebicht zijn/ en gy Heer Bisschop hoort haer-lieder biecht/en hier mede soo vaer ick te gorde/'twelck den Bisschop dede. Doen dit gedaen was/ soo danckten sy Godt en de H. Maget S. Barbara/ en den Bisschop vraeghde Oziande oft sy hem niet en soude konnen helpen dat hy weder te lande quame. Terstont soo beswoer Oziande den duyvel Bleccas/dat hy den Bisschop in Engelant brenghen soude/ 'twelck den duyvel dede.

Hoe den duyvel Bleccas Oriande brachte in de Duwiere van Mortuale, daerse den Enghel uyt verloste.

DOen Oziande van den bisschop gescheyden was/en den duyvel Bleccas moeste laten de twee hoofden daer hy langhe regiment over gehadt hadde 'twelck hem speet/ dat hy niet en wist wat hy voorstellen soude/ en hy ginck te rade met den duyvel Belyal Procureur van der hellen/ en heeft hem gheklaeght sijn ongheval/dat hem geschiet was door Oziande/seggende aldus: u is wel kondigh/ hoe dat my Lucifer last gaf te bewaren de hoofden van meester Yorck en van meester Baldaris/ welke hoofden niet vergaen en mochten voor sy gebicht waren. Doen viel het op een tijdt dat den Bisschop van Cantelberg quam met sijn Religieusen wandelen op de zee/ en daer dede ick alsulcken tempeest rijsen/ dat hun Schip om sloegh/ en sy verdroncken al t'samen sonder alleen den bisschop/die Oziande in't schip dede halen van den duyvel Balcare/ en ick meynde 'tschip wel te wijken/ maer S. Barbara stuerde ons aen't Schip/ ende daer beswoer sy ons dat wy van de hoofden moesten scheyde en den duyvel Balcare brochtse in't schip/ en daer spraken sy haer Bichte teghen den Bisschop van Cantelberge. En doen hy-se ghebicht had/ soo stoven de hoofden wegh oft asschen gheweest hadden/ ende boven-dien beswoer sy my dat ick den voorschreven Bisschop moest gaen draghen in sijn Clooster.

Nu soude ick van u gerne weten wat ick doen soude om dese Vrouwe wederomme te bedrieghen. Belial was niet wel te vreden/en hy seyde/ ghy Bleccas ick soude u raden dat gy in't water stellen sout een breet ende plat Schip met kleyne boorden/ ende daer sulde gaen stellen een bare/ en bedecken met eenen swarten solder al behanghen met Malegijs wapenen/ ende gy sult u gaen verscheppen gelijck Spiet ende staen op de bare/ wy beklaghen seer de doodt van uwen man Malegijs: en kondese soo verre brengen dat sy trede in u schip soo grijptse terstont en brengtse in't dal van Mortuwale/ daer Lucifers Rent-meesters rekeninghe houden/ en daer sullen wy haer condemneren ter helsche viere.

Den raet docht den duyvel Bleccas goet/en ginck soo op't water stellen als hem Belial gheraden had. Ende hy quam oft hy van Eggermont gekomen had. Doen Oziande ghescheyden was van den bisschop/soo nam sy haren weg na Eggermont om haer lief te sien. En als sy aldus varende waren/ soo sag sy van verre dien solder kome met een bare daer op staende/daer sy van verwondert was/want sy sag daer de wapens van Malegijs. Ende doen sy naerder ghekomen was/soo sagh sy Spiet daer staen/ en doen was haer herte heel versla-

slagen. En doen sy soo na was dat sy malkanderen verstaen mochten / seyde Oriande tot Spiet: O lieven ghetrouwen Spiet / seght my wie is't die ghy in baren voert? Den Duyvel Bleccas staende ghelijck Spiet / seyde: weerde Vrouwe het is mijn meester Malegijs / die soo jammerlijk vermoort is van sijnen peerde / nu heeft hy my belast voor sijn doodt / dat ick't lichaem brenghen soude te Rootsefleur by sijn lief Oriande / die hy in langhen tijt niet gesien en had / aldus met uwen oorlof ick en magh hier niet langher letten.

Doen Oriande dit hoorde / sloegh sy haer ooghen ten hemel en sprack: O ghebenedijden Sone Godts / wat moet ick al lijden op dese werelt / daer ick soo menigh mijle om ghereyst hebbe / eylacen! dien moet ick hier in baeren sien staen / o malegijs lief / heeft u dat peert vermoort / soo moet de ure vermaledijt zijn / dat ick u opt wees Vulcanus Ouwiere / want sonder twijffel ick ben self de oorsake van uwe doodt / door't welck mijn herte soo vol rouwe is / dat ick niet spreken en kan.

Doen antwoorde den duyvel Bleccas in de gedaente van Spiet: eerweerdighe vrouw / wat wilde veel klagen / men sal den dooden met ten levenden vergeten / aldus weest te vrede want hy heeft betaelt dat wy al t'samen betaelen moeten / hy wist wel met sijne konsten voor sijn doot / dat ghy hem in S. Patricius valleye ghesocht had / maer doen ter tijt was hy in mijn bruyloft als ick Isane sijn moeye trouwde / dien ick te Eggermont heb gelaten / en ick ben hier gekomen met het doodt lichaem / en wilde my niet gelooven / soo komt hier ick sal u sijn lichaem laten sien / en eenen brief die hy selfs geschreven heeft / ende my bevolen dat ick u dien gheven soude. Doen Oriande dit hoorde / soo quam sy op den solder / en doen dede Bleccas de bare open / en hy toonde haer daer een lichaem / recht of het malegijs geweest had. En doen Oriande 't lichaem sagh / soo wert sy soo droevigh en soo onstelt van sinnen / dat sy niet voorder en mogt gaen / en viel in onmacht. Doen Oriande daer in onmacht lagh / soo namse den duyvel Bleccas en droeghse in 't gat van Mortuale. Doen waren daer vergadert veel duyvels die raet hielden / en doen sy saghen dat Bleccas daer een wijf brocht / soo vraeghden sy wie't was Bleccas seyde: 't Is dat stranckste wijf die ter werelt leven magh / en niemant en is'er die ons geesten soo tenteert als sy doet / want sy heeft Balcare den regent des waters alsoo bedwongen / dat hy heeft haer schip moeten voort trecken 'twelck ons menige ziele geschaet heeft. Oock heeft sy my benomen de twee hoofden die my Lucifer gaf te bewaren / maer nu heb ick-se oock bedroghen ende heb-se hier ghekregen. Doen seyde daer een duyvel: ick hoore wel dat het Oriande is de tooveresse die ons soo veel spijt ghedaen heeft / nu heeft sy haer te verre overghegeven / dies sal-se niet ziele ende lichaem eeuwelijck branden in den put van Mortuwale. Binnen desen tijt soo quam den duyvel Belial oock in den put om de rekeninge van der hellen / als Procureur generael / en vraeghde bleccas hoe hy gevaren was met Oriande. Bleccas die antwoorden: niet uwen rade die gy my gaeft / soo heb ick-se gebrocht tot desperatien / alsoo dat sy van haer selven viel / ende doen brocht ick-se hier. Doen seyde belial: konden wy Malegijs hier oock bedriegen soo hadden wy't al tot onsen wil / want meester Jorck / ende meester baldaris bedwongen ons oock seer / maer die zijn wegh. Doen seyde bleccas: hoe sullen wy dit Wijf tormenteren / in wrake van dat sy

Digitized by Google

ons gedaen heeft. Doen seyde Belyal: wy sullen in't dal van Mortuwale bedwongen houden tot dat gy sterft/ ende als sy doot is/sullen wy de ziele ter hellen dragen. Doen Oriande een langhe wyle ghelegen hadde inde beswymelinge/soo is sy ten lesten weder tot haer selven gecomen/ende met dat sy't hooft op hief soo seyde sy o Malegys lief dat ick u aldus verloren heb/ eylacen wat sal ick gaen beginnen. En met dien sag sy op/ ende sagh dat sy in een groote duysterheyt was/ en dat de duysternis vol duyvelen was/ en ten lesten sagh sy den Duyvel bleccas inde ghedaente van Spiet/ende sy seyde: O lieve Spiet hoe kome ick in dit duyster gat onder dese draken ende serpenten/ en waer is Malegys gevaeren. Daer op bleccas seyde: O gy leelijcke Tooveresse/ meyndy dat ick Spiet ben/ neen ick niet/ maer ick ben den duyvel bleccas dien gy de twee hoofden op de zee ontnaemt d'welck ick op u nu gewroken heb en noch dat wreken sal eer ghy ten eynde uws levens komt/want in dit doncker dal daer gy by desperatien in ghekomen zijt daer in suldy blijven tot den domsdage toe/ende van hier suldy moeten in de eeuwige verdoemenisse/ ende hadden wy u lief Maleghijs/ soo soudy te samen moeten inde nieuwe purgatorie die voor u beyden ghemaeckt ende gheordonneert is. Doen viel Oriande op haer knien ende wierdt bitterlijck weenende op de ontfermhertigheydt Godts: segghende: O Godt Coninck der glorien staet my by in dese noodt/ soo Maria Fonteyne vol van genaden beschermt my van dese vyanden/ alsoo waerachtigh als ghy den Sone Godts ontfanghen hebt in suyverheden/ ende ick bid u voor al't lijden dat gy leet onder de galghe des Cruyce in u Moederlijck herte/ dat gy my wilt verlossen uyt de handen der vyanden. Ter-wijlen dat Oriande in haer gebedt lag/soo quam een Engel uyt den Hemel diese vertrooste/segghende: Oriande: de Coninginne der Hemelen seynt my tot u/ en bevelt u dat gy niet wanhopen en sult/want u en sal niet misschien. Doen bleccas ende belyal sagen den Enghel soo werden sy chrijsschende/ en riepen met grooten gheluyt op den Engel/ seggende: Wat comdy hier maken/ wildy ons dese Tooveresse ontrecken die ons soo veel spijts doet/ neen gy niet want sy is in de desperatien gevallen/ en den Heere heeft ons gegeven al de gene die in desperatien vallen/ datse ons eyghen sullen zijn. Daer op den Engel antwoorde ende seyde: 'T is waer dat den Heere hier boven u gegeven heeft al die desPereren in-dien sy daer mede sterven alsoo verstaent/ maer die weder daer van berouwe krijgen dien werdet vergeven/ ende soo langhe als een mensche leven/ soo magh hy berouwe krijgen/ ende aldus leyde ickse wegh in spijdt van uwen oogen. Doen den Engel Oriande verlost hadde van de vyanden der hellen/ soo quam sy tot haer selven. Als sy den Engel sagh soo is sy gevallen op haer knien Godt lovende ende danckende van de gratien die hy haer hadde verleent.

Doen seyde den Enghel tot Oriande wat ghy doet en gheloost soo lichtelijck geen vyanden/ want ghy soudet u eens vinden bedrogen/ en gaet na een hooghte daer suldy op de zee komen/ ende dan suldy met u schip over varen/ ende hier mede soo scheyde den Enghel van haer/ doen die wegh was soo viel Oriande in haer gebedt/ seggende: o schoone Maria fonteyne der gratien/ hoe sal ick u konnen voldancken ende loven dat ghy my hebt verlost uyt de handen der vyanden want en had gy't niet ghedaen ick en waer daer nimmermeer uyt-ghekomen.

Doen sy haer ghebedt ghedaen had/ soo

soo ginck sy op de Zee / en sy beswoer den duyvel balcare / dat hy dat Schip moeste brengen / 't welck hy dede doen ginck sy in een schip / ende seyde tot balcare den Duyvel: Hy valschen vyant gy wiste wel dat't bedrogh was al't gheen dat den Duyvel bleckas voort-ghestelt had / waer om en waerschoudy my niet in tijts. Daer op antwoorde balcare / en seyde: ick en heb de macht niet te doen / het gene dat tegens profijt der hellen is. Doen ginck Oriande een conjuratie lesen / om dat bleccas tot haer komen soude / bleccas die doen noch was uyt't gat van Mortuwale / begoste seer te krijschen ende te roepen (want hy wel wilt dat hem Oriande soude ringhelen) maer ten lesten door de kracht der conjuratien is hy gekomen in't Schip ende vraeghde Oriande wat haer beliefde / Oriande seyde: seght my gy boosen vyandt waer om / dat gy my soo geerne bedrogen sout hebben / en waerom droeghdy my inden put van Mortuwale: den duyvel bleccas bleef stom staende / ende en wist niet te seggen. Doen dede Oriande den duyvel bleccas halen een keten (d'welck hy dede) ende sy nam de keten en bontse hem in sijn middelte / en wierp hem buyten de Schepe in't water / ende maeckten de keten vast aen't Schip / ende seyde: Nu sal ick u aldus achter mijn Schip voeren door't water / ende daer suldy u penitentie mede doen voor't gene dat gy my misdaen hebt / ende dan sal ick u binden ende besweeren / daer ghy nimmermeer uyt en sult komen. Doen belial het wiste dat sijn ghesellle bleccas alsoo besworen was van Oriande / soo en wist hy niet wat voorstellé / om haer te bedrigen / doen nam hy een deel duyvelen met hem / en quamen gelijck op Zee / ende hy seyde: Mijn liefste ghesellen wy moeten ons stellen te wreken onsen lieven ghesellle bleccas / die soo jammerlijck verlast is van de valsche Tooverersse. Aldus heb ick ghedacht / dat ick hier sal gaen maken de stadt van Eggermont / ende gy sult mijn Moeder zijn / ende gy mijn Vader / ende gy Spiet / ende aldus sullen wy haer bedrieghen / ende kan ick maken dat ickse beslapen mocht / soo sal ickse den hals breken / ende dan werden wy van haer ghewroken. Doen gingen de duyvelen en maeckten de Stadt van Eggermont seer schoone ende playsant ende sonden drie ofte vier Duyvelen die ghelijck Visschers ginghen ligghen visschen. Doen verschepten hen de duyvelen oft een vergaderinge van veel menschen gheweest hadde. Doen Oriande aldus langhe ghereyst had met balcare ende met bleccas aen't Schip hanghende / soo sagh sy voor haer staen een schoone stede / ende sy voer door by eenen boot daer al vyanden in waren't welck Visschers schenen te zijn / en sy vraeghden hen-lieden wat Stadt dat was. Waer op eenen ontwoorde: 't is de stadt van Egghermont daer den Hertoghe buevijn ende Druwane in zijn. Doen vraeghde Oriande: ghy Visschers en weet gy niet oft Malegijs daer in is / Ende daer antwoorde haer een aldus / Vrouken ick en weter niet af / want ick en kome te Hove niet / maer ginder leyt een Visscher en visi / die al sijnen Visch te Hove levert / vaert tot hem die sal u wel bescheet seggen / oft hyer is oft niet. Dit dede den duyvel daerom dat hys niet en seyde / op dat sy niet twijffelen noch murmureren en sou / maer dat sy stoutelijcker aen varé soude sonder achterdencken. Doen Oriande van den visscher gescheyden was / soo quam sy noch by eenen anderen / ende vraeghde hem diesghelijcke. Daer hy op antwoorde Vrouw ist dat gy dien Maleghijs sien wilt soo gaet ter salen / want ghy komt recht te pas hadde gebeyt tot morgen gy sout.

Digitized by Google

sout te spade gekomen hebben/ want hy sou morgen gereyst hebben. Doen Oriande dat hoorde/ was sy seer verblijt en seyde teghen haer selven: O Venus Godinne/ die my soo lange gehouden hebt van mijnen liebe/ hoe sal ick u connen dancken/ dat gy nu zijt om mijnen druck te stelpen/ want dien ick in soo menigh swaer perijkel gesocht heb dien ben ick hier nu/ dies danck ick den Almoghenden Godt die my de gratie verleent ende de avonture. Doen sy dit van den visscher gehoort had/ soo nam sy orlof aen den visscher die sy seer bedankte en zijn met grooter haesten gherepst na de Stadt/ alsoo dat haer dochte dat sy niet tijts ghenoegh en soude komen seggen de dickwils in haer selven: o malegijs lief/ dien ick soo lange gesocht heb in groote pijnen ende armoede/ en noyt recht bescheet van u verkregen/ dan nu/ hoe sal ick my selven bedwingen als ik nu in u presentie kome/ ick duchte als ick u aensien sal dat mijn hert van blijschappen sluyten sal. Maer nu dencke ick weder of hy een ander minne op-geheven heeft en my gheheel vergeten/ och dat waer de daet van eenen verrader. o Malegijs lief/ is't alsoo/ soo sal ick my in uwe presentie t'leven nemen. Ende doen wert sy weder denckende op 't gene dat haer den visscher ghesept hadde/ als dat Malegijs des anderen daeghs soude reysen om haer te soecken/ en seyde in haer selven: wat kan ick en segge dat my Malegijs ontrouwe soude doen want den visscher seyde dat hy my morgen wilde gaen soecken. Aldus soo verstaen ick hier by/ dat ick noch de liefste ben. En waer't by alsoo dat hy een ander hadde/ soude ick hem daerom oock liever hebben/ neen ick/ indien hy my niet en verstake/ want ick laet my duncken dat hy geen man en is sonder vrouwe te leven. Als hy my verhief als de alderliefste/ als't behoort te zijn/ soo en sonde ick hem niets quaets wenschen.

Binnen desen middelen tijdt/ soo is Oriande aen de stede gekomen/ en op 't lant gedreden/ daer sy den duyvel Baltare ende Blectas beval dat sy haer niet verroeren en soude/ voor den tijt dat ick wederom kome en u ontslaen/ 't welck de vyanden beloofden te doen/ ende aldus is Oriande ghegaen in de sale/ daer sy Belpal sagh sitten in de gedaente van Malegijs. Doen Oriande in der sale gekomen was/ sagh sy daer sitten Malegijs dies sy seer blijde was/ en neven hem Oruwane sijn moeder de Hertogin van dien Lande/ ende ter ander zijden den Hertoge Buevijn van Eggermont/ ende den jonghen Aywijn/ ende nevens Oruwane sat by Isane haer suster en soo voorts ander Heeren en Vrouwen. Doen Oriande den staet oversien had/ heeft sy ghesept: Ghy Edel Heeren die hier vergadert zijt/ wilt my een Aelmoesse geven voor den liefsten vrient oft vriendinne die ghy hebt/ bid ick u oodtmoedelijck. Doen seyde Belpal: Toch dat is wel diep genaemt by der liefster vriendinne die ick ter werelt heb/ ter ende och! dat is de schoone Oriande die ick morghen sal gaen soecken want sonder haer en magh ick nimmermeer blijde zijn/ ick wilde dat sy hier waer/ en dat ick nimmermeer vleesch eten en soude/ of wijn drincken. Doen seyde Oriande edel Heere meyndy Oriande van Rootsfleur/ daer heb ick gisteren mede gheeten/ noch weet ick wel dat sy eer lange hier zijn sal/ want sy heeft u soo langhe gesocht tot S. Patricius vallepe/ ende daer was haer gesept/ dat Spiel houde met uwer moeye Isane/ ende druploft hielt ghy onder de aerde/ peyst dan oft dese Vrouwe gheen last voor u ghelcden en heeft en arbeyt voor u ghedaen/ ick weet wel dat sy om alle 't goet van aerrijcke

rijcke noch niet eens en wilde sijn inden last daer sy in heeft gheweest om uwen wille. Doen spiet dese woorden hoorde/seyde hy: O Maleghijs Meester en kendy dees vrouwe niet/ 't is Oriande u lief die voor u staet. Doen Maleghijs dit hoorde/ is hy opghesprongen vande Tafel / en hy greepse in sijn ermen / en hietse willekom segghende: Zijt willekom Oriande mijn lief / mijn troost en mijn toeverlaet / sijt willekom om wien ick soo menige suchten gesucht heb / en wien ick morgen soude hebben gaen soecken. Doen Oriande sagh de jonste die haer Maleghijs dede beswecck haer herte van blijschappen.

En doen sy daer lagh tegen de aerde soo begonnen de duyvelen te lacchen / en seyden teghen malkanderen/laet ons dit wijf op onsen hals nemen en dragense inden afgront der hellen/ oft laetse ons den hals breken/ want sy ons eygen is/ Belpal seyde: Al't gene dat ghy doen wilt en is niet. Wat profijt soude u moghen komen dat gyse weder in de helle droeght / ghelijck Bleccas diese in den put van Mortuwale brocht ende meyndese wel hebben te behouden/ maer den oppersten Heere is haren vrinde / En alwaer dat wy haer hadden in de helle / sy waerder in een ure weder uyt. Maer laet ons haer goede chiere doen en haer vervullen met wijn / can ick by haer te bedde gheraken/ sy en sal my nimmermeer ontgaen.

Binnen desen tijdt is Oriande opgestaen en is weder tot Maleghijs ghegaen / en hieten malkanderen willekom. Belpal inde gedaente van Maleghijs ginck sitten neven haer zijde/ ende hy riep sijn Heeren en sijnen Vader ende Moeder / hem allen biddende datse Oriande wilden willekom heeten / d'welck de Heeren deden / en maeckten goede chiere.

Hoe den duyvel met lust meynde te slapen by Oriande.

Dese vyanden die op Oriandens schampe uyt waren / en brachte 't Oriande altoos even dapper soo dat Oriande midts de blijschappen ende wetten drancke wert heel bevanghen / ende daer bedreef Belpal en deden duyvel die als Spiet was/ veel schoonder konsten over Tafel om Oriande te verheugen. Doen de maeltijt gedaen was/soo quam Buevijn den Vader van Maleghijs/ en seyde: wat seghdy Sone/en wildy niet te bedde met u lief / en ontfangense vriendelijck als dat behoort: want en had ick mijn Wijf in soo langen tijt niet gesien / ick had lange met haer te bedde geweest. Daer Belpal op antwoorde / en seyde: beminde Vader weest te vreden/ en gaet met mijn vrou-moeder te bedde. Oriande en ick sullent wel maken. En met dien nam hy Oriande by der hant / en ginckter mede in sijn slaep-camer / ende hy ontkleede hem en hy ginck te bedde. Ende doen hy in't bedde gelegen was / soo seyde Oriande: o Maleghijs lief ick kome terstont by u had ick mijn Oratie gesproken tot der Moeder Godts: daer den Duyvel Belpal op antwoorde / en seyde uytverkoren lief Oriande sult gy't noch soo langhe maecken/ daer ick u in soo menighen tijdt niet ghesien en heb / komt te bedde en leest morgen dat ghy lesen wilt. Daer op sy Antwoorde / en seyde: Neen Maleghijs lief / Maria de Moeder Godts moet voor al sijn ghedient/ en soude ick haren dienst verghe-ten / soo moest ick wel quaet ende valsch sijn / want sy my altijt beschermt heeft voor ongheval / hebdy mijns dus lange ghederft/ ghy sult noch wel een half ure verbeyden. Doen den Duyvel Belial Maria de Moeder Godts hoorde noemen/ soo begonst hy te beven / want hy sagh wel dat sy van dien propooste niet

schep-

scheyden en wilde / soo gaf hy haer consent te doen haeren wille.

Doen Oriande hoorde dat haer lief te vreden was / soo ginck hy in een hoeckxken vande Camer / en daer viel sy op haer knien / en seyde met oodtmoediger herten / o Maria Coninginne der Hemelen / wien ick ziele en lijf bevee/ en ick stelle my onder u beschermenisse / want gy sonderlinge mijn hulpe sijt altijt geweest / daerom sal ick u altijt eeren / o schoone Maria / Tempel der Heyliger Drynuldigheydt / o Croone die de Godtheydt behaeght heeft / om neghen maenden daer in te rusten / zijt gegroet metter selver groete / seggende: weest gegroet vol gratien / den Heere is met u Coninginne der Engelen door de groote blijschap die gy ontfinckt / doen u den Engel bootschapte de comste van uwen Schepper / soo bid ick u dat ghy my bewaert en beschermt van alle des duyvels tentatien en bekoringen.

Doen Oriande aldus lange haer gebedt ghedaen hadde met groote oodtmoedigheyt / roepende op de fonteyne der gratien / soo heeft Maria haer gebedt verhoort / en sont eenen Engel uyt den Hemel met eenen stoole daer sy haer mede soude beschudden / en den Engel seyde haer aldus: Och Oriande wat hebdy ghemaeckt / gy meynt hier t'Eggermont te sijn daer Maleghijs is / maer ghy sijt bedrogen / want al die ghy hier gesien hebt dat sijn duyvelen / ende die in't bedde leyt naer u en wacht / dat is den duyvel Belial / en hadt ghy by hem onder gegaen / hy soude u den hals gebroken hebben / maer Maria de Coninginne die haer dienaers in gheenen noot af gaet / die sent u desen stool / om den Duyvel Belial daer mede te bedwingen / en gaet weder t'schepe na Eggermont / en met dien schiet den Engel wegh: doen den Enghel wegh was / soo was Oriande seer bedrukt dat sy aldus bedrogen was vanden duyvel Belial / en sy is opghestaen en sloegh den stoole om haren hals / en is na't bedde gegaen / daer den duyvel Belial in lagh en hy seyde: O schoone Oriande lief / ick sien wel dat gy't my soo lange maekt eer gy te bedde komt. Op welck Oriande antwoorde / en seyde: o Maleghijs lief ick moest eerst mijn Oratie lesen / maer ick come nu terstont by: doen Oriande aen't bedde quam soo schoot Belial op / en meyndense op't bedde te worpen / en doen hem Oriande sagh op lichten soo sloegh sy den stoole om den hals. Doen den duyvel den stoole ghevoelde / soo riep hy met luyder stemmen: Vermaledijdt toovuresse hoe hebdy my nu bedrogen / want mijn cracht is heel weg doen seyde Oriande: Seght my gy helschen duyvel / waerom hebdy dit voorgestelt / en al dese valscheyt op my bedreven daer op den duyvel antwoorde en seyde: Ick hadde dit voorts-gestelt om u te bederven / want dat gy my soo verre connen brengen dat gy by my onder gekomen hadt en u lichaem bekent hadde / soo soude ick u den hals gebrokẽ hebben / en soude met u ziele ter hellen ghevaren hebben / en dat ick't eerst voorstelde / dat was om dat gy den duyvel Bleccas daer buyten aen u Schip hebt gebonden / en om dat Balcare den duyvel u schip moeste stieren en regeeren / soo meynde ick hem wel verlost te hebben / maer het heeft my gefaelgeert.

Doen seyde Oriande: ick besweer u ghy helschen duyvel / dat ghy van hier vlieght ten helschen viere / sonder daer immermeer uyt te komen / ten sy by den wille des almogenden Godts ende met dien soo las sy een experiement / ende terstondt soo vloogh den Duyvel wegh dat scheen dat de Werelt vergaen soude hebben: doen den duyvel Belpal wegh

was

was/soo wasser soo groote ramoer van de ander duyvelen dat onmoghelijck om seggen was/want sy vlogen ontrent Oriandes hooft / met vier en met solfer / dat het mes een helle scheen dan anders. Ende Oriande aenriep Maria de Moeder Godts / dat sy haer wilde bystaen / en uyt dese noot helpen. Terwijlen dat Oriande dus haer Gebedt ghesproken hadde soo quam den Engel uyt den hemel / die daer den stoole gebrocht hadde en heeftse beyder-hant genomen / en heeftse wegh-ghelept. Doen de duyvels dit sagen/ soo wierpen sy allegader met steenen naer Oriande / maer den Engel beschudde haer / en sy riepen met vervarelijcke krijsschen: O gy valsche Tooveresse die ons soo jammerlijck altijdt quelt en tormenteert ! hoe sullen wy u noch pijnigen als u ziele ter hellē comt / dat gy u vreesen sult/dat gy oyt geboren waert / want noyt Toovenaer en heeft ons soo veel leets gedaen als gy/ want gy hout de dry prosijtelijcke duyvelen die inde hellen sijn / want Belial hebdy beswozen inden afgront der hellen / ende dan hebdy daer noch den Duyvel Bleccas hanghen buyten aen u Schip / en dan hout ghy noch den Duyvel Balcare: och hoe sullen wy 't u noch eens loonen etc. Doen Oriande met den Engel gekomen was buyten den slote soo gaf den Engel Oriande de benedictie en scheyde van haer. Als Oriande uytter stede was / soo wasser alsulcken ghetier dat badt scheen de helle dan anders / en tot twintigh steden sagh zy't vier daer uyt vliegen soo vreesselijck dat haer de hairen dochten op te rijsen van vreesen: doen sy uyt den geruysche was soo viel sy op haer knien en danckten Godt en Maria de Moeder Godts/dat sy haer hadde vertroost van de handen der vyanden / en sy ginck t'schepe met den stoole: doen sy schepe quamen door 't ghenaken vander stoolen soo begonst Bleccas te tieren/ die daer met de keten lagh gebonden aen't boort des schips / en wirt roepende. Waer duyvel heeft de Tooveresse geweest/ dat ick my soo seer verbare tegen haer komste: doen Oriande in't Schip was / en hoorde dat den duyvel soo tierde soo seyde sy: o gy boosen duyvel die my soo geerne bedriegen sout door uwen geselle Belial/die u wel meynde te spreken / maer het failgeerde hem/want ick heb hem beswozen in dat helsch vier / en u sal ick vinden onder desen steen: 't is te weten/ dat recht daer sy uyten schepe ginck stont een steen-rotse / en in de steen-rotse stont en diep gat daer een clippe over hinck. En doen sy daer boven was/soo nam sy den duyvel Bleccas en bont hem met den stool aen sijnen hals/en sy beswoer hem aen't gat dat hy daer in blijven soude ter tijdt toe dat onsen Heere ten oordeel komen sal. Den duyvel riep aen haer seer om genade / sy antwoorde: Alsulcken ghenade als gy my gedaen sout hebben inde put van Mortuwale daer ghy my wilde in versmoozen alsoo doen ick u weder. En sy beval den Duyvel Balcare dat hy de klippe (die boven over't gat hinck) werpen sou op den duyvel Bleccas. d'welck Balcare meer uyt vreesen dede dan anders. Doen Oriande den duyvel Bleccas had geswozen in't gat: soo ginck sy schepe / en beval den Duyvel Balcare dat hy't schip stieren soude naer Eggermont. Ende sy quamen voor een groot eylant daer't al vol granaet appelē stont en Oriande sagh daer veel wilde lieden loopen / en seyde tot ten duyvel Balcare: ick wilde dat ick van die wilde liedē een coppel hadde / om Maleghijs mijn lief te schencken 't soude een schoon present zijn/ want ick en gheloove niet dat hy'er dusdanige gesien heeft/den duyvel seyde: Vrouwe wildyer hebben ick salse

u wel beschicken. Doen seyde Oziande: Komt ghy'er een of twee krijgen/soo gheruige als ick aen't Lant ben te Eggermont soo sal ick u oorlof geven / en niet meer temteren. Doen den duyvel dit hoorde/soo was hy verblijt en hy vloog met een gekrijsch na dat Eylandt. En doen de wilde liedē hoordē dat gekrijsch vanden vyant Balcare/soo liepē sy met groote menichte in't water. Den duyvel vloot voort door't lant / en de wilde lieden liepen al in haer hollen / en daer en had den duyvel geen macht over/ want wat onder d'aerde is van menschelijcke forme daer en heeft den duyvel gheen macht over. Ten lesten sagh hy noch eenen Wildeman loopen na't water ende dien maeckten sy vervaert/dat hy in het water liep / en tot aen't schip daer Oziande in was/en Oziande sloegh hem de netten over't hooft/ en nam hem gevangen. Oziande was seer blijde met desen ghevanghen / want het was een schoon Man met een hair soo geel als gout / en dat stont gekronckelt aen sijn lichaem ghelijck een schaep-vel/maer hy en konde niet spreken hy had met hem gebrocht eenen tack vanden Garnaten/daer sy af at. Doen den wildeman in't schip was en den duyvel gesept had tegen Oziande dat hy geen wilde lieden meer vinden en konde/ doen seyde den duyvel Balcare: Edel vrouwe gy en saeght noot costelijcker lant/dan't lant daer dees wilde lieden uytgeloopen sijn / daer is soo swaren gout en silver/ten is niet om seggen. Dan isser noch een riviere die loopt van twee bergen/en dat soo vol ghesteenten / dat het water gecoleurt schijnt / als nu root/als nu groen/als nu blau/en gy en saeght noyt schoonder dinck: doen Oziande dit hoorde, seyde sy: Ghy duyvel steeckt ons schip aen kant/ick moet immers dat lant besien. Doen sy aen't lant komen waren/ soo sijnse daer in gegaen om te besien/en vonden soo grooten kostelijckheyt datter niet en was te seggen.

Doen quamen sy aen een valleye / en daer nam Oziande soo veel goets als sy mocht laden / en beval den duyvel Balcare dat hy die groot stucken gouts te schepe brenghen soude. Doen ginck den Wildeman voor en leydense op een Riviere daer Oziande veel kostelijcke ghesteenten vont/ als diamanten / saphiren en veel ander kostelijckheydt / die een Coninckrijck wert waren: doen sy dus voorsien waren / soo ginck den Wildeman den rechten padt voor / naer eenen gout bergh die daer in't landt lagh. En onder wegen sagen sy veel wonderlijcke dingen van wilde beesten / dat sy noyt en hadden gesien en sagen noch veel costelijcke boomen ghheladen met gulden fruyt / en vonden een badt / niet te heet noch te koude de Sonne en mocht op der aerden niet schijnē door de dickheyt van de boomen die daer stonden doen Oziande een lange wijle gegaen had soo quam sy ten lesten daer sy eenen hoogen bergh vont: En den Wildeman wees Oziande op eenen rinck die hy aen sijnē hals had en wees op't goudt dat daer lagh recht oft hy seggen wilde / dat is van goude/doen Oziande aen't gout ruren soude soo quam daer eenē draeck uytgesprongen die Oziande wilde doen vlien. Den wildemā siende datse wilde vlien wijsde haer dat sy soude blijven staen / en hy trock terstont een cleyn boomken uyter aerden en dede sijnen gouden rinck van den hals/en ginck doen alsoo den draeck tegen/de welcke quam seer schietende en spouwende op den Wildeman. En doen hy des draken kele open sagh / soo nam hy sijnen rinck en wierp hem in sijn kele / alsoo dat den rinck uyt noch in en mocht maer bleef midden inde kele steken. Als dē draeck dit gevoelde soo sloeg hy soo verbaerlijck metten steerte na den

Wil-

Wildeman/ maer den Wildeman weerde hem soo vromelijck dat hy den draeck dede ter aerden vallen: doen den draeck ter aerden lagh / soo ginck hy boven op sijn lijf staen / ende sloegh hem doodt. Doen den draeck verwonnen was / soo greep hy sijnen rinck weder/ en hy stack hem aen sijnen hals. Doen Oriande dit sagh / danckte sy hem seer met wijsen / want den Wildeman en hoorden niet/ noch en konde niet spreken. En doen't gedaen was/ soo gingen sy alle dry wederom te schepe-waert. Doen sy t'schepe waren/ soo stierde-se den duyvel naer de zee toe. En als sy in zee waren / soo saghen sy daer veel Mereminnen by een vergadert. En doen sy 't schip saghen / vielen sy ten gronde ende daer bleven'er twee sitten op een hoogte/want het water was hun ontgaen / en doen begonsten sy te singhen in deser manieren:

De Mereminne songh.

Wy moghen nu droeffelijck singen/
Ontgaen is ons 'twater klaer/
Dese Vrouwe sal ons dwinghen /
Daer voor heb ick groot beswaer.

Den Zee-Ridder.

Schoon lief daer aen seghde waer/
Ons leven wert ons te sure:
Te recht bedreven wy misbaer/
Door felle avonture.

De Mereminne.

Eylacen / eylacen/ hoe suere/
Soo valt ons dit vermeyen:
Dat wy tot deser ure
Fortunelijck moeten schreyen.

Den Zee-Ridder.

De liefde van ons beyden /
Die sal seer saen vergaen:
Te recht moeten wy schreyden /
Dees Vrouwe sal ons vaen.

De Mereminne.

Mijn aenschijn wert my als een traen /
Den druck moet my verteden/
Noch! sal ons ionste zijn ghedaen/
Soo en is fortune niet om verbreden.

Den Zee-Ridder.

Sullen wy dan moeten scheyden/
By dese doloreuse!
Ons naeckt druck onder ons beyden/
By deser infortunen.

De Mereminne.

O weerde Vrouwe joyeuse /
Ons beyden en wilt niet beklaghen:
Wy zijn twee amoureuse/
Die reyne ionste draghen.

Den Zee-Ridder.

O wy/ dit's ons veel plaghen /
Dat ons 't water ontschoot:
Dat wy dese Vrouwe oyt saghen/
Die ons sal doen de doodt.

De Mereminne.

Och Edel Bloeme minoot/
En doet ons niet treuren /
Oy seght ons doch in schaemte bloot /
Ons leven en magh niet gedueren.

In deser maniere soo songen de Zee-Ridder en de Mereminne / dat Oriande soo groote ghenuchten had in den sanck dat sy niet en wiste wat sy doen soude. Ende terstont soo sont sy den duyvel Balcare om de Mereminne en om den Zee-Ridder / 'twelck den duyvel Balcare terstont dede / ende hy vloogh om de Mereminne en brachte alle beyde in't schip/ daer Oriande in was. En als sy in't schip waren / soo was sy seer verblijt ende sy dacht-se Malegijs te geven voor een present.

Hoe den Soudaen van Damast eyschte de Conincks van Cecilien Dochter. Ende hoe hy't Landt van Cecilien destrueerde, ende den Coninck vinck.

Binnen desen tijdt doen Oriande en Malegijs dus ghescheyden waren/ soo was'er eenen Coninck Jandersant van Cecilien / die een schoone dochter hadde die Aurora hiet. Van dese Aurora ginck al de werelt door de maere / dat sy de schoonste was daer men van

wist te spreken. Doen was'er in Damast een Soudaen Ferdelant/ de welke eenen schoonen Sone had/ die Abselon hiet om sijnder schoonheyt wille. Desen Soudaen sont Ambassaden aen de Coninck Jambersant/ oft hem soude willen gelieven sijn dochter te geven te houwelijcken sijnen sone Abselon. Doen den Koninck van Cecilien hoorde 'tversoecken van den Soudaen van Damast/ soo nam hy raet met sijn Heeren en met sijn Dochter/ maer niemant en wilder in consenteren: doen seyde den Conink van Cecilien tot de Ambassaten: Ghy Heeren/ seght uwen Soudaen dat 'tniet behoorlijck en is/ dat men een Christene Dochter gheven soude eenen hont/ hem waer beter dat men hem geve een hondinne/ gelijck als hy is. De Ambassaten sijn wegh ghereyst na Damast/ en hebben dit den Soudaen vertelt/ den Soudaen dit hoorende van de Ambassaten/ wert soo seer gestoort/ dat hy 'thayr uyt sijnen baert trock/ en swoer dat hy-se met kracht halen soude/ en al de Heeren swoeren dier-gelijcken/ en sy maeckten haer gereet. Van dese dochter vernam Crisiole Spiets moeder/ die dachte in haer selven dat sy dat kint selfs hebben wilde/ en dat'er noch profijt af komen soude/ en soo is sy na Cecilien gereyst om 'tkint te nemen; den Vader van dese dochter hoorende dat'er alsulcken heyr met den Soudaen quam om zijn Dochter te krijghen/ soo heeft hy se met twee Heeren weg gesonden na Pruyssen: dese Alvinne Crisiole quam dese Heeren te gemoet/ maer met eenen rinck soo ginck sy invisibel/ dat de Heeren haer niet en sagen/ en daer hoorde sy de Heeren seggen van Aurora/ als dat sy wel hoorde dat dit de selve maghet was die sy begheerde te hebben. Doen namen sy eenen rinck/ ende stack hem aen des magets hant/ soo dat de Heeren niet en wisten waer sy gevaren was. Dese jonge maget sagh de vrouwe terstont die haer dẽ rinck aengesteken hadde/ ẽn sy vraeghden haer waerom dat sy dat dede. doen antwoorde Crisiole dat sy gehoort had dat de Turcken haer begeerden te hebben tot eene vrouw/ en om dat ick wel wiste dat u den Soudaen soude gewonnen hebben/ soo quam ick u halen/ want ick sal u doen hebben een schoonen jongen Christen man/ daer gy een machtige vrouwe worden sult. Doen dese jonghe maghet dat hoorde/ wert sy seer weenende ende seyde: O lieve vrouwe sal mijn vader zijn lant en goet verliesen om mijnen t'wille/ dat sal my seer berouwen/ en Cristole vertrooste haer als sy best mocht/ en zijn alsoo t'schepe gegaen: doen den Soudaen van Damast zijn heyr-kracht vergadert hadde/ quam hy in't Lant van Cecilien/ brandende ende destruerende de Kercken en Cloosters/ tat dat sy quamen voor de Stadt daer den Koninck in was/ en de Stadt beleyden sy negenthien weken lanck/ als dat'er niemant uyt noch in en mochte. Doen en mochten sy't niet langher maken by gebreke van victalie en ordonneerden dat sy hun liever doot vechten wilden/ dan van honger te sterven. Ende sy zijn terstont uyt ghereyst en vochten teghen de Sarazijnen heel vromelijck/ daer sy-lieden menigen Sarazijn versloegen. Maer ten lesten werden sy verwonnen/ en de Turcken staken het vier in de Stadt/ en verbrandense/ en leyden den Koninck gevangen te Damast. Doen de Alvin Cristole des Konincks Dochter ghenomen hadde/ soo zijn sy t'Schepe gegaen/ en zijn gheseylt door de wilde Zee/ soo verre dat sy een Schip sagen komen sonder zeyl/ en sonder stier-man/ en zijn nae dat schip gezeylt. Als de Schepen by een waren/ soo vraeghde Cristole: Oriande waer

wil

wilde henen met desen schepe sonder seyl ende stierman. Doen Oriande dit hoorde/ verwonderde sy haer seer/ wie dat was die haer kende/ende seyde: vrouwe by oorlof gevraeght / wie zijde dat ghy my dus kent/ want ick en weet niet dat ick u opt mijn dagen gesien hebbe/ doen seyde Crisiole: En gedenckt u niet dat ghy in voor-leden tijden my ontnaemt den kleynen Spiet / daer ick af gelegen was op een fonteyne/ daer ghy te passe quaemt is u dit vergeten. Doen Oriande dit hoorde soo seyde sy: zijt ghy Crisiole Spiets moeder/ dien ick op de fonteyne groot leet dede/ welck my leet is/ niet te min is u Sone gelijck geweest / want hy getrout heeft malegijs moeye de schoone Isane/ daer hy een man van eeren mede ghewoorden is/ daer op Crisiole antwoorde en seyde: lieve Oriande dat weet ick wel. Oock weet ick wel dat ghy malegijs u lief lange ghesocht hebt/ die buyten Eggermont is tusschen twee bergen daer alle Heeren versaemt zijn/ oock soo weet ick wel dat ghy derwaerts reyst/ want in Sinte Patricius valleye was u ghesept/ dat gy hem daer vinden soude/ gelijck gy oock doen sult. Doen Oriande dit hoorde / was sy blijde en seyde: o Crisiole / wilt my vergeven de misdaet die ick tegen u misdaen heb/ aengaende 'tstelen van uwen Sone wat ghy daer voor begheert dat sal ick geerne doen. Doen seyde Crisiole / Oriande ick en begeer gelt noch goet/ maer geeft my dien Wildeman/ ick vergeef u alle misdaet / en hout Spiet tot uwen wille. Doen Oriande dit hoorde/ seyde sy / beminde vrouwe / dien Wildeman die geef ick u geerne/ ende noch geef ick u ter eeren van u ende van uwen Sone Spiet / dese mereminne ende den Zee-Ridder van welck Crisiole haer seer bedanckte. Doen vraeghde Oriande/ wie die schoone maghet was die sy by haer hadde/ want sy noyt schoonder maghet gesien en had/ Crisiole antwoorde: Het is des Coninckx dochter van Cecilien/ die nu iammerlijck gevangen is van de boose Sarazijnen/ en dese schoone ionge maghet soude hebben moeten trouwen eenen iongen ongeloobighen hont. En als ick dit oversagh / dat dese schoone maghet soude moeten komen onder de honde/ soo docht ick dat beter waer dat ick-se haelde / op avonture ofte de fortune noch keeren wilt/ dat het lant komen mocht onder vrede. En op hope dat'et soude geschien/ soo sal ick desen Wildeman geven de Dochter van Celicien/ 'tdunckt my te wesen een kloeck en een schoon man. Oriande seyde dat is waer want ick hebbe hem sien een boomken upt'er aerden trecken / daer hy eenen grooten draeck mede verwan/ maer hy heeft een gebreck dat hy niet spreken en kan/ hy is oock van edel afkomst/ want hy heeft eenen gouden Rinck aen sijnen hals/ en die in dat eylant (daer ick hem gehaelt heb) ringen dragen die zijn van edele afkomst. Crisiole seyde: dat hy niet spreke en kan dat komt by de span-ader/ die hy heeft/ die hem niet gesneden en is geweest/ maer wilde my helpen ick sal u wel maken/ dat hy aen sijn sprake komen soude. Ende doen namen sy den Wildeman en sneden hem de span-ader/ en met dien begon hy te spreken. Doen de vrouwen dit hoorde/ soo seyden sy tegen malkander/ dat de dochter aen hem seer wel besteet soude zijn. En Oriande seyde: Laetse malkanderen trouwe geven/ ick sal den Wildeman soo veel gout geven als 't Koninckrijck van Cecilien half weert is. Doen seyde Crisiole tot des Coninck van Cecilien dochter; wel schoone maget wat seghde/ soudy desen Wildeman wel willen trouwen tot een man / ick verseker u dat gy hem eer twee iaren van desen dage sult sien sitten

Digitized by Google

ten als geweldighst Coninck van 't heel lant van Cecilien / ende gy als Coninginne/ende ick salder toe helpen. Doen dit de maghet Aurora hoorde soo seyde sy : lieve Vrouwe/ick stelle my alle gheheel in uwen wille / en den Jonckman staet my wel aen / ende met dien ringhe gheef ick hem mijn trouwe. Ende doen den Wildeman dat sagh/ soo nam hy-se vriendelijcken / ende hy nam den rinck van sijnen hals / en brack hem in twee stucken en gaf haer d'een helft/seggende O alder-liefste/die ick uytverkoren heb/ hier mede geef ick u mijn trouwe. Doen gaf Oriande den wildeman drij van de lange stocken gouts / elcken stock alsoo lanck als eenen cubito van eenen grooten man / oock gaf sy hem een hondert van de klookens die sy daer ghevonden hadde/die oock veel goets weert waren en oock gaf sy hem een deel kostelijcke steenen/seggende : vrouwe Crisiole doet dogh 't beste met dese twee / ende ick wil varen na Eggermont / en wildy uwen sone Spiet iet onbieden/ick sal de bootschap ter liefde van u geerne doen. Crisiole seyde: ick en weet hem niet te ontbieden/dan dat gy hem vriendelijk wilt groeten in mijnen naem/en aldus scheyden sy van malkanderen : ende Crisiole Spiets moeder reysde met haren Wildeman en met de maget Aurora na den Avenberg/ en daer soo wert hem t'hayr van den lijve gheschoren/en doen was't den schoonsten man die men sien mocht/ en hy wert gedoopt en wert Jan geheeten/ ende men hiel de bruyloft in den Avenbergh uyt-nemende seer kostelijck. En Crisiole de Alvinne haelde den ouden Coninck Jambarsant met konsten uyt'er ghevanckenis in sijns Dochters bruyloft/ en sy vertelde den Coninck de avonture die hun-lieden was ghebeurt/ en sy thoonde den rijckdom die den jongelinck toebehoorde : terstont ginck den Koninck daer ghelt af slaen / en huerde ghewapende mannen/en reysde met het volck naer't lant van Cecilien / en won de Stadt van Cecilien / en veriaeghde alle de Turcken uyt de Stadt / en liet de stadt van Cecilien schoonder optimmeren dan sy te voren was / als men noch sien magh. Dit willen wy hier laten ende verhalen weder van Spiet.

Doen Spiet in sijn beste feeste ende in sijn meeste ghenoeghte van de bruyloft was/ soo en wilde Koninck Carel niet langer blijven / en seyde : Heer Bruydegom den tijt verdriet my hier soo lange te blijven / dus heb ick voor my ghenomen dat ick vertrecken wil/want ick en weet niet hoe dat'et in mijn hof staet en niemant en weet waer ick ben. Spiet dit hoorende seyde : Heer Coninck wilde dus geringe wegh gaen / wy souden noch vreught bedrijven. Aldus bid ick u ootmoedelijck en vriendelijck dat ghy noch vier daghen hier blijven wilt/ dan sal ick met u reysen waer gy wilt/ consenteert my dogh dese bede hoewel ick u nimmermeer en sal konnen voldancken van de groote eere die ghy my bewesen hebt. Doen seyde de Conink: Heer bruydegom/ de jonste die ick u gedaen hebbe die gunne ick u wel/en oock dancke ick u der vrientschappen die gy my bewesen hebt / aldus soo laet ons nu scheyden / want nu tijt is/en ook het moet eens te scheyden zijn. Doen Spiet hoorde dat den Koninck niet blijven en wilde/seyde hy : Heer Coninck / naer dien dat ghy weg zijn wilt/soo consenteert my een bede kosteloos / schadeloos en niemant te na gedaen/maer uyt rechte liefde/welck hem den Coninck consenteerde op conditie voorseyt: doen Spiet consent had/ seyde hy: Heer Coninck/en is mijn bede niet meer dan dat ghy uwen wille stelt in den wille van u genoten / want ick stelle mijnen wille in haer-lieden. Den

Co-

Digitized by Google

Coninck dit hoorende/ seyde al lacchende: Ay loos Spietken/ hoe subtijt sydy/ maer de bede weder-segge ick/ want ick weet wel / stont dat in mijn Ghenoten/ dat sy al gelijck souden seggen / dat wy souden hier blijven. En aldus weder-segge ick't gebedt. Doen quamen daer de Genoten die al dese questie ghehoort hadden / en seyden uyt eenen gemeynen mont: Heer Koninck/ gy en sult u woort niet achter gaen/ dat gesproken is/ dat blijft ghesproken/ oft anders u dinghen waren niet / ghy hebt een bede ghecon-senteert / ende die en mooghdy niet weder-seggen/ wy sullen soo seggen dat'et u niet berouwen en sal. Den Koninck dit hoorende wiert lacchende en sprack: Gy en dorst daerom niet te seer te rade gaen / want ick weet wel al dat gy seggen sult/ dat wy hier blijven souden. De ghenoten seyden : Heer Coninck ghy en macht niet dat te raden/ ende Heer Koninck blijft hier noch dese dry oft vier daghen / hebben wy de Feeste begonnen laet-se ons dogh volbrengen. Doen den Koninck dit hoorde van de Ghenoten/ soo seyde hy al lacchende : Ick sien wel dat ick hier nu immers blijven moet / want het nu de Genoten alsoo belieft. Doen waren alle de Heeren te samen seer uytnemende blijde / en de Tafelen werden ghedeckt / daer de Heeren seer eerlijck ghedient waren elck naer sijnen state. Ende Malegijs bedreef veel nieuwer konsten / alsoo dat hy daer mede den peys aen Koninck Carel kreegh.

Hoe dat Oriande voor de Tafel quam in Mans habijte, daer al de Heeren ter tafelen saten en maeckten seer goet cier.

Doen Oriande van Crisiole ghescheyden was/ soo is sy gereyst in de haven van Eggermont. Doen sy daer in was/ soo beval sy den Duyvel Balcare/ dat hy 'tschip bewaren soude metten goede ter tijdt toe dat sy 't self quam ontladen / 't welck Balcare beloofde te doen Doen soo ginck Oriande in de Stadt/ende vraeghde waer Spiet sijn bruyloft hiel. Doen was daer een man die seyde / dat de bruyloft wel een half mijle buyten de stadt tusschen twee bergen op een Casteel gehouden wiert: doen vraeghde Oriande den man oft hy haer daer leyden wilde / sy soude't hem wel loonen/ 't welck den man consenteerde / en sy heeft mans habijt aenghedaen en sy sijn soo te samen ter poorte uytgegaen. Onder wegen vraeghde sy of Malegijs niet uyt en was om houwen aen eenighe Vrouwen. Ick en wete't niet / maer/seyde den man/ick heb wel hooren segghen/ dat hy al seer bemint een vrouwe uyt vremde landen/ maer van waer sy is en weet ick niet/ maer ick heb wel ghehoort dat het de selve Vrouw is/ die hem de konst van Nigromantie leerde / maer anders en weet ick'er niet af/ doen Oriande dit hoorde/ soo verblijt sy haer maer sy en seyder niet af. Ende doen sy door de poorte quam / soo gaf sy den man een stuck gouts / ende sende hem weder na Eggermont. Doen Oriande binnen de Poorten quam soo en was'er niemant die haer vraeghden waer sy wilde/ want het open Hof was / en sy is in de Sale ghegaen/ daer sagh sy een Tafel van Heeren sitten elck om't kostelijckste / ende daer stonden dry throonen ghemaeckt aen de Tafel / in die eene sat de Bruyt in't midden / aen de rechter zijde / den Koninck Carel ter slincker zijde / Buevijn van Eggermont en Spiet en Aymijn saten teghen over de Bruydt/ ende voort Heeren en vrouwen elck naer haer waerde. Doen Oriande den schoonen staet sagh sitten/ soo is sy beschaemt gheweest / ende en dorst naer de tafel niet gaen/ maer Diederick van Brietsmont diende over de Tafel/ ende riep hem / en vraeghde hem of hy den

Digitized by Google

Heere vragen wilde of'er een geselle van avonturen mochte over de tafel eenige konsten bedrijven. Diederick ginck over de tafel en vraeghde den Koninck oft een ghesselle van avonturen sijn konsten soude moghen toonen om 't gheselschap te verheugen. Den Keyser en Heeren consenteerde dit/ en iegelijck haeckte naer den ghesel van avonturen/ ende Diederick die brocht wederom de bootschap over Oriande als dat de Conink begeerde den konstenaer te sien ende te hooren. Doen Oriande dit verstaen had van Diederick van Brietselwout/ dat de Heeren wel beliefde sijn konsten te sien/soo quam sy voor de Tafel daer sy tot ter aerden toe neder-booghde/ segghende: Den Almogenden Godt moet wesen in dit lieve versamen dat ick hier ter Tafelen sien/ ende de selve scientie die op den Pincxter-dagh daelde op de 12. Apostelen moet in u-lieden daelen/ dat gunne u den Vader/den Sone/ ende den H. Geest/ Eerweerdigen Keyser u sal believen mijn simpel konste te sien en die in danck te nemen/ ende voort al gy Heeren by oorlof gevraeght/ wie is hier van u allen meester Malegys; daer op Spiet antwoorde/siet meester dat is hy. Doen seyde sy/ meester malegys gy en sult u niet belgen al set ick dat manneken van de Tortel-duyve voor u/ ende die geef ick eenen name/ ende sal heeten Malegys/ ende dit is't wijfken/ en die sette ick voor my ende sal heeten Oriande van Rootsesleur/gy en sult u niet belgen al segh ick alsoo. Daer op malegys seyde: spelt vry u spel ick en sal my niet belgen. Daer op sy antwoorde/ en seyde: na dien dat ick consent hebbe soo wil ick beginnen. Gy die Oriande zijt/ gy moet eerst nu spreke͂/om dat gy hem komt versoecken. Doen seyde dat wijfken: o malegys lief/die ick in soo menigen tijt niet gesien en heb/ na welck my soo seer verlangt heeft/hoe moogde varen; doen seyde de cobbere tot dat manneken: o hertelijck lief schoon Oriande/ ick ben in thien duysent vreughden/ als ick u kloeck ende ghesont magh sien/ want ick en meynden u nimmermeer weder gesien te hebben. Doen seyde dat Wijfken: O malegys lief/ ghy doet my qualijck in't aenschijn/ want ick u ghesocht heb soo menighen dagh in groote katyvigheyt ende armoede/ want wat geesten ick beswoer om van u te weten/ de gheesten en konden my dat niet seggen/ want gy had hun hier in besworen ende de geesten verboden dat men u niet wijsen en soude. Och had gy my lief gehadt/ ghy soude't my oock wel hebben doen halen/ alsoo wel als gy de andere dede/ maer ick heb immers soo langhe gesocht/dat ick u gevonden heb/dus ik my een deel verblijde; doen seyde de cobbere/ die Malegys was genoemt/ o schoone Oriande/ick heet u willekom/ ick en sagh noyt blijder dagh/ dan dat gy ghesont zijt/ en soo verhaelden sy alle de avonturen die Malegys en Oriande overkomen waren/ en ghesproken hadde/ soo wiert malegys ten lesten gewaer dat het Oriande was in mans habijt. Doen malegys wist dat Oriand was/ is hy opghesprongen/ende heeft se in sijn ermen gegrepen/ seggende: Edele bloeme/by wien dat ick tot deser konste geraeckt ben/en d'alderliefste die ick ter werelt weet/ ick heet u vrindelijck willekom. Oriande siende de ionste van Malegys was seer blijde en seyde: uyt verkoren lief om wie dat ick soo menige mijle gedoolt heb in grooter armoeden/ ick en sagh noyt blijder dagh dan ghy gesont zijt. Spiet stont op van de tafel en hiet Oriande sijn vrouwe vriendelijk willekom. Oriande seyde: O mijn ghetrouwe knape/ick moest t'uwer bruylof kome/ en weet dat Crisiole u moeder u seer

seer doet groeten / en tot uwer eere soo schencke ick u twee Tortel-duyven van gout / die my de Koningin van Pruyssen gaf / al is de gifte kleyn / de jonste is groot. En Spiet ontfonghse blijdelijck / haer seer bedanckende. Malegijs was seer verblijt: dat hy Oriande sijn lief by hem had / en doen wirt de feest verlangt en men gink daer alle genucht hanteren van steken en van breken / van dansen en van springen. En het was wel reden / want alle de bloeme van Christenrijcke was daer / met al de Jongers van Conink Carels hove als Roelant / Olivier Ogier en Gautier / etc. En soo brochten sy dien dagh over met grooter genoegten. En Malegijs en Spiet bedreven daer veel konste die genoegelijck waren als de maeltijt gedaen was / soo ginck elck te rust. Doen den tijt quam dat elk gescheyden was / soo ginck malegijs en Oriande te samen in haer slaepcamer en doen sy waren inde Camer / soo nam-se Malegijs en kustense / en hiet-se vriendelijck willekom / en aldus zijn-se by malkanderen ghesetten daer't bancket bereet was / en Oriande seyde: o malegijs lief / wat heb ick menigen droeven dagh om u geleden / eer ick konde vernemen waer gy waer't. Doen sprack Malegijs: mijn alderliefste lief / seght my waer ghy al geweest hebt. Daer Oriande op antwoorde ende seyde hem / hoese den eenen vyant voor en den anderen na hadde bemaent / en niemant en wist van u te seggen. Ten lesten beswoer ick den duyvel Balcare en die seyde dat ick te S. Patricius-dal bescheet van u vinden soude / en doen ick op de reyse was na S. Patricius-dal / soo quam ick in 't Pruyssenlant daer den Coninck sijn Coninginne sou verbrant hebben / maer met de hulpe Godts / soo maeckte ick 't heel lant Christen / en de selve Koninginne Ampliora gaf my twee Tortel-duyven van gout / dien ick Spiet geschoncken heb / etc. En aldus soo vertelde sy malegijs alle de avonture die sy gehadt had alsoo voorsept is. Doen malegijs dit al te samen gehoort had / wirt hy seer blijde / en seyde / uytverkoren lief, hebde dit om mijne wille geleden / wat sal ick weder voor uwen wille doen / ick ben'er alsoo in beschaemt dat ick's niet derf segghen. Doen seyde Oriande / malegijs lief ick en begeer geenen danck of lof / maer dat ick gedaen hebbe / dat heb ick om uwen wille gedaen / want gy 't my weert zijt / en doen gingen dese twee liefden slapen. Als nu den schoonen dagh aen-quam / stont malegijs op met Oriande sijn lief / en alle de Heeren waren in de sale gekomen. Aymijn lag soo lange als de feeste duerde op sijn Ouders graf / beklagende haer-lieder sterven / in veelderley manieren lag de tonge. Aymijn beklaeghde de doodt van sijnen vader en moeder / en hy nam voor hem van aldaer niet te scheyden / voor dat de doot hem haelde. Koninck Carel met al sijn Heere reysde metten Hertoghe Buevijn van Eggermont / en met malegijs en Oriande nae Eggermont. Terstont ginck malegijs in de haven daer Oriandes Schip lagh / daer sy mede gekomen was / en haelden alle 't goet daer uyt / en brochte't na Eggermont, / en ter liefde van Oriande soo schenckte hy de Heere schoon gifte / elck na sijn weerde: en doen sy alle beschoncken waren / soo vraegde Carel waer dat was Aymijn Vivien's sone / die en heb ick al den tijt niet gesien / heeft hy eenich letsel / dat hy niet en is mede in dese ghenoeghte? Doen seyde Isane / dat hy lag op de Tombe van sijnen vader en moeder / beklagende hun doot. Den Coninck dit hoorende seyde: laet ons gaen totten jonghen Aymijn / want ick hem uyt'er herte beminne en lief heb. Den Hertoge Buevijn seyde: Heer Coninck hoe sal ick

u ten volle dancke der ionste die ghy my bewijst: aengaende mijnen Neve Aymijn die Vader ende Moeder verloren heeft / die gheen heerlijckheyt ter werelt achter ghelaten en hebben. En sy zijn t'samen gegaen in de Kercke. En daer vonden sy Aymijn ligghen op de Tombe met bedroefde ooghen beklagende de Doodt van sijne Ouders/ en den Koninck seyde tot hem: O lieven Aymijn waerom maeckt gy soo grooten druck / hier mede en suldy u Ouders niet levende maken/ 'tis groote schande van alsulken vromen iongelinck dat gy u selven stelt tot deser katijvigheyt/gaet met my en laet u den gheest wat verfrayen. Aymijn dit hoorende seyde: Heer Coninck hoe soude ick genucht maken/want ick mijn Ouders met groot ongeluck verloren had/hoe soude ick dat konnen vergeten/ maer wat sy deden / sy en konde Aymijn niet te vreden stellen. Ten lesten seyde den Coninck: Aymijn neve die ick beminne ter eere van uwen Vader ende oock alle mijn vrinden/ gaet met my na Dordoene/ daer sal ick tot uwer eer een steeck-spel beroepen en een open hof houden om uwen druck te vergeten. Voort sal ick beseten duysent guldens 's iaers op de stadt van Dordoene/en besegelen dat met mijnder hant / ende daer suldy uwen staet mogen op leyden: doen seyde Buevijn van Eggermont. En ick sal u gheven 700. florijnen op de Stadt van Eggermont/gy sult'er wel eenen schoonen staet op houden. Roelant hoorende dat'er een steeck-spel op handen was / soo ginck hy tot Aymijn en seyde dat hy dogh wilde reysen want die Heeren begeeren dat op u. En bid u reyst dogh mede ick sal u soo schoonen Peert geven als'er op den wegh komen sal. Met dese woorden soo seyde Aymijn. o gy edelen Roelant/ gy seght my soo veel dat ick u niet en magh wederseggen. Doen quamen Aymijn en Roelant by den Coninck en Aymijn viel op sijn knien ende kuste des Conincks voeten / en danckte den Coninck van de ionsten en vrintschap die hy hem bewees. Doen beval den Coninck dat hem een iegelijck ghereet soude maecken om te reysen / welck al geschiede. En doen de Heeren opgeseten waren en by een vergadert/ soo namen sy oorlof aen den Hertoge Buevijn van Eggermont / en aen die ander die daer bleven/ en bedanckten hem seer van der eeren/ die daer gedaen was. En Isane Spiets wijf bedanckte seer de Heeren van der ionsten die sy haer hadden bewesen. Aldus soo reden de Heeren ter poorten uyt / en Malegijs sat op Rosbeyaert/ende reet daer mede ter poorten uyt. En aldus zijn die Heeren gereden tot dat sy te Dordoene voor de poorten quamen/daer sy van de Borgheren wel ontfangen waren. Doen sont Koninck Carel eenen bode naer Pierlepont / met sijn Suster vrouw Aye/die Vrouw van Pierlepont was. Doen sy de reden gehoort had/soo maecktse gereetschap om te komen te Dordoene by den Coninck haren broeder. En doen sy te Dordoene binnen ghekomen was/soo was sy daer wel ontfangen van Coninck Carel haer broeder en van allen de Heeren die daer met hem gekomen waren. En Roelant beval dat men dat parck maken soude met alle de gereetschap om te Tornoyen 'twelck alsoo ghedaen wiert.

Hoe dat den duyvel Balcare met den anderen duyvel raet hielden om Malegijs te bederven ende wat raet sy vonden.

Doen Lucifer vernomen had / dat hy Behal ende Bleccas guydt was / die alder-profijtelijckste duyvelen van der hellen/soo was hy seer ghestoort/ ende riep al die Duyvels te komen voor hem/ende vraeghde hoe dat'et by quam dat hy van die twee duyvelen be-

Digitized by Google

beschaet was. Daer op dat den duyvel Balcare antwoorde/ ende seyde:dat wy beschaet zijn van de twee duyvelen/ dat komt al by eenen Tovenaer die Malegijs heet/ ende by een Vrou die Oriande heet/ die heeft den duyvel Belial beswooren in't diepste der hellen/ en den duyvel Bleccas lede't beswoorzen in een klippe van den berghe/ ende daer is hunlieden kracht benomen. Doen lucifer dit hoorde/ soo seyde hy/ en konde allen niet twee lieden bedriegen/ soo syde oock rampsalige geesten. Doen seyde Torteblisse: wy hebbender genoegh toe gedaen/ maer de witten engel behindert altijt/ want Belial had't soo verre gebrocht/ dat hyse in een Camer had/ daer sy by hem soude komen slapen/ maer den Enghel quam haer waerschouwen/ ende brocht haer een stoole daer sy Belial sijn kracht mede beroofden/ ende beswoer hem in den afgront der helle: ende den duyvel Bleccas had-se soo seer getenteert/ dat hyse brocht in den Mortuwalen put/ daer't helsche Contoor staet/ en daer sy triumpheren ende ghenuchte bedrijven naer haer usantie met steken en breken/ met bepeckte staken/ maer den witten Engel geldese uyt/ ende brochtse weder in 't schip van Balcare. Doen Lucifer dit hoorde/ seyde hy: ick weet u noch raet/ gy sult u terstont gaen verscheppen gelijck twee schoone Maeghdekens seer cierlijck toegemaeckt/ nettjens geblanket/ en geroset/ en daer suldy klaghen hoe dat'er twee groote Draken achter u-lieden geloopen komen/ gelijck helsche duyvels. En als gy de klachte gedaen hebt/ soo suldy seggen: Dat de Draken niemant verslaen en sal dan den meester Malegijs gheheeten/ en daer toe moest hy melck hebben uyt de borsten van twee machtige Conincks kinderen/ die Maria heeten/ of anders soo en sondemer de draken niet mogen verwinnen.

En na dat gy de klachte gedaen hebt soo suldy u selven gaen verscheppen gelijck twee draken/ en gaen liggen voor de stede/ en maken daer een groot ghekrijsch en gehuyl/ ende en scheyden niet van daer/ voor dat den toovenaer malegijs komt. Ende als hy teghen u comt om te vechten soo salde hem opnemen/ en brengen hem in de helle/ soo en sal hy ons niet meer tenteren. Desen raedt dochten de duyvels seer goet/ en twee duyvels verschepen haer gelijck maeghden/ en zijn soo voor Coninck Karel ghekomen seer bedruckteliick/ en hebben hem ghegroet/ ende seyden: Heer Koninck wy komen hier geloopen uyt verre landen voor twee groote vervaerlijcke Draken die ons vervolghen/ en niemant en salse mogen verwinnen dan den Edelen Ridder/ die den Rosbeyaert verwonnen heeft/ en hy sal oock daer toe moeten hebben het melck van twee Conincks kinderen die Maria heeten/ Doen de Koninck Carel dit hoorde dat se Malegijs verwinnen soude/ soo is hy wegh gegaen/ en doen verschiepen haer de maeghden in Draken/ en ginghen liggen op den bergh van Dordoene/ en verwachten den Toovenaer Malegijs. Terwijlen dat dit geschiede/ soo waren de Jagers smorghens uyt-ghegaen om eenigh visioen te vanghen. En naer veel iagens/ soo hebben sy een Ever ghesien daer sy langh na iaeghde/ maer hy ontliep hun. Doen de ander Jagers hoorden dat den Ever aen't loope was waren sy seer droevigh en quamen alle gelijck naer't gelupt van den Eenhooren. Doen sy by een vergadert waren/ soo seyden sy tot malkanderen: my dunckt dat ginder loopt den Pert/ waer toe dat sy alle seer naer iaeghden/ ende en konden't niet krijghen/ wat sy'er toe deden/ en zijn soo seer droevigh naer huys ghekeert ten Hove van de grooten Koninck

Digitized by Google

Carel/ en spraken d'een tegen den anderen: Wat sal den Koninck seggen/ dat wy niet ghevanghen en hebben. Aldus kloppende/ soo zijn ghekomen daer sy waren in den rechten wegh naer Dordogne/ en doen sagen sy komen upt een dick bosken twee groote vreesselijcke draken/ die soo vreesselijck vier schoten dat elck grouwen mocht. Doen de Jagers dit saghen/waren sy seer verbaert en liepen naer de stadt/ maer de draken waren hun soo na/dat sy twee Jagers grepen/ en sy liepen daer mede in het bosken. En de ander Jagers vloden in de Stadt/ dat se qualijck en konden spreken van benauwtheyt.

Hoe de Jaghers den Coninck klaeghden, dat'er twee Jagers,die hun gesellen waren,vermoort waren van twee draken.

Doen sy in de Stadt waren/soo zijn sy ghegaen voor den Coninck/ en zijn hem te voet gevallen/ seer eerweerdelijck groetende. Den Coninck vraegde hunlieden of sy eenich visioen gevangen hadden. Waer op een Jagher antwoorde/ ende seyde: Heer Koninck wy hadden eenen Ever op-gedaen/ die ons ontgaen is/ ende doen wy meynden t'huys te gaen/ soo quam upt een kleyn Bosken twee groote eyselijcke draken die soo verbaerlijck vier spogen dat 'telck grouwen mochte/ende wy namen de vlucht van achter/ en sy namen twee Jagers/ en liepen daer mede in't bosken/ ende wy zijn in Stadt gheloopen. Den Coninck dit hoorende/ verwonderde hem seer van waer de draken gekomen waren/ en hy verschrickte in 't hooren van alsulcken wonderheden/soo vraegde hy de Jagers hoe verre de draken van de stadt waren? Sy antwoorde ontrent twee boogh-schenten. Doen dit den Coninck hoorden/ soo was hy qualijck te vreden/ en sonderlinghe om dat de maeghden hadden geseyt/ dat-se niemant verwinnen en soude dan malegys/ soo docht hy in hem selven dat malegys te die'er oorsaeck niet en soude obedieren/ ten ware van grooten noot. Ende Coninck Carel is gaen sitten in sijnen Setel/ en heeft sijn Heeren by een gheroepen/ en heeft geseyt: gy Heeren/ gy weet wel hoe hier dagelijcks klachten komen van de draken/ die hier buyten liggen/ende bederven het volck dat hier naer de stadt komt/ ende wy en behooren niet te lijden dat het Lant-volck bedorven ende vermoort wert van dese draken. Nu wie salder van u allen soo vroom zijn die dese twee draken bestrijden sal/ en daer in sijn eere bewaren/ick belove als Coninck soo wie de Draken bevecht en verwint/sal hem geven 't vierendeel van Vranckrijck. Aldus gy edel Heeren/ wint gelt en goet terwijlen het tijt is. De Heeren swegen al stille en seyden niet een woort/ want sy hadden hooren segghen van de maeghden/ dat niemant de Draken verwinnen en soude/als de gene die Rosbeyaert verwonnen heeft. Doen den Koninck sagh dat daer niemant en sprack/soo seyde hy: en is'er niemant van u allen die de draken derft bevechten/ wilt iemant bestaen te bevechten de Draken/ ick sal hem half Vranckrijck gheven. Ten lesten doen daer niemant en sprack/ soo seyde den Koninck: gy Heeren/ om dat'er niemant en is van al de Princen in mijn hof soo vroom die de Draken soude derven bevechten/soo magh ick wel seggen. Dat ick veel gesien heb/ en ick sal selve 'tgoet winnen en avonturen tegen de Draken te vechten/ al ben ick out van Jaren.

Hoe dat Malegijs van den Coninck den kamp aen nam teghen de Draken op een conditie hier naer verklaert.

Als Malegys sagh dat Koninck Carel soo obstinaet was/ dat hy hem niet en wilde vermanen/ en dat hy noch-

nochtans wel wiste datse malegijs verwinnen soude/soo seyde Malegijs: Heer Coninck om dat niemant van u Heeren dit stuck bestaen en derft / soo sal ick de Draken bevechten en verwinnen / met ter hulpe Godts op een conditie.

Doen den Koninck dit hoorde/ seyde hy/ 'tis my leet malegijs dat ick opt op u verstoort hebbe geweest/ want gy zijt den vroomste Ridder die ick in mijn hof hebbe / ghy en kont geen bede soo groot van my begere, alwaer't oock half mijn Coninckrijck indien gy de boose draken met kracht verwinnen kont/ ick sal 't u geven. Malegijs bedanckte den koninck seer en seyde : Heer Koninck / ick en begeer geenen loon tot mijn profijt/ maer ten profijt voor mijn Neve Aymijn: is't sake dat ick de drake verwinne/ soo sulde u suster vrou Aye van Pierlepont geven mijnen Neve Aymijn met de Stadt van Dordoene tot sijne erffelijck goet / op dese conditie sal ick de drake bevechten. Coninck Carel dit hoorende seyde: O Malegijs/ Edel Ridder/de bede consenteer ick/ ende ick sweer by mijnder Croone dat hy-se hebben sal. Doen bedanckten Malegijs Koninck Carel seer hertelijck / en zijn ter tafelen gaen sittan eten en drincken/ goet cier makende. Doen Malegijs dat vechten aengenomen hadde / soo beswoer hy den duyvel Belzebub / dat hy tot hem komen sou ; en doen hy gekome was/ soo beval hem malegijs/ dat hy reysen soude soo verre dat hy kreghe dat melck van twee Koninckx kinderen die Maria heeten/ende brenge't my morgen vroegh hier / of ick sal u besweeren in Acronts badt. Den duyvel Belzebub seyde: meester Malegijs ten is niet mogelijck te volbrengen 'tgene dat gy begeert want in al de werelt en soude men gheen twee Koninckx kinderen vinden die maria heeten/ doen seyde Malegijs : ghy sult my dit melck halen/of ick sal u in den afgront der hellen besweeren. Doen den duyvel Belzebub dit hoorde/ soo en dorst hy't niet laten/ maer hy ginck vliegen met droeven moede/ want hy wist wel dat de draken Malegijs doorneme souden / nochtans maeckte hy een morringe om 'tmelck te halen. Ende doen malegijs den duyvel uyt-ghesonden hadde/ soo is hy by Koninck Carel ten eten ghegaen.

Hoe dat Houwelijck ghesloten was tusschen Aymijn en Vrouw Hye.

DOen Coninck Carel over maeltijt sat met sijne Suster Vrouw Aye / en Aymijn ende malegijs / soo seyde hy tot haer : Beminde Suster / ick heb u ontboden tot deser Feeste / en ick heb desen iongen Aymijn malegijs u Neve toe-ghesept / indien dat malegijs dese twee draken verwinnen kan / soo suldy hem trouwen/ en ick had u-lieden oock toegeseyt de stadt van Dordoene als erf goet / en ick sal te buyten gaen allen recht ende Privilegien/die ick daer van hebbe/en ick salse u soo vry leveren/ sonder eenigh ghelt of tribuyt daer voor te geven;aldus seght hier uwen wille wat gy'er in doen wilt Vrouw Aye dit hoorende/seyde: beminden broeder/ ick sette my geheel in uwen wille / en wat u belieft/dat belieft my ; en aengaende van den ionghman Aymijn / indien hy my begeert / en begeere ick anders niemant ter werelt/dan hem. Doen vraegde malegijs Aymijn/ sijne neve/ wat syn meyninghe daer af was. Waer op Aymijn antwoorde en seyde : o malegijs Oom/ en soude ick dat niet willen doen/ iae al mocht ick de beste Vrouwe krijgen die inde werelt is/soo en sal ick anders niet begeeren dan haer / en aldus wert dat Houwelijck gesloten. Doen de maeltijt gehouden was / seyde malegijs tot Koninck Carel : Heer Coninck/gy moet te samen uyt 'er camer gaen/ want ick heb

Digitized by Google

hier wat alleen te doen/ 'twelk alsoo geschiede. Doen hy alleen inde camer was soo las hy conjuratie daer hy den duyvel Belzebub terstont dede komen ende hy vraeghde hem waer hy soo langhe gebleven had dat hy niet eer gekomen en was. Den duyvel sey: ick en dede noyt boodtschap daer ick meer ramoers om hadde dan ick nu dede/ want in al de werelt en zijn maer twee Coninks kinderen die Maria heeten/ ende melck geven/ende ick moeste my selven verscheppen gelijck een vrouwe/ en noch hadde ick 't quaet ghenoegh eer ick 't krijghen konde. Doen Malegijs 'tmelck had soo was hy seer blijde/ ende ginck hem wel harnassen ende sadelde Rosbeyaert/ en ginck daer op sitten als een stout vroom Ridder/ als hy was. Doen Malegijs op 'tpeert geseten was/soo quam hy met beyaert nae de poorte daer al de Heeren en Vrouwen vergadert waren/ om oorlof aen hem te nemen: och hoe bedruckt was de schoone Oriande/ doen sy sagh dat haer lief ginck vechten teghen die felle draken/ soo suchtede sy dickwils in haer selven/seggende: Ick heb soo veel lijdens gehadt om sijnen t'wille/ ende ick meynde daer nu door te wesen maer nu komt my eenen anderen druck op/ dat mijnder herte soo swaer is/ dat ick niet en weet wat my is. Binnen desen middelen tijt soo quam Malegijs gereden ende Oriande is hem te gemoet gegaen/hem vriendelijck seggende: o Malegijs lief/ siet wel voor u/ dat u de draken niet en bederve/want verlore ick u nimmermeer en soude ick vreught bedrijven.

Doen malegijs Oriande soo hoorde spreken/ soo seyde hy uytverkoren bloeme Oriande/ ick bid u treurt toch niet want het en sal gheen noot zijn/ ick heb soo veel avonturen ghehadt/ ende daer door gheraeckt met mijne konsten/ die my niet liegen en sullen/ soo ick meyne/ aldus soo weest te vreden/ende en treurt niet. Doen Malegijs aldus bereyt was gekomen daer Coninck Carel/ ende alle sijn Heeren waren/ soo seyde hy: Heer Koninck/ siet hier uwen dienaer Malegijs/ die hier bereyt staet om den kamp te doen tegen de felle Draken/ ende dat op de conditien voor in 't lange verhaelt/ ende hier op soo heb ick my bereet ghemaeckt om die Draken te bevechten en te vernielen. Daer op Coninck Carel antwoorde/ en sprack: 'tgeen dat ick u belooft hebbe/ is machtigh genoegh te houden/ ende ick beloof u noch dat ick mijn woort houden sal; ende ick sal het vermeerderen en niet verminderen als 't daer toe komt/ soo de Draken verwonnen zijn. Ende doen nam Malegijs oorlof aen den Coninck/ ende alle de Heeren/ en aen sijnen Neve Aymijn/ ende aen Vrou Aye/ende hy seyde tot Oriande: schoone bloeme weest te vreden/ de Draken sullen nu korts gevelt zijn/ oft ick salder voor doot blijven. Oriande dit hoorende soo seyde sy: o Malegijs lief siet wel voor u van die felle draken/ en aen-roept Maria de moeder Godts/ met haren gebenedijden Sone/ gy sultse sonder twijffel wel verwinnen. Doen Malegijs dese woorden hoorden/ soo sprack hy een dwaes woort ende seyde: Ick en heb'er niet mede te doen/ maer ick betrouw my altoos op mijn kracht ende op mijn konste/dat my de Draken niet seer en sullen deiren/ ende met dien stack hy sijn peert met sporen en reet te poorten uyt of een Hert geweest hadde.

Hoe dat Malegijs de Draken bevocht, en hoe de Draken hem wegh voerden, en hoe Ros-beyaert in de Stadt quam gheloopen seer ghewont van de Draken.

DOen Malegijs ghescheyden was van Oriande ende van den Coninck/ ende van de andere Heeren/ soo reedt hy lanckx de straeten/ tot dat hy aen't

Digitized by Google

aen't Bosselken quam daer de Draken in waren. Ende doen Malegijs voor het Bosselken quam daer de Draken in waren. En doen sy hem vernomen hadden / soo begonden sy voort te komen al briesschende ende spouwende / dat Malegijs Peert begonde achterwaerts te deysen van vreesen.

Doen Malegijs dat sagh / soo sloegh hy 't Peert met sporen / en hy velde sijn lancie / en meynde den eenen wel te doorryden / maer hy miste den steke: soo dat hy voorby schoot daer schoten sy soo fellijck vier op hem / dat wonder was hoe dat hy't herden mocht. Doen Malegijs sagh dat hy den steke ghemist had / soo ontstack hy in sijn aensicht van schaemten om dat'er soo menigh vroom Man was die't sagh / en mits dat Malegijs metten peerde voorby den drake schoot / soo wert het peert ghequetst achter ontrent sijn billen. Ros beyaert dede vast sijn beste / slaende en bijtende om de draken te vernielen maer 't was al om niet want de Draken en hadden gheen quetsen in / om dat het duyvels ware. Doen Malegijs sijn lancie wegh ghewor pen had / soo quam hy de draken vromelijck toe met sijnen sweerde / slaende oft hy uytter sinnen gheweest had / maer ten mocht al niet helpen: ten lesten quam de eenen draeck ende gaf Malegijs eenen slagh met sijnen steert / dat hy van den Peerde vallen moest. Doen Malegijs sach dat hy van het peert gevallen was soo seyde hy tegen hem selven: o Malegijs wat sal u genaken / hier sulde moeten verwonnen blijven van twee draken / dat waer een eeuwighe schande / die onder de Edelen den name hebt van vromigheden / ende den name van konsten onder de konstenaers / soude ick hier nu met schanden velt-vluchtigh zijn / dat en soude ick nimmermeer klooven / en ick en sal nochtans van hier niet gaen / al souden sy my d'een lit van den anderen scheuren. En met dien soo verhief hy sijn sweert en sloegh als nu op d'een en al nu op d'ander / maer wat hy dede ten quetste niet. Ten lesten wert hy seggende: Wat Draken moghen dit zijn / my dunckt dat sy van duyvels vellen ghemaeckt zijn / want wat ick slaen ick en kan-se niet quetsen. Malegijs dus fantaserende / soo hebben de draken haer muylen open gedaen / recht of sy na haren asem geblaest hadden / want haer meyninghe was / dat-se sijn handen in haren muyl souden krijgen / soo souden sy hem verwinnen. Doen malegijs dit sagh soo wert hy peysende op't melck dat Belzebub gehaelt hadde van twee Koninckskinderen / ende dat hyse daer mede verwinnen soude / soo nam hy in elcke hant een deel van den melcke / ende bestreeck daer mede hare tongen soo diep als hy reycken konde. Doen Malegijs aldus haer-lieden tonghen wassen soude / en hy in't stroot-gat sijn handen had / soo hielden sy hem staende met sijn handen.

Doen malegijs gevoelde dat hy hem niet roeren en mocht / soo was hy mistroostigh in sy selven / segghende: O almogenden Godt waer ben ik geraeckt hoe staen ick aldus machteloos gy boose vyanden / hoe hebde my verrade / want sonder twijfel het moeten vyanden zijn anders souden sy my de handen af-bijten / maer nu houden sy my staende / krachteloos en machteloos / ick mocht wel peysen dat'et een verraderije was / om dat sy seyden dat-se niemant en soude konnen verwinnen dan ick / en de twee maegden die daer quamen klagen dat waren oock helsche vyanden die my in dese verraderije gesteken hebben / soo Heere wilt mijns ontfermen / ende helpen my uyt desen last der helscher vyanden / die seer haken naer mijn qualijckvaren. Ach de woorden die my Oriande seyde

seyde dat ick Marias Sone aen-roepen soude/ die refuseerde ick/ och het rouwt my soo seer dat ick't van monde sloegh. Met dien soo quam daer een stemme/ die tot hem riep en seyde: Malegijs/ waer zijde? souden nu niet willen de hulpe van Marias Sone begeeren/ die ghy in't uytkomen niet en begeerde/ gy seyde't dat u kracht en u konste u wel souden uytbrengen van de draken/ ghy en hadt geen ander hulpe gebreck/ thoont nu u kracht en u konste. Waer op malegijs seyde: o H. Engel wilt my helpen uyt dese pijnen/ daer ick nu in steke by mijn selfs schult/ och dat ick Marias kint hulpe weder-seyde/ dat is my hertelijck leedt. Waer op den Enghel antwoorde: dat berouw komt te spade/ de vyanden sullen over u d'overhant hebben naer hun seggen/ niet dat sy u sullen mogen aen 't lijf hinderen of quetsen/ of tormenteren/ maer met tentatien/ met dreygementen/ en met anderen vuylen stanck sullen sy de sonden pijnigen/ die gy aen Marias kint bedreven habt.

En doen vlogen de duyvelen met malegijs recht op na de locht toe/ soo dat niemant en wiste waer hy en de Draken ghevloghen waren. Doen Oriande sagh dat Malegijs wegh was/ soo seyde sy: O ellendigh Wijf! wat sal ik beginnen/ aen wien sal ick troost vinden ende raet vraghen? eylacen! aen niemant/ vermaledijt moet de ure zijn doen ghy het vechten aen-naemt. O Malegijs lief/ gy hebbe't u selven ghedaen/ om dat ghy versmade de hulpe van Marias kinde/ en die u dat hiet en was seker uwen vrient niet. Voort seyde sy tot Coninck Carel: Heer Coninck hoe sal ick't maken om dat maleghijske mijn lief sijn lijf verloren heeft/ 'twelck my rouwen sal geheel mijn leven/ ick peyse dat de twee draken niet als duyvels waren/ die ghekomen zijn om hem te bedrieghen/ soo sy nu gedaen hebben.

Koninck Carel hoorende de klachte/ seyde: Eerweerdighe Vrouwe/ weest te vreden/ want Malegijs en sal gheen noot hebben hy sal't wel ontkome met sijn'er konsten; en oft Godt gave dat hy achter bleef/ hier is soo menighen edele Jongman in mijn Hof/ die u noch meerder eere doen soude/ dan hy u gedaen heeft. Oriande dit hoorende ontstack in haer aensicht/ ende seyde: Heer Koninck/ waerom seghde dat/ al heeft hy my noch niet ghetrouwt/ hy magh't doen als't hem belieft/ ende ick ben wel met hem te vreden/ oock en weet ick niemant levende onder den Hemel/ hoe edel hoe rijcke/ hoe schoone dat hy oock is/ die my dat soude moghen aenstaen/ dan den Edelen meester Malegijs/ en dat door sijn kostelijcke konsten/ die men hem daghelijcks siet hanteren.

Binnen desen middelen tijde dat Oriande tegen Coninck Carel stont en klaeghde/ soo reet den ionghen Aymijn/ tot daer't vechten ghebeurt was/ ende ginck besien oft sijn Oom doodt was/ of dat hy eenigh letsel hadde. En doen hy sijnen Oom niet en vont/ soo wert hy klagende en suchtende/ ende segghende in hem selven aldus: o vermaledijde quade avonture/ die alle mijn vreught onder 'tzant ghetelt hebt/ wat mochte't u schaden dat ick soude gheluck gehadt hebben van des Konincks Suster te trouwen/ maer eylacie/ 'tis al ghedaen: en doen hy wat voort ginck/ soo vont hy sijn mes ende sijn lancie ligghen/ de welcke hy op-genomen heeft en is weder te peerde geseten/ en is soo na den Koninck gereden. Doen den Coninck hem sagh/ soo vraeghden hy hem van waer hy gereden quam met dat bloodt mes ende met'er Lancie in de handt. Waer op Aymijn antwoorde ende seyde dat hy van daer quam daer dat vechten

toe.

Digitized by Google

toe ginck van sijnen Oom ende van de Draken. En ick/ Heer Koninck magh wel klagen/ dat my de fortune aldus tegen loopt / want ick heb mijnen Oom verloren die my geerne in houwelijcken staet ghestelt hadde met uwe Suster vrouw Ape van Pirlepon/ maer ten belieft de fortune niet / welck my 't herte seer bedruckt maeckt/ want sy is die ick boven al verkoren hebbe/ en moet ick-se laten / soo sal ick van rouwe sterven.

Doen Koninck Carel dese woorden hoorde/ soo was hy verstoort / ende seyde: hoe Aymijn Jonck-heer / hebbe ick de macht niet mijn Suster te geven/ die ick wille/ en of u Oom niet wederkeerde/ soude ick daerom niet machtigh zijn u mijn Suster te geven. En aldus Aymijn weest te vreden/ al dat'er ghesept is dat sal ghesept blijven/ ende ick sal u Vrouw Ape mijn Suster gheven.

Aymijn dese woorden hoorende viel op sijn knien / en dede hem reverentie/ en bedanckten hem seer van de schoone presentie die hy hem dede / ende hy nam oorlof aen den Koninck / ende reet nae Dordoene / ende doen hy in de Stadt quam soo is hem Oriande sijn moeye te ghemoet gekomen / en vraeghden hem van waer hy quam. Waer op dat Aymijn antwoorden en seyde: Beminde moeye/ ick kome u klaghen het iammer dat gheschiet is van mijnen Oom Malegijs / want ick heb geweest ter plaetsen daer hy den Camp dede teghen de twee draken/ maer eylacie/ ick en vinde hem nievers niet / noch niet van sijnen harnassche meer/ van sijn sweert / ende sijn lancie/ hierom soo laet ick my selven duncken dat hy niet doodt en is / maer dat hy van de draken ievers ghedragen sal zijn. Oriande wel wetende by kans hoe dat het vergaen was/ seyde:

O lieven Neve/ de twee Draken waren twee helsche vyanden die daer als draken quamen om hem te krijghen/ en oock de twee maeghden die daer klagende quamen/ dat waren twee duyvels als ick my noch wel bepeyse/ want sy seyden/ dat niemant de Draken verwinnen en mocht / dan den selven Ridder die den Duyvel Ramas bedroegh/ en hoe hy Rosbeyaert haelde uyt'er duwiere van Vulcanus / hierom soo dencke ick wel dat et al duyvels werck is / en dat hem de duyvelen wegh gedragen hebben/ maer te voren soo en was ick't niet vroet. Ende oock mede soo is't sijn eyghen schult / want doen hy 't vechten aen-ginck/ soo seyde ick hem dat hy peysen soude op den soeten Naem Jesus. Maer hy seyde dat hy nievers mede te doen en hadde / want sijn kracht ende sijn konste soude hem wel helpen uyt'er noodt/ och/ 't welck een deerlijck woort was/ want den soeten naem Jesu moet men altijt eeren. Daer op Aymijn seyde 't is door my ghevallen / want hy om mijnen t'wille den Camp aennam: daer Oriande op antwoorde/ en seyde: Neen de duyvels zijn altijt subtijl ghenoegh / sy souden't by-ghebracht hebben by andere stucken / want sy naer sijn bederven langhe uyt hebben gheweest / om dat hy-se soo placht te tenteren / maer ick hope op de Moeder Godts dat hem niet en sal misschien.

Maer seght my lieven Neve/ wat seyt den Coninck dat hy achter blijft / ende van de conditie die'er ghemaeckt is tusschen u en Vrouw Ape zijn Suster / sal hy-se u gheven ofte niet. Aymijn seyde: Lieve Moeye / doen ick den Koninck vraeghde oft hy de conditie niet en soude houden willen / in dien mijn Oom niet weder en quame / soo wert hy half gram ende seyde: Mijn Suster / staet tot mijnen wille / ende al quame u Oom nimmermeer weder/ soo sal ick u nochtans mijn Suster geven/ want ick

gees

geef-se u liever dan imant anders: maer ick hoore wel/ Moepe/ dat den Koninck geen groot werck van mijnen Oom en maeckt al bleef hy achter/ want hy seyde: u Oom en heeft geen noot/ want sijn groote konsten sullen hem wel uyt'er noot helpen. Doen den Duyvel meester Malegijs hadde bedroghen / en dat sy hem soo verre ghebracht hadden dat hy sijn handen in haren mont stack / ende sy hem vast hielden staen / soo namen sy hem op / en braghten hem in eene purgatorie die Lucifers Raedt-kamer heet/ tusschen twee hooghe bergen/ daer het seer vreeslijck en vervaerlijck was / sy souden hem geerne in de hel gebracht hebben/ maer den Engel Godts behinderde dat. Doen sy hem in't gat geworpen hadden/ soo werden sy ontrent hem dansende ende springhende / en riepen: ghy Toovenaer waerom en thoonde u konsten niet/ dat gy nu van hier komt / waerom en beswecrt ghy nu de geesten niet die ghy soo iammerlijck placht te tenteren/ waer blijven nu u konsten?

Malegijs die in grooten druck was / riep seer ontfermhertelijck op den soeten naem Jesus seggende: o gebenedijden soeten Jesu/ wien dat ick soo armelijck verstoort heb by mijnder verwaender hooveerdigheyt/ my te seer betrouwende op mijn eygen kracht en op mijn konste/ niet denckende dat my de gratie van u komt/ maer ick liet my selve dunken/ dat de gratie van my selven quam/ d'welck my soo seer berouwt / dat ick niet seggen en kan. Malegijs liggende in dese ellenden/ beschreyde bitterlijcken sijn sonden / en riep dickwils op de ontfermhertigheyt Godts/ datse hem doch wilde bystaen. Doen riepen de duyvels met luyder stemmen: alle gy helsche geesten/ laet ons desen toovenaer op nemen en draghen hem in den put der hellen. Terstont vlogen daer dry oft vier duyvelen ende grepen malegijs al treckende ende schorende / maer den goeden Enghel quam daer en verboot hun dat sy Malegijs niet voorder dragen en souden, dan hy eerst gedragen was. De vyanden namen doen Malegijs en brachten hem weder in den selven put daer sy hem uytgenomen hadden: doen hy daer in lagh soo quam den Engel des Heere tot hem / en seyde: Hoe is't Malegijs / mooghde wel verdragen dat u dese duyvelen aendoen tot beteringhe van uwe sonden. Daer op antwoorde hy / ende seyde: o H. Engel/ sy en doen my alsoo veel niet, ick waer bereet tienmael meer te lijden/ dan ick geleden heb/ op dat ick den torne Godts van my mocht keeren. Waer op den Enghel seyde: O Malegijs/ wat ghy doet en wanhopt / oft en despereert niet/ Godt sal u vrient noch zijn / maer dat misdaet dat ghy teghen hem misdaen hebt / moet hier ghebetert zijn/ ende met dien soo ontschoten Malegijs de tranen uyt de oogen ende seyde: o H. Enghel/ die my vertroost met troostelijcke woorden my is soo leet het woort dat ik seyde/ dat ick niet en weet wat ick van rouwe bestaen sal? ick wilde wel/ indien't mogelijck waer dat ick soude lijden al de pijne des Vageviers/ en dat ick daer mede den Almoghenden Godt mochte versoenen. Doen den Engel dit hoorde/ seyde hy: Malegijs de goetwilligheyt die ghy ons thoont die sal u pijne doen minderen / en Godt sal u berouw aensien/ soo dat ghy eer lanck verlost sult zijn. Ende den Enghel des Heere seyde / dat hy niet wanhopen en soude / maer altijdt hopen op de bermhertigheyt Godts / en daer mede scheyde den Engel van malegijs. Doen den Enghel wegh was/ soo sloten sy eenen raet dat sy alle gelijck by Lucifer soude gaen / en klagen den last en overdaet oft hun dagelijcks doende is den Godt hier

Digitized by Google

hier boven/ want hy wilt niet ghedooghen dat sy Malegys deden 't ghene dat sy hem wel wilden doen nu sy hem machtigh waren / ende als malegys de geesten machtigh was soo beswoer hyse d'een hier en d'ander daer / alsoo't hem beliefde/ maer sy en mochten niet bedrijven dan by consente/en met desen raedt soo vloghen sy alle ghelijck in de helle tot Lucifer / ende doen sy daer quamen soo werden sy roepende met luyder stemmen/ o Lucifer meester/ ontfermt u onser / want wy werden over al verstehen/ ende men doet ons 't grootste ongheluck dat men doen magh.

Doen Lucifer dit hoorde / soo seyde hy : wat ongheluck wirt u gedaen daer ghy om gestoort zijt. Daer op Balcare antwoorden/en seyde : Gedenckt u wel meester hoe dat gy ons sont dat wy bedrieghen souden den Toovenaer malegys/ daer wy ons beste toe gedaen hebben/ want wy ons verschiepen ghelijck maeghdekens/ ende ginghen voor den Koninck klagen/ dat wy gevloden waren door twee draken die't al verderven/ ende niemant en magh daer tegen staen dan den Ridder die dat Ros Beyaerdt haelde in Vulcanus-bergh/en den duyvel Ramas bedroogh. Ende mits dien dat wy hooren segge dat hy hier woonde/ soo quamen wy hier klagen op hope dat den Ridder hem soude stellen tegen de Draken. Oock seyden wy / dat hy melck moeste hebben van twee Coninkx kinderen die Maria heeten. Doen wy ons klachte gedaen hadden / soo gingen wy ons verscheppen gelijck draken/ ende korts daer naer soo quam hy ons bevechten / ende doen hy upt'er poorte komen soude / soo seyde daer een van sijn vrienden / dat hy de hulpe van Maria kinde te baten roepen wilde. Daer hy seer hooveerdelijcken op antwoorde/ en seyde : Ick en hebbe met gheen hulpe te doen / maer hy sprack dat sijn konst ende kracht groot genoeg was om te wederstaen de draken sonder iemants hulpe. Ende hier mede soo quam hy teghen ons vechten / ende meynde ons de tonghe te smeiren met den melcke / en doen soo hielen wy hem staende dat hy hem niet roeren en mocht / en doen wirt hy gewaer dat hy betoovert was/ende dat wy helsche vijanden waren. Doen wirt hy roepende op het kint van Maria. En een stemme riep ende seyde : malegys en hebde nu gheen hulpe van doen van het kint van Maria/ daer u af geseyt was. En hy riep dat'et hem leet was;doen sprack de stemme/neen malegys / ghy en hebt geen hulpe gebreck/ u kracht ende u konste sal u noch wel beschermen/ ende daer mede vertrock de stemme. En wy grepen hem ende meynden hem hier te brengen/ maer den witten Enghel verhinderde ons dat. Wat dunckt u meester Lucifer / en doet men ons geen ongelijck dat sy sulcken macht over ons hebben / ende wy en hebben geen macht over hun-lieden.

Hoe dat Lucifer raet gaf daer op te vreken, maer het was al te kleynen profijt.

Doen Lucifer dit gehoort had van den duyvel Balcare/soo antwoorde hy/en sprack : gy seght dat men ons ongelijck doet / men doet ons groot ongelijck dat sy ons mogen tot hare dienst nemen/ met experimenten ende conjuratien/ en dat sy ons boven dien noch besweiren ende belesen/niet te roeren noch te vergaen/dan daer't hun belieft/want wy hebben ons punitie van den oppersten Heer om de sonde van hooverdye / dat wy ten euwige dage moeten branden/ als gebannen uyt 't rijck daer wy uyt geworpen zijn/want den Heer is op der aerden gekomen om de menschen te verlossen / ende niet om onsen 't wille.

I Maer

Digitized by Google

Maer aengaende dat wy onsen wille souden doen met den mensche/ soo dickwils als sy desperen of wanhopen teghen Godt / daer en hebben wy gheene macht aen voor dat den Heere hier boven syn handen daer af treckt. Oock mede soo en hebben wy hier geen macht over/ soo lange als sy niet en sterven in den lichame / maer konnen wyse alsoo tenteren dat sy hun selven het leven nemen/soo zijn-se ons. Aldus soo gaet en tenteert hem seer / dat hy sy-selven doodt met desperatien / soo hadde al u dingen vast. Dien raet dochte hun allen goet / ende sy seyden dat sy't soo souden doen/ ende daer mede scheyden sy van Lucifer. Doen seyden sy tegen malkanderen : Hoe sullen wy't aenleggen daer wy malegijs sullen bedriegen/ met eenige subtijlheyt oft tentatien.

Doen was'er eenen duyvel die seyde: Ick weet ons raet/ghy sult u verscheppen oft ghy Oriande waer / ende ick sal den genen zijn die u dragen sal / ende alsoo sullen wy komen in't gadt daer hy leyt/ ende ick sal u daer neder legghen / dan suldy seggen dat gy eeuwelijck verdoemt zijt / om dat ghy Malegijs ontrouwe ghedaen hebt / met den grooten Coninck Carel / ende dat ghy daerom met u lijf ende ziel verdoemt zijt/ en dan sulde seggen dat Aymijn en Spiet ghehanghen zijn / en dat syn Vader onthooft is/ ende u moeder ghedolven.

Doen sprack Balcare: en ghy Belzebub sult komen seggen dat hy eeuwelijk moet verdoemt zijn / en dat den Heere syn hant van hem getrocken heeft / om dat hy grooten rouwe-ghemaeckt heeft om tijdelijck goedt/ en om syne vrienden en mogen wy't hem doen gelooven/ dat hy daer door in mistroostigheyt valt / soo moghen wy hem brenghen ter helle.

Desen raet dochte hun allen goet/ en doen den duyvel Balcare gereet was / ghelijck oft Oriande waer / soo nam haer den duyvel Tortelblisse op synen hals / ende lieper mede al danssende en springende ende quam in de camer daer Malegijs sat seer druckelijck / en doen vraeghde hy den Duyvel Tortelblisse / wie hy daer brachte / hy antwoorden : Ick brenge hier de Tooveresse Oriande en om dat sy niet vernemen en konde waer Malegijs was : Soo heeft sy haer laten beslapen van den Koninck / ende van Aymijn haren Neve.

Ende doen quam Belzebub in de gedaente van Malegijs / ende quam natuerlijck by haer / en doen sy dit vernam soo gaf sy den duyvel lijf ende ziel over/ Godt ende syn moeder loochende/ alsoo seer dat my den Heere beval dat ick-se in de helle worpen soude. Terstont greep ick-se/ ende ben'er hier mede ghekomen/ maer had sy onder weghen berouw ghehadt/ ick had-se moeten laten gaen / maer sy bleef verhart ende versteent.

Doen malegijs dese woorden hoorde / heeft hy hem seer saechtmoedelijck gelaten/seggende: o mijn alderliefste Oriande / waerom hebde u laten tenteren van den vyant/dat ghy u hebt laten beslapen van den Coninck Carel/ en van mijnen Neve Aymijn/ soo lange als ick wegh heb geweest. daer sy op antwoorde en seyde/ iae ick seker malegijs/en ik hebt soo langen tijdt gedaen als ghy by my verkeert hebt / meester Iorck heeft meer nachten by my geslapen dan ghy. Ende doen ick uw' socht soo was den Duyvel Balcare mijn lief / meynde dat ick my met u alleen hebbe mogen lijden neen ick vry/ den kleynen Spiet heeft u gheholpen met noch meer ander die ick niet seggen en kan. Doen malegijs dit hoorde/soo seyde hy patientelijck. Seker Oriande/ gy hebt u selven de meeste schande ghedaen / maer ick wilde wel

dat niet ghefchiet en waer/maer het alderquaetste dat gy Godt af-gegaen zijt ende hebt u selven den duyvel over-ghegeven. Doen wirt den duyvel roepende ende seyde: Ja onsaligh toovenaer/'t is u schult dat ick verdoemt ben/ ende ick sal't noch over u wreken/ en daer mede/ ghy duyvels/ draeght my daer u den Heere my bevolen heeft te draghen/ te weten in den afgront der hellen/ d'welk de duyvels terstont deden.

Doen Malegijs dit sagh/ vielen hem de tranen upt'er ooghen/ maer hy aenriep den soeten Naem Jesus. Doen de vyanden sagen dat sy aen Malegijs aldus niet winnen en mochten/ soo warē sy qualijck te vreden. Ten lesten quam daer eenen Duyvel met een deel zielen van Roovers die verdroncken waren op de Zee. Ende doen den Duyvel daer voor-by vloogh/ hoorde hy daer groote gelupt/ende hy is daer naer toe ghevloghen/ ende vraeghden wat daer te doen was/ dat sy soo vrolijck waren?

Doen seyde Tortelblisse: en souden wy niet blijde zijn/want wy hebben in ons behouden den Toovenaer malegijs en Oriande sijn lief die hebben wy in der hellen gebrocht/ende die zijn de ghene die ons aldermeest plachten te temteren/ en souden wy dan niet vrolijck zijn. Doen seyde den duyvel: Ick kome terstont gheloopen van Eggermont/ daer't al te mael vermoort is/want Coninck Carel wilde Oriande hebben/ en de Oriande en was in de stadt niet/doen was'er een verrader die Coninck Carel de Stadt over leverde.

Ende doen den Coninck de stadt had/ soo dede hy terstont den iongen Aymijn hanghen ende Spiet neven hem/ ende Buevijn van Eggermont was ghehangen/ ende Oruwane sijn moeder is gedolven/ en daer en is niemandt van hun allen behouden/ want sy al storven in disperatie/ soo kome ick hier gevloghen met de zielen nae der hellen/ want al dat in de stadt was/dat is vermoort en wy vliegen met de zielen naer de helle. Doen sy dat hoorden/ seyden sy tot malegijs: Hoorde wel ghy Toovenaer hoe dat 't met u vrienden staet. ende hoe sy in hun bloet versmoort zijn in den afgront der hellen/ ende ghy en sult niet beter varen met uwe Tooverijen.

Doen Malegijs dit hoorde/ soo was hy wee te moede/ ende seyde: O almogenden Godt/ zijn dit ons avonturen/ soo zijn-se seer kleyn/ ende hoe moghen dat u bermhertighe oogen lijden dat'er soo menighe Christenen zielen ter helle ghedraghen wort.

Niet-te-min ghenadigen Heere uwen wille moet gheschieden/ want het haerlieder sonden schult is/ dus soo wil ick met tranende oogen bidden dat ick berouw mag krijgen voor mijn sonden en dat de pijne die ick voor mijn ooghen sien/ moet in staet staen van mijn voorleden sonden/en Heere wat u belieft met my gedaen te hebben/dat wil ick geerne lijden/ indien dat'et vleesch verdraghen magh. Doen de Duyvels saghen dat sy aen malegijs niet en hadden; soo waren sy seer verstoort/ briesschende upt den holle loopende/ost al de werelt hun te nauwe gheweest hadde. Ende doen ginghen sy Beelzebub toe-maken ghelijck eenen Enghel/ om dat hy Malegijs soude tempeteren. Ende doen Belzebub daer binnen quam/soo liepen alle de duyvelen wegh/ om dat malegijs hem te berouwen soude om Belsebub/ ende Belzebub is tot malegijs ghekomen daer hy lagh/ en seyde:

O Malegijs/hoe seer deert my u bitter lijden/ om dat den Coninck der glorien sijn hant der genaden van u getrocken heeft/ ende heeft u gestelt in't getal der verdoemde. Malegijs dit hoorende/

Digitized by Google

wert bitterlijck schreyende/ ende sprack: O goeden Enghel wat is mijn misdaet dat ick verdoemt moet zijn / mijn hope was / dat met deser pijnen mijn sonden vergheven souden zijn. Doen sprack den Enghel: u salten sonden op een goede mate eer de stadt gewonnen was/en eer Oriande haren Schepper blasphemeerden/ ende haer misdroegh soo villeynig daer ghy principalijck oorsaeck af zijt/ ende dus soo moet gy mede de pijne der sonden lijden. Want daer staet geschreven: Soo veel misdoet hy die den raedt gheeft / als die't werck doet. Ende om dat ghy oorsaeck zijt dat'er soo menigh mensch sijn lijf heeft verloren / ende soo groote sonden ghebeurt zijn / soo moet ghy met de andere de selve pijne lijden/ mits dat al door u gheschiet is. Doen Malegijs dat hoorde/soo sprak hy: o H. Enghel sal ick moeten verdoemt zijn.

Doen antwoorde Belzebub: de mare en is niet beter / hoe wel dat my leedt is/ en soo is't oock al 't Hemelsche gheselschap/ want sy voor u ghebeden hebben/maer ten magh u niet helpen. Doen sprack Belzebub tot de duyvelen: Sa duyvels/ neemt den verdoemden malegijs/ ende draeght hem by Oriande in't diepste der hellen. Doen de duyvels dit hoorden/spraken sy/ rechtveerdig Rechter/geeft ons den Toovenaer Malegijs die ons toebehoort. Malegijs dit hoorende/riep met luyder stemmen: O Coninck der Coningen / ontfermt my arm sondaer door u vijf wonden die gy voor ons arm sondaren ontfangen hebt / soo bid ick u dat gy my vergeven wilt mijn sonden/ als gy den moordenaer aen den Cruyce vergaeft / ende wilt u bermhertighe ooghen op my slaen/ alsoo dat my de boose vyanden niet en verwinnen.

Doen hy dus langhe ghelegen hadde in't gebedt/ soo wert hy soo flau dat hy neder ter aerden viel / maer altijdt biddende/ dat hem Godt ontfermen wilde. Doen malegijs daer lagh / soo meynden de duyvels dat hy in onmacht gheleghen hadde. Doen sprack Belzebub die daer als een Engel stont tot de duyvelen: Ghy duyvels / neemt hem ende brenght hem daer hy behoort. Doen spraken de Duyvels:

Wy en moghen niet / want de heylige ghebeden beschermen hem dat wy geen macht over hem en hebben. Doen sprak den Duyvel Balcare tot Belzebub: Gy zijt den Enghel Godts/ draeght gy hem daer't u belieft. Doen Malegijs dit hoorden / soo wert hy denkende dat niet dan bedrogh der vyanden en was/ soo verblijde hy hem seer / ende aenriep den soeten naem Jesus. En ten lesten soo zijn de duyvelen wegh gevloden met groot gekrijs boven op d'hooghte van de berghen / om dat sy aen Malegijs niet winnen en konden. Ende Malegijs die viel in sijn ghebedt/ biddende den almogenden Godt dat hy hem uyt de duysternisse wilde verlossen.

Hoe dat Oriande klaeghde teghen Spiet, dat Malegijs verloren was.

Doen Malegijs twee daghen in de Ouwiere ghweest had/ soo quam Spiet weder van Eggermont tot Oriande; en doen sy hem sagh / soo vertelde sy hem / hoe dat Malegijs verraden ende wegh gebracht was van de duyvelen / als ghenoegh hier voor verklaert staet/ doen Spiet dat hoorde/ seyde hy: Beminde Oriande/ ick beloof u dat ick by hem sal zijn eer dry daghen/ende weten waer dat hy is. Doen Oriande dat hoorde/ was sy seer blijde/en bat Spiet dat hy hem dogh haesten wilde/ sy sout hem wel loonen. Doen Spiet van haer ghescheyden was / ginck hy een conjuratie lesen / en beswoer den duyvel Sathan/ende vraeghde hem waer dat Malegijs was? Waer op den Duyvel Sathan

than antwoorde en seyde: ick en magh't u niet segghen. Doen ginck Spiet een stercker conjuratie lesen / om te weten waer malegijs was. Doen antwoorden Sathan seggende:al beswoerdy my te niet/ick en magh u niet seggen / maer wilde daer wesen ick salder u draghen/ maer gy sult de ure vervloecken dat gy daer opt quaemt. Nu wel/seyde Spiet/ brenght my daer. En doen Spiet aen den bergh was / seyde hy tot Sathan/ hoe dat hy alder-behendighste tege malegijs soude spreken. Daer op Sathan seyde:ick een weter geenen raet toe/dan dat ghy u selven moet verscheppen ghelijck eenen vyant / en gaen soo onder de vyande. Spiet seyde: hoe soude ick daer toe gaen om my te verscheppen / gelijck eenen Duyvel? Daer Sathan op antwoorde: ick weet een goet vel van eenen drake/kondy u daer properlijck in houden / soo souden sy meynen dat ghy een aertsch Duyvelken waert. Doen beval Spiet den Duyvel Sathan/dat hy dat vel halen soude/'twelk den duyvel dede. En doen Spiet dat vel had / soo ginck hy hem daer in besluyten / en vraeghde den duyvel Sathan/ waer de Duwiere stont? Doen seyde Sathan: Gaet daer recht op daer dien roock op-gaet / daer suldy hem binden/maer hy en is in geen pijn/dan dat hy gekrijsch hooren moet/ en hier mede schoot Sathan wegh. En Spiet aldus verkleet zijnde/ is gegaen na de Duwiere om te komen daer malegijs was/en hy sagh den roock en de vlamme op-gaen. En doen hy voor de Duwiere quam / soo quamen de vlammen soo seer op hem dat hy niet en wist wat beginnen van hitte / ende hy soude weder ghekeert hebben / maer de vyanden sagen hem en grepen hem terstont / seggende: Ey Duyvelken waer wilde henen loopen / hebde iet bedreven dat'er hellen teghens gaet/ dat gy vreest te komen onder ons handen. Ende met dien quam daer noch eenen duyvel op / ende die grepen Spiet en wierpen hem jammerlijck op en neder/ altoos innewaert treckende. Doen sprack daer een van de duyvelen: wat wildy maken / dat en is geenen duyvel/ het is den jongen Spiet die hem aldus verschapen heeft met een velle. Doen de vyanden dit hoorden / hebben sy hem uyt-sijn velle gheschut / en doen stont Spiet en sagh jammerlijk toe/en wist niet wat segghen / oft werwaerts hem keeren. Doen seyde duyvel Balcare: Ey vals diefken / hoe wel te passe komdy nu onder ons handen / men sal u selven leeren verscheppen ghelijck eenen duyvel. En Spiet sagh al omme na Malegijs/ maer hy en konde hem niet sien/en ten lesten seyde hy: gy helse geesten / waer hebdy mijnen meester Malegijs ghelaten/ick wil 'tweten. Doen namen sy Spiet en wierpen hem in de Duwiere daer Malegijs in lagh. Doen Malegijs Spiet sag/seyde hy: O mijn liebe Spiet/hoe komdy hier/want my is gesept van de duyvels/ dat gy en Aymijn mijn Neve gehangen waert/ en mijn Vader onthooft / en mijn Moeder gedolven/en de Stadt van Eggermont verdorven was/en al 'tvolck vermoort/ en dat alle dese zielen ter hellen reysden. Dus bidde ick u seght my wat'er af is. Doen Spiet dit hoorde soo verwonderde hy hem seer en seyde: O Malegijs/ meester/ t'is altemael ghelogen / want u edel geslacht is gesont/want ick was noch over acht daghen te Eggermont / ende bracht uwen Vader ende Moeder een bootschap van den grooten Coninck Carel/ende doen sagh ick-se al ghesont/ ende van daer reysden ick na Dordoene tot Oriande/die my seyde dat gy vande vyanden bespot waert/en doen beloofde ick haer. dat ick u soude gaen soecken: Doen seyde Malegijs: Is Oriande

noch te Dordoene/en my was hier gheseyt dat sy beslapen was van Koninck Carel en van Aymijn mijnen Neve / en van den duyvel Belzebub die hem verschapen hadde in mijn gedaente. Ende doen sy dat vernam soo gaf sy den duyvel ziel en lijf / en blasphemeerden den almoghenden Godt / ende den almogenden Godt dede haer dragen met ziel en lijf in den afgront der hellen. Ende sy was hier voor gebracht/soo dat ickse sagh ende sprack / en sy seyde my dat sy haer met my niet gheleden en had / maer meester Jorck mijn Oom had'er mede by gheslapen / ende ghy had oock by haer geslapen / ende sy sprack dat de structie van Eggermont om haren wil gheschiede/want Coninck Carel wilde haer hebben/en de stadt was verraden/ seght my doch wat'er af is. Doen antwoorde Spiet: beminden meester ten is niet dan duyvelrije/ want gisteren was sy kloeck ende ghesont/ ende sy badt my noch dat ick u soude soecken / want nauwe dry daghen geleden waeren dat sy u verloren hadde met de draken: ende Coninck Carel ende allen de Heeren zijn noch te Dordoene / en weten niet waer dat gy zijt / en den Coninck heeft Aymijn uwen Neve Vrou Aye belooft/ aldus meester zijt te vreden / ten is niet dan duyvelrije. Doen malegijs hoorde dat hy daer noch geen dry dagen ghelegen en hadde/soo verwonderde hy hem seer/want hy meynde daer wel een half Jaer gelegen te hebben / en Spiet vertelde Malegijs hoe hy daer ghekomen was by hulpe van den duyvel Sathan/ ende vertelden malkander haer avonture / en vertroosten malkanderen.

Hoe dat Oriande Malegys beklaeghden, om dat hy niet weder en quam, ende hoe sy vertroost wort van den Enghel.

Doen Oriande sagh dat Spiet niet weder en quam / ende dat sy van Malegijs niet en vernam / soo was sy seer bedruckt / want als sy by den Coninck quam/ en vraeghde oft daer geen tijdinge van Malegijs en was/soo seyden den Coninck altijt / dat syne konsten hem wel bewaren souden / alsoo dat sy wel verstont dat den Coninck om hem niet veel en gaf. Als sy dit overdacht sprack sy in haer selven: o Malegijs / ick en sal nimmermeer van u vernemen/ soo magh ik vervloecken de ure dat wy opt te Dordoene quamen / want ter avontuer hadden wy daer niet ghekomen/soo en waer u dit niet geschiet/och als ick dit overdencke/soo vallen my de tranen uyt de oogen/recht of een revier waer/het welck in my maeckt alsulcke rouwe/ waer't mogelijck dat het mijn herte af-splijten soude/want noyt vrouwe om eenen man soo veel ghedaen en heeft als ick om synen t'wille ghedaen heb. Want ick om synen t'wille menig lant doorloopen hebbe om hem te soecken / iae tot in het gat van de helle / en nu ick hem gevonden hebbe en meynde in ruste te leven / nu is hy heel van my wegh ghenomen / dat ick niet en wete waer hy is/ende is't dat ick hem niet en vinde/ soo sal ick van rouwe sterven/en met dese woorden ginck sy in haer Camer / ende viel in onmacht.

Doen sy aldus lagh / hebben se haer Camenieren op-gheheven / soo langhe dat sy tot haer selven gekome was/ soo beval sy haer Camenieren dat sy uyt'er camer gaen souden / ende sy is op haer knien gevallen / ende heeft Mariam de Moeder Godts aengeroepen / seggende aldus: o Maria fonteyne der gratien / ende een verbidster van alle sondaeren / wilt nu dogh bystaen Malegijs mijn lief die iammerlijck bedrogen is van de helse vyanden / alsoo datse hem niet en beschadigen aen lijf noch aen ziele/en al is't dat hy met sijn sonden wel verdient

heeft/

heeft/ nochtans aensiet hem / dat bidde ick u met oogen der bermhertigheyt en met'er rechtveerdigheyt. Doen sy langhen tijdt aldus ghebeden hadde/ soo is'er eenen Enghel uyt den Hemel ghekomen / ende heeft ghesept:

Staet op/ Oriande/ u Gebedt is verhoort / want Maria heeft aen haeren Sone verkreghen dat Malegijs sijne penitentie van desen dage voldoen sal / en eer den dagh ten avont kome / soo sal hy by u zijn. Ende hy is ghedragen in een gat daer een purgatorie in ghelegen is/ niet dat hy pijne lijdt/maer 'tis hem een pijne / ende den kleynen Spiet is'er oock by / ende die vertroost hem/ alsoo dat sijn hert wat beter te vreden is dan 'tgeweest hadde/ ende daer mede adieu/ ick reyse naer den Hemel. Doen Oriande dit van den Enghel gehoort hadde / soo was sy seer verblijt / ende viel op haer knien / danckende den almoghenden Godt ende Maria sijn lieve ghebenedijde moeder upt'er herten.

Doen Oriande upt der Camer ghescheyden was/ daer sy haer ghebedt gedaen hadde / soo quam sy naer de Sale daer dry oft vier iongeren te gader spraken / onder welcke Roelant ende Aymijn waren. Doen sy dese iongers sagh soo groette sy se seer minnelijcken/ ende seyde: Ghy Edel-lieden / dat ick hier kome onder u gheselschap / dat is upt goeder herten. Doen sprack Roelandt tot Oriande: o Vrouwe Oriande/ ghy zijt ons willekom/ al en waer't anders niet dan ter eeren van den Edelen Ridder Malegijs / van wien wy spraecken dat het ons seer verwonderde waer dat hy gevaren magh zijn/dat wy van hem niet en vernemen / het moet wat wonderlijckr wesen.

Doen sprack Aymijn: Hy magh de konste van Nigromancien wel haten / want hy is'er nu mede bedorven. Doen Oriande dese Jonghers hoorde klagen van achter-blijven/soo seyde sy:ghy Heeren /ick dancke u van sijnen t'weghen / dat ghy voor hem sorghvuldigh zijt / maer gy sult Malegijs hier sien eer desen dagh over passeren sal. Doen Aymijn dit hoorde/ soo was hy blijde ende seyde: lieve moeye / hoe konde dit weten/en weet gy wel waer hy is? daer sy op antwoorde/ seggende: Uwen Oom was gedragen tusschen twee berghen in een valleye / ende de duyvelen meynden hem daer te hebben verdorven/maer het was hun verboden; en nu soo heeft my een stemme ghesept als dat Malegijs t'avont by my sal zijn/aldus soo leef ick op hope. En doen de iongers dit hoorde werden sy verblijt. Doen Koninck Carel te Dordoene lagh/en sagh dat Malegijs niet weder en quam / soo seyde hy tegen sy selven / als eenen die in liefde verwonnen was/in deser maniere: wat sal mijns ghewerden/ dat ick nu ontsteken ben met de liefde van de schoone Oriande / welck my een swaere pijne is / want ick niet rusten en kan dagh noch nacht / ick sal mijnen noot haer te kennen gheven/ maer of sy't my ontseyde / dat waer mijnen persoon eene groote schande / sy en sal op Malegijs niet meer achten / om dat hy niet weder en komt / ende met meer diergelijcke gheyeysen stelde hy alle vreese ende schaemte aen d'een zijde / ende nam voor hem dat hy't Oriande te kennen geven soude/waer't dat hy-se vinden konde/ ende waer't dat sy't niet consenteren en wilde / soo soude hy-se verkrachten.

Hoe Coninck Carel Oriande te voren leyde dat sy sijnen wil doen soude, en hoe sy haer exculeert, soo sy alderbest kost.

Als nu Coninck Carel dit op-set had/soo is't ghebeurt op den dagh dat Oriande tijdinghe ontfangen hadde van Malegijs dat den Coninck in haer

camer gekomen was om dat hyse open sagh: doen Oriande den Coninck sagh komen/soo is sy beschaemt geweest / en is tegen hem opgestaen / eer en reverentie bewijsende ende seyde: Heer Coninck en belgt u niet / dat ick my niet wat bereet gemaeckt en hebbe tegen u komste / had ick't sekers geweten / ick had mijn camer wat verciert: daer den Coninck op antwoorde en seyde: ick sien dese camer verciert met alsulcken goet/dat ick in alle mijn hof diesgelijcks niet en heb/ ende t'gene dat ick sien/ ick wilde dat 't mijn waer om half mijn Croon. Doen Oriande dese woorden hoorde/ soo ontstackse in haer aenschijn / want sy verstont sijn meyninge wel/ en seyde: Heer Koninck de woorden die ghy spreeckt / zijn dinghen van niet: want dit goet is meer gekocht dan't weert is/en die dat ghekocht heeft/ en wille't om geen goet quyt zijn aldus Heer Koninck laet dese woorden goeden nacht hebben / want 'tgoet dat gy meynt en is niet te koop / en oock mede soo hebdy genoegh t'huys van het selven goet. Doen seyde Koninck Carel: t'Is wel waer maer het goet en is alleens niet / en al is 't oock dat een mensch niet een koopt / soo behoort men sijnen even-naesten mede te leenen/want daer vrintschap uyt komt. Oriande seyde: iae schade oft schande/ en Heer Koninck / ghy en dorst niet schimpen met den goede / oft 't schoon oft leelijck is / het gelaet hem wel die't toebehoort / ghy en dorst soo bedeckt niet spreken / ick verstaen u meyninghe wel. Doen seyde den Coninck: o schoone Oriande/wat wil ick't veel swijgen/ ick ben met uwer minnen soo bevangen dat gy mijnen wil sult doen / het zy gewilligh oft onghewilligh. Oriande dit hoorende/ ontseyde't hem soo sy konde/ maer ten holp al niet. Ten lesten seyde den Coninck: Oriande / wilt ghy mijnen wille niet doen / soo sal ick't met kracht van u krijgē. Doen Oriande dit hoorde van den Koninck/ soo seyde sy: Heer Koninck/ gy doet u hooghept veel te kleyn/ dat gy sout een vrouw-krachter willen zijn want waer't dat het een ander wilde doen/ghy sout justitie daer over doen. Ende oock mede / Heer Koninck / denckt hoe dat Malegijs ter avonturen in uwen dienst verbeten is van de draken / om u lijf ende ondersaten te beschermen / soude my nu komen voor-legghen dese blame / dat en soude ick u niet betrouwt hebben.

Koninck Carel hoorende / dat sy dat niet en wilde consenteren/soo seyde hy: Oriande ick heb ghemerckt wat u meyninge is/ aldus kiest oft deylt/oft ghy't met vrientschap doen wilt oft met vyantschap en met dien soo greep hy-se in sijn ermen / ende hy wildese neder-worpen. Doen Oriande dat sagh / soo viel sy op haer knien/ en seyde: Edel Heere Koninck/ ick bid u voor alle Vrouwen eere dat ghy my respijt gheven wilt tot morghen / ende wat ghy dan op my begeert dat sal ick doen. Den Coninck dit hoorende gaf haer consent tot morghen ende soo is hy uyt de kamer ghegaen. Doen den Coninck uyt de kamer was soo en heeft sy niet ghedaen dan weenen en schreyende tegen haer selven / seggende: o my arm kaytijf/wat sal mijns wesen/o Malegijs/ en sulde hier niet dateltjck zijn / en morghen sal ick moeten gheschandeliseert zijn / ende indien my gebeurt/ wat sal ick gaen bedrijven anders dan suchten en klagen.

O Malegijs lief / sal ick u ontrouwe moeten doen met den genen daer ghy u lijf voor-gheavontuert hebt om hem te verlossen dien loon soude seer quaet zijn maer ick hope een beter / want mijn betrouwen staet op den Enghel die my van u tijdinge bracht / seggende / dat gy hier

hier noch van drij dage by my sult zijn/ en waerdy hier / soo soude my wel verlossen van de schande die my aenstaende is. Den ionghen Aymijn ginck voor by de camer daer Oriande in was / en hy hoorde dese klaghen/ soo dat hy in de Camer quam / ende vraeghde haer wat'er was dat sy weende; daer sy hem op antwoorde ende seyde: beminden Neve Aymijn Koninck Carel heeft my hier te voren ghelept om met my sijnen wille te volbrengen / en het scheen dat hy my verkracht soude hebben / maer ick sette hem af / mits dat ick hem beloofde / dat hy des anderendaeghs by my slaepen soude / ende ick weedt van uws Ooms komste / dus hope ick dat hy my verlossen sal. Aymijn dit hoorende was seer ghestoort / ende swoer dat hy't wreken soude als't te pas quame. En Aymijn bleef by haer in de kamer om haer te bewaren van alsulcken schoffierigheyt.

Doen den Enghel van Oriande ghescheyden was/ soo voorschreven is/ soo quam hy terstont ter plaetse daer hy de duyvelen beval dat sy Malegijs vry en liber souden laten gaen. De duyvelen en quamen daer niet gheerne aen / ende seyden dat men hun groot ongelijck dede; maer ten lesten hebben sy Malegijs los gelaten. Binnen middelen tijdt/ soo quam den Enghel daer hy Spiet ende Malegijs vont / ende seyde tot Malegijs: staet op ende gaet met my / want den Coninck der glorien heeft u berouwe aenghesien / ende heete tranen die gy ghestort hebt voor u sonden / daer u dese vyanden by hun ingheven u meynden te doen vallen in desperatien / maer het ghebedt van Oriande heeft u heden gestelt op de vrije voeten/ want sy Maria soo compassellijck ghebeden heeft / dat sy haren Sone Jesus Christe voor u ghebeden heeft/ alsoo dat hy sijn ontfermhertige ooghen open gedaen heeft / u lieden weder settende in den selven staet daer gy te voren in stont? ende den Engel nam hem by der hant ende leyde hem uyt de Duwiere / ende de duyvels dit siende riepen ende maeckten groot misbaer/ maer ten hielp niet.

Doen seyde den Engel tot Malegijs siet hier den pat daer gy uyt'er Duwiere zijt / ende danckt den almoghenden Godt ende sijn ghebenedijde Moeder / dat sy u verlost hebben/ ende en wilt den naem Godts niet verachten/ gelijck gy ghedaen hebt / op dat u gheen meerder plage en ghesciede / en met dien scheyde den Enghel wegh. Spiet en Malegijs waren blijde / en danckten den Almogenden Godt ende sijn ghebenedijde Moeder / dat sy verlost waren uyt de handen der vyanden. Doen dit gedaen was/ soo seyde Malegijs dat hy wilde besweeren de duyvelen die hem hadden verscheyde in de gedaente der Draken. Ende doen hy sijn conjuratien ghelesen hadde/ soo quamen daer de twee Duyvels Tortelblisse ende Balcare / ende vraeghden wat hem beliefde. Doen seyde Malegijs/ seght my duyvels wie dat waren die hun selven verschepen hadde gelijck maeghden / en daer naer gelijck Draken / ende my soo iammerlijck bedroghen hebben met het melck van des Konincks kinderen / daer sy my mede vingen. Daer op antwoorden de duyvelen/en seyden: wat wildy'er om doen wy zijn de ghene die't ghedaen hebben/ en wy hadden u geerne in den afgront der hellen ghebracht / hadden wy ghekonnen / maer de Moeder van den ghekruysten/ en Oriande met haer popelen hebben ons dat benomen. Doen vraeghden Malegijs de duyvelen wie dat hem dien raet ghegheven had. Daer sy op antwoorden ende seyden / dat Lucifer hun dien raedt ghegheven had.

Doen seyde Malegijs/ en van wiens raet

Digitized by Google

opgesetten will was't, dat gy Oriande brachte/seggende: dat hy haren Schepper was afghegaen/en dat sy haer misdragen hadde met den grooten Coninck Carel. Doen seyde den duyvel Tortelblisse: Het was mijn voorstellen, ende den duyvel Balcare was Oriande die u soo qualijck toe-sprack en ick draeghse/ende hy gaf oock den raet dat men u tempteren soude met uwen vrinden zielen/ende Belzebub was den Enghel die u beval ter hellen te dragen maer wy en hadden gheen macht dat te doen. Doen vraeghde hem Malegijs waerom dat sy soo veel boeverijen voortgestelt hadden.

Daer op Tortelblisse antwoorde: hadden wy u doen konnen wanhopen/ soo dat gy uwen Godt versaeckt hadt/ soo hadden wy u ghedraghen in den afgront der hellen. Doen Malegijs dit ghehoort had/soo seyde hy: Ghy Duyvels/ ghy moet ons beyden draghen te Vordoene/aldus soo laet ons opsitten/ maer de vyanden swyghen. Doen Malegijs dit sagh/ soo seyde hy: Ghy duyvels/ waerom en seghdy ons niet of gy ons dragen sult: eer ick u beswere in't gat daer hellen. Doen riepen sy met luyder stemmen: al beswoerdy ons in't alderdiepste der hellen/ soo en souden wy u niet dragen/ want wy soo veel sullen moeten lijden van Lucifer onsen Meester/ om dat gy ons ontgaen zijt. Doen seyde Malegijs/ o gy duyvel/ ick sal u ons wel te Vordoene doen draghen sonder conjuratie/ ende maecken u soo tam/ dat ghy blijde sult zijn dat gy ons draegt/ ende nu beveel ick u dat gy hier blijft stille staen. Doen seyden de Duyvels: Al staen wy stille daerom soo en draghen wy u noch niet/ maer konde doen dat wy u dragen soo sijdy een meester. Doen seyde Malegijs: ick en kan u niet bedwingen met woorden/ ick sal besien of de kruyden oock macht hebben/ ende met dien maeckte hy een roede die hy Spiet gaf: ende self nam hy eenen handt-stock/ ende sy sloeghen de duyvels soo lange als sy konden. Ende de Duyvels krijsschende ende riepen: Meester magelijs laet staen/ wat u belieft/ dat sullen wy geerne doen.

Doen seyde Malegijs: Gy duyvels/ maecke't ons kort en draeght ons naer Vordoene/ ghy seyde't konde ick u bedwingen/dat ick een meester waer/ ick en konde u met geen woorden bedwingen/maer ik kant wel doen met roeden. Ende met dien soo namen de Duyvels elck eenen op den hals/ en alsoo vlogen sy door de wolcken naer Vordoene/ en settense voor de poorte neder. Doen seyde malegijs: Ghy Duyvels/ dat my misdaen is van u/ dat is u vergeven/ maer als ick u van doen heb soo komt by my/ oft ick sal u besweiren in den afgront der hellen. De duyvels vloghen wegh en waren blijde/ want sy sorghden dat-se Malegijs besweeren soude/ gelijckse beswozen waren Ramas ende Bleccas: ende Malegijs en Spiet zijn in de Stadt ghegaen naer het Hof daer Oriande in was/ende daer hy in placht te logeren. Doen malegijs in de Stadt was/soo lieper eenen bode tot Oriande ende seyde haer hoe dat Malegijs ende Spiet t'samen binnen quamen te peerde/ ende Malegys was noch gheharnast/ alsoo hy teghen de draken trock om die te bevechten.

Oriande dit hoorende/was seer blijde ende gaf den bode een stuck gelts/ ende sy is Malegijs teghen ghegaen. Ende doen sy by malkanderen ghekomen waren/soo omhelsden sy malkanderen seer amoureuselijck/ende Oriande seyde: O Malegijs lief/ waer hebde soo langhe gheweest/och hoe wreet valt my de felle fortune/ die in alle tijde contrarie is/ wat heb ick vreese voor u geleden/ doen wy

Digitized by Google

wy sagen dat gy wegh gedragen waert van de felle Draken. Malegys seyde: Oriande lief ick had noch al veel meer vreesen gheleden door u / dat my mijn herte doch te splijten van drucke / want daer ick geworpen lagh van de helsche draken die doen quamen ende den duyvel Tortelblisse seyde my dat ghy u seer misdraghen hadt met Coninck Carel / ende mijnen Neve Aymijn / ende met Spiet ende met noch meer andere / oock was daer ghesept dat gy desperaet geworden waert / ende dat gy Godt ende sijn moeder Maria had gheblasphemeert / ende my docht dat gy ter hellen ghedaen wiert / och ick hadde soo groten ongheneoghte / dat ick bynaer desperaet ghevvorden was.

Want sy deden my verstaen dat Aymijn gehangen was / ende mijn Vader ende Moeder / ende voort alle mijn lieve vrienden gedoodt waren / ende de zielen in der hellen waren / peyst of my dit niet verdrietigh en was te hooren / daer ick in alsoo grooten stancke lagh: doen seyde Oriande / ick verstaen wel dat ghy hebt van de helscher gheesten ghequelt ghewee st / ende ick heb van menschelijcke gheesten ghequelt ghewee st. Doen Malegys dit hoorde / soo ontstack hy in sijn aensicht / segghende: Oriande lief seght my wat die woorden bedie'en dat bid ick u. Doen seyde Oriande: en verstoort u niet malegys lief / ick sal't u seggen. Koninck Carel quam onversients in mijn camer daer ick sat / en beklaegde in my selven het verlies van u / en hy ginck by my sitten ende begoste veel parabelen voort te brenghen / ende ick verstont sijn meyninghe wel / ende ick ontseyde't hem soo ick best mochte. Ten lesten na veel arguerens soo greep hy my in sijn ermen en wilde my verkrachten / maer ick sprack hem immiers soo schoone / dat hy my eenen dagh uyt-stellinghe gaf / en hadde nu niet gekomen soo soude hy by my hebben willen slapen. Malegys dit hoorende / beet in syne lippen van quaetheden / en seyde: Ay vermaledijt verrader / zijn dit u valsche treken / dat gy mijn lief Oriande wilde schandaliseren / daer ick uyt was om u lijf te beschudden en u eere te bewaren / en alle de gemeynte die daer by verkort waren / ick had ghemeynt had'er iemant gheweest die haer eenige oneere te voren geseyt hadde / dat ghy daer tegen geweest soude hebben / maer ick belove hem als man van trouwen / ick sal hem tienmael meer schande doen. Doen malegys een wijl tijts by Oriande hadde staen spreken / soo vernam den Coninck dat malegys in de stadt was die hem daer niet seer in verblijde / want hy dacht wel dat Oriande hem seggen soude de woorden die daer ghescheit waren / nochtans en dorste hy van schaemte niet laten / om dat men daer op niet mercken en soude met sijn Heeren en met sijn iongers naer t'hof te Eggermont te gaen daer Malegys was: ende heeft hem vriendelijck willekom geheeten / seggende: Zijt willekom ons verlosser / vande twee draken die ons ende ons lant wilden bederven. Malegys bedanckte den Coninck seer en sprack: Heer Coninck dat ick gedaen heb / dat heb ick geern gedaen / en waer't noch te doen / sekers ick soude't doen voor u / die mijn ghereechtigh Heere zijt. Ende alle de Heeren en de Iongers hieten hem vrindelijck willekom met grooter eere ende reverentien. Doen sprack Malegys in deser manieren: Heer Coninck gy weet wel hoe dat ick tegen de draken ginck vechten op een conditie / als dat Aymijn mijn neve trouwen soude vrou Aye u suster / en daer mede soude geven de stede van Dordoene eeuwelijck te besitten / en op die conditie soo nam ick de draken te verslaen en te verjagen

iagen/ 'twelck ick volbracht hebt aldus soo begheer ick Heer Coninck dat ghy u conditie volbrenght.

Hoe Koninck Carel met sijn ander Heeren t'samen sloten, om te geven sijn Suster den ionghen Aymijn.

Doen Koninck Carel dese woorden van Malegys ghehoort hadde/ soo seyde hy: O malegys/ ghetrouwen Ridder/ 'tgheen dat ick u beloofs heb/ aengaende van uwen Neve Aymijn en van mijnder Suster dat sal ick houden/ ende den Koninck vraeghde sijn Suster oft het haer oock gheliefde. Daer sy op antwoorde ende seyde: weet broeder dat ick anders gheenen man ter wereldt en begeere dan den Jongen Aymijn/ Neve van den vromen Ridder Malegys/ die ons hier verlost heeft van de felle Draken. Doen Aymijn dit hoorde/ soo heeft hy de Vrouwe seer bedanckt van de eer die sy hem daer was bewijsende. Doen Koninck Carel hoorde dat sy beyde gewilligh waren/ soo seyde hy: Aymyn van Eggermont/ om dat u Oom malegys de draken verwonnen en veriaeght heeft/ soo heb ick beloofs mijn Suster Vrouw Ape te gheven t'eender Huysvrouwe. En nu soo geef ick vrouw Ape van Pierlepont mijn suster den ionghen Aymijn/ met de Stadt van Dordoene/ niet allen de rechten/ privilegien/ en met de possessien daer toe behoorende/ vry en erffelijcken dat te besitten/ sonder eenige schattinghen daer uyt te gheven. Doen waren de Heeren blijde dat 't soo verre gekomen was/ en den iongen Aymijn was oock seer verblijt/ en danckte den Coninck seer. Doen seyde den Coninck: danckt uwen Oom Malegys/ want hy-se u te voren ghewonnen heeft niet vromighyden. Doen seyde malegys Heer Koninck/ na dien dat alle de Heeren hy een zijn/ soo laet ons nu geschrift ordineren en kennisse maken/ en eyndelijck dat oock segelen met u/ als haerlieden consent daer toe doen/ van 'tgene dat ghy gheseyt ende gedaen hebt/ daer den Coninck wel mede te vreden was.

Doen dit aldus bestelt was/ ende de brieven van den Coninck en de Heeren ghesegheIt waren/ soo ginck Bisschop Tulpyn in de Kercke om Misse te celebreeren naer d'oude costume. Doen wert malegys denckende op de schande die Koninck Carel Oriande te voren gelept hadde/ en hy dachte de schande op den Koninck te verhalen/ soo nam hy voor hem/ dat hy hem met dieverye soude beschamen/ en den Kelck onder Koninck Carels riem steken/ soo dat niemant daer af en wist: doen Bisschop Tulpijn aen den Autaer quam om misse te doen/ en hy den Kelck niet en sagh/ soo seyde hy tot den Diaken ende Sub-diaken: Waer is mijnen Kelck ghevaren/ heeft hier eenen dief ontrent den Autaer gheweest dien gestolen heeft? sy antwoorden dat sy daer niet af en wisten.

Dese mare quam Koninck Carel ter ooren/ soo liet hy de Kercke sluyten/ ende men ginck soecken onder 't ghemeyn volck of hy daer niet wesen en mochte/ maer sy en vonden daer niet. Doen beval den Koninck dat men in de Choor onder de Heeren soecken sou/ en waer't dat hy onder de Heeren bevonden wert/ dien soude men alsulcken schande doen/ dat'er hem een ander aen spiegelen soude. Doen werden alle de Heeren besocht die daer waren in presentie van den Coninck/ d'een voor d'ander na/ maer sy en konden den Kelck niet vinden.

Doen malegys dit spel sag/ soo wert hy in sy selven lacchende/ en seyde tot Spiet: Ghy Spiet/ gy en zijt niet al te suyver van handelinghen/ laet ons sien ofr gy dien oock niet en hebt; gy pleeght geerne een onbekent op te pellen. Doen ant-

Digitized by Google

antwoorde Spiet/ die van de saken wiste/ ende seyde: wat meynde meester dat ick eenen Kerck-dief ben/ of dat ick eene Kelck soude nemen vanden Autaer:neen meester/ ick en ben van die'er kluchten niet. Alle de Heeren waren beschaemt en seyden: men sal ons schande spreken dat wy onder ons lieden Kelcken stelen. Doen seyde Roelant: oft wy den Koninck deden ontkleeden/ ende sagen oft hy dien niet en hadde.

Doen sprack Namals van Bavier: Neen den Coninck soude ick excuseren/ want ick weet wel dat hy van sulcken saken niet besmet en is. Ende alwaer hy oock soo wie soude hem derven ontkleeden/ want 'twaer schande dat wy den Coninck souden ontkleeden. Malegys seyde; al is hy Keyser van Roomē nochtans heb ick mijn eere soo lief als hy de sijne/ waer 't saken dat hy hem ontklect had/gelijck wy gedaen hebben/ soo waer hy oock ge-excuseert:doen sey Spiet: Heeren ick sal't hem wel derven segghen dat hy hem oock behoorden te ontkleeden/ maer ick sal't quansus geckende seggen. En met dien ginck Spiet stoutelijck tot Coninck Carel/en sprak: Heer Coninck/ waer magh desen Kelck ghebleven wesen/ een igelijck is besocht men kan dien nievers vinden/en waert saecken dat ghy oock gevisiteert waert/ soo mocht men seggen dat hem den duyvel ghenomen had. Koninck Carel dit hoorende/wert gram ende seyde: Wat meynde gy dwerck dat ick den dief ben? Waer op seyde Spiet:Heer Conink dat en segge ick niet/maer dat ick u vermane van ontkleeden/ dat is daerom op avontuer sy mochte seggen den Conink en heeft hem niet ontkleet/ hy moet seker van dese saecken weten. Coninck Carel dese woorden hoorende/ dacht in sig selven dat waer was dat Spiet seyde/ en hy schoot sijnen oversten mantel uyt/ en doen sagh men den Kelck onder sijnen riem steken Doen sprack Roelant Heer Koninck/ wat hebde ghemaeckt? ontgaet gy in u oude dagen/dat en soude ick niet gedocht hebben. De Conink sprack/wel wat soude wille seggen dat ick den Kelck ghestolen hebbe/ dat sou ick willen verantwoorden. Doen sprak Roelant:Heer Coninck/het is soo openbaer/dat gy het niet loochenen en kont/ want besiet wat daer onder uwen riem steeckt. Den Coninck dit siende wiert beschaemt dat hy niet een woort sprekē en konde/en de Heeren sagen op hem en wisten niet wat peysen. Ten lesten wirt den Koninck roepende/en sprack: Ghy vermaledijden Toovenaer/ die my soo beschaemt hebt/ is dit den loon van de vrientschappe/ die ick u/ en u vrienden doen/dat ghy van my gaet een dief maken/ want ick weet wel dat het van u werck is. Doen seyde malegijs: Heer Coninck ghy seght waer/ ende ick hebt ghedaen in wraken/ dat ghy Oriande verkrachten wilde/ doen ick de draken buyten de Stadt bevocht/ doen soude geerne uwen onreynen wille met haer bedreven hebben/ en sy moest uw' dagh setten soude met vreden-zyn gheweest/ en hierom heb ick u dese schande ghedaen/ ick was gherepst om de draken te bevechten en uwer eere te bewaren/ en ghy sout my dese schande ghedaen hebben had het in u macht geweest;ick soude dat wel op uw' ghewroken hebben/ maer ick liet my hier mede ghenoegen: Den Coninck hoorende dat hem malegijs soo straffelijck in-viel/ ende hem de billeynigheyt verweet/soo seyde hy. Gy Toovenaer maeckt u uyt mijn ooghen/ of het sal u leven kosten/ ick meyne dat ick noyt meer spijts en leet/ dan ick nu lijde in mijn oude dagen/ want hy heeft eenen Kelck onder mijnen riem gesteke/ al of ick eenen dief waer/ sulk en wirt nim-

nimmermeer dan my vergeven: daer op malegijs antwoorde: Heer Coninck en sweert dat niet/want ick weet wel dat gy my al't misdaet vergeven sult/ dat ik misdaen heb binnen veerthien dagen/en daer mede schepde malegijs van daer.

Hoe den Bisschop Tulpyn, ende de andere Heeren den Coninck hadde gerne doen sincken sijnen toornighen moet, maer het was al om niet.

DOen malegijs aldus ghescheyden was/ quamen de genoten by den Coninck/ die daer seer verstoort sat/ en spraken: Heer koninck/ laet vaeren uwe toornigen moet/ en maeckt eenen lustigen geest al is't saken dat malegijs den Kelck onder uwen riem stack/ 'ten was maer boetserpe/ ende wy wisten 'twel/ dat gy den Kelck niet en had ghestolen/ maer dat by konsten moeste toegaen/ aldus laet het passeren/ het is gheschiet door genuchte.

Den Bisschop dit hoorende/ seyde: Heer Bisschop/ wat seghdy sal ick dat steken van den Kelck voor ghenuchten nemen/gy saeght wel hoe hem een iegelijck ontkleede om den Kelck te vinden/ ende doen men my ontkleede/soo had ik den Kelck onder mijnen riem/ als ick om de schaemte peyse/soo dunkt my het hert te breken. Namals dese woorden hoorende/seyde: Heer Conink/'tis waer dat niet wel gedaen en was/ maer doen hy oock van de draken wegh was ghedragen/ en dat ghy niet en wist oft hy levendigh oft doodt was/ en doen ghy ginckt in Oriandes Camer/ende wilde haer daer verkrachten/ peyst oft dat oock wel ghedaen was/ daer hy syn lijf avontuerde voor u/ ende ghy hem dien kamp wederom ghedaen soude hebben/ indien gy gekonnen hadt. Daer op den Coninck antwoorde en seyde: Al heeft malegijs daerom wat geleden/ hy heeft daer goeden loon af ontfanghen/ want hier is Aymijn die daer mede rijck ghewozden is/ want ick hebbe hem mijn Suster Vrouw Aye ghegheven met de Stadt van Dordoene.

Ende hier mede swegen de Heeren en zijn in de Kercke gegaen daer den Bisschop Tulpijn Misse dede. Ende doen Malegijs van Coninck Carel gescheyden was/ soo ginck hem malegijs verscheppen ghelijck een arm out man oft hy vol ongesontheden geweest had/ ende hy ginck voor de poorte staen/ daer Heeren komen souden uytter Kercken. Doen malegijs de Heeren sagh komen/ soo neegh hy ter aerden gelijck de ander arme menschen doen. En doen de Heere ghesetén waren / soo quam malegijs over tafel. Aymijn dit siende seyde: wat maeckt ghy hier / rabbout / onder dese Heeren met u onghesont lichaem/ om de Heeren een tegentheyt aen te brenghen & Koninck Carel dit siende seyde: Neen/ Aimijn / laet dien armen mensche hier komen/ want men behoort van Godts weghen den armen niet te schouwen.

Doen Malegijs voor de tafel quam/ soo viel hy op syn knien en seyde: Heer Koninck/ indien't u belieft/ ick soude u seggen een sake die my te nacht een stem verklaerden. Den Coninck vraeghde/ wat sake dat was die hy gehoort had. Doen sprack malegijs: Heer Koninck/ ick ben een onghesont man die gheen broodt winnen en kan / en daer ick te nacht lagh en sliep / soo quam een stemme die my toe-riep ende seyde:

Wilde ghenesen zijn soo gaet tot Coninck Carel de groot/ en bidt hem door de liefste bede die ghy aen Maria begeerende zijt dat hy u laet drincken upt sijnen beker daer hy over tafel upt drinkt om u te genesen/ maer eerst moest ghy hem vergiffenisse bidden: aldus bid ick u door Maria de Moeder Godts/ dat ick

ick upt uwen beker drincken magh / en heb ick u iet misdaen / dat ghy my dat vergeven wilt. Coninck Carel niet peysende dat het malegys was / seyde met goeder herte : Nemt daer vrient mijnen beker en drinckt daer mede alle gesontheyt ende ick vergeef u al het gene dat gy my misdaen hebt upt goeder herten.

Met die woorden seyde Malegys : ick neem't kennisse gy Heeren / ende ick weet u onsprekelijcken danck / dat ghy malegys / uwen dienaer / sijn misdaet vergheven hebt. Den Koninck dit hoorende seyde : ick en houde dat van geender weerden / want ick meynde eenen armen man onder voor handen te hebben / ende ick ben hier mede bedroghen / dus wederroepe ick het vergeven. Terstont riepen alle de genoten : wat wilde doen / dat gesept is moet gesept blijven / want gy heb het hem upt goeder ionsten vergeven. Den Coninck seyde : gy Heeren / ick meynden eenen armen man onder handen te hebben / ende ick gaf hem te drincken upt mijnen Beker / om dat hy ghesont werden soude. De ghenoten seyden : Heer Coninck / dat vergeven is / dat is vergeven / dies wy u alle danck weten van sijnen't weghen.

Den Coninck dit hoorende / stont op van der Tafelen / en sprack : soo draegt hem in alle duyvels name / en ick sien wel dat hy hier meer vrinden heeft dan ick doen / en daer mede schoot hy upt de sale. Doen den Coninck wegh was / soo dede den Grave Roelant Malegys sitten aen de tafel en wirden daer sprekende van vremde saken / en Ogier begonst te segghen van schoone Peerden. Doen seyde Roelant tot malegys : gy hebt dat schoonste Peert dat ick opt ghesien heb / en ick bid u dat ghy't berijden wilt dat ick't op sijn snelste magh sien loopen. Spiet dit hoorende seyde : gy Heeren / gy hout dat Peert alsoo groot ende alsoo sterck / ick wil wedden tegen imant van u allen om hondert florijnen dat ick / die soo kleyn ben / loopen sal soo haestigh te voete / als mijn meester rijden sal met sijn Peert. Doen sprack Roelant : wat seghdy Ogier / dunckt'et u wel mogelijck dat hy't doen soude ? Ogier ende de ander Jonck-heeren seyden tot spiet : laet staen dese woorden / want 'tis onmogelijck te doen / 'tgeen dat gy seght. Spiet seyde : gy Heeren ick sal een hondert florinen setten / ende iemant set'er hondert teghen ; en is't saecken dat ick het peert geenen voet houden en kan / soo sal ick mijn hondert florijnen verbeurt hebben / en is't sake dat ik voet houde / of dat ick voorby loop / soo sal ick uwe lieden gelt houden. Daer op Roelant seyde : seker Spiet hout u gelt / want wy en willen't niet winnen. Maer is't saecke dat gy't doet soo belove ick u een dosijn florijnen te schencken / desgelijck beloofden Ogier ende Olivier / en daer op nam Spiet het loopen aen van het peert / ende doen ginck elck slapen. Des smorgens vroeg was Coninck Carel op / en meynde met eenen grammen moede naer Parijs te rijden / maer Bisschop Tulpijn en Namals ginghen tot hem / seggende : Wel Carel / Heer / dit moet wat nieuws zijn dat gy vroegh op zijt om weg te reysen / sonder wete van de Heeren. Den koninck seyde : ick wil terstont na parijs reysen en die mede willen reysen / moghen hun bereet maken / want ick en wil niet dien Toovenaer niet meer te doen hebben.

Doen Bisschop Tulpijn dit hoorde / soo seyde hy : Heer Coninck / het is een wonderlijk dingen / dat gy om soo kleyne sake soo seer verstoort zijt / en dat gy daerom al u edel-lieden ontrijden sout sy souden in groote oneere nemen / dat ghy alsoo upt haer - lieden gheselschap scheyden sont sonder oorsake.

Edel Heer Coninck / laet varen desen

gram-

grammen moet / want t'is Malegys veel leeder dan't u is want hy seyt had hy ghewetten dat ghy'er om verstoort soude hebbe geweest / hy en soude't nimmermeer ghedaen hebben / maer hy dede't uyt recreatie / want hy quam vergevenis bidden daer ghy't hem minnelijck om Godts wil vergaeft / aldus blijft hier tot dat u Heeren mede reysen: doen seyde Namals van Bavier : Heer Koninck blijft dogh hier / ende aensiet de weddinge die'er geschiet is / want Spiet heeft aengenomen dat hy loopen sal tegen Rosbeyaert peert den voet houden. Den Coninck seyde / ghy Heeren / ick en kan't u niet weygeren / want hoe verstoort dat ick ben gy soude my paeyen / aldus door uwer beyder begeerte / soo sal ick blijven om te sien hoe dese weddinghe vergaen sal. Ende doen ginck Bisschop Tulpijn naer de Kercke om Misse te doen / ende beval Namals van Bavier dat hy die Heeren seggen soude dat den Koninck seer wel te vreden was / dies allen de Heeren ende Edellieden blijde waren.

Hoe Rosbeyaert den kleynen Spiet versloeg om dat hy't peert soo na liep, om wiens doodt Malegys droevigh was.

Doen de Misse gedaen was soo gingen de Heeren te peerde ende ginghen buyten Dordoene om de loopinge te sien van den kleynen Spiet ende van Rosbeyaert. En doen-se daer buyten waren / soo en waren de beroepers noch niet ghekomen / en doen ginck Roelant ende Ayuyn tegen malkanderen rijden maer Ayuyns peert was veel te wel / want 'twas dat selve peert dat Vivien had van den Coninck Antenor die voor Rootsesleur verslagen bleef. Binnen desen tijt soo quamen de beroepers / ende Spiet die had aen een licht doorsneden wambasken / en twee zijden doorsneden coussens / en quam voor de Heeren. De Heeren dit siende werden lacchende om dat hy al soo groote coragie in't lijf hadde. En Malegys is oock gekomen met Rosbeyaert al briesschende dat het scheen een duyvel dan een peert / want 't was soo groot als twee ander peerden: doen sy by een waren / sloegh Malegys het peert met sporen / en Spiet greep't achter by den steert / peysende nu en sal't my niet ontloopen / en het peert sloegh van achter dat Spiet inde locht vloog: doen Spiet neder ter aerden viel sonder iet te spreken / soo riepen de lieden: Vermaledijt soo moet het Peert zijn / want het heeft den kleynen Spiet doot geslagen ende vermoort. Malegys dit hoorende was seer toornigh ende gram / en sloegh het peert met sporen / ende quam wederom gereden / en doen hy by Spiet quam / soo vont hy hem liggen dat hem de hersenen ontliepen en de dermen hingen hem uyt het lijf. Doen Malegys dit sagh / was hy seer toornig op Rosbeyaert ende riep met fellen moede: Ach du felle beest wat hebde gedaen / gy hebt nu hier ghedoodt den alder-getrousten vrint die ick ter werelt weet / ick wilde wel dat het niet geschiet en waer / en dat ick'er voor sterven soude. O valsche beeste / na dien dat gy mijnen lieven knecht gedoot hebt soo is't recht dat ick over u wreke / want ick en weet geen mensche ter werelt soo groot die hem vermoort had / soo gy gedaen hebt / ick sou'er wrake af nemen / waer't in mijn macht / ende nu is't wel recht dat ick't op u wreke en met dien trock hy syn sweert uyt / en soude't beyaert in syn borst gesteke hebben / en soo vermoort. Doen Ayuyn sag dat Malegys het sweert uyt had om te steken / soo schoot hy synen Oom Malegys aen om hem te houden / ende het peert te beschudden / maer hy was daer te licht toe / want Malegys sette hem wegh ende soude 't Peert noch doorsteken

ken hebben. Ende Roelant wiert des gewaer/ ende hy quam met groote haesten/en hiel hem stille staen/ segghende: Malegys wat wildy beginnen/ sydy dul/ dat ghy dese stomme beeste wilt dooden om dese sake/ want de beeste en weet niet wat het doet/ ende het leyt op syne knien als eene die gratie begeert. Malegys die Roelant wel meynden te ontworstelen/ riep: o vermaledijde beeste/gy sult het besterven/ dat ghy mijnen knape gedoot hebt/aldus lieven Grave Roelant/ laet my ghewrorden met dese beest. Binnen desen tijt/ soo quam Aymijn/ ende ontwronck Magelijs sijn sweert. Doen malegys het sweert quyt was/soo nam hy eenen stock van de gebroken lancien/en daer mede soo ginck hy Bepaert toe/ en sloegh hem soo langhe dat hy syn ermen niet opheffen en machte om te slaen. Doen seyde Roelant laet staen malegys/ want gy slaet dese beest t'onrechte als ick u bewijsen sal/ want Spiet die wist wel dat hy fel en quaet was van bijten ende van slaen/ wat had hy dan soo naer te doen/want het minste peert van de werelt/ is't dat men sijn hant aen den steert steeckt ende men synen loop beneeme/ het soude van achter uyt slaen/ aldus soo en is't oock dit peert niet te wijten. Neen seyde malegys/ nimmermeer en sal ick het meer berijden door de doot van mijnen lieven knape Spiet. Aymijn dit hoorende/seyde: o mijnen lieven Oom/ naer dien dat gy 't nimmermeer berijden en wilt/soo bid ick u dat ghy 't my geven wilt/ ick sal daer wel raet mede weten. Doen Malegys dit hoorde/ seyde hy: Neen Aymijn Neve/ wat soudy met de peerde doen/het mocht u oock eens vermooren/ gelijck het Spiet gedaen heeft. Doen seyde Aymijn: Beminden Oom ick sal 't wel bewaren dat my geen leet doen en sal: want ick sal't hier buyten Dordoene besluyten tusschen vier mueren/ hy avontuyren ast'er noch een generatie van my quame die hem mocht berijden/ en het waer schande dat alsulcken peert bedorven soude werden. Alle de Heeren die daer by stonden seyde tot Malegijs dat hy Aymijn sijnen Neve het peert geven soude. Doen malegijs sagh dat'er de Heeren voor baden/ soo gaf hy hem 't peert om synen wille mede te doen.

Hoe dat Spiet begraven wierdt, ende sijn uytvaert gedaen was te Dordoene.

Doen Aymijn dat Peert verkregen hadde van sijnen Oom/ soo gaf hy eenen metser-meesters last dat hy hem sou maken eenen schoone nieuwe peertstal/ elken muer was ses voeten dick en hy dede oock maken twee groote ketens daer een van sijn voorste beenen in ghesloten was/ ende een van sijn achterste beenen over cruyce/soo dat niet slaen en mocht/ ende daer was't in-gesloten/ en boven was een deur/en daer door ginck men in den stal om het peert te bestellen.

Binnen desen middelen tijt soo was den Gheestelijcken staedt ontboden om Spiet eerweerdelijck te halen na sijnder weerden/ ende is alsoo gedragen in de Stadt van Dordoene/ daer hy eerelijck ende met groote droefheyt begraven was/ ende op sijn Tombe stont geschreven: hier leyt den alder-eenighsten meester van Nigromantien/ wiens name was den Eerweerdighen Spiet in Christus name/wiens naem ende faem al de werelt door bekent is/sone van eenen Heyden die Fortunes hiet/ die hy self doode/ sijn moeder was een Albumne Crisiolo ghelheeten/ ende sy ghelagh van hem op een fonteyne/ ende Oriande van Rootsefleur heeft hem ghestolen en opgevoet/ desen Spiet heeft eenen temteerder der Sarasijnen geweest/ sijn beginsel was wonderlijck/ sijn middel en

de syn eynde/ want hy verslaghen was van een peerdt/ etc. Kortelijck daer na dat hy begraven was/ soo wiert de uytvaert ghedaen / ende alle de Heeren die tot sijne bruyloft waren doen hy troude Druwane/ Suster van Eggermont/ gheheeten Isane moeye van meester Malegijs / alle de selve Heeren waren oock mede tot sijnder uytvaert. Doen Spiet begraven was/ soo namen de Heeren orlof aen malkanderen om een ieghelyck t'huys te gaen / den Coninck met sijne Edel-lieden / Heeren en iongeren die'er in groot getal waeren/ scheyden sy van malegijs ende namen oorlof aen hem en aen sijn lief Oriande van Rootsefleur. En doen viel Malegijs op sijn knien voor Koninck Carel ende seyde: Genadigen Heer Coninck/ ick bid u seer ootmoedelijcke / heb ick u iet misdaen van eenige saken / dat gy my dat vergheven wilt/ want het is my hertelijck leet dat ick u soo verstoort heb. Coninck Carel/ siende de obedientie van Malegijs seyde: staet op Malegijs / ende dat gy my misdaen hebt dat vergeef ick u geerne / Godt vergeef allen u sonden. Ende met dese woorden stont malegijs op / ende nam oorlof aen sijnen Neve Aymijn, en seyde: beminde Neve/ obedieert den Coninck ende sijn Edelingen / en wacht u voor de verraders die in 't Hof seer veel zijn/ 'twelk Aymijn beloofde dat hy dat doen soude. Ende doen beval hy wederom malegijs sijnen Oom / dat hy Druwane sijn Groot-moeder/ ende Buevijn van Eggermont seer groeten soude / en seght hem / dat ick met Coninck Karel na Parijs reyse. En doen reden sy weg Malegijs reedt nae Dordoene / daer hy Oriande gelaten had / die gheretschap ghemaeckt hadde/ om te reysen naer de Stadt van Eggermont / en voort naer Rootsefleur/ alsoo haest als malegijs weder-keeren soude.

Hoe dat Malegys ende Oriande sijn lief waren ontfanghen te Eggermont van Buevyn den Hertoge, en van Druwane de Hertoginne ende van Isane.

Doen malegijs ende Oriande ghescheyden waren van Dordoene soo trocken sy na Eggermont/ en zijn gekomen buyten de Poorten: doen den Hertoge Buevijn dat hoorde soo versaemde hy allen de Heeren van de stadt/ ende sy quamen hem vriendelijck te ghemoedt. Malegijs dit siende / was seer blijde en seyde: siet Oriande lief mijn Vader / al is hy een out man/ nochtans verheught hy in ons komste / siet waer hy ons te ghemoet komt en oock mijn moeder die seer blijde sullen zijn door mijn komste / maer eylacen sy sullen bedroeft worden als sy vernemen dat Spiet doodt is en besonder mijne moeye Isane/ die kortscerst getrouwt is. Oriande seyde malegijs lief sonder Godts begeerte en gheschiet niet al is hy in uwen dienst ghestorven het beliefde alsoo de fortuine; aldus wilt daer geen swarigheyt af maken. Binnen desen tijt soo is den Hertoge Buevijn met sijnen staet gekomen by Malegijs en seyde: Willekom moet gy zijn mijn beminden Sone/ malegijs/ met u schoone lief Oriande / want mijn herte verblijt dat ick u gesont sien mag. Doen seyde Malegijs: beminde Vader ick danck u van de eere die gy my doet/ Godt laetse my wederom teghen u verdienen. Aldus vast voort rijdende na de Stadt van Eggermont / soo seyde den Hertoge/ segt my dogh lieven sone waer is uwen ghetrouwen bode Spiet mijn susters man. Doen seyde malegijs: beminden Vader/ hy is doot geslagen van Rosbeyaert mijnen peerde. Den Hertoge dit hoorende versuchte seer en seyde: Eylacen hoe is dat by gekomen / want 'tpeert kende hem wel ende hy plachte't

al-

altoos te bewaren en te bestieren / daer en mocht niemant by komen dan hy. Malegys vertelde alsoo't geschiet was. Doen den Hertoge dat hoorde/soo was hy seer droevigh / segghende: Eylacen Spiet/ moeste ghy daerom na Dordoene gaen om daer te sterven / seker dies my een droeve tijdinge wesen sal. Isane mijne Suster ende sijn Wijf is ghelegen van eenen sone die oock Spiet heet/ na sijnen Vader. Doen vraeghde hy malegijs waer 't peert gebleven was? daer op dat malegijs antwoorde / dat hy't Aymijn ghegheven had / en die heve't in eenen kostelijcken stal geset/ daer't in geketent sal staen/ter tijt toe dat'er eene komen sal alsoo vroom van sijnen bloede die't sal derven berijden. Ende doen ginck malegijs sijn Vader vertellen de avonturen die hy gehadt hadde/ hoe hy tegens de draken ghevochten hadde / en hoe Aymijn Vrouw Aye Koninck Carels suster getrout hadde/ ende voort de ander avonturen die hier voor sijn ghesept. Doen den Hertoge dit hoorde/soo vielen hem de tranen uyt de oogen/ende hy danckte onsen Heere / dat hy sijnen Sone malegijs wederom ghesont sagh ende sy zijn te samen op het Hof gegaen goede chiere maken / en daer vertelde een ieghelijck sijn avonture.

Hoe dat Coninck Putiblas van Turckyen uyt sont sijn Vrouwe Torele met twee Reusen , ende veel volcks om Gautier van Lions.

BInnen middelen tijde/ soo ghebeurden't dat'er een Ridder uyt Konink Carels Hof te Jerusalem reysde en hiet Gautier van Lions / een kloeck Edelman. Desen Gautier quam in Turckyen/ende daer wiert hy gevangen van Coninck Putiblas/ende hy hiel hem in sijn Hof gaende en keerende. Desen Coninck Putiblas had een schoon Suster die noch schoon en ionck was / en desen Gautier konde dat maeghdeken soo schoon toespreken dat hy-se tot 't Christen geloof brocht/ en maeckten haer bevrucht/ en doen brocht hy-se heymelijck te Lions. Desen Koninck Putiblas dit vernemende / ordineerde dat de Coninginne Torele met veel Volckx/ ende met twee Reusen voor reysen souden/ en dat sy de pat en den wegh maken souden / en branden al af tot in den gront toe / kasteelen/ steden en dorpen / en hy soude haer oock terstont volghen / met alle volck ende heyr-kracht. De Koningin was bereyt dese reyse te doen/ende daer wiert ghesloten / dat een iegelijck gereet zijn soude binnen dry maenden om over te varen na Lions. Een iegelijck maeckten geertschap om dan gereet te zijn.

Doen Malegijs te Eggermont een wijle geweest hadde/ soo ginck hy eens wandelen op den kant van een Water / ende daer quam eene mereminne ghe-swommen/ die seer soetelijck met gelijcke woorden begost te singhen: O malegijs Edel Ridder/betert u / ghy leeft in groote sonden/Godt is op u verbolgen/ siet wat u te doen staet / want als de felle doodt u aenkomen sal/ dan sal't te spade zijn. Treckt ras na Roomen ende verklaert den Paus u misdaet / ende de penitentie die hy u stelt/ doet dit sonder beyden/wilt gy de eeuwighe verdoemenisse ontgaen. De mereminne haeren sanck volepnt hebbende / is wederom verdwenen. Malegijs dit hoorende was seer verwondert door den sanck van de mereminne / en seyde in hem selven aldus: Wat wonder hoor ick van deser mereminne / 'tschijnt ick waer eeuwigh verloren/ is't dat ick niet van mijn sonden af en liet/en penitentie dede. O soete moeder Godts/ staet my by / dat ick magh peys met uwen Sone krijghen / gy zijt oock mijnen toeverlaet / gheeft

Digitized by Google

my dogh mede oock hulpe ende raet in desen mijnen grooten noodt.

In deser manieren badt maleghys Maria de moeder Godts / dat sy hem wilde beschermen/ alsoo dat hy ter ghenaden Godts mochte komen / en quam terstont na Eggermont daer hy Oriande vont en sijnen Vader en moeder die hem vraeghden waer dat hy soo langh geweest hadde. Daer op maleghys antwoorde ende seyde dat hy had gheweest spanceren ende hy seyde: Heer Vader en moeder / 'tis tijt dat wy van hier vertrecken ende maken de stede van Rootsesleur weder op/ die de Sarasijns verdorven hebben: doen sy dit hoorden/waren sy droevigh en seyden: Lieve kinderen blijft hier/ ick heb goets genoegh daer gy uwen staet op houden mooght. Malegijs die wegh wilde / nam oorlof aen Vader en moeder / en reysde naer Rootsesleur. Doen Oriande ende malegijs gescheyden waren/soo zijn-se gekomen tot Rootsesleur/daer de stadt gedestrueert was/sonder kasteel dat daer noch stont. Doen malegijs dit sagh/ soo seyde hy tot Oriande: Uytverkoren lief/ siet hier ons stadt gedestrueert liggē van de Sarasijns/maer Godt danck wy hebben waer mede dat wy't mogen beteren, te weten met dien schatte die gy vont in't eylant daer gy den wildeman kreeght. Ende aldus kouteude soo zijnse gekomen aen 't kasteel daerse den Castelleyn terstont aenriep ende seyde 't de borgers die daer waren hoe dat malegijs ende Oriande daer quamen met haren staet: terstont hebben hun de borgers gereet ghemaeckt/ ende hebben-se eerlijcken in-ghehaelt / ende hieten hem seer willekomē. Malegijs dit siende heeft-se seer bedanckt / seggende: mijn lieve vrinden die my soo getrouwelijck gedient hebt/ick sal 't u dancken daer ik magh. Terstont soo sont-men op Timmer-lieden en om metsers / om de stadt weder op te timmeren / soo dat de stadt korts volmaeckt was.

Hoe dat malegys met sijnen knape te Roomen trock buyten wete van Oriande, ende van sijn ander vrienden.

DOen malegijs de stadt van Rootsesleur wederom getimmert hadde schoonder dan sy te voren was / soo peysde hy in hem selven om 't gene dat de mereminne ghesept hadde / ende seyde in hem selven aldus: O Godt almachtigh/geeft my gratie/dat ick mijn leven in deughden met berouw mijnder sonden magh eynden/ behoet my voor des vyants tentatie/ ick sal na 't bevel ende den raet der meereminne trecken na Roomen / en mijne sonden biechten ende de Penitentie volbrenghen die my van den Paus sal worden op-ghelept / staet my by Heylighe moeder Godts / ende bidt uwen lieven Sone voor my / want ick in mijn leven veel sonden hebbe ghedaen: o schoone Oriande hoe sult ghy my vragen / als ghy van mijn vertreck sult wesen verādverteert. Dus will ick met mijnen knape dese reyse stil swijghende gaen beginnen.

In deser manieren soo treurde malegijs seer dickwils / alsoo dat Charles sijnen Camerlinck ghewaer wert / ende vraeghde hem waerom dat hy klaeghde/ dies hem maleghys seyde / lieven knape ick moet u seggen wat my op 't herte leyt. 't Is een wijl tijt geleden dat ick tot Eggermont ginck wandelen op den kant van de zee / ende daer sagh ick een meereminne komen vlieten die seer lustig songh/alsoo my dochte. soo seyde hy dat ick moest reysen te Roomen ende beteren mijn leven/ of plagen souden my naken. En ick moest volbrenghen 't gene dat my den Paus ter penitentien stelde / of ick soude eeuwelijck verdoemt zijn / en

als

als ick hier om peyse / soo kan ick geen vreught maken/ want ick vreese altoos den slagh op den hals te hebben. Aldus soo heb ick ghedacht in my selven/ dat gy u dogh mede op de reys stellen wilt/ ende niemant meer. Den knape dit hoorende/ seyde: beminden meester/ick ben bereet met u te gae/maer u belieft/maer suldy dus onghetroost laten u lief Orlande/soo sal haer hert van druk breken. Doen seyde Malegys: 't is beter ghesweghen/ want sy soude droefheyt maken in ons scheyden/ ende dat soude ick qualijck konnen ghesien/aldus laet ons heymelijck vertrecken/ ende in de naeste stede daer wy komen sullen/ daer sullen wy ons verkleeden/ghelijck Pelgrims. Ende alsoo scheyden sy uyt Rootsesfleur dat'er niemant af en wiste/ende zijn soo gekomen in een kostelijke stadt/ en hebben daer Pelgrims habijt laten maken. Doen sy haer ghekleet hadden als Pelgrims / en doen sy op vier dagh-reysens na Roomen gekomen waren / soo gingen sy hun daer eenen dagh rusten. Den duyvel benijde dat hem Malegijs beteren wilde / ende verklaerde hem gelijck eenen Pelgrim/ en hy quam oft hy van Roomen ghekomen hadde. Doen Malegijs een lange wijle gerust hadde/ soo stelde hy hem op den rechten wegh/ na Roomen te gaen. Doen hy een mijle buyten de stadt was/soo quam hem de vyant te ghemoet ende seyde tegen malegijs: lieven vrient/waer wildy henen? Malegijs seyde / ick wil naer Roomen. Den vyant seyde / en gaet daer niet lieven vrint/ want daer geschiet soo grooten iammer/dat't onsprekelijk is/want de Turcken liggen daer met soo groote heyr-kracht dat 't niet te segghen en is/ ende hebben den Paus ghevangen met veel borghers/ en wy waren onder ons twelf ghebroeders / ende de elf zijn ghedoot / ende ick hoorde segghen dat sy al Christenrijcke souden door-reysen / ter tijt dat sy eenen Ridder souden hebben/ de welcke Malegijs heet / die den Coninck Antenor van Spanien dootsloeg. malegijs dit hoorende/ en was niet wel te vreden/en stont in twijffel of hy voort gaen wilde/of dat hy keeren wilde. Ten lesten seyde hy tot sijne knecht: laet ons voortgaen/ want sterven wy soo voor't Christen Geloof/soo komen wy in glorie. Doen dien duyvel dat sagh/ soo vloogh hy wegh met stanck / alsoo dat Malegijs wel sagh dat het den duyvel was/ende hy is voor't ghereyst tot dat hy te Roomen binnen quam.

Hoe dat malegys hem teghen den Paus Biechte, ende wat penitentie dat hem ingestelt was.

Toen Malegijs binnen Roomen gekomen was/soo ginck hy na S. Peeters kerck / daer hy den H. Paus Leo vont / den Broeder van den grooten Koninck Carel/ die hy seer ootmoedelijck toe-neegh / ende riep met luyder stemme: o heyligen Vader/ontfermt u mijnder armsten sondaer / die nu in de werelt leeft. Den Paus dit geroep hoorende / vraeghde wat'er te doen was.

Doen seyde daer eenen Cardinael: H. Vader/ het is eenen die gheerne sijne biecht ghesprokẽn had. Doen den Paus dit hoorde / soo dede hy Malegijs voor hem komen / en hy vraeghde wat hem beliefde. malegijs voor hem gekomen zijnde / seyde: H. Vader/ ick soude my geerne biechten van mijn sondigh leven. Ick heb van mijnen iongen tijdt met den duyvel omgegaen/daer ick veel sonden mede bedreven hebbe / en menigen Christen mensch heb ick doodt gheslagen/om dat sy my niet vragen en souden als ick eenige konsten dede/ ende hy bichte voort allen sijn sonden/ die hy gedaen had. Doen hy sijn bichte ghedaen

hadde/soo seyde den Paus: my dunckt dat ghy malegys zijt/ daer ick soo veel wonder heb af hooren segghen. Malegijs seyde: ick ben den selven man die eylacen luttel deughden ghedaen heeft. Den Paus twijffelende wat penitentie hy hem instellen soude/ soo quam daer een Duyve/ ende die bracht den Paus eenen brief.

Den Paus desen brief lesende/ soo vont hy dat hy seven Jaer soude gaen sitten Eremijt wesen onder de Christenen/ ende dat hy niet meer syn konsten doen en soude/ten waer dat hy in perijkel van syn leven waer. Doen beval hem den Paus al het ghene dat in den brief stont ghescreven/ ende absolveerden hem van alle syne sonden.

Doen hy van syn sonden geabsolveert was/seyde hy tot syn knaep:den Paus heeft my bevolen/dat ick niet tot huys reysen en magh in seven iaren/ maer ick moet mijn woon-stede maecken daer de beesten woonen in eenen bossche/ en zijn daer Eremijt voor mijn stinckende sonden/en is't dat ghy by my niet blijven en wilt/soo reyst na Rootsefleur: maer wildy by my blijven/ ick sou u seer bidden. Daer op den knape antwoorde en seyde: beminde meester ick heb soo menighen dagh u broot g'eten in welden/ ende in ghenoechten/en nu sal ick met u eten en met u lijden/ sulckx al ghy staet te lijden. Doen malegijs dit hoorden/ wirt hy blijde/ en hy reysde met sijnen knape naer het Bosch van Lions/ en daer ginghen sy elck een Cluysken maken daer sy in logeerden. Doen malegijs aldus in de Eremitagie was/ soo heeft hy Godt gedankt seggende aldus.

O Godt almachtig/geeft my de gratie/dat ick dese penitentie sonder murmuratie nae uwen wille magh volbrenghen dat ick alle werelts genoechte en weelde uyt mijn herte magh stellen/ om gantschelijck mijn sonden te beweenen/ en met vasten ende bidden mijn lichaem te kastijden/dat soo lange iaren in groote weelde/ overdaet ende wellust geleeft heeft/ick swijge alle andere sonden van dootslagen/ tooveryen en duysent diergelijcke die ick ghedaen hebbe/ waer van het getal de hayren mijns hooft te boven gaen:o Maria moeder Godts bewaert my van duyvels tentatie/ op dat hy my tot geen desperatie en brenghe. In deser manieren soo beklaeghde malegijs dickwils syn sonden in de kluyse. Nu is't te weten/ dat Coninck Putiblas en de Coninginne Torele daer af voorschreven is/reysen wilden naer Lions om Goutier te haelen/ maer het wert belet dat sy daer in vier iaren niet en quamen. En doen de vier Jaren om gekomen waren/ soo is de Coninginne gereyst met groot volck tot in't Bosch van Lions/ daer Malegijs in was/ en daer dede sy haer Tenten neder-slaen/ want sy vermoeyt was. De Reusen bevolen haer/ dat sy'er blijven soude met haer volck/ sy souden Gautier halen.

Doen dese Reusen een langhe wijle hadden ghegaen/ quamen sy aen een kleyn bosken daer twee groote draken quamen uyt eenen hol gecropen/ doen de reusen de draken saghen/ soo seyden sy tegen malkanderen: Laet ons nu op dese Draken gaen proeven/ hoe dat wy slaen sullen de vermaledijde Christenen/ en met dien gingen sy gelijck op de draken/ een ieghelijck teghen eenen ende sy sloegen seer vreeselijck tegen de draken/ maer de draken schoten haer soo vreeselijck/ dat de Reusen niet wederstaen en mochten/ende sy zijn ter aerden ghevallen/ende sy riepen met luyder stemmen: O Mahomet! wy moeten hier blijven/ ende wy en sullen uwen laster niet mogen breken op de vermaledijde Christenen/ en hier mede stierven sy beyde.

Doe

Digitized by Google

wesen Gautier van Lions / daer voor af ghesept is / die hiel eens een kostelijcke maeltijdt / ende teghen de maeltijt ginck hy self ter Jacht ryden om iet te vanghen. Doen sy in't bosch waren / soo verdoolden de Jagers van den Grave Gautier / en zijn ghekomen ter plaetse daer sy de Reusen vonden verslagen en den Grave reet oock soo langhe tot dat hy ter Cluyse quam daer Malegijs in was. Ende doen hy hem sagh soo seyde hy: en zijdy niet Malegijs / Sone van Buevijn van Eggermont. Daer op malegijs antwoorde en seyde dat hy 't was. Doen vraeghden hem den Grave wat hy daer dede / malegijs seyde / dat hy penitentie voor sijn groote sonde dede / ende dat hem den Heylighen Paus tot Penitentie in-ghheset hadde / dat hy in't Bosch blijven moeste seven Jaeren lanck. Doen den Grave dit hoorde / soo heeft hy orlof aen malegijs ghenomen / ende is wegh ghereyst.

Doen Malegijs ontrent vier jaeren ende een half wegh gheweest had / ende Oriande van hem niet en vernam / soo is sy ghegaen voor een beelt van Maria seggende aldus: o Maria / vloeyende zee vol charitaten / sult gy my eeuwelijk in druck laten / om dat ick niet en hoore van mijn lief malegijs: laet my dogh hooren waer ende in wat staet hy nu is / want ick in soo veel iaren van hem niet en hebbe vernomen / dies ick nacht noch dagh geen ruste en hebbe / dus wilt my vertroosten ende openbaren / of hy noch in't leven / of dat hy doodt is / want het my onmoghelijck is langer in deser benautheyt te wesen / maer ick moet van druck mijn leven eynden / 'ten sy dat ick van u hulpe en bystant verwerve.

Oriande dickwils in deser ghelijcken manieren biddende aen de maghet Maria om bescheet te weten van malegijs haer lief / soo heeft Maria ten lesten haer ghebedt verhoort / ende sont eenen Engel tot haer die sey / dat de Coninginne des Hemels haer ontboot / dat se naer malegijs niet meer vraghen en soude / want hy is in't Bosch van Lions / en daer doet hy penitentie voor sijne sonden die hy gedaen heeft / ende dese penitentie moet hy doen voor den termijn van seven Jaren / daer af de vier Jaren gepasseert zijn / maer binnen den termijn van dry Jaeren suldy hem sien en spreken in ghesonden lijve / aldus ontbiet u Maria dat gy hier mede te vreden zijt / ende hier mede vaer ick te Gode.

Oriande dit hoorende was seer blijde dat sy wiste dat Malegijs gesont was en sy danckte de moeder Godts Maria dat sy van malegijs tijdinghe ontfangen had. Malegijs die eenen dagh in bedinghe gheleghen hadde / biddende dat hem Godt sijn sonde vergeven wilde / soo vierigh dat hy in slaep viel. Doen docht hem dat den Engel Godts tot hem riep / ende seyde / malegijs den Heer hier boven die laet u wete / dat gy morgen wandelen sult ten boschwaert / en daer suldy vinden u lief Oriande die u is komen besoecken: maer als ghy-se ghevonden hebt dan seynt-se wederom / ende en zijt soo sot niet of gy en seynt-se wederom / ende en gelooft haer woorden niet / want sy mocht u trecken uyt desen deughdelijcken staet. Want ginckt ghy van hier eer de seven Jaren uyt waren die u van den Paus geset zijn / soo soudy eeuwigh verdoemt zijn / want breeckt ghy u Penitentie / soo was de Biechte niet. In desen droom lagh hy allen den nacht: smorghens doen hy ontsliep / wiert hy denckende op het visioen dat hy ghedroomt hadde / dat Oriande in't bosch was. Soo heeft hy in hem selven ghenomen / dat hy wilde gaen soecken in't bosch / oft hy daer Oriande vinden soude. Doen malegijs een langhe tijdt

Digitized by Google

uit 't bosch gegaen had / soo quam hy soo verre dat hy de Koninginne van Turckyen Tozele sagh / soo dankte hy Godt want hem docht dat hy Oriande sagh / maer 't was de Conninginne die uyt den heir gegaen was / om verlost te worden van den kint / want sy in't leger by haer geen vrouwen en had. Dese Koningin riep haer afgoden dat sy haer wilden verlossen van het kinde. malegys hoorende dat sy de afgoden aenriep en was niet wel te vreden / want sijn meyninge was dat het Oriande hadde gheweest.

Doen hy sagh dat het een Heydinne was soo is hy tot haer ghegaen en seyde: Edele vrouwe / roept aen die moeder ende maget is / die sal u sonder twijffel verlossen. De Koninginne dit hoorende seyde: Heeft die Vrouwe meer machte dan onse goden / doen seyde malegys. Vrouwe doet 't gene dat ick u segghe / ghy sult sonder twijffel vertroost worden. Dese Vrouwe dit hoorende: heeft aengeroepen Maria de moeder Godts ende sy is verlost geworden van haren kinde / welck kint een schoon Croon op sijn borst hadde staen.

Binnen desen middelen tijt quamen de Heydenen aen / en sagen Malegys daer staen by de Conninginne / ende seyden: Edel Conninginne / dit is den Toovenaer malegys die by u staet / die Coninck Putiblas Vader versloegh voor Rootsesteur / den Koninck van Alexandrien Glutizar geheeten. Doen de Conninginne dit hoorde / beval sy dat men hem binden soude / ter tijt toe dat den Coninck self quam / en dat hy'er dan sijnen wille mede doen soude. Doen Malegys smorgens met den dag wegh gegaen was / quam sijnen knape uyt sijn klupse en ginck na Malegys klupse. Ende doen hy hem daer niet en vant / soo was hy seer droevigh klagende in hem selve met bedruckter herte / dat hy sijnen meester niet en vont / verwondert zijnde waerom hy hem alsoo verlaeten had / die hem altijts soo getrouwelijck gedient hadde / ende hem noyt oorsake ghegheven om op hem vergramt te zijn. Met diergheleycke en meer andere ghedachten ginck hy Malegys soecken / tot dat hy in't Sarazijnsch leger quam daer hy oock ghevangen wirt / ende is by malegys gebonden. Doen malegys sijnen knape sagh / seyde hy: mijn beminden vrint / welcke quaet fortune bracht u oock hier om gevangen te zijn / nu en wirden wy nimmermeer ontslagen van dese ghevangenisse. Den knape seyde: Lieven meester / doen ick in u klupse quam en ick u niet en vont / soo was ick seer bedroeft / niet wetende / hoe dat ick u verloren had / mijn fantagie was of gy my ontgaen waer't heymelijck sonder spreken / en dit maechte my soo bedruckt dat ick niet en wiste wat segghen. In deser manieren soo klaeghden sy malkanderen haren noot.

Doen de Conninginne Tozele Malegys ghesien hadde / soo wiert sy soo vierighlijcken ontsteken in sijnder minne / dat sy hem meer dede vanghen om met hem haren wille te bedrijven / dan andersints: want sy klaeghde dickwils in haer selven dat sy hem niet ghebruycken en mochte / en seyde aldus: O Bemins vreede Godinne / waerom hebdy mijn herte alsoo doorwont / mijn verstant ontgaet my als ick dencke op desen persoon / indien hy my niet en magh gebeuren soo moet ick sterven / och roo den mont / ick sal mijnen wille van u hebben in spijte mijns mans: al sou't my mijn leven kosten / want even wel / kan ick daer toe niet gheraecken / soo sal mijn leven van drucke eynden.

In deser manieren soo klaeghde de Conninginne seer van Malegys minne / en sy meynde hem Coninck van Turckyen

kijen te maecken / in dien hy haren raet volghen wilde / ende sy nam oock voor haer dat sy 't hem voor ooghen legghen soude/ als sy uyt den bedde op-gestaen waer om sijn meyninge daer af te hooren. Binnen desen middelen-tijt dat de Coninghin Torele voor getrocken was na de bosschagie van Lions om Goutier van Lions te vangen/ soo had hem den Coninck Putiblas bereet ghemaeckt met al sijn volck om daer mede naer Lions te komen sijn Vrouwe ter bate.

Doen desen Coninck voorseyt voor 'twater was met allen sijne Heeren en garnisoene soo heeft hy naer veel reysen vernomen de bosschagie daer de Stadt van buyten stont: en sy hebben haer Trompetten geslagen/ soo dat men wel hoorde dat'er groote heyr-krachte quame. De Heydene die noch in de bosschagie waren/ quamen uytten bossche / om te sien wat volck dat was. Ende doen wirden sy ghewaer dat haren Coninck was met sijn volck die daer quam ende sy hebben hem eere ende reverentie bewesen/ hem willekom heetende. Den Coninck vraeghde hoe dat het met sijnder Vrouwe was.

De Heeren seyden: Heer Coninck u Vrouwe is ghelegen van eenen iongen Sone / en tusschen des kints borsten/ daer staet een Goude Croone / 'twelck beteeckent dat het een man sal zijn van grooter vromigheyt. Doen den Koninck Putiblas dat had ghehoort / soo viel hy op sijn knien ende aenbadt Mahomet / danckende ende lovende hem van de gratie dat hy hem eenen iongen Sone verleent had / ende dies beloofde hy/ dat hy ter eeren van mahomet een Gulden Beelt soude laten maken / ende een nieuwe sacrificie sou laten doen. Doen den Koninck sijn Ghebedt ghedaen had aen den Godt Mahomet / ende hy weder opgestaen was/ soo dede hy sijn opperste kleedt uyt / 'twelck een gulden stuck was met kostelijcke ghesteenten geborduert / ende gaf't den Admirael die hem dat ghseyt had / ende hy maeckte hem Generaelen Capiteyn van alle sijn volck / van welck den Admirael seer verblijt zijnde / seyde: Heer Coninck hoe sal ick u komen ten vollen loven ende dancken van de Eere en gratie die ghy my doet. Doen seyde den Coninck: laet ons gaen tot mijnder Koninginne / en besien hoe dat sy varen magh / en dat ick mijnen ionghen Sone magh sien. Doen den Camerlinck dat vernam dat den Coninck op wegh was/ soo is hy ghegaen tot de Coninginne/ ende heeft geseyt: Ghenadighe Vrouwe/ ick brenghe u tijdinghe/ want uwen Heere ende uwen man / Koninck Putiblas / is hier binnen het legher met een groote macht van volck. De Koninginne dit hoorende en was niet seer verblijt / want sy had liever tijdinghe van Malegijs ghehoort / maer sy veynsde haer oft sy blijde hadde gheweest / ende gaf den Camerlinck een stuck gouts. Binnen desen middelen tijt / soo is den Coninck Putiblas gekomen voor de Tente daer de Coninginne in was/ ende heeft geseyt . o Edel Vrouwe / wien ick groete van Mahomets wegen seer minnelijcke/ hem biddende dat gy gesont worden mocht. De Koninginne dit hoorende van haeren man / bedanckte hem duysent fout van die jonsten / seggende: Heer Coninck/ en mijnen liebe man/ van wien ick ontfanghen hebbe eenen schoonen Sone/ en gebaert by der gratie van onsen Godt Mahomet / daer noch groot wonder af ghebeuren sal / want op sijn borst staet een goude Croon dat wonderlijcke dingen beteeckenen sal. Den Koninck sijn kint aensiende/ greep 't in sijn armen/ en kusten't seer vriendelijcken.

Hoe

Hoe de Coninginne klaegde dat haer Reusen achter ghebleven waren, ende hoe den Coninck Putiblas ghesegt was hoe dat Malegys gevangen was.

DOen den Coninck aldus een lange wijle ghesproken had / soo vraeg-de hy: O Edel Vrouwe Torele / hoe komt dat gy hier Tenten ende Pauwe-lioenen hebt gheslaghen / ende dat ghy niet en reyst te Lions voor de Stadt/ik meynde de stadt wel te krijghen / mits dat gyse dickwils sout bestormt hebben maer ick sien wel/ ick had u-lieden wel moghen houden by my tot dat ick daer selver ghekomen had. Daer op de Koninginne seyde: Edel Heer Koninck / waer soude ick ghereyst hebben / want al soo haeste als ick hier in het Lant quam/ soo is my den arbeyt aengheko-men / alsoo dat ick niet voorder reysen en mocht / soo heb ick mijn Tenten hier neder-gheslaghen/ ende ben hier verlost van deser Vrucht/ by der gratien onser Goden. En doen sonde ick twee Reusen na Lions/of sy Gautier betrappen souden mogen: maer sy hebben soo langhe wegh gheweest / dat ick my selven laet duncken dat-se Gautier beyde van de Wereldt gheholpen heeft. Den Coninck dit hoorende/ was seer verstoort/ vermaledijdende sijn Goden / dat sy aldus hadden laten mineren ende verderven de stercke Ghyganten / want mijn beste vrienden verlies ick altijdt van de ongheballige Christenen/alst wel blijkt voor Rootsefleur; want Coninck Antenor mijn Oom wiert daer verslagen.

Ende om dit te wreken soo reysde den Coninck Glutifar/ mijnen Vader/ om de Stadt te raseren ende te verderven / het welck hy dede: maer eer hy wegh gheraken konde/was hy vermoort van eenen Christenen Toovenaer/ malegijs geheeten / ende hy sliep by mijn moeye Jolente/en daerom liet haer Mahom et van den peerde vallen/ daer sy den hals brack/in wrake dat sy by eenen christen geslapen had / ende boven-dien heeft hy Bertelute van Perpen / mijn Grootmoeder oock aen d'een zijde gheholpen/ oock als ick't overpeyse / soo wilt mijn herte van rouwe bersten. Doen de Heydenen ghehoort hadden de klachten die den Coninck hun-lieden dede/ en-siende sijn verstoortheyt die hy bedreef/soo seyde daer eenen Admirael: Heer Coninck stelt u selven te vreden/want dien selven Malegijs/ daer gy af seght / hebben wy hier ghevangen. Den Coninck dit hoorende was seer blijde/denckende dat hy hem soude mogen wreken over sijnen meesten vyant die hy had / en hy beval dat men Malegijs ende den Knape voor hem soude brenghen.

Hoe dat Coninck Putiblas Malegys dooden wilde, en hoe hem de Coninginne sijn lijf verbadt, die op hem seer verlieft was.

DE Heydenen liepen terstont in de Tente daer Malegijs ghebonden was/ende hebben hem ghebracht voor den Coninck Putiblas/ ende seyden tot Malegijs: gy Toovenaer valt hier onsen Coninck te voete/ ende doet hem reverentie / alsoo zijnder weerden toe-behoort. Daer op malegijs antwoorde / en seyde: Eer ick eenen hont eere of reverentie doen soude / ick liet my liever d'een lit van het ander scheuren. Doen de Heydenen dat van malegijs hoorden/ soo vraeghden sy hem oft den Coninck eenen hont was? daer malegijs op antwoorde/ende seyde: wat is hy beter dan eenen hont / hy en kent niet die hem geschapen ende gemaeckt heeft/ en om dat hy't niet en weet / soo moet hy eer een hont ghelijcken dan een mensche/want even veel kennis heeft hy van

de

der Goddelijcke moghentheyt ghelijck eenen hont. Den Coninck dese woorden hoorende / en achte daer niet seer op / maer hy seyde: Malegijs gy hebt veel Heydenen ghedoodt / ende principaljck van mijn aldernaeste vrienden wat beteringhe wildy daer voor doen / is't sake dat gy u Christen wege laten wilt / ende houden u aen onse Wet / soo sal ick alle misdaet vergheven / ende maken u Coninck van Alexandrien.

Malegijs dit hoorende wert lacchende ende seyde: Heer Coninck / meynde dat ick om goedts-wille af-gaen soude mijnen Godt en mijnen Schepper / en gelooven met de honden / die niet en weten waer aen sy gelooven / noch niet en kennen aen wie sy ghelooven / ick soude noch liever soo veel Turcken vermoorden als ick'er vermoort heb / indien ick hier uyt geraken mochte. Den Coninck dit hoorende / wert soo gram dat hy sijn kleederen ghescheurt soude hebben / en hadden't de Heeren hem niet belet / ende doen liet hy hem binden aen eenen staeck om hem te laten doorschieten. Doen de Coninginne hoorden dat den Koninck haren man wilde Malegijs dooden / die sy uytverkoren had / soo is sy opgestaen uyt haer bedde / ende heeft haer gekleet / en quam soo daer Coninck Putiblas stont / en sy sagh daer dat Malegijs al naeckt stont en bereet om te schieten / soo viel sy op haer knien voor haeren man den Coninck ende seyde: O Coninck en Heere / wat wilde doen / soude dusdanigen man / die soo veel leets heeft gedaen aldus gaen dooden / dat waer u groote schande / want dese doot waer hem veel te saechte / naer de misdaet die hy aen u vrinden gedaen heeft. Den Konink siende van sijnder Vrouwe dat sy sulcken ootmoedigheyt dede voor den Christen / soo seyde hy: Eerweerdighe Vrouwe / wat gaet u over dat ghy voor hem bidt die u ende my / soo veel spijdts ghedaen heeft aen onser beyder vrienden / wat is u meyninge dat gy doen wilt. Daer op de Coninginne soetelijck antwoorden ende seyde: Heer Koninck / indien ghy mijnen raedt wilt doen / soo soude ick u raden dat gy den ghevanghen mede naer Turckijen soude voeren / ende seynden sijnen knape in Christenrijcke aen sijn vrinden / hun-lieden ontbiedende / hoe dat ghy Malegijs haeren Neve ghevanghen hebt / ende dat ghy hem na Turckijen voeren sult / ende willen sy hem verlossen / dat sy komen met macht ende besien oft sy hem krijghen maghen / ende dat ghy hem daerom noch levendigh houden sult twee iaer lanck; en is't dat sy dan overkomen met grooter heyr-kracht / soo mogen wy soo vele Christenen verslaen / want ick weet datter vele komen sullen / ende dan mooght ghy daer teghen vergaederen allen de macht van Turckijen / soo mooghdy alsoo veel van sijn vrienden verslaen / als hy van den uwen verslaghen heeft / ende dan soo mooghdy ontbieden den Coninck Ivorijn / en alle die van sijnder partijen zijn / dat sy komen sien den Toovenaer Malegijs sterven in wrake van sijnen Vader / die Malegijs broeder Vivien van der Werelt gheholpen heeft. Doen den Coninck ghehoort hadde den Raedt van sijne Vrouwe / soo heeft hy den knape gheroepen van Malegijs / ende seyde: Ghy knape / ghy sult gaen in Christenrijck aen de Vrienden van desen Malegijs / die mijnen gevangenen is / en seght hunlieden dat hy hier ghevanghen is / ende dat ick hem sal voeren in Turckijen / ende hem daer op houden; ende is't dat sy hem willen verlossen / soo moghen sy daer komen / en halen hem met kracht daer uyt / want ick sal hem twee iaer daer na houden. Malegijs dit hoorende: dat sijnen kna-

ve

pe dat hy Buevijn van Eggermont sijnen Vader segghen wilde / hoe dat hy van sijnen aldermeesten vyant ghevanghen waer en vermaent dogh Coninck Carel / Roelant / Olivier ende Ogier en allen de ionghers van Coninck Carels hove / en besonder den ionghen Aymijn mijnen Neve / en voort alle mijn vrienden dat-se daer een hant van troost my nu willen bieden ende bystaen / 't welck den knape beloofde te doen. Doen den Coninck Putiblas den bode uyt gesonden had aen Malegijs vrienden / soo ontboot hy al sijn Heeren in sijn Tente / ende hy seyde: Ghy Heeren / ghy weet wel dat ick hier ghevanghen hebbe / die alle mijn vrienden vermoort heeft / wat dunckt u best ghedaen / willen wy voor reysen naer Lions? oft willen wy met onse ghevanghen wederom reysen naer onsen lande: doen antwoorde een Heyden ende seyde: Heer Coninck gy mocht doen wat u belieft / maer ick soude u raden te vertrecken / want ghy hebt eenen Bode gesonden aen sijn vrinden ende onboden dat sy hem souden komen verlossen in Orcanten / daer suldyse verwachten / ende ghereetschap maken teghen haer-lieder komste. Ende oft sy dan over-quamen met grooter kracht ende ghy dan uyt den lande waert / soo souden sy allen u landen ghedestrueert hebben eer ghy in't landt sout komen / aldus soo dunckt my het beste dat men wederomme naer huys reyst / ende die ander Heeren seyden desghelijcks. Den Coninck dit hoorende / sont hy terstont eenen Bode na den Koninck Ivorijn / dat hy niet laten en sou of hy en quame in Orcanien / ende daer soude hy hem thoonen den genen wiens Broeder sijnen Vader versloegh. Den bode scheyde van daer / ende den Coninck beval dat men alle gereetschap breken soude / ende dat hem een ieghelijck bereyden soude om na Turkijen te reysen / denckt hoe bedruckt dat Malegijs mocht wesen / als hy sagh dat men hem na Turckijen voerden.

Hoe dat Charles, malegys knape, quam aen Gautier van Lions, klaghende den last die malegys gebeurde.

Doen den knape van Malegijs aldus ghescheyden was uyt den heyre / soo en ruste hy niet tot dat hy te Lions by den Grave quam / dien hy te voet viel / seer vriendelijck groetende. Den Grave vraeghde hoe dat het met Malegijs was. Daer op den knape antwoorde ende seyde: Edel Grave ick kome u klaghen / dat mijn Meester iammerlijck gevangen is van Coninck Putiblas van Orcanten / dien mede sal voeren in Turckijen / ende hy sal hem daer twee iaren houden / om dat sijn vrienden hem daer souden halen / want sijn meyninge is by dien dat hy te meer Christen-bloet bederven soude / om datter veel by een vergaderen souden. Nu bidt u Malegijs mijn Meester / dat gy reysen wilt tot Coninck Carel en sijne Jonghers / ende vermanen hun-lieden datse mijnen meester te hulpe soude komen. Gautier dit hoorende / swoer by sijn kinderschap dat hy't selven in persoon wreken soude / ende dat hy een heyrs-vaert opstellen sou / alsoo hy ook dede ende reysde naer Parijs / ende den knape naer Eggermont tot den Hertogh Buevijn / segghende hoe Malegijs ghevanghen was.

Hoe de Conninginne haer meyninghe malegys voor ooghen leydt, het welck hy haer weygherde.

De Conninginne die altijt meer in liefde wert brandende op Malegijs dickwils in haer selve aldus seggende:

O Venus Vrouwe/
Die ick aenschouwe/
Als onghetrouwe/
Mits dat gy my verbrant om u rapen/
Op eenen Christen/ dus heb ick rouwe/
Die ick naer houwe/
Aen uwen ghebrouwe/
Dies moet ick saepen/
In der tranen douwe/
Met droeven beschouwen/
Ach! het staet my nouwe.
Wie magh papen/
Ach! deser fortuynen draepen/
Loopt my te sterck/
Sedert dat ick sagh blapen/
Syn ooghen-werck/
Och sedert heb ick geweest in 't werck.
Van Venus leghende/
O couragie sterck/
Die my dus schende:
Jae al mijn ellende/
Moet hy nu heeten/
Want soud' ick van druck sterven ten
Sonder troostige amende/ (eynde/
Ick wierde saen vergeten/
Al mijn vermeten/
Is naer uwen persoone/
Saghe ick u ghesetten/
Onder mijn mans Croone/
Soo sou ick my bedenken van den loon
Der avonturen/
Val my ten behoone/
In Venus bereuren/
Het sal hem ghebeuren/
In spijt die't leet is/
Den trouwe-mantel soude ick in stuc-
ken scheuren/
Hoe dat het te wreet is/
Mijn lichamelijcke jonste hem bereet is
Als het liefste pant/
Daer hy in't secreet is/
Will ick gaen ter hant/
Al het verstant/
Moet hy verstaen/
Der trouwen-bant/
Werpe ick onder het sant/
De liefde mijns mans is nu gedaen/
Hier leyt mijns herten vreught gevaen
Die ick/ spijt alle nijders/ sal ontslaen.

Doen de Vrouwe aldus klaghende ghekomen was voor de ghevanckenis daer Malegijs in was/ ende sy hiet hem dat hy ter vensteren komen soude: doen sy hem sagh/ seyde sy: Gy edel Christen hoe is't met u/ en verdriet u niet aldus ghevangen te liggen/ sout gy niet wel verdragh nemen mocht'et u ghebeuren. Daer op Malegijs antwoorden/ ende seyde: Och edele Vrouw/ ick soud' wel willen verdragh hebben/ in dien't my mocht ghebeuren/ maer laeten neen't. Daer op de Coninginne seyde: het sal wel ghebeuren/ indien ghy mijnen raet volgen wilt/ ende ick sal u maecken een Coninck van Orcanien en van Turckijen/ oock sal ick u onderdanigh maecken alle de Heydenen landen/ alsoo dat ghy verheven sult zijn boven alle Heydenen. Malegijs dit hoorende/ was seer verwondert/ ende seyde: Edel Koninginne/ wat is't dat ghy op my begeert? daer en is gheen sake soo groot inde Wereldt behoudens mijn eere/ ende mijn Gheloove/ ick sal 't volbrenghen. De Koninginne seyde: Malegijs ick heb u ghekoren tot mijnen man/ want ick sal Coninck Putiblas ter eeren van u aen d'een sijde helpen/ en ick sal u vry laeten en u soo bewaren dat u niemant doen en sal ter tijt toe dat alle saken geopenbaert zijn/ dies moet gy u ghelooue af-gaen/ ende my voor de liefste houden. Malegijs dit hoorende/ werdt in hem selven beschaemt/ ende en wiste niet wat segghen/ maer ten lesten seyde hy: Edel Coninginne/ ick bedanck u seer van het gene dat gy my seght/ maer aengaende dat ick mijn Gheloove afgaen soude/ ick sterve liever duysent dooden dan ick't dede/ oock mede soo en.

soude

Digitized by Google

soude ick't niet consenteren dat gy uwe man dooden sout: aldus en sprackt daer niet meer af. De Coninginne dit hoorende seyde: Gy valsche Christen ontsegdy my dese bede die ick u soo schoon te voren legge/ 'tzy my dat ick het u opt gheseyt hebbe/ maer ter goeder trouwen meyndy dat u gebeurt souden hebben/neen't vry/ maer ick belove u ghy sult'er om sterven/ soo haestigh als Coninck Ivoryn komt/ ende hy sal u doen hanghen in spijt van alle Christenen. Doen Malegys dit hoorde seyde hy: Ick moet wel te vreden zijn/in het gene dat my Godt toe-senden wilt/ ende daer mede ginck de Coninginne naer de Sale daer de Heeren ginghen sitten eten; maer haer en lusten etens noch drinckens. Dit willen wy laeten van malegys/ en seggen voorts van Charles sijnen knecht.

Doen den knecht Charlen ghescheyden was van den Grave Goutier van Lyons/soo en ruste hy niet voor dat hy te Eggermont binnen en quam daer hy wel heerlijck ontfanghen was van Buevijn/van Oruwane ende van Oriande/ ende sy vraeghden waer dat Malegys was. Daer op den knecht antwoorde ende seyde: Edel Hertoghe dat moet ick u klaghen/ Malegys uwen Sone is ghevangen van Coninck Putiblas van Turckyen en van Orcanien/ ende is ghevoert in Turckyen daer hem den Coninck swoer te dooden binnen den termijn van twee Jaren/ maer door versoeck van de Koninginne soo heeft hy respijt ghekreghen tot dien eynde/ dat sijn vrinden hem souden komen verlosse/daer den Coninck op hopte/ dat hy te meer Christenen verslagen soude/ niet te min de Gratie Godts is meerder dan des Coninckx voornemen. Aldus soo bidt u Malegys uw' Sone/ dat ghy u Vaderlijcke ionste thoonen wilt/ ende hem helpen uyt'er laste daer hy nu in is/ want hy noyt in meerderen last was/ en den Grave Gautier van Lions die heeft een kruys-vaert doen bieden door alle sijne Landen/ ende hy is voort gereyst na Parijs tot den Coninck/ en tot alle de Heeren ende Edele Jonghers/ hun vermaenende dat sy wilden Malegys helpen verlossen. Buevijn dit hoorende/ wiert seer suchtende ende seyde: O lieven bode ick forghe dat Coninck Carel van de saecken niet en sal willen hooren/want hy Malegys noyt bemint en heeft/ nochtans kenne ick de Jonghers soo Edel en soo loyael/ dat sy hem noyt achter souden laten. Ende ick met den Grave van Moncler mijnen beminden Broeder met al mijn vrienden/ sullen doen al dat in ons vermoghen is/ ende hy seyndе terstont sonder eenigh vertoeven Boden uyt/ aen alle sijne Heeren ende Edelingen alsoo dat hy veel volck by een vergaderde die al bereet waren om Malegys eenen kloecken Ridder te verlossen/ uyt de handen der Sarasijnen.

Hoe dat den Grave Gautier de klachten quam doen binnen Parys voor Coninck Carel ende voor allen de Ionghers, voor des Konincks Hof, en oock voor Aymijn.

Doen den Grave Gautier uyt Lions geschepden was/soo is hy gereyst naer Parijs daer hy Coninck Carel met sijn Ghenoten badt/ ende heeft hem eerlijck gegroet/ alsoo dat behoorden. Den Coninck vraeghde den Grave/hoe dat hy alsoo haestigh quam sonder eenighen staet. Daer op den Grave antwoorde ende seyde: Heer Koninck ick kome hier om u te laten weten/ dat Malegys ghevanghen is van Coninck Putiblas van Orcanien/ ende hy wilt hem

hem dooden. En tot spijte van alle christenen/ soo heeft hy hem twee iaren het leven verlenght / in teecken dat wy niet souden derven komen om hem te verlossen / als oft hy segghen wilde / laet de Christenen komen ick salder noch meer vermoorden: Nu soo bid u desen edelen Malegijs/ Heer Coninck/ dat ghy syns wilt ontfermen der overlast die sy hem doen/ ende hy bidt allen de Edele Jonghers dat-se hem bystant wilden doen. Coninck Carel antwoorden terstont en seyde: Ick en wil my den Toovenaer niet aentrecken / ende oock wil ick niet dat'er iemant van den mijnen reyst op de verbeurte van synen goede. Aymijn dit hoorende/ seyde met spytighe woorden tot den Koninck: Heer Coninck gy hoordt dat mijn Oom ghevanghen is / ende ghy ontseght hem bystant / nu beloof ick u dat ick u/ ende u geslachte beschaden sal daer ick kan ende magh/ en met dien schiet hy uyt de sale. Roelant/ Ogier ende Olivier met de andere Jonghers beloofden Aymijn dat-se hem te hulpe komen souden / ende den Grave Gautier ende Aymijn reden naer Eggermont by den Hertoghe Buevijn die veel volcks vergaert hadden. Vrou Aye van Pierlepont Coninck Carels suster en was niet wel te vreden dat Aymijn dus verstoort was/ ende dat ghesworen had dat hy Coninck Carels gheslachte beschadighen soude / soo sorghde sy dat 't houwelyck achter blijven soude. En binnen desen middelen tijdt / soo quam daer Roelant en Ogier/ Olivier en Danoys elck met twaelf duysent mannen/ wel versien van Wapenen om den Coninck Putiblas van Orcanien bevechten/ ende om malegijs te verlossen.

Dese Heeren quamen by Vrouw Aye met ontploke banieren ende standaerden/ daer sy haer in verwonderden / en sy sagh seer op de Heeren ende vraegde/ waer sy wilden met allen het volcke: daer op Roelant antwoorde ende seyde. Genadige vrouwe ick Olivier ende Ogier willen gaen verlossen malegijs en helpen den jonghelinck Aymijn in spijt van allen de genen die 't leet is. Ogier en Olivier seyden: al heeft het ons den Koninck verboden/ wy sullen nochtans Aymijn den Jongelinck helpen om sijnen Oom Malegijs te verlossen.

Doen de Heeren bereyt waeren / soo quam daer Coninck Carel gereden / en hy vraeghde de Heeren wat sy bedrijven wilden met al het volck: daer op Ogier antwoorde en seyde: Heer Coninck/ gy weet wel waerom wy dit volck vergadert hebben/ gy weet wel dat Malegijs in Turckijen gevangen is / en dus sullen wy met desen volcke reysen met Aymijn om malegijs te verlossen uyt de gevangenisse. Als den Coninck dit hoorde seyde hy: ick wil dat gy t'huys blijft ende en reyst nivers/ en is't dat gy weg reyst om malegijs te verlossen/ soo verliest ghy mijn vrintschap. Daer op Ogier antwoorde en seyde: Heer Coninck ghy hebt groot onghelijck dat ghy ons sout verbieden deught te doen/ souden wy laten bederven ons vleesch en bloet van die honden/ dat waer ons een eeuwige schande. Roelant dit hoorende/ seyde: Heer Coninck al heeft hy u wat misdaen dat en gaet ons niet aen / en oock dat hy u dede was u schult/ want ghy waert om u te beschamen/ en hier mede uwen orlof/ want wy sullen onse krachte alsoo op de Heydenen proeven/ dat men daer af sal wete te seggen/ en aldus zijn sy te schepe gegaen/ die daer bereyt lage.

Den Coninck dit siende meynden te bersten dat sy dus teghen sijnen danck wegh voeren/ en hy seyde tot Vrou Aye sijn suster: dit is van uw' bedrijve/ want gy hebt dese Heeren gebede dat sy varen souden by Aymijn u lief/ die ghy meynt

Digitized by Google

te hebben/ maer 't sal u liegen sijn overmoedigh spreken sal in mijn gedachten blijven / ende daer mede ginck den Coninck wegh. Vrou Aye was seer droevigh dat den Koninck malegijs ende Aymijn soo seer haetende/ ende sy heeft den almoghenden Godt ghebeden / dat hyse wilde laten reysen / en dat de Heeren victorie mochten in Turckijen verkryghen / Aymijn ende Gautier van Lions quamen met vijfthien duysent mannen tot Eggermont / ende Aymijn seyde: my verwondert al te seer hoe dat Conink Carel soo wreet is op mijn oom maleghijs / want hy ontsept hem bystant / ende hy verbiet sijn Edelinghen dat-se hem oock niet bystaen en souden.

Daer Gautier seyde: my en twijffele niet/ Roelant / Olivier en Ogier sullen ons volgen/dat weet ick wel: en aldus rijdende zijnse gekomen te Eggermont / daer sy vriendelijck ontfanghen waren. Doen vraeghde den Hertoghe Buevijn van Eggermont / hoe veel volcks dat Coninck Carel uyt-brengen soude om malegijs te verlossen. Daer op Aymijn seyde: weerde Groot-vader/ wat soude hy volck uyt maken/ hy verboot sijn Edellieden dat'er niemant soo stout wesen en soude dien hem eenighen bystant dede. Daer op den Hertogh seyde: O Koninck Carel / ghy haet malegijs al te seer / dat gy u Edelen verbiet dat sy hem niet helpen en souden.

Doen seyde Gautier : ick weet nochtans wel dat Roelant/Olivier en Ogier met haer volck komen sullen om ons te helpen/ dies den Hertoge wat vertroost was : doen Druwane sagh dat de Heeren schepe gingen/soo heeft sy oorlof genomen / ende badt de Heeren dat sy wel voor hun sien souden. De Heeren seyden wy reysen op Godts vyanden / en die Godt helpen wilt / niemant en sal hem deiren. De Vrouwe seyde : O Heeren dat ick waer/ick sal dagelijcks bidden de Moeder ons Heere / dat sy u allen bewaren wilt van alle ongeval. doen seyde Aymijn. O weerde Groot-moeder / Druwane/ wy en sullen niet rusten voor dat wy inde Heydenen landen zijn/ende hebben mijnen Oom verlost uyt de ghevangenisse en wrake nemen van 't gene dat ons misdaen is/ en hier mede oorlof.

Aldus soo zijn de Heeren t'schepe gegaen met allen hare volcken ende haelden de seylen op / en staken de Trompetten/ en zijn soo gesepylt na Turckijen. Den Coninck Putiblas van Turckijen was dagh ende nacht uyt om malegijn te dooden / en hy seyde tot den Coninck Ivorijn van Mombrant hoe sullen wy leven met den Toovenaer malegijs die Glutiser en Bericlute versloeg mijnen vader/ dat u een schadelijcke doot was als u ander misdaet aen ons bedreven. Den Coninck Ivorijn van mombrant seyde: wilde hun lange houden soo laet ons hem tormenteren/ pijnen doen die onbegrijpelijck is / want hy't aen ons alle wel verdient heeft : de Heeren die by de Koningin waren/ seyden : had hy ons misdaen 'tgene dat hy u misdaen heeft/ hy en sou soo lang niet gheleeft hebben / 't is groote schant dat ghy hem soo lange levendigh hout.

De Koningen dit hoorende bevolen dat men malegijs uyt de ghevanckenis halen souden ende brengen hem voor de Heeren : doen Malegijs voor de Koningen ghebracht was / soo seyde Koninck Putiblas / siet Maleghijs ick heb u langhe genoegh gratie gedaen ende hier en komt niemant die u verantwoort/ dus maeckt u bereet ghy moet sterven. Als malegijs dit hoorde / soo was hy seer droevigh in hem selven ende seyde : Genadigen Godt en heb ick nu geen vrienden/ sal ick mijn tooverij oorboren gy en souder geen macht hebben om my iet te mis-

misdoen/ ende ick soude u allen wel beschadighen. Als den Coninck Ivorijn hoorde soo meynde hy te verwoeden en seyde: Nu suldy'er om sterven/hoe koste dat magh. Malegys seyde:o mijn vrinden waer blijschap/suldy my laten doodē van dese honden? o Charles knape/ghy hebt my al vergheten/ dat sien ick wel! Buevijn vader/en Aymijn neve / wiste gy in wat lijden ick ben/sonder twijffel gy soudet keeren/maer eylace/ neen gy.

Doen seyde Conink Putiblas: hoort Malegijs/hier is den Godt Belsab/ en die kost my soo veel te houdē/suldy my seggen waer de spijse ende de schotelen blijven/ik belove dat ik u ontslaen sal. Doen beval Malegijs dat men de spijs in den Tempel dragen sonden ghelijckmen placht te doen/ en zijn alsoo in den Tempel ghegaen/ en men stelde daer de spijs op den autaer voor den godt Belsab. Malegijs seyde/ dat daer wat anders schuylde/en hy beval dat een iegelijck uyt den Tempel gaen soude/en hy heeft sant gestroeyt ontrent den Autaer en de spijsen/en is uyt den Tempel gegaen/en heeft de deur toe-gesloten:doen de dieven dit sagen/ zijn-se uyt de Ouwire achter den autaer gekomē/en hebben daer de spijse met de schotelen/ende kannen weder ingebracht en vast toegesloten: dit willē wy hier laten en seggen van Roelant/Olivier en Ogier/hoe dat-se gekomen zyn by Buvijn en Aymijn. Als de geseyde Heeren uyt 'tschip gegaen waren/soo zijn Buevijn en Aymijn seer blij geweest/ende hebbense seer vrindelijck willecom geheeten. Doen vraeghde Ogier/ oft de Heydenen van haer komste niet en wisten? Aymijn seyde : ick peyse neen / maer ick heb een bespier heymelijck in de stadt gesonden om te vernemen hoe dat sy met mijnen Oom leven willen/en daer af soo sal hy my tijdinge brengen. Aldus reysden de Heeren ter Tenten / en in huysen die sy daer vonden/en gingen eeten en drincken en maeckten goede chier/en doen sy wel gegeten en gedroncken hadden soo stelde sy hun om rusten. Coninck Carel en Guwelioen en waren niet wel te vrede dat Roelant / Ogier en Olivier sonder consent gegaen waren naer Turckyen/ ende Guwelioen en Machares seyden: Heer Coninck of nu eenigen last van oorloghen op quam/ wie soude u bystaen ? want de vrome van u Edelen zyn wegh gereyst tegen uwen danck / en sy helpen den ghene die u meest schande ghedaen heeft/en gy en hebt by u niet dan ouderen/als Bisschop Tulpijn en Aymerijn/ dit en is geen Volck om springh-reysen mede te doen. Doen seyde bisschop Tulpijn : gy Guwelien wat gebreckt u aen dese onderlingen / sy en slachten noch u niet dat sy haren Heer ontvliden sullen/ maer blijven by hem soo't wel gebleken heeft t'Oostemale/ en meer andere plecken. Den Coninck den twist hoorende/ beval dat sy swijgen soude/maer ik sien wel/seyde de Conink/dat Roelant noch Olivier en Ogier niet veel meer op my en passen : maer dat sy Malegijs liever hebben dan my. Doen seyde Bisschop Tulpijn: Heer Coninck/sy doen anders niet dan sy schuldigh zijn te doen/want Malegijs is van Ogiers bloet/Roelant en Olivier doen dit op avontuer / wat hun mocht geschieden/ en u dan weder bystaen soude. Doen seyde den Coninck gy Heeren/ ick hoor wel dat gy alle met Malegijs zyt / niet te min ick gheloove wel dat ghy in sommige redenen waer segt/nu laet dit blijven en laet ons gaen ter tafelen om vrolijk te zijn. Maer Guwelioen ende Macharis/ met de andere Heeren waren seer verstoort / en seyden dat sy't op Bisschop Tulpijn wreke souden de schand'-woorden die hy teghen haer geseyt hadde/ als sy best mochten.

Hoe Coninck Putiblas, Coninck Ivoryn ende malegys in den Tempel ginghen om te sien hoe dat het daer gestelt was.

DEn Koninck Putiblas riep den Koninck Ivoryn datse met Malegys in den Tempel van Belsab gaen souden ende sien hoe 't daer ghevaren was. Als sy in den Tempel quamen en de spyse wegh was/ soo seyde Koninck Putiblas: wel malegys wat segh dy/ en is de spyse niet wegh. Malegys seyde/ Ja sy Heer Koninck/ maer volght my/ ick salse u wysen die de spyse hebben/ en hy volghden de voedtstappen tot achter den Autaer/ daer een groote vonte was daer de Sarasijnen met'er spyse uyt-ghehaelt wierden. Doen den Koninck dit sagh soo was hy seer verstoort/ en beval dat mense alle hanghen souden. De Sarasijnen die dit ghedaen hadden baden ghenade/ maer ten mochte hun niet helpen/ sy moesten hanghen. Ende als sy ghehanghen waren/ soo quamen sy weder by de Koninghen/ ende seyden dat sy al ghedoodt waren.

Doen seyde Malegys: Heer Coningen gy heb'et bevonden/ soo ick u geseyt heb/ nu quyt u beloste/ en laet my reysen tot mynen lande. Doen seyde Coninck Putiblas: 't Is waer dat ick't u belooft heb/ maer ten anderen soo overpeyse ick de schade die gy my ghedaen hebt/ dat ick die ongewroken sou laten/ soo verandert my myn bloet. Doen seyde den Coninck Ivoryn: by Mahomet indien gy hem laet gaen/ soo sal ick't op u verhalen/ want ik peyse myn leet over hem te wreken/ gelijck ick over Vivien dede die mynen Vader soo jammerlijck verslog. Doen seyde Coninck Putiblas dat hy hem sou doen branden aen eenen staeck. Dit verhoorde Aymijns bespier en hy liep synen Heer de mare dragen: Vrou Aye was seer bedruckt om dat-se niet en wist/ hoe dat'et met de Heeren mocht wesen die na Turckyen ghereyst waren/ altoos had sy sorg voor Aymijn oft hem iet misschien mochte/ want sy hem beminde boven allen d'ander.

Endit klaegden sy tegen haer camenieren/ die-se vertroosten ten besten dat sy mochten/ seggende: weerde vrou Aye weest te vreden/ den Jongelinck en sal geen noodt hebben/ want sy vechten op Godts vyanden/ aldus salse onsen Heer beschermen. Aymijn ende den Hertoghe Buevijn hadden groot verlangen/ waer dat den bespier blyve mocht dat hy niet voort en quam. Doen seyde Ogier: by avontuer hy heeft wat gehoort dat ons aengaende is/ en daerom blijft hy daer om 't bescheet daer af te weten/ met dien dat sy aldus spraken tegen malkandere soo quam den bespier daer geloopen in 't heyr ende hy groete de Heeren. De Heeren danckten hem seer/ ende sy vraeghden hem hoe dat in de stadt stont/ en oft hy Malegys had ghesien/ ende hoe dat met hem was: daer op den bespier antwoorde ende seyde: Ghy Heeren doen ick laest by Malegys was/ soo was hy ghesont maer niet wel te moede/ want Coninck Putiblas wilt morghen Malegys verbranden aen eenen stake/ aldus besiet wat u te doen staet/ want ick hebt hem hooren sweiren.

Als Buevijn dit hoorde/ soo seyde hy: gy Heeren hoe sullen wy't doen/ ons is wel van noode subtijlen raet/ of anders mynen Sone Malegys blyft verloren. Doen seyde Aymijn: weerde Groot-vader wy sullen in den dageraet twee lagē volcks leggen ontrent de stadt om't gerecht achter het geberchte/ en als sy uyt komen om Maleghys te dooden/ soo sullen wy van voren inslaen/ en de twee Lagen sullen de stadt omringelen dat hunlieden van hun ghseen hulpe en kome.

Ghy bespier sult de wacht hebben tegen dat sy komen met Malegys upt'er stadt / en als't tijt is soo blaest den horen dat wy't weten mogen om van nefsens 'tgeberghte op te rijsen/ende in den hoop te slaen. Desen raet dochte de Heeren goet, ende Ogier ende Olivier lagen in d'een laghe van den volcke/ en Roelant ende Bertram waeren in d'andere laghe / ende Buevijn ende Aymijn souden de Sarazijnen van voren slaen.

Ende de Heeren gingen te rusten en na der middernacht soo ginck elck ter plaetsen soo dat geordineert was: doen 't dagh was en de Coningen op waren om de justitie over Malegys te doen/en den hang-man den stake geset had/ en 't vier bereyt was / soo wiert daer Malegys by de Coningen gebracht / en Coninck Putiblas seyde: malegys onkleet u/ want gy moet sterven / in wrake dat ghy ons gedaen hebt/maer om dat ghy soo vroom zijt/wildy uwen Godt loochenen en aen onsen Godt Mahomet gelooven/ soo sal ick u noch in't leve laten en maken u machtigh: daer op Malegys antwoorde en seyt/gy Heeren wat wildy seggen? want in u en is geen berouwen noch geloove / alsoo ick wel bevonden heb/oock mede soo waer ik wel sot dat ick mijnen Godt sou loochenen/ en mijnen Schepper/ die hemel en aerde geschapen ende gemaeckt heeft/ende gelooven aen de gene die van gout en van silver gemaeckt zijn/ en daer geen verstant in en is. Coninck Putiblas en Ivorijn dese woorden hoorende/ verwoede van quaethept / en bevolen dat men hem aen den stake binden soude en verbranden: den bespier dit siende nam den horen en blies eens of twee mael / dat het Aymijn wel verstont/ en seyde: nu Heeren laet ons heftig aenrijden/ want ick hoor aen't blasen wel dat tijt is. De Koningen hoorden dit blasen wel/maer sy en wisten niet wat'er schuylde: en met dien hebben de Heere in den hoop geslagen/ende hebben Malegys ontbonden/ en gaven Malegys een sweert daer hy mede slaen soude. De Heydenen liepen meest wegh na de stadt toe/ om daer alarm te slaen/maer die twee lagen braken op en sloegense al doot/ alsoo dat'er geen Heydenen in stadt en quamen. Aymijn versloegh Coninck Ivorijn / ende Malegys vinck Coninck Putiblas/ en hy sey tot hem: Heer Coninck gy wilde my verbranden / nu sal u 'tselve gebeuren dat gy my doen wilde/ ende hy gheboot dat men hem aen een stake binden soude en verbranden/ 'twelck alsoo ghescchiede. Roelant/ Bertram / Olivier en Ogier binnen de stadt ende sloegen veel Heydenen doot/ en namen een poorte in soo dat sy upt en in kosten/als sy wilde doen de Heeren by een waren/ viel Malegys sijnen Vader en de Heeren te voet hun seer danckende van de ionste die sy hem gedaen hadden. De Heeren seyden dat sy't upt goeder ionste ghedaen hadden: en sy baden hem dat hy dogh met hunlieden t'huys wilde reysen tot sijnen lande/ daer Malegys op antwoorde en seyde: Dat en mag niet zijn/want ick moet noch drp iaren van seven iaren in de woestijne penitentie doen die my den Paus gestelt heeft voor mijn sonde.

De Heeren seyden tot Buevijn van Eggermont: ons blijven en is hier niet want als de Heydenen vernemen / dat haer Heeren doot zijn/ soo sullen sy hun ter wrake stellen: en de Heeren namen haer gereetschap met allen haer goeden en hebben de stadt met de poorten voorschreven aen gesteken/ ende sijn ghesepst aen't bosch daer Malegys sijn penitentie dede / ende daer wilde hy blijven ende Aymijn bleef een wijle by hem. De ander Heeren seylden voort/ soo langhe tot dat sy by Eggermont quamen.

Oriwane de vrouwe sagh de Heeren komen/ende heeft-se met haren staete te ghemoet ghegaen / hun-lieden vriendelijck willekom heetende / en sy vraeghden hoe dat met Malegys haren Sone was: daer op Buevijn antwoorde ende seyde: hy is ghesont ende wy hebben hem ghelaten in 't Woudt van Lions / ende daer moet hy noch drij Jaeren penitentie doen / en dan sal hy wederom t'huys komen / ende Aymijn is by hem ghebleven. Als Oriwane dit hoorde/ soo was sy seer verblijdt ende sy is met de Heeren op't Casteel inde sale gegaen daer men hun-lieden groote chier dede van eten ende van drincken/ende als sy wel g'eten ende gedroncken hadden/ soo ginck een iegelijck om te rusten / want sy seer vermoeyt waren van reysen.

Hoe de Conninginne Torele eenen Bode sont aen den Coninck van Mombrant.

Doen de Coninginne vernam dat de Coninghen alsoo verslagen waren/soo beklaeghde sy seer de doodt van haren man Coninck Putiblas/ ende sy sont terstont eenen bode aen den iongen Coninck van Mombrandt / gheheeten Gorjant / ende schreef hem hoe dat Coninck Ivorijn van mombrant sijn broeder vermoort was van Malegys ende van Aymijn: ende den Bode liep naer Mombrant. Doen den Bode weg was ontboodt de Coninginne al haer Sondanen / Admiralen ende ander Heeren/ dat-se by haer komen souden. Doen de Heeren by een vergadert warē/ soo seyde de Conninginne: gy Heeren/ gy weet wel hoe de Christenen hier heymelijcke in't lant zijn gekomen/ ende hebben den Coninck mijnen man verraderlijck vermoort en verbrant/daer hy stont om justitie te doen over den fellen kersten malegys / welcker verraderije wrake roept voor alle onse Goden/ nu begeer ick van u-lieden te weten hoe dat ick 't beginnen sal om te wreken de schant en schade die ons de Christenen gedaen hebben. Doen seyde een Admirael geheeten Faradin: Genadige Coninginne/my dunckt als dat gy ontbieden sont de Coninck Gorjant van mombrant/hoe dat sijn broeder verslagen is van de Christenen / en dat hy hem bereyde ter wrecke / ghy salt hem bystant doen/met alle uwe macht.

Voordt soo heeft Coninck Putiblas noch drij Broeders / te weten Gardimont/ Gardifort ende Morgalin/ ende als dese drij gebroeders weten sullen de doodt van haren broeder/ sy sullen hun haesten / ende versamen hare macht om dat te wreken/ en reysen daer dese Christenen woonachtigh zyn / dit selfste seyden alle de andere Heeren.

Doen seyde de Koningin/ hoe dat sy eenen bode aen den konink Gorjant vā Mombrant gesonden had / en dat sy't voort onbieden soude de drij gebroeders en hier mede is dien raet gescheyden/en zijn gegaen in de sale etende ende drinckende. Als den bode gereden had vier oft vijf daghen/soo is hy gekomen inde stede van Mombrant/ende hy ginck ter sale daer den Coninck in was/ ende hy is op sijn knien ghevallen/ den Conink seer vriendelijck groetende/en heeft hem den brief gegeven: doen hy den brief gelesen had/ soo was hy seer qualijcken te vrede/en hy seyde: Gy Heeren/ hoe sal ick met dese sake leven/ dat wy ter wrake mogen komen: daer op den Admirael Jerabint antwoorde / ende seyde: Heer Coninck my dunckt dat best waer/dat ghy al u volck versaemde en reysde daer mede om wrake te nemen van der confusien die u gedaen is / ende ontbieden de drij ghebroeders van den Coninck Putiblas/ende als sy dit hooren / sullen sy terstont ghewilligh zijn om u te hel-

hel-

Digitized by Google

helpen/ ende te komen ter wraken van haren broeder/ ende ontbiedt de Koninginne Torele/ dat sy u seynde te helpen vijf duysent ghewapende mannen.

Dien raedt dochte den Koninck seer goet/ en hy seyde: gy Heeren/ oft ick de reys aen-name/ suldy my elck bystaen/ daer op sy alle-gader antwoorde en seyden: Heer Coninck wat u over gaet dat sal ons over gaen/ ende wy en sullen u in geenen noot afgaen. Als de Koninck dit hoorde/ was hy seer blijde/ en hy beval den bode/ dat hy de Coningin Torele seggen soude dat sy vergaderen soude al het volck dat sy krijgen mochte/ en seynde't my/ om ons Heyr al by een te hebben/ dan sal ick terstont in Christenrijcke varen sonder eenigh beyden/ ende doen daer alsulcke wrake dat men daer af sal weten te segghen/ en den bode is ghereyst naer de Coninginne en heeft haer de tijdinge overgebraght. En den Coninck ginck inde sale met sijn Heeren en hy beval den Admirael Farabin/ dat hy de schepen met alle ghereetschap ter oorlogen dienende/ bereet maken soude/ om daer mede over te reysen.

Nu willen wy schrijven van den jongelinck Aymijn/ die van Malegijs scheyde die hem veel kostelijke juweelen gegeven had/ sy waren wel weerdigh een half lantschap van gesteenten/ van goude juweelen die hy gevonden had/ in de Onwiere van de Draken. Aldus nam Aymijn oorlof aen sijn Oom Malegijs/ hem bedanckende van de giften die hy hem gegeven hadde/ en hy wilde reysen na Dordone/ doen seyde Malegijs: Neve ick bidde u dat gy alle mijn Vrienden en Magen seer doet groeten/ ende segh hun dat ick-se kortelinge sal komen besoecken/ waer'er noch een kleyn termijn gepasseert/ dan sal mijn penitentie volbrocht zijn/ ende doen scheyde hy van daer/ ende is gereyst na Dordone.

Ende als hy te Dordone binnen quam gheheeten gelijck haren Lants-Heere also hebben sy hun feestelijck willekome geheeten/ en sijn ten Hove gegaen goede cier makende/ en daer toonde hy de juweelen die hem Malegijs ghegeven hadde/ ende een iegelijck verwonderde van de kostelijckheyt der juweelen/ ende doen sy gegeten ende ghedroncken hadden/ wel vrolijck hadden gheweest/ soo ginck een iegelijck slapen.

Hoe dat Gardimant ende Gardifort met haer volck quamen by den Coninck Goriant.

Den Coninck Goriant van Mombrant seer ontstelt zijnde/ swoer by alle sijn Goden dat hy nimmermeer rusten en sou/ of hy soude wreken de doodt van sijnen vader en van sijnen broeder/ op Buevijn van Eggermont en op sijn hulpers. Doen seyden de twee Reusen Gardimont en Gardifort dat sy hem helpen souden met 15000. mannen van wapens. Den Coninck dit hoorende/ verblijde hem en seyde: Waer hier nu Morgalin u broeder/ soo waer't al hier.

Doen seyde Gardimont: Laet onsen bode daer reysen en seggen hem dat hy't niet en laet of hy en volge ons met sijne macht na Eggermont om te wreken de doot onses broeder Coninck Putiblas die Malegijs gedoot heeft en verbrant/ den bode is gereyst soo lange tot dat hy quam in't landt van Arabien daer des Reusen Casteel stont/ dat seer sterck en onwinnelijck was/ en hy is ghekomen aen't Casteel en heeft aen de poorte ghe-klopt. De poortier den bode siende wiert hem kennende dat hy Gardiforts bode was/ heeft hem ingelaten/ en vraeghde wat hem beliefde en van waer hy quam Den bode sey dat hy sijnen Heere Morgalin spreken moest/ want het nootsakelijck was/ den portier is binnen gegaen

en heeft 't sijnen Heere ghesept hoe datter eenen Bode was van sijnen broeder Gardifort die u haestelijck spreecken moet. Ende met dien is Morgalin ter poorten gegaen ende hiet den bode willekome/ ende hy vraeghde hem hoe dat het met sijn Broeder was. Den Bode seyde: die twee zijn ghesondt/ ende den derden is gedoot. Den Reuse vraeghde wie dat 'er was. Den bode antwoorde: Heer het is u broeder Putiblas die verradelijck verbrant is/ en met hem den Coninck Ivorijn vermoort/ ende dit heeft gedaen den Toovenaer Malegijs Viviens Broeder/ ende Buevijn van Eggermont sijn Vader/ ende Aymijn sijns Neve Viviens Zone. Ende om dit te wreecken/ soo hebben u broeders met den Coninck Goriant van Mombrant hun reede gemaeckt wel met hondert duysent mannen/ om dit op de Christenen te Eggermont te wreken/ alsoo dat men daer af sal weten te segghen/ ende sy ontbieden u dat ghy al u macht by een vergaderen sult/ en volgen hun-lieden soo haest als gy moogt. Den Reuse dit hoorende/ beet op sijn tanden van quaethept/ en verbloeckten sijn Goden dat sy sijn broeder soo verradelijck hadden laten vermoorden/ ende ick sweer by alle de Goden/ dat ick noch wreken sal dat men daer af sal weten te segghen over duysent iaer. Ende gy bode reyst wederom tot die Heeren/ seght: dat ick hun binnen dry daghen volghen sal/ 'twelck den bode beloofde alsoo te doen. Den Reuse dede sijn schepen bereyden ende alle gereetschap maken/ ende hy vergaderde ontrent xl. M. mannen om daer mede te reysen naer Christenrijck. Nu willen wy hier swijghen ende beginnen wederom van Malegijs.

Als Malegijs sijne Penitentie ghedaen had die hem van den Paus in-gestelt was/ soo voorsept is/ soo is hy uyt de bosschagie naer huys ghereyst. Ende Oriande verlanghde seer nae Malegijs want sy hem in seven iaren niet gesien en had/ dies ghelijck verlanghde oock Spiet/ den sone van Spiet die verslaeghen was/ ende hy is by Oriande ghekomen om te vernemen waer Malegijs was. Als sy by malkanderen stonden ende spraken van Malegijs/ soo is Aymijn ghekomen binnen Rootsefleur by hun-lieden/ en seyde: Oriant zijt verblijt/ den tijt is omgekomen van mijns Ooms Penitentie/ aldus weet ick wel dat hy hier korts zijn sal/ dies Oriande ende Spiet seer verblijt waren/ en zijn gegaen ter salen om goede chier te maken. Terwijlen dat sy over Tafel saten soo had hem Malegijs verkleet na sijnen staet/ ende hy had die Eremijten-kleederen achtergelaten/ en is te Rootsefleur binnen gekomen/ en soo binnen het Paleyse gekomen daer Oriande sat met Aymijn. Doen die dienaren hem saghen/ soo wierden sy hem kennende ende hebben hem vriendelijck willekom gheheeten. Die tijdinge quam terstont aen de Tafel/ ende zijn al ghelijck opghespronghen van der Tafelen/ hem vriendelijck willekom heetende: Ende men ginck weder goede chier maken. Terwijlen dat sy saten over Tafel/ soo seyde Oriande: Malegijs Lief/ blijft dogh nu hier/ ende en reyst nerghens: Want gy ghenoegh ghewomen hebt. Malegijs seyde: Oriande Lief/ dat en magh niet zijn/ ick moet noch een Pelgrimagie doen tot S. Jacobs in Compostelle/ ende dan en sal ick niet meer reysen. Oriande seyde: Na dien dat gy daer wesen wilt/ soo laet my mede reysen/ het welck Malegijs consenteerde. Ende doen sy g'eten ende ghedroncken hadden/ soo is een igelijck in sijn'er rusten gegaen.

Hoe

Hoe Koninck Carel beklaeghde dat hy Malegys geen bystant gedaen en had, ende hoe de Reusen over quaemen voor Rootsefleur, ende hoe Malegys tot Sint Jacobs reysde.

DOen Coninck Carel hoorde dat de Jonghers de vromigheyt bedreven hadden / soo seyde hy tot Guwelioen : Het berouwt my seer dat ick den iongelinck Aymijn bystant ontseyt hebbe / nu sy daer grooten prijs uyt haren eygen name gehaelt hebben / het welck my een eeuwige schande sal zijn: Daer op Guwelioen antwoorde/ ende seyde : Heer Koninck set dat uyt uwen sinne / want de Jonghers en hebbender niet veel toe ghedaen : maer 't is al by Malegijs konsten geschiet. Den Coninck seyde dat en magh niet zyn / want Roelant ende Olivier segghen / dat hy aen den stake was gebonde om hem te verbranden. Terwijlen dat sy dus spraecken/ soo quam daer vrouw Aye sijn suster gegaen en heeft den Coninck haren Broeder geseyt hoe dat Ozuwane ghestorven was / ende hoe dat Malegys met Oriande naer S. Jacobs ghereyst was/ etc. Doen dese dry Reusen voorghekomen waren by den Coninck Goriant van Mombrant/soo zijnse te scheepe gegaen met al haer Volcke die wel onder half hondert duysent Mannen van wapenen waren / en zijn alsoo ghereyst met op-ghetrocken seylen naer de Stadt van Rootsefleur. Doen sy in de haven waren / soo zijn sy uyt de schepe ghegaen op dat lant / ende hebben haer Tenten nederghestagen voor de Stadt. Ende de dry Reusen deden daer maken dry stercke Casteelen. Elck een maele verschepden/ d'een root/d'ander swert / ende het derde was wit / ende sy lagen soo langhe ledigh ter tijdt toe / dat dese Casteelen gemaeckt waren: Galter den Castelepn van Rootsefleur die sagh alle dit regiment/ ende sorghden dat hy dese stadt niet lange en soude mogen houden door de menighten der Sarazijnen die hy sagh/soo heeft hy de Heeren van de stadt ontboden ende hun geseyt: Kinderen/hoe sullen wy dese sake aenlegghen om te wederstaen aen dese felle honden die hier gekomen zijn / om dese steden te verderven/want op den Thoren van de stadt heb ick gesien dat sy hier rongom maken dry stercke Casteelen/om ons te beleggen dat wy uyt noch in en mogen. Dus moeten wy alle by malkanderen leven ende sterven. Ende sy maeckten haer seer sterck soo sy best mochten. Den Coninck Oriane met de twee Reusen / ginghen besien hoe dese dry sloten ghemaeckt waren / ende sy besaghen eerst het witte/het welck seer sterk was van houte balcken ende van aerde wallen / dat men'er met gheen gheschutte door schieten en mocht / ende daer wiert een gracht om gegraven hondert voet wijt en dry roeden diep / en daer over eene brugh. Daer was Gardifort Castelepn af/ ende hy stelden daer eenen Tol van eender hant die sy daer laten moesten / als de Christenen daer voorby passeerden. Ende den Reuse Gardimant bewaerde het swert Casteel dat noch stercker was / ende daer was den Tol van d'een Ooye. En het roode Casteel dat 'talldersterckste was / dat op den Oever van de Zee was / dat bewaerde Morgalin/ ende sette daer den Tol van eene voet. Ende doen alle dinghen dus ghestelt was/soo is Coninck Goriant wederom in 't heyr ghekomen ende beval dat men de Stadt bestormen soude / maer die van binnen inde Stadt schoten soo eerelijcken uyt/ dat'er veel Heydenen bleven in't stormen / alsoo dat sy achterwaerts deysen moesten : de Reusen dit siende dat'er soo veel volck ver-

slaghen wiert voor alsulcken kleynen Stadt / swoeren dat sy't des anderen daeghs breken soude.

Hoe de Stadt was gewonnen, ende deirelijck verbrant van de Sarazynen.

Als den Wachter hadde gheblasen den dagh / ende de Sonne begonste te reysen / maeckte Gardisort syn volck bereedt om de Stadt te bestormen / ende hy seyde tot sijne Knechten / dat sy vromelijck vechten souden / want hy gaf hun de Stadt te vier en te sweerde. De Knechten hebben hun gereet gemaeckt om de Stadt te bestormen / en hebben de muuren af-gheschoten / bespringende alsoo de Stadt. Die van binnen weerden hun seer vromelijcken ende gooten veel siedende Olien / ende peck uyt / alsoo dat sy'er veel verbranden / ende soo weder-stonden sy d'eerste stormen. Terwijlen waren de Bussen weder al ghevult / ende Morgalin quam-se bestormen aen d'ander zijde / alsoo dat die van binnen daer liepen / om dat te wederstaen. Terwijlen soo wierden de Bussen gheschoten / ende de Heydenen quamen weder aen en overliepen de stadt / alsoo dat sy een poort inkregen: Doen dit de Christenen saghen dat sy't niet langer houden en mochten / soo liepen sy op't Casteel / dat seer sterck ende onwinnelijck was / maer Gaulier was aen de syde van Morgalin vorwaer / en die hy en konde op 't Casteel niet gheraken / maer hy een Cisterne vont / ende daer vloot hy uyt / want de Heydenen quamen seer sterck ter poorten in / ende wat sy in den wegh vonden sloeghen sy doodt / maer aen 't Casteel en konden sy niet komen om dat 't et soo sterck was, en daer was dat meeste-deel van den binnen-volcke in / ende het was wel voorsien van victalie. Doen de Heydenen sagen dat sy aen't Casteel niet en mochte komen / soo zijn sy wederom ghegaen in de stadt / en hebben-se gespolieert ende berooft van alle de goeders die sy vonden. Den Castelleyn Ovaert siende dat de Heydenen plunderden in alle straten soo liet hy de val-brugghe neder-vallen teghen den avont / ende hy seyde: Mijn broeders / de Heydenen hebben daer beneden eenen schoonen roof gehaelt / en sy hebben-se ghebrocht na haer booten om te voeren in haer schepen / ende sy zijn wederom ghegaen in de Stadt om meer goets te halen wat soudy daer af seggen / dat wy met onse 50. mannen ginghen / ende iaeghden de Heydenen wegh / die daer by de Schepen zijn / ende haelen den roof hier op ons Casteel / en dat'er een deel volck hier beneden in de Poorte bleef staende / wacht houdende oft wy by gheweldt wijcken moesten / dat sy ons dan te hulpe quamen. Desen raet docht hun allen goet / ende Ovaert is met 50. mannen / wel voorsien van wapenen / wegh gegaen / en zijn gegaen aen de booten / en staken de Heydenen den hals af / die de booten bewaerden / en sy voerden dese booten met het goedt tot aen't kasteel door eenen watergancks alsoo dat sy den meesten rijckdom van de Stadt in 't Casteel kreghen / diens sy seer al te samen op 't Casteel goede ciere maeckte om allen druck te vergheten. Ende sy hadden twee ghebroeders des Admiraels Sone Laradin / ende d'Heydenen hadden wel hondert Christenen gevanghen / soo mannen en Vrouwen. Doen de Heydenen met het goet quamen uyt de stadt / en de booten niet en vonden / en sy sagen al haer volck daer verslagen ligghen / soo hebben sy groot misbaer ghemaeckt / en zijn in de stadt ghelоopen om ander booten / ende daer bleven by 't goet ontrent 25. Heydenen die't bewaren souden. Den wachter dit siende / heeft 't Ovaert gesept / en Ovaert

beval dat men de booten daer brenghen sou/ en hy is gegaen met een deel volck van wapenen/ en heeft de Heydenen bevochten/soo dat sy hun gevangen gaven/ ende lieten dat goet op't Casteel voeren met de booten. Onder dese ghevangen was een verloochen kersten die Godevaert hiet. Als hy dese twee jonge Heeren op't Casteel gevangen sagh/ soo seyde hy: Gy Heeren ick sien hier twee gevangenen/ daer gy u gevanghenen mede lossen sult; indien gy wilt/ ende sy sullen u wel beloven van hier te reysen/ sonder eenighe schade meer te doen/ ende wildy my beloven niet te misdoen/ sal u beloven nimmermeer af te gaen/ en ick sal't al bestellen dat de Sarasijnen van hier ruymen sullen/ de Heeren lieten hem uyt op sijn ghelooven ende is na't leger ghegaen. Godevaert peysde dat hy Godt had vertoornt/ ende seyde: Heb ick quaet ghedaen ick sal nu goet doen/ende seggen de Heeren dat sy 'tslot niet winnen mogen/ende dat ghemaeckt is by Malegijs konsten/en wie daer tegen steke't die sal bedorven worden/ en dat'et gheen lieden en zijn die'er in woonen. Aldus is hy ghegaen inde Tente daer de Heeren saten/ en heeft se gegroet in de Sarasijnsche sprake: dies sy hem bedanckten/ ende vraeghde hem waer hy geweest had. Daer hy op antwoorde: gy Heeren/ waer zijn u twee sonen? Doen seyde Faradin/ ick en weet niet waer sy zijn/ sy waren mede in den storm inden inganck van de stadt by de schepe/ daerom en weet ick niet of sy levende of doodt zijn. Doen seyde Gardisort: zijn se noch levend' en dat sy gevanghen zijn/ sy sullen verlost worden al wat het oock kost. Als Godevaert dit hoorde/ seyde hy: gy Heeren u sonen zijn gevangen en veel machtige Mesopotanien met hunlieden. De Keyser vraeghden waer sy gevanghen waren/ sy souden se met krachte halen; waer op Godevaert seyde: 'tIs onmogelijck/ want 'tkasteel daer sy op zijn/ dat is gemaeckt met'er swerte konste van meester Malegijs/ oock zijn't duyvelen die't kasteel bewaren/ dus en is't niet winlijk/ maer is't dat gy u twee sonen hebbe wilt/ soo moet gy hun leveren al de gevangenen die hier in't heyr gevangen zijn/ en hun lieden beloven dat sy seer vreedsamigh op't kasteel sullen gae/ en al d'ander gevanghenen die daer zijn/ sullen sy oock daer tegen lossen: dus siet wat gy doen wilt/ want al laegdy daer hondert iaer sy souden dat wel tegen houden/ en als Malegijs van S. Jacob komt/ soo sal hy u allen met Tooverijen doen halen/ aldus besiet wat u te doen staet: Gardisort seyde: gy Heeren wat seg'der af/ desen Malegijs kan duyvels konsten en als hy komt soo sal hy ons bestellen/ al soo hy dede Bertelute/ ende Olivisar broeder van Sinageel/ waerdy van sin als ick ben/ ick soude hunlieden senden de gevangen die hier zijn/ en lossen daer mede onse ghevangenen/ want een van d'onse is edelder dan haerder negen/ en dat sy voort sullen blijven op't kasteel: desen raet docht al de Heere goet/ en beval Godevaert dat hy dit seggen soude en dat sy haer gevangen ontsloegen/ wy sullen de onse ontslaen/ en seyde Godevaert: Gaet henen draeght hunlieden dese mare. Doen seyde Godevaert: soo haest als sy hare gevangenen sien/ soo sullen sy u gevangen tegen senden/ doen was daer een Trompet gesteken dat al de gene die gevangenen hadde/ dat sy se voor Goriant met al sijn Heeren brenghen souden/ op verbeurte van hun lijf: en doen wirden'er gebrocht ontrent vijC. gevangenen/ soo mans als vrouwen en wirde in't stadt geleyt daer't kasteel stont/ en Godevaert gink voor en seyde den Castelein al den sin/ daer den Ca-

Digitized by Google

stelepn mede te vreden was: Ende hy dede sijn ghevanghenen voort komen ende men bracht-se voor den Admirael Fredin die-se ontfinck / ende den Castelepn ontfinck de Christen ghevangenen/ende hy lepdense boven op't kasteel daer sp vriendelijck van de andere Christenen ontfanghen waren. Den Admirael lepde sijn ghevanghenen voor de Heeren de drp ghebroeders / ende voor den Koninck Goziant / die-se eerlijcken ontfingen: en Godevaert quam mede ende hy begheerde ghezeghelde Brieven te hebben van 'tghene dat'er verhaeldt was / als dat-se vrp staen souden aen bepde zijden. Terstont waeren die brieven gheschreven / ende eenen Soudaen gegeven die-se den Castelepn dragen souden: terwijlen dat men den brief schreef / soo haelde Godevaert al sijnen schat en hy volghde den Soudaen van achter / ende quam alsoo op 't Casteel: doen den Soudaen binnen den Casteele was / soo liet men hem 't slot sien onder ende boven der aerden / ende doen nam hy orlof aen den Castelepn: Ende hy ginck by de Heeren ende sepde / hoe dat hy eerweerdelijck ontfangen was. Ende hy sepde dat niet moghelijck en waer datmen dat kasteel winnen soude alsoo sterck was't. Doen de Heeren dit hoorden soo sepde Gardisort: Laet ons van hier repsen naer Eggermont / om te krijghen Buevijn ende Apmijn die ons sullen desen last gedaen hebben/ ende sp hebben ghereetschap gemaeckt om des anderdaeghs naer Eggermont te repsen. Den Hertoghe Buevijn was qualijck te vreden dat Rootsesleur ghewonnen was/ ende sepde: O Apmijn/ Neve/ hoe sullen wp't maken met dese Hepdenen / die Rootsesleur ghewonnen hebben. Doen sepde Apmijn: Weerde Groot-vader/ick soude sepnden om den Grave van Moncler/ ende om Gautier van Lions: Dat hy ons te bate komt tegen de Hepdenen / en sp sonden Gautier upt om de boodschap te doen. Ende als Gautier te Moncler binnen quam / soo is hy gegaen by den Grave/en heeft hem gesept hoe dat de Hepdenen Rootsesleur gewonnen hadden. Den Grave dit hoorende vergaderde sijn Volck / en repsde na Eggermont. Den Bode is gerepst te Lions aen den Grave Gautier/ hem klagende hoe Buevijn van de Hepdenen belast was/ ende den Grave berepde ontrent ses dupsent Mannen / ende is daer mede gerepst naer Eggermont. Doen sp by Eggermont quamen soo ghemoeteden hem drp Sarazijnen / die quamen om te bespien: Ende Gautier aenveerdese / ende sloegh den eenen doodt / ende den anderen nam hy ghevanghen ende brachtse te Eggermont binnen/daer hy seer vriendelijck van den Hertoghe Buevijn ende van Apmijn ontfangen was: Buevijn vraeghde den Grave Gautier / waer hy aen die twee ghevanghen ghekomen was. Daer op den Grave antwoorde ende sepde: Ick heb-se onder wegen gevonden/ want sp met hun drpen quamen om te bespien / en den eenen is verslagen/ ende d'ander twee heb ick mede gevangen ghebracht om van hem te weten wat de Hepdenen haren sin hadden. Doen ginck Apmijn ende vraeghden hem wat de Koningen der Hepdenen in haren sin hadden. Sp antwoorden aldus: gp Heeren siet voor u/want morghen in den dagheraet sal't hem porren om hier te komen / ende het gheschut komt voren eensdeels / ende niet aldoen vraeghde den Hertog Buevijn hoe sterck dat sp waren. De Hepdenen sepden: Wp zijn wel sterck over de hondert dupsent mannen te Peerde ende te Voet al wel ghemonteert. Den Hertoghe Buevijn dit hoorende/sepde: 't Is eenen grooten hoop Volcks / ende seer

seer qualijck sullen wy haer macht konnen wederstaen / ende my dunckt dat het goet waer dat wy twee laghen van Volck leyden / teghen haer komste om af te worpen haer Artellerie. Dien raet dochte hun allen goet / ende Aymijn ginck met acht duysent mannen in de eene laeghe / ende Gautier nam de ander lage van ses duysent mannen / ende sy reysde door eenen heymelijken wegh buyten de Stadt / tusschen twee hooghe berghen / daer sy achter waren bedeckt / dat men-se niet sien en mocht / en Buevijn en den Grave waeren binnen de stadt al bereet of het noot had gheweest om hunlieden ter hulpe te komen. Ende doen den dag begon op te gaen soo hebben de Heydenen hun bereet ghemaeckt om te reysen met den geschut voor / ende daer souden acht of thien hondert Heydenen mede gaen om die te bewaren.

En doen quam den Admirael Jorabin met een deel Heydenen om de Artellerie te bewaren. Doen dese twee laeghen der Christenen vernamen / dat de Heydenen voor-by ghepasseert waren / soo zijn sy op-ghesete ende hebben achter in den hoop gheslaghen / ende hebben'er veel ghedoot. Buevijn van Eggermont / ende den Grave van Moncler saghen in de Stadt dat de Heydenen hun vromelijck weerden / ende sy reden ter Poorten uyt / ende sloeghen met hare Volcken in den hoop der Sarazijnen / soo dat sy'er veel versloeghen / ende den Admirael Jorabin wiert ghevangen / en de Christenen namen allen de bussen en de Artellerie / en brochten-se in de Stadt. Die de Heydenen van achter soetelijck volgden / hoorden ramoer: maer sy en wisten niet wat'er schuylde. Gardisoor reet door met sijnen heyre / ende hy vondt veel Heydenen doodt ligghen / t'welck hem verwonderde wie 't gedaen hadde. Daer lagh noch een die leefde / ende seyde hoe-se de Christenen veriaeght hadden / ende hoe de Christenen de Bussen in't Stadt gehaelt hadden. Doen de Heydensche Heeren dit hoorden / waren sy seer drorvigh ende sonden eenen bode aen Buevijn met sijn Heeren / ende deden hun vragen oft sy in hun handen komen wilde.

Hoe den Coninck van Mombrant eenen bode sont aen den Hertogh Buevyn.

Doen den Bode den Brief ontfanghen hadde / soo is den Bode gereyst te Eggermont / ende is ghegaen voor den Hertogh / ende heeft hem den brief ghegheven. Doen Buevijn van Egghermont den brief open ghedaen hadde / soo stont daer in gheschreven: Weet Buevijn / dat wy ontbieden dat gy komt in u lijnwaert / indien ghy u lijf onthouden wilt met u helpers / ende begeert gratie. Voorts soo spijt als een Verrader / ons lieden verradelijcken veriaeght ende doodt gheslaghen / ende hebt ons Artellerie en bussen dieffelijcken in't Stadt ghebrocht / daer gy ons beteringhe af doen moet: Te weten / u Stede ons leveren in onse handen: Om onsen wille daer mede te doen / en oock soo suldy uwen Godt versaken ende gelooven aen onsen Mahomet / soo sullen wy u gratie doen. Doen Buevijn van desen brief verstaen had / soo seyde hy: gy Heere / wat antwoort sullen wy wederom senden: Aymijn antwoorde / en seyde: Ontbiet hun-lieden dat wy op hun niet en passen / ende dat wy van gheen dreygen verbaert en zijn / en als't noot is soo sullen wy oock ons beste doen. Dit dochte allen de Heeren goet ende sy bevolen den bode dat hy seggen soude het gene dat Aymijn ghesept had. Den bode is ter poorten uyt-ghereyst ende is naer dat Sarazijnsch heyr ghereyst.

Digitized by Google

reyst. Doen de Heeren den bode sagen/ soo hebben sy hem willekom gheheeten vragende wat antwoort de Christenen gegeven hadden/ ende of sy in handen wilden komen. Waer op den Bode antwoorde ende seyde: Sy en zyn noch soo van sinne niet/ maer sy ontbieden u dat gy sout komen halen u bussen ende Cavalerie ende verlossen den Admirael Jorabin die daer gevangen leyt. Ende als ghy dat ghedaen hebt/ soo sullen sy sien wat sy doen of laten sullen. Maer haren Godt en willen sy niet loochenen. Doen die Heeren dit hoorden/ soo waren sy verstoort/ en besloten dat sy de Stadt des anderen-daeghs souden bestormen.

Hoe de Heydenen Eggermont bevochten ende bestormden, en hoe sy veel schade hadden van de Christenen, die seer uyt de Stadt schoten.

DOen den dagh aenghekomen was ende den wachter gheblasen had/ soo stonden die Turcken al bereedt/ om aen de Stadt te vallen/ en die te bestormen/ en de Heeren seyden: Ghy vrome ghesellen/ hebt u vromelijcken tegen dese vermaledijde Christenen voor de eere van Mahomet/ en wie hem vromelijckste heeft in 't aenvallen van de stadt/ die salmen geven elck Cibisanten van Goude. Als de Heydenen hoorden van de Cibisanten van gonde/ soo waren sy iverig om de Christenen te bestormen/ ende de Christenen hadden oock haer Engienen wel gestelt om haer vyanden te krencken/ ende steenen doen brenghen ontrent de mueren om mede te worpen/ en veel meer ander dinghen. Buevijn seyde: lieve kinderen hebt elck nu eenen Leeuwen moet om ons vyanden te wederstaen/ die aenkomen om ons te bevechten. De Heydenen quamen tot aen de grachten van de Stadt met grooten gedruyssche/ en de Christenen schoten seer/ en quetsten'er veel van de Turcken/ soo dat'er veel Volcks doodt bleef. De Reusen dreven de Heydenen vast aen/ ende ten lesten wirt den Reuse Gardifort geschoten door sijnen erm. Ende den Reuse Gardimont was aen d'ander zijde van de stadt daer hy ghewórpen was met steenen dat hy in onmacht lag/ soo dat men hem weg droeg in sijn Tente. Doen't de Heydenen sagē vloden sy achterwaerts/ en lieten het stormen staen. De Heeren van de stadt dit siende waren seer blijde/ ende Buevijn seyde: mijn kinderen danckt Godt van Hemelrijck/ dat wy door dit bestormen gekomen zijn sonder groot verlies van ons volck/ want had ons Godts gratie niet by ghestaen wy en hadden de Heydenen niet konnen wederstaen: den Heydenschen Coninck Goriant beklaeghde de groote schade die hy gehat had/ en dat hy sijn volck verloren hadt/ soo seyde hy: De Christenen en zijn gheen lieden/ maer het zijn Duyvels. Want sy hebben mijnen eenen Broeder den erm doorschoten/ ende mijnen anderen broeder half doodt geworpen/ en veel van mijn volck verslonden. Doen seyde Koninck Morgalin/ weest te vreden/ want ten sal niet langhe dueren/ want sy en hebben gheen Victalie binnen/ aldus soo moeten sy hun op-gheven of hun selven doodt vechten. Doen seyde Coninck Goriant: Dit is seker waer/ aldus laet ons ordinantie stellen/ of sy op onsen hals quamen dat wy hunlieden van moghen verslaen tot onsen wille. De Christens Heeren hielden raet ende Buevijn seyde: Ghy Heeren hoe sullen wy't maecken/ de Heydenen zijnder veel/ ende onsen hoop is kleyn/ maer wilt ons Godt by staen/ soo en hebben wy geen noot. Den Grave van Mon-

Digitized by Google

Moncier seyde: Wy en hebben gheen victalie meer/ dus soo moeten wy daer door vechten / of wy sterven allen van hongher. De Heeren seyden: Laet ons avonturen op den troost van Godt ende sijn gebenedijde Moeder / ende stelde ordinantie/ en reden ter Poorten uyt en Galier bleef inde stadt / ende reden soo lange dat sy quamen daer den Coninck Goriant met sijn volck lag/ en sijn daer in ghevallen met grooten ghedruysche daer sy veel Sarasijnen vermoorden: Den Coninck meynde te sterven van gramschap/ ende is opgeseten te peerde/ ende hy reet in den hoop/ ende Buehijn quam hem teghen/ ende sloeghen malkanderen soo vreesselijck/ maer den Coninck viel hem te sterck / ende gaf Buevijn eenen slagh/ dat hy doodt van den peerde viel. Aymijn dit siende dat sijn Groot-vader verslaghen was/ reet met eenen grammen moedt op den Coninck Goriant/ ende sloegh eenen vervaerlijcken slagh/ dat hy hem 'thooft kloof/ tot de tanden toe/ alsoo dat hy doot van 't peert viel. De Heydenen ende de Reusen dit siende / omringhden de Christenen/ alsoo dat sy daer al verslagen werden sonder alleen eenen Ridder die heymelijck ontvloot/ en klaeghdet koninck Carel/ alsoo ghy hooren sult / maer de stadt en konden sy niet ghewinnen om dat'er soo veel gheschuts was / ende sy zijn op-ghebroken / ende een ieghelijck Reuse reysde nae sijn Casteel. De Heydenen plunderden de doode Christenen/ ende doen vonden sy Aymijn/ ligghende op sijn Groot-heer hem beklagende/ en daer wiert hy ghevangen/ ende voor de Reusen ghebracht. Doen sy hem sagen/ soo seyden sy: Aymijn / gy zyt nu onsen ghevanghen man / wildy uwen Godt loochenen en ghelooven aen onsen Mahomet ende wildy ons ghetrouw zyn / soo sullen u laten leven / om dat ghy zijt van den bloet van den Coninck van Mombrant/ ende maecken u een machtigh Coninck van Mombrant. Daer Aymijn op antwoorde/ ende seyde: Vermaledijde honden / eer ick dat dede/ ick sagh u liever hanghen / ende ick waer liever d'een lit van het ander ghesneden oft getrocken van straete tot straeten / eer ick mijnen Heere ende Godt loochenen soude / die soo minnelijck ende goedertierelijcken om onser aller sonden wille/ heeft hem selven soo laten doorwonden aen de galge des Cruyce / om ons te brenghen in sijn eeuwigh leven / en daer met hem eeuwelijck te leven/ en te regneeren. Doen de Reusen dit van hem hoorden/ soo hebben sy hem swaerlijck ghevanghen ghelept op het roode Casteel/ ende een iegelijck Reuse ginck op het Casteel / ende setten een Becken voor het Kasteel met eenen brief/ daer in geschreven stont / soo wie daer voor-by passeerde dat hy Tol geven moeste van handen ende voeten soo voorseyt is.

Hoe dat den Ridder, die gevloden was, quam aen Koninck Carel, ende klaeghden dat de Christenen verslagen waren, ende wat vrake Koninck Carel daer over dede.

Doen den Ridder uyt het leger ghevloden was / soo is hy soo lange gegaen dat hy te Parijs binnen quam/ ende hy is ghegaen in des Koninckx Palleys/ ende heeft hem vriendelijck gegroet/ seggende: Heer Keyser en Konink den Almogenden Godt bewaert u en al u vrienden van alle ongherieve / ende wilt u verootmoedighen te hooren mijn deirelijck klagen: den Coninck dit hoorende verschrickte hem / ende vraeghde wat'er te doen was / den Ridder seyde: Heer Coninck/ ik moet het u klagen dat ongheval/ dat by Eggermont gheschiet is. De Heydenen zijn overkomen/ ende heb-

hebben Rootsefleur ghewonnen / ende Buevijn van Eggermont / ende den Grave van Moncler met Gautier van Lions verslagen met noch wel vijftigh duysent Christenen: Ende ick ben daer met groote avontueren uytghekomen. Den Coninck dit hoorende versuchtende seer en seyde: O almoghenden Godt zijn daer al dees Edelingen ghebleven/ dat moet u geklaeght zijn/ segt my doch waer malegijs was dat hy met sijnder konsten daer niet teghen en bleef: den Ridder seyde: Heer Coninck hy is pelgrimagie gaen doen tot Sint Jacob te Compostelle / alsoo dat hy daer niet af en weet. Doen seyde Coninck Carel/ is malegijs uyt den lande/ soo sal ick daer selver reysen met allen mijnder macht. Daer op den Ridder antwoorde / ende seyde: Heer Koninck ick bidde u door de Passie ons Heere dat ghy daer selver reyst / ende helpt keeren den overlast die de Heydenen doen. Daer sijn drie Broeders Gardimont/ Gardifort en Morgalin geheeten/ ende 'tzijn drie de sterckste Reusen die men vinden magh / ende een ieghelijck heeft daer doen maecken een sterck Casteel dat onwinnelijck is/ ende daer mede sy de lieden persequeeren ende sy hebben daer voor een ieghelijck Casteel in spijt van uwer Conincklijcker Majesteyt eenen Tol ingeset / alsoo dat de ghene die daer voor by passeren moet van haer lichaem Tol gheven, ende Aymijn leydt op een van de drie Casteelen ghevanghen/ ende ick sorghe dat sy hem dooden sullen. Daer op den Coninck seyde: Weet ick Carel den Groote ick sal-se vervolghen ende verdrijven/ en hy geboot sijn Heeren dat se hun gereet maken souden. Ende Coninck Carel sondt terstont naer de Casteelen Namals van Bavier / Ritsaert van Normanden/ Ingelram van Gaschoenien / Reynier van Geneven met haren volck. Terwijlen dat sy reysende waren/ soo hadde den Reuse Gardifort eenen Jonghelinck ghevangen die naer Coninck Carel soude reysen/ ende hy sneet hem den neuse af: dese vier Heeren zijn aen het Casteel gekomen / ende hebben de Reusen te campe ghe-eyscht/ de welcke terstont beneden quamen / Namals van Bavier vocht tegen Morgalin/ Ritsaert ende Inghelram dochten beyde teghen Gardifort ende Reynier van Geneven vocht tegen Gardimont. Dese drie campen duerden langhen tijt al waren de Reusen sterck / sy hadden ghenoegh te doen/ ende sy gaven malkanderen soo menighen swaeren slagh eer sy malkanderen verwinnen kosten. Ten lesten werden de Christene Heeren te moede/ ende de Reusen namen-se ghevanghen ende brachten-se ghevangen daer Aymijn ghevanghen lagh / ende sy staken de Heeren schilden buyten het Casteel. Binnen desen tijdt quam den Jonghelinck gheloopen tot Koninck Carel / dien daer bereydt stont met sijnen volcke / ende hy seyde hoe den Reuse sijn neuse met sijn hant afgesneden hadde / ende dat de Heeren ghevanghen waren. Als dit Coninck Carel hoorde soo was hy seer bedroeft/ ende met dien soo quam daer Roelant / Olivier/ Ogier ende den iongen Spiet/ ende sy waren bereedt om met den Koninck te reysen nae de Casteelen toe om Aymijn te verlossen. Ende aldus reysden sy met groote heyr-kracht naer den Casteele toe. Coninck Carel quam aen de Valleye daer hy de Casteelen sagh staen / ende hy sagh de Wapenen hanghen van verre aen de Casteelen van de ghene die-se ghevanghen hadden.

Roelant / Olivier ende Spiet seyden tot den Coninck: Heer Koninck wy willen gaen bevechten dese felle gasten/ die hier den Toren wachten/ 'twelk den

Ko-

Digitized by Google

Coninck consenteerde. Aldus zijn dese drie Heeren tot drie Casteelen ghegaen / ende Olivier hep aen dat roodt Casteel ende sloegh met sijn messe op't becken / daer den brief in stont / ende hy eyschten Gardisort te kampe / en Roelant sloegh op't becken van den witte Casteel / ende hy eyschte Gardemont te kampe ende Spier sloegh op 't becken van den swerten Casteel / en hy eyschte Morgalin te kampe. Morgalin geckte met Spier om dat hy soo kleyn was / ende hiet hem wederom loopen Pap te eten.

Als Spier dit hoorde seyde hy : Heer Reuse al ben ick kleyn / ick en sal u niet ontloopen / ende ick sal u hart ghenoegh vallen / als Morgalin dat hoorde soo is hy van den Casteele ghegaen / ende terwijlen nam Spiet den rinck / die hy van sijnen Vader behouden hadde / en daer mede was hy onsienlijck. Doen den Reuse bereyde was / soo en sag hy Spiet niet / en Spiet nam sijnen Colf en sloeg Morgalin soo lange tot dat hy ter aerden viel / en doen trock hy den Rinck van der handt. Doen den Reuse Spiet sagh / seyde hy : Ghy Toovenaer ghy hebt my betoovert / en ick sal't u verghelden met mijnder Gysarmen / doen stack Spier sijnen rinck weder aen sijn hant / en sloegh hem met den metaelen kolve / dat hy en hoorde noch en sagh / en hy nam des Reusen mes en sloegh hem den hals af ende bracht'et by Coninck Carel dies hy hem seer bedanckte. Olivier vocht tegen den Reuse Gardisort / ende naer veel vechtens soo sloegh Olivier van ander beyde sijn handen af / en sloegh hem den hals voort af / ende hy ginck in het Casteel ende ontsloodt de ghevanghenen / ende versloegh de Heydenen die op het Casteel waren. Roelant ende Gardimont vochten langhe teghen malkanderen / ende ten lesten sloegh Roelant den Reuse een seer groote Wonde in sijnen hals / alsoo dat hy neder ter aerden viel / ende doen stack hem Roelant voort de kele af. Koninck Carel / Ogier ende de ander Heeren dit siende quamen aengereden / ende hebben alle de Heydenen verslaghen. Doen gaf Coninck Carel / Aymijn beyde de Casteelen met de steden ter tijt toe dat Malegijs weder quam. Ende Coninck Carel is met sijn Heeren ghereyst naer Parijs / danckende Godt Almachtigh van der Victorien die hy hem verleent hadde.

Hoe dat malegys t'huys quam, en hoe hy beklaeghde Oriandes doodt, die van druck stierf, als hy hoorde dat Rootsefleur gewonnen was.

MAlegijs als hy te S. Jacobs had gheweest / soo quam hy naer huys / met Oriande ende sijnen knape die van Rootsefleur quam bracht de tijdinghe / dat de Stadt ghewonnen was. Daer Oriande alsulcken druck in maeckte / dat sy te Lions stierf van druck daer se Malegijs eerlijck dede begraven / ende reysde van daer met druck naer Eggermont / want hem te Lions geseyt was / dat sijn Vader / sijn Oom ende Goutier van Lions verslaghen waren / ende hoe Koninck Karel / ende de Heeren daer af wrake ghedaen hadden / en hy reysde met sijne knape voor Eggermont. Doe Aymijn hem vernam / soo is hy hem teghen ghekomen vriendelijck willekom heetende / ende hy vraeghde naer Oriande sijne moeye. Doen seyde Malegijs : Neve sy is ghestorven / Godt wil de ziele gheleyden / maer hoe is't hier gestelt? Aymijn seyde : V Vader is hier verslaghen / ende u Oom en Goutier van Lions ? maer daer is wrake ghenoegh af ghedaen. Als Malegijs dit hoorde / seyde hy : Hoort Aymijn Neve

Digitized by Google

na dat aldus is/ soo wil ick gaen alleen weder in mijn klupse/ tot'er tijt toe dat betert. Ende gy / mijn getrouwe knape/ick wil dat gy't hier in Eggermont Ruwaert zijt / en voor den ghetrouwen dienst/ die ghy my gedaen hebt/ sal ick u Ridder slaen/ende die Heeren ginghen eten ende drincken/ en doen ginck een yeghelijck rusten. Des anderen-daeghs soo stont Malegijs op/ende gaf Golier den knape de last van de Stadt/ ende Aymijn reysde naer Dordrecht. Ende Malegijs nam orlof aen de ghemeynte ende aen Aymijn sijnen Neve / ende hy reysde weder in het Bosch van Lions daer hy Eremijt was/ ter tijdt toe dat Aymijn Vrouw Aye ghetrouwt had / daer hy vier kinderen by had/als Rutsaert/ Writsaert / Adelaert ende Reynout / van de welcke een schoone ende genoeghelijcke historie ghedruckt is : Van de vier Aymijns kinderen / in de welcke men noch veel Wonders van desen Malegijs leest. Ende ten lesten quam hy noch tot een salich eynde / het welck ons gunne den Vader / den Sone/ ende den Heylighen Gheest / Amen.

EYNDE.

Dese Historie van MALEGHYS, is gevisiteert van eenen gheleerden Correcteur der K. M. daer toe ghecommitteert, ende is toe-ghelaten te mogen drucken den lesten February. Anno XVC. ende LIV. stilo Brabantiæ.

Onderteeckent P. de LENT.

Digitized by Google
801112

Digitized by Google

Digitized by Google